

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN DENETİM ROLÜ VE
BORSA İSTANBUL'DA BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Fatih GÜÇLÜ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Metin KILIÇ

KARABÜK
Ocak, 2015

TEZ KURULU ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Fatih GÜÇLÜ'ye ait "Sermaye Piyasası Kurulu'nun Denetim Rolü ve Borsa İstanbul'da Bir İnceleme" adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından İŞLETME ANA BİLİM DALI YÜKSEK LİSANS programı tezi olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı	İmzası
Tez Kurulu Başkanı	: Prof. Dr. Yahya FİDAN	
Danışman Üye	: Yrd. Doç. Dr. Metin KILIÇ	
Üye	: Yrd. Doç. Dr. İsmail ŞAHİN	

Tez Sınavı Tarihi: 20.01.2015

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

20.01.2015

Fatih GÜÇLÜ

ÖNSÖZ

Çalışmamız, SPK'nın denetim rolünü, sermaye piyasaları açısından inceleyen, bu bağlamda denetçilere, uygulayıcılara, yatırımcılara ve şirketlere yol gösterici bir çalışmadır. Ayrıca akademik anlamda, bu konuda yapılmış ilk çalışma olduğu varsayılmaktadır.

Tez çalışmamın ilk gününden son gününe kadar benden yardımlarını esirgemeyen, yol gösteren, engin sabrı ve anlayışıyla hatalarımı görmemi sağlayan tez danışmanım, değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Metin KILIÇ'a teşekkürlerimi sunarım. Yine bu süreçte kıymetli görüşleri ile çalışmama katkı sağlayan Sayın Yrd. Doç. Dr. Serhan GÜRKAN hocama teşekkür ederim. Her ihtiyacım olduğunda ellerinden gelen yardımı yapan ve vakitlerini ayıran kıymetli çalışma arkadaşlarım, Arş. Gör. Baki Tuna YAZICI, Arş. Gör. Orhan BALCI, Arş. Gör. Cahid ÖZDEVECİ ve Arş. Gör. Sertaç ERCAN'a şükranlarımı sunarım. Hayatımın her safhasında bana destek olan, dualarını hiç eksik etmeyen anne ve babama, her zaman yanımda olduklarını bildiğim ablama ve ağabeylerime ve bu zorlu süreçte benden desteğini bir an olsun esirgemeyen eşime, teşekkürü bir borç bilirim.

Fatih GÜÇLÜ

20.01.2015

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SERMAYE PİYASALARI VE SERMAYE PİYASASI KURULU

1.1. SERMAYE PİYASALARI	3
1.1.1. Sermaye Piyasası Kavramı.....	3
1.1.2. Sermaye Piyasasının Sınıflandırılması.....	4
1.1.2.1. Birincil Piyasalar	4
1.1.2.2. İkincil Piyasalar	4
1.1.2.3. Organize Piyasalar	4
1.1.2.4. Organize Olmamış Piyasalar.....	5
1.1.3. Sermaye Piyasası Yatırım Araçları	5
1.1.3.1. Hisse Senetleri.....	6
1.1.3.1.2. Nama ve Hamiline Yazılı Hisse Senetleri	7
1.1.3.1.2. Adi ve İmtiyazlı Hisse Senetleri.....	7
1.1.3.1.3. Primli ve Primsiz Hisse Senetleri	8
1.1.3.1.4. Bedelli ve Bedelsiz Hisse Senetleri.....	8
1.1.3.2. Tahviller	8

1.1.3.2.1. Teminatlı ve Teminatsız Tahviller	9
1.1.3.2.2. Primli, Primsiz ve İskontolu Tahviller.....	9
1.1.3.2.3. Endeksli Tahviller	10
1.1.3.2.4. Hisse Senedine Dönüştürülebilir Tahviller.....	10
1.1.3.2.5. Kara İştirakli Tahviller	10
1.1.3.3. Ortaklık Varantları	10
1.1.3.4. Aracı Kuruluş Varantları	11
1.1.3.5. Kar ve Zarar Ortaklığı Belgeleri	11
1.1.3.6. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	11
1.1.3.7. Gayrimenkul Sertifikaları	11
1.1.3.8. Yabancı Sermaye Piyasası Araçları.....	12
1.1.3.9. İpotekli Sermaye Piyasası Araçları.....	12
1.1.3.10. Varlık Teminatlı Menkul Kıymetler.....	12
1.1.3.11. Kira Sertifikaları (SUKUK)	13
1.1.3.12. Katılma İntifa Senetleri	13
1.1.4. Sermaye Piyasalarında Kamunun Aydınlatılması.....	13
1.1.5. Türkiye’de Sermaye Piyasalarının Tarihsel Gelişimi.....	16
1.1.5.1. Osmanlı Döneminde Sermaye Piyasaları	16
1.1.5.2. Cumhuriyet Döneminde Sermaye Piyasaları.....	17
1.1.5.2.1. 1980 Öncesi Dönem.....	17
1.1.5.2.2. 1980 Sonrası Dönem	18
1.2. SERMAYE PİYASASI KURULU	19
1.2.1. Sermaye Piyasası Kurulu’nun Kuruluş Amacı	19
1.2.2. Sermaye Piyasası Kurulu’nun Teşkilat Yapısı.....	21
1.2.2.1. Kurul Karar Organı.....	21
1.2.2.2. Hizmet Birimleri	22
1.2.2.2.1. Denetleme Dairesi Başkanlığı	23
1.2.2.2.2. Ortaklıklar Finansmanı Dairesi Başkanlığı	23

1.2.2.2.3. Aracılık Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı.....	24
1.2.2.2.4. Kurumsal Yatırımcılar Dairesi Başkanlığı.....	25
1.2.2.2.5. Piyasa Gözetim ve Denetim Dairesi Başkanlığı	26
1.2.2.2.6. Araştırma Dairesi Başkanlığı	26
1.2.2.2.7. Muhasebe Standartları Dairesi Başkanlığı.....	27
1.2.2.2.8. Bilgi İşlem İstatistik ve Enformasyon Dairesi Başkanlığı.....	28
1.2.2.2.9. Hukuk İşleri Dairesi Başkanlığı	29
1.2.2.2.10. İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı	29
1.2.2.2.11. Kurumsal İletişim Dairesi Başkanlığı	30
1.2.2.2.12. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı	31
1.2.3. Sermaye Piyasası Kurulu'nun Görev ve Yetkileri.....	32
1.2.3.1. Düzenleme	32
1.2.3.2. Denetim ve Gözetim	34
1.2.3.3. Araştırma ve İşbirliği Yapma.....	35
1.2.3.4. Diğer Görev ve Yetkiler	37
1.2.4. Sermaye Piyasası Kurumları	39
1.2.4.1. Yatırım Kuruluşları (Aracı Kurumlar).....	40
1.2.4.2. Kolektif Yatırım Kuruluşları	40
1.2.4.2.1. Yatırım Ortaklıkları	41
1.2.4.2.1.1. Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları	42
1.2.4.2.1.2. Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	42
1.2.4.2.1.3. Girişim (Risk) Sermayesi Yatırım Ortaklıkları	43
1.2.4.2.2. Yatırım Fonları	44
1.2.4.2.3. Portföy Yönetim Şirketi	47
1.2.4.3. Konut, Varlık, İpotek Finansmanı Kuruluşları ve Varlık Kiralama Şirketleri.....	48

1.2.4.3.1. Konut ve Varlık Finansmanı Kuruluşları	48
1.2.4.3.2. İpotek Finansmanı Kuruluşları	50
1.2.4.4. Bağımsız Denetim, Derecelendirme ve Değerleme Kuruluşları.....	50
1.2.4.4.1. Bağımsız Denetim Kuruluşları	50
1.2.4.4.2. Derecelendirme Kuruluşları	51
1.2.4.4.3. Değerleme Kuruluşları	52
1.2.4.5. Borsalar, Meslek Birlikleri ve Diğer Kurumlar	53
1.2.4.5.1. Borsalar ve Borsa İstanbul.....	53
1.2.4.5.2. Meslek Birlikleri	56
1.2.4.5.2.1. Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği	56
1.2.4.5.2.2. Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği.....	57
1.2.4.5.3. Diğer Kurumlar	58
1.2.4.5.3.1. İstanbul Takas ve Saklama Bankası.....	58
1.2.4.5.3.2. Merkezi Kayıt Kuruluşu.....	59
1.2.4.5.3.3. Yatırımcı Tazmin Merkezi	59

İKİNCİ BÖLÜM

DENETİM VE SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN DENETİM FAALİYETİ

2.1. DENETİM KAVRAMI VE UNSURLARI	61
2.1.1. Denetim Kavramı	61
2.1.2. Denetimin Unsurları	61
2.1.2.1. Denetimin Sistemik Bir Süreç Olması.....	62
2.1.2.2. Ekonomik Faaliyetler ve Savlarla İlgili Olması.....	63
2.1.2.3. Önceden Belirlenmiş Kriterler	63
2.1.2.4. Uygunluk Derecesi.....	63

2.1.2.5. Tarafsız Bir Şekilde Kanıt Toplama ve Bu Kanıtları Değerlendirme.....	64
2.1.2.6. İlgili Kullanıcılar	64
2.1.2.7. Sonuçları Açıklama	64
2.1.2. Denetimin Tarihsel Gelişimi.....	65
2.1.2.1. Dünyada Denetimin Tarihsel Gelişimi	65
2.1.2.2. Türkiye’de Denetimin Tarihsel Gelişimi.....	68
2.1.3. Denetim Türleri.....	69
2.1.3.1. Amacı Yönünden Denetim Türleri	69
2.1.3.1.1. Finansal Tabloların Denetimi	70
2.1.3.1.2. Uygunluk Denetimi	70
2.1.3.1.3. Faaliyet Denetimi	71
2.1.3.2. Uygulayıcılar Yönünden Denetim Türleri	71
2.1.3.2.1. İç Denetim.....	72
2.1.3.2.2. Bağımsız Denetim	72
2.1.3.2.3. Kamu Denetimi	73
2.1.3.3. SPK Mevzuatı Yönünden Denetim Türleri.....	74
2.1.3.3.1. Sınırlı Denetim	74
2.1.3.3.2. Özel Denetim	75
2.1.4. Denetçi Türleri	75
2.1.4.1. İç Denetçiler	75
2.1.4.2. Bağımsız Denetçiler	76
2.1.4.3. Kamu Denetçileri.....	77
2.1.5. Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları.....	77
2.1.5.1. Genel Standartlar	78
2.1.5.2. Çalışma Alanı Standartları.....	78
2.1.5.3. Raporlama Standartları.....	79

2.2. TÜRKİYE’DE DENETİMİ DÜZENLEYİCİ KURULUŞLAR VE DÜZENLEMELERİ	80
2.2.1. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ve Düzenlemeleri	81
2.2.2. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’ndaki Denetime İlişkin Düzenlemeler	87
2.2.3. Sermaye Piyasası Kurulu ve Düzenlemeleri	89
2.2.4. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Düzenlemeleri	90
2.2.5. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve Düzenlemeleri	92
2.2.6. Hazine Müsteşarlığı ve Düzenlemeleri	94
2.3. SPK’NIN DENETİM FAALİYETİ	95
2.3.1. Denetim Yetkisinin Dayanağı	96
2.3.2. Denetim Faaliyetinin İcrası	97
2.3.3. Sermaye Piyasası Suçları	100
2.3.3.1. Bilgi Suistimali Suçu (İçeriden Öğrenenlerin Ticareti – Insider Trading)	100
2.3.3.2. Piyasa Dolandırıcılığı Suçu (Manipülasyon)	101
2.3.3.3. Usulsüz Halka Arz ve İzinsiz Sermaye Piyasası Faaliyeti Suçları	103
2.3.3.4. Güveni Kötüye Kullanma ve Sahtecilik Suçları	103
2.3.3.5. Yasal Defterlerde, Muhasebe Kayıtlarında ve Finansal Tablo ve Raporlarda Usulsüzlük Suçu	104
2.3.3.6. Bilgi ve Belge Vermeme, Denetimin Engellenmesi ve Sır Saklama Yükümlülüğünün İhlali Suçları	105
2.3.4. SPK’nın Uyguladığı Tedbirler	105
2.3.5. İdari Para Cezaları	108
2.3.5.1. İdari Para Cezalarının Uygulanışı	108
2.3.5.2. İdari Para Cezası Gerektiren İşlem ve Eylemler	109
2.3.5.2.1. Piyasa Bozucu Eylemler	109

2.3.5.2.1.1. İçsel Bilgi ve Sürekli Bilgilere İlişkin Piyasa Bozucu Eylemler	110
2.3.5.2.1.2. Emir veya İşlemlere İlişkin Piyasa Bozucu Eylemler	110
2.3.5.2.1.3. İletişim veya Haberleşme Yoluyla İşlenen Piyasa Bozucu Eylemler	112
2.3.5.2.1.4. Diğer Piyasa Bozucu Eylemler	112
2.3.5.2.1.5. Piyasa Bozucu Eylem Sayılmayan Haller	113
2.3.5.2.2. İdari Para Cezası Gerektiren Diğer İşlem ve Eylemler	114

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BORSA İSTANBUL'DA BİR İNCELEME

3.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU	116
3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	116
3.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	117
3.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	118
3.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	118
3.6. ARAŞTIRMA SORULARI.....	119
3.7. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI.....	121
3.7.1. Hangi Yıllarda Toplam Kaç Şirkete, Ne Kadar İdari Para Cezası Verilmiştir?	121
3.7.2. Hangi Yıllarda Kaç Adet Payları BIST'te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluşlar, Ne Kadar İdari Para Cezası Almıştır?	130
3.7.3. Payları BIST'te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Hangi Kuruluş, 2006-2013 yılları arasında en çok İPC almıştır?	132
3.7.4. Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerden En Çok Hangisi İle İlgili, Payları BIST'te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları	

Kararlar, Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluş İPC almıştır?	133
3.7.5. SPK Mevzuatı Açısından Bakıldığında, Hangi Mevzuata İlişkin Hükümlerden, Kimlere, Ne Kadar İPC verilmiştir?	134
3.7.6. Payları BIST’te İşlem Gören Şirketler, En Çok Hangi Mevzuata Aykırılıktan Dolayı İPC Almıştır?	150
3.7.7. Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Şahıslar En Çok Hangi Mevzuata Aykırılıktan Dolayı İPC Almıştır?.....	151
3.7.8. Payları BIST’te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluşlar, En Çok Hangi Mevzuata Aykırılıktan Dolayı İPC Almıştır? ...	152
3.7.9. Hangi Sektörde Hangi Mevzuata Aykırılıktan Daha Çok İPC Alınmıştır?	153
3.7.10. En Yüksek İPC’yi Hangi Sektörde Bulunan Şirketler Almıştır?	166
3.7.11. En Çok Şirketin İPC Aldığı Sektör Hangisidir?	167
3.7.12. En Yüksek İPC’yi Hangi Şirket Almıştır?.....	167
3.7.13. Hangi Şirketler Muhtelif Yıllarda Birden Çok İPC Almıştır?	168
3.7.14. Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerle İlgili İPC Almış Şahıslardan Hangileri En Yüksek İPC almıştır?.....	172
3.7.15. Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerden En Çok Hangileri İle İlgili Şahıslar İPC Almıştır?.....	174
3.7.16. Şahıslara Verilen İPC’ler Açısından Bakıldığında, Hangi Şirketler Ne Kadar İPC Almıştır?.....	176
SONUÇ	177
KAYNAKÇA.....	182
EKLER	
EK 1. Hükümlerine Aykırılık Nedeniyle İPC Uygulamasına Neden Olan SPK Kararları	211

EK 2. 2006-2013 Yılları Arasında SPK Denetimlerinde İPC Alan, Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Şahıslar	2144
ÖZET	2200
ABSTRACT.....	222
ÖZGEÇMİŞ	2244

KISALTMALAR

A.B.D.	: Amerika Birleşik Devletleri
AAA	: American Accounting Association
AB	: Avrupa Birliği
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BDKGBBSBSDHY	: Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmelik
BDY	: Bağımsız Denetim Yönetmeliği
BIST	: Borsa İstanbul
CMB	: Capital Market Board
EGAOB	: European Group of Auditors' Oversight Bodies
EPDK	: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
İAB	: İstanbul Altın Borsası
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
İPC	: İdari Para Cezası
KAP	: Kamuyu Aydınlatma Platformu
KGK	: Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
KHK	: 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

KTGHKHK	: KGK'nin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
MKK	: Merkezî Kayıt Kuruluşu
PBET	: Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği
PCAOB	: Public Company Accounting Oversight Board
SEC	: A.B.D. Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
SOX	: Sarbanes-Oxley Act
SPBDSHT	: Seri: X, No: 22 sayılı Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ
SPDFBDKDFİETT	: Sermaye Piyasasında Değerleme Faaliyetinde Bulunacak Değerleme Kuruluşlarına ve Değerleme Faaliyetine İlişkin Esaslar Tebliği Taslağı
SPDFDKİET	: Seri: VIII No: 51 sayılı Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SPKn	: 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SPKTGÇEY	: Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği
SREŞBDYİDYDY	: Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Takasbank	: İstanbul Takas ve Saklama Bankası
TDUB	: Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği

TSPAKB	: Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TSPB	: Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
VDMK	: Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler
VIOP	: Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası
VOB	: Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası
YMM	: Yeminli Mali Müşavir
YTM	: Yatırımcı Tazmin Merkezi

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. 2006 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları	121
Tablo 2. 2007 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları	122
Tablo 3. 2008 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları	123
Tablo 4. 2009 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları	124
Tablo 5. 2010 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları	125
Tablo 6. 2011 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları	126
Tablo 7. 2012 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları	127
Tablo 8. 2013 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları	129
Tablo 9. Payları BIST'te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluşlara Verilen İdari Para Cezaları	130
Tablo 10. Seri: I No: 31 Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	134
Tablo 11. Seri: I No: 40 Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	134

Tablo 12. Seri: II No: 22 Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	135
Tablo 13. Seri: IV No: 8 Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekaleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekalet Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları ..	135
Tablo 14. Seri: IV No: 27 Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Halka Açık Anonim Ortaklıkların Temettü ve Temettü Avansı Dağıtımında Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	136
Tablo 15. Seri: IV No: 41 Sermaye Piyasası Kanunu'na Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	137
Tablo 16. Seri: IV No: 44 Çağrı Yoluyla Ortaklık Paylarının Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	137
Tablo 17. Seri: IV No: 54 Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	138
Tablo 18. Seri: V No: 6 Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	138
Tablo 19. Seri: V No: 46 Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	139
Tablo 20. Seri: V No: 59 Portföy Yöneticiliği Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	139
Tablo 21. Seri: V No: 65 Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	140

Tablo 22. Seri: V No: 68 Aracı Kurumlarda Uygulanacak İç Denetim Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	141
Tablo 23. Seri: VI No: 11 Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	141
Tablo 24. Seri: VI No: 15 Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	142
Tablo 25. Seri: VI No: 30 Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	142
Tablo 26. Seri: VIII No: 34 Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	143
Tablo 27. Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	143
Tablo 28. Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	144
Tablo 29. Seri: X No: 22 Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	145
Tablo 30. Seri: XI No: 1 Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Esaslar Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	145
Tablo 31. Seri: XI No: 25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	146
Tablo 32. Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	147
Tablo 33. SPK Tarafından Alınan Kararlara Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	148
Tablo 34. Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	149

Tablo 35. Kanun Hükmüne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	149
Tablo 36. Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları	150
Tablo 37. Aracı Kurumlar Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	154
Tablo 38. Bankalar ve Özel Finans Kurumları Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	155
Tablo 39. Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	156
Tablo 40. Elektrik, Gaz ve Su Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	156
Tablo 41. Finansal Kiralama ve Factoring Şirketleri Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	157
Tablo 42. Fonlar Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	157
Tablo 43. Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	158
Tablo 44. Gıda, İçki ve Tütün Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	159
Tablo 45. Girişim Sermayesi Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	160
Tablo 46. Holdingler ve Yatırım Şirketleri Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	160
Tablo 47. Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Basım ve Yayın Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	161
Tablo 48. Lokanta ve Oteller Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	161

Tablo 49. Madencilik Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	162
Tablo 50. Metal Ana Sanayii Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	162
Tablo 51. Perakende Ticaret Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	163
Tablo 52. Spor Hizmetleri Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	164
Tablo 53. Taş ve Toprağa Dayalı Sanayii Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	165
Tablo 54. Teknoloji Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	165
Tablo 55. Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler	166
Tablo 56. Farklı Denetimlerde Birden Çok İPC Alan Şirketler	169

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Denetim Süreci	62
Şekil 2. SPK Denetim Faaliyeti Süreci	99

GİRİŞ

Sermaye piyasaları, tasarruf sahiplerinin, yatırımları ve ihtiyaçları için fon desteğine gereksinimi olan kişilerle buluşmasını sağlayan piyasalardır. Ülkemizde Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemleriyle birlikte yavaş yavaş varlık göstermeye başlayan sermaye piyasaları, cumhuriyetin ilk yıllarında kayda değer bir gelişme gösterememiştir. 1960'lı yıllarda, devletin tahvil ve tasarruf bonusu ihraçları ile şirketlerin holdingleşmeye başlaması, sermaye piyasalarına hareketlilik getirmiştir. Türk sermaye piyasalarında gelişme ve büyüme ivmesinin hızlandığı dönem 1980 sonrasıdır. Bu dönemde yürürlüğe giren 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve bu kanun ile birlikte kurulan Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ile gelişen sermaye piyasalarında güvenin ve istikrarın sağlanması amaçlanmıştır. İlerleyen yıllarda gelişen sermaye piyasaları ile birlikte, sermaye piyasası kurumları ve borsalar da gelişmiş, aynı zamanda mevzuat da yeni düzenlemelere tabi olmuştur.

SPK; piyasaların güven, açıklık ve istikrar içerisinde çalışması, yatırımcıların hak ve faydalarının korunması, eşitlik ve rekabet koşullarının sağlanması, sermaye piyasası kuruluşları hakkında kamunun aydınlatılması gibi amaçlara ulaşmak için düzenleme, denetim, gözetim, inceleme ve araştırma yapmakla yükümlü bağımsız bir idari kuruluştur. SPK yetkilerini Sermaye Piyasası Kanunu (SPKn)'ndan ve bu kanuna dayanılarak oluşturulan teşkilat, görev ve çalışma esasları yönetmeliğinden alır.

Sermaye piyasalarına yatırım yapacak kişiler, yatırımlarının ve getirilerinin güvenli ve sağlıklı bir ortamda değerlendirilmesini isterler. Ancak genellikle bu kişiler ister özel ister tüzel olsun, piyasa ortamının, şirketlerin veya menkul kıymetlerin güvenilirliğini ölçebilecek bilgi birikimi ve tecrübeye ya da bu işle uğraşacak zamana sahip değildirler. Yatırımcıların bu ihtiyacını karşılamak, kamunun aydınlatılmasını ve şeffaflığı sağlamak, devlet adına kamu kaynaklarının verimli kullanılıp kullanılmadığı görmek ve şirketlerin yürürlükteki mevzuata uyumunu belirlemek gibi işlevleri denetim yerine getirir. Denetim; tarafsız, profesyonel denetim hizmeti veren bağımsız denetçiler ya da bağımsız denetim kuruluşları tarafından verilebileceği gibi

devlet adına denetim yapan ve kamu yararını gözeten kamu denetçileri tarafından da yapılabilir. Bu çalışmada konu edilen SPK'nın denetim rolü, kamu denetimi kategorisi içerisinde değerlendirilen bir denetim türüdür.

Günümüzde, sermaye piyasalarında çok yüksek işlem hacimlerine ulaşılmıştır. Ulaşılan bu yüksek seviyeler, sermaye piyasalarında etkin ve sürekli bir denetim mekanizmasını gerekli kılmaktadır. Sermaye piyasalarında denetim görevini yerine getiren resmi kuruluşlar arasında SPK, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK), Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) gibi kurumlar sayılabilir. Bahsi geçen kurumlardan SPK, yayınladığı tebliğ ve yönetmelikler ile uyguladığı yaptırımlarla sermaye piyasalarının güvenilirliğinin ve şeffaflığının artırılmasında ve kamunun aydınlatılmasında önemli görevler üstlenmektedir. Bu görevi yaparken SPK'nın, hangi konulara dikkat ettiği, nasıl bir yol izlendiği gibi hususlar çalışmada incelenmiştir. Bu çalışmayla birlikte; denetçiler, uygulayıcılar, sermaye piyasalarında faaliyet gösteren şirketler ve yatırımcılar için yol gösterici ve aydınlatıcı bir eser sunmak amaçlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde, genel hatlarıyla sermaye piyasası, sermaye piyasası araçları, Türkiye'de sermaye piyasalarının gelişimi, SPK'nın teşkilat yapısı, görev ve yetkileri, sermaye piyasası kurumları incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, denetim kavramı, denetimin dünyada ve Türkiye'de gelişim seyri, denetim ve denetçi türleri, denetim standartları, ülkemizde denetimi düzenleyici kuruluşlar ve düzenlemeleri, SPK'nın denetim faaliyeti, bu faaliyeti nasıl icra ettiği, sermaye piyasası suçları, bu suçlara yönelik uygulanan tedbirler ve idari para cezaları (İPC) açıklanmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise SPK'nın seçilen yıllar arasında yapmış olduğu denetim faaliyeti ile ilgili olarak, payları Borsa İstanbul (BIST)'da işlem gören şirketlere, bunlarla ilişkili şahıslara ve payları BIST'te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara uyguladığı idari para cezalarına ilişkin olarak tarafımızdan oluşturulmuş olan araştırma sorularının, SPK'dan elde edilen veriler yorumlanarak tarafımızdan oluşturulan tablolar eşliğinde değerlendirmeleri yapıp, cevaplarına yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SERMAYE PİYASALARI VE SERMAYE PİYASASI KURULU

1.1. SERMAYE PİYASALARI

1.1.1. Sermaye Piyasası Kavramı

Sermaye piyasası en temel tanımıyla, bir yıldan uzun vadeli yatırım araçlarının alınıp satıldığı piyasadır (Parasız, 2007: 23). Sermaye piyasaları, uzun vadeli fon sağlamak için şirketler ve devletler tarafından kullanılır (Howells ve Bain, 2007: 198). Sermaye piyasalarından sağlanan fonlar genellikle bina, makine, teçhizat gibi uzun vadeli yatırımları finanse etmek amacıyla kullanılır (Yahyaoglu ve Korkmaz, 2012: 3). Vadelerin uzun olmasından dolayı sermaye piyasasında risk, dolayısıyla faiz oranları para piyasasına oranla daha yüksektir (Bolak, 2001: 9). Sermaye piyasalarının en önemli fonksiyonu; tasarrufları, kapasitelerini artırmak isteyen ve yeni yatırımlar yapmayı planlayan işletmelere aktarmasıdır (Korkmaz ve Ceylan, 2010: 45).

Sermaye piyasası, para piyasası ile birlikte finansal piyasaları oluşturan bir unsurdur. Finansal piyasalar, fon fazlası olan kişi ya da kuruluşlarla, fon sıkıntısı çeken kişi ya da kuruluşlar arasında fon transferinin sağlandığı piyasalardır (Mishkin ve Eakins, 2012: 2). Para piyasası, vadesi bir yıla kadar olan kısa süreli fon arz ve talebinin karşılaştığı piyasalardır. İşletmeler para piyasalarına genellikle işletme sermayesi ihtiyaçlarını karşılamak için başvururlar. Para piyasaları, kısa süreli yatırımların yapılabildiği bir piyasa olduğundan getirinin ve riskin düşük olduğu piyasalardır (Konuralp, 2005: 19). Başlıca para piyasası araçları hazine bonoları, mevduat sertifikaları, geri satın alma anlaşmaları (repo), çek, poliçe gibi kambiyo senetleridir (Korkmaz ve Ceylan, 2010: 13).

1.1.2. Sermaye Piyasasının Sınıflandırılması

Sermaye piyasaları, finansal varlığın ilk kez alınıp satılmasına göre ya da organize olup olmamalarına göre çeşitli sınıflara ayrılabilir.

1.1.2.1. Birincil Piyasalar

Birincil piyasalar, menkul kıymetlerin ilk kez ihraç edilmeleriyle oluşan piyasalardır (Ceylan ve Korkmaz, 2010: 421). Fon ihtiyacı olan kurumlar kaynak sağlamak için menkul kıymet ihracı yaparlar. Bu sayede menkul kıymet ihracı yapan kurumlara fon girişi sağlanmış olur (Aydın, 2013: 18).

1.1.2.2. İkincil Piyasalar

İkincil piyasalar, daha önceden ihraç edilmiş menkul kıymetlerin yatırımcılar arasında el değiştirdiği piyasalardır (Besley ve Brigham, 2008: 94). Birincil piyasalarda menkul kıymetler yalnızca bir kez alınıp satılırken, bunların el değişimi ikincil piyasalarda olur. Bu sayede ikincil piyasalar yatırımcıların likidite ihtiyaçlarını karşılayarak önemli bir işlevi yerine getirmiş olurlar (Konuralp, 2005: 19).

1.1.2.3. Organize Piyasalar

Belirli bir fiziksel alanı, organizasyon biçimi, işleyiş kuralları olan piyasalara organize piyasalar denir (Gürsoy, 2007: 33). Borsa İstanbul (eski adıyla İstanbul Menkul Kıymetler Borsası [İMKB]), New York Menkul Kıymetler Borsası, Chicago Menkul Kıymetler Borsası, Tokyo Menkul Kıymetler Borsası organize piyasaların başlıca örnekleridir. Bu piyasalarda sadece kayıt altına alınmış menkul kıymetlerin alım-satımı yapılır (Konuralp, 2005: 20). Organize piyasaların en önemli özelliği, menkul kıymet ticaretinin belirli kurallara göre yapılması ve bilgi akışının güvenliğinin sağlanmasıdır (Dodd, 2012: 34).

1.1.2.4. Organize Olmamış Piyasalar

Kayıt altına alınmamış menkul kıymetlerin alınıp satıldığı piyasalara organize olmamış piyasalar, diğer bir ifadeyle tezgahüstü piyasalar denir (Korkmaz ve Ceylan, 2010: 47). Ayrıca az tanınmış veya küçük işletmelerin kayıt altındaki menkul kıymetleriyle, az işlem gören kayıt altındaki menkul kıymetlerde bu piyasalarda alınıp satılabilir (Brigham ve Houston, 2009: 39). Bu bağlamda tezgahüstü piyasalar, menkul kıymetleri tanınmayan işletmeler, finansal durumu kötü olan yatırım ve sigorta şirketleri ile bankalar açısından önemli piyasalardır (Korkmaz ve Ceylan, 2010: 48).

Tezgahüstü piyasalar, organize piyasalara göre daha az şeffaf ve çok az kurala göre işlem gören piyasalardır (Dodd, 2012: 35). Tezgahüstü piyasalar, işlemlerin genellikle bilgisayar ortamında ya da telefon ağıyla yapıldığı piyasalardır. Bu piyasalara Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D.)’ndeki NASDAQ piyasası örnek olarak gösterilebilir (Konuralp, 2005: 20).

1.1.3. Sermaye Piyasası Yatırım Araçları

Sermaye piyasası araçları, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na göre “menkul kıymetler ve türev araçlar ile yatırım sözleşmeleri de dahil olmak üzere Sermaye Piyasası Kurulu’na bu kapsamda olduğu belirlenen diğer sermaye piyasası araçlarını” ifade etmektedir (6362 sayılı SPKn: m. 3).

Menkul kıymetler, kamu tüzel kişileri ve anonim ortaklıklar tarafından ihraç edilen, ortaklık veya alacak hakkı temin eden, belirli şekil şartlarına tabi, devamlılık arz eden ve dönemsel getiri sağlayan kıymetli evraklardır (Karslı, 1993: 47). Sermaye Piyasası Kanunu’na (6362 sayılı SPKn: m. 3) göre para, çek, poliçe ve senet menkul kıymetten sayılmazlar.

Türev araçlar, değerleri faiz oranı, eşya fiyatları, hisse senedi fiyatları ya da borsa endeksi gibi etmenlere bağlı olarak değişen finansal araçlardır. Türev araçlar başlangıç yatırımına ya hiç ihtiyaç duymazlar ya da klasik sermaye piyasası araçlarına göre çok az ihtiyaç duyarlar (Chorafas, 2008: 33).

Kıymetli evrak, senede bağı bir hakkı temsil eden ve bu hakkın senet olmadan iddia edilemediği veya devredilemediği senetlerdir (Çelik, 2013: 357).

Diğer sermaye piyasası araçları ise menkul kıymetler dışındaki, şartları Sermaye Piyasası Kurulu'nca belirlenen araçlardır (Konuralp, 2005: 31).

Bu başlık altında, piyasalarda en çok işlem gören sermaye piyasası araçlarından hisse senetleri, tahviller, ortaklık varantları, aracı kuruluş varantları, kar ve zarar ortaklığı belgeleri, varlığa dayalı menkul kıymetler, gayrimenkul sertifikaları, yabancı sermaye piyasası araçları, ipotekli sermaye piyasası araçları, varlık teminatlı menkul kıymetler, kira sertifikaları (sukuk) ve katılma intifa senetleri incelenecektir.

1.1.3.1. Hisse Senetleri

Hisse senetleri, anonim şirketler, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, özel kanunla kurulmuş kamu kuruluşlarının çıkarttıkları, şirket sermayesinde belli bir hakkı temsil eden ve o hak nispetinde sahibine şirkette ortaklık hakkı sağlayan kıymetli evrak niteliğindeki senetlerdir (Poyraz, 2008: 387; "İMKB: Cevaplarla Borsa ve Sermaye Piyasaları", 2010: 12).

Hisse senetleri sahiplerine birtakım haklar sağlar. Bu haklar; ortaklık hakkı, şirket yönetimine katılma (oy) hakkı, kar payı (temettü) ve kar payından avans alma hakkı, öncelikli yeni pay alma (rüçhan) hakkı, bedelsiz pay alma hakkı, tasfiyeden pay alma hakkı, bilgi edinme hakkıdır (Aydın, 2012: 74). Bunlarla birlikte, hisse senedi sahipleri ellerinde bulundurdukları bu menkul kıymetlerden iki şekilde kazanç sağlarlar (TSPAKB, 2011: 8). Bunlar kar payı ya da sermaye kazancıdır. Kar payı, şirketin dönem içerisinde yaptığı kardan, hisse senedi sahiplerine payları nispetinde dağıttığı tutarlardır. Sermaye kazancı ise hisse senedinin zaman içerisinde kazandığı değerle elde edilen kazançtır (Sincere, 2004: 30). Bir başka ifadeyle, hisse senedinin maliyeti ile elden çıkartma değeri arasındaki olumlu farktır.

Tahvil ve bono sahipleri gibi şirkete borç veren kişiler, borçlarına karşılık tasfiye durumunda borçları ilk ödenen kişiler olmalarına karşılık, hisse senedi sahipleri bütün borçlar ödendikten sonra, payları nispetinde tasfiyeden pay alırlar. Ayrıca tahvil ve bono sahipleri yatırımlarına karşılık sabit bir faiz gelir elde ederken, hisse senedi

sahipleri böyle sabit bir kar payına sahip olmayıp, şirketin performansına göre gelir elde ederler. Ancak bütün bu risklere ve dezavantajlara karşılık hisse senetleri, tahvillere ve bonolara göre yüksek kar payı ve sermaye kazancı sağlaması nedeniyle, daha çok tercih edilen bir sermaye piyasası aracıdır (Francis, 1991: 50).

Hisse senetleri; nama veya hamiline yazılı hisse senetleri, adi veya imtiyazlı hisse senetleri, primli veya primsiz hisse senetleri, bedelli veya bedelsiz hisse senetleri şeklinde sınıflandırılabilir (Aydın, 2013: 115).

1.1.3.1.2. Nama ve Hamiline Yazılı Hisse Senetleri

Üzerinde kime ait olduğu yazılı olan hisse senetleri, nama yazılı hisse senetleridir. Bu hisse senetleri borsada alınıp satılmadan önce hamiline yazılı hisse senedine dönüştürülmeleri gerekir (Sayılğan, 2008: 66). Bunun içinde hisse senedinin ciro edilmesi ve şirket pay defterine kaydedilmesi gerekmektedir (Parasız, 2009: 266). Nama yazılı hisse senetleri, pay defterine kayıtlı oldukları için şirket genel kuruluna katılabilirler (Narbay, 2012: 204).

Hamiline yazılı hisse senetleri ise üzerinde belirli bir isim olmayan hisse senetleridir. Hamiline yazılı hisse senetlerini kim elinde bulunduruyorsa sahibi odur (Sayılğan, 2008: 66). Bu tip hisse senetlerinin devir işlemleri nama yazılı hisse senetlerine göre daha kolay yapılabilir (Aydın, 2013: 115). Hamiline yazılı hisse senedi sahipleri, pay sahipliğini ispat eden belgelerle adreslerini bildirirlerse şirket genel kuruluna katılabilirler (Narbay, 2012: 204).

1.1.3.1.2. Adi ve İmtiyazlı Hisse Senetleri

Adi hisse senetleri, sahibine herhangi bir ayrıcalık ya da üstünlük sağlamayan hisse senetleridir. Eğer ana sözleşmede aksine bir hüküm yok ise bütün hisse senetleri adi hisse senetleridir (İslatince, 2013: 42).

İmtiyazlı hisse senetleri ise sahibine, adi hisse senetlerinden farklı olarak bir takım ayrıcalıklar ve menfaatler sağlayan hisse senetleridir. Bu ayrıcalıklar genellikle kar payı dağıtımı, oy kullanımı, yeni çıkarılacak menkul kıymetlerin alımında öncelik gibi hususları içermektedir. Bahsi geçen bu haklara her ne kadar bütün hisse senedi

sahipleri eşit olarak sahip olsalar da, eğer ana sözleşmede bir grup hisse senedine çeşitli ayrıcalıklar verilmişse, eşitlik durumu ortadan kalkar (Ünal, 2000: 3).

1.1.3.1.3. Primli ve Primsiz Hisse Senetleri

Üzerine yazılı olduğu değerden (nominal değer) daha yüksek bir fiyata satışa çıkarılmış olan hisse senetlerine primli hisse senetleri denir. Bir hisse senedinin primli olarak satılabilmesi için ana sözleşmede bu hususa dair bir hüküm bulunmalı ya da şirket yetkili organlarınca alınmış bir karar olmalıdır (Göktürk, 2013: 35).

Primsiz hisse senetleri ise üzerinde yazılı olan değerden yani nominal değerinden satışa çıkarılmış olan hisse senetleridir (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-2, 2010: 6).

1.1.3.1.4. Bedelli ve Bedelsiz Hisse Senetleri

Nakit (bedelli) sermaye artırımını yoluyla satışa çıkarılan hisse senetlerine bedelli hisse senetleri denir (İslatince, 2013: 42). Bu hisse senetleri, rüçhan hakkı kullanımıyla ortaklarca ya da halka arz yoluyla üçüncü şahıslar tarafından satın alınırlar. Bu sayede işletmeye şirket dışı kaynaklardan nakit girişi sağlanmış olur (Bolak, 2001: 131).

Bedelsiz hisse senetleri ise dağıtılmayan temettüleri, duran varlıkların satışından elde edilen karlar ile iştiraklerin değer artışlarının sermayeye eklenmesi sebebiyle çıkarılan hisse senetleridir. Bu hisse senetlerinin ihracı ile işletmeye nakit girişi sağlanmaz (Sevil, 2012: 116).

1.1.3.2. Tahviller

Tahviller, anonim şirketlerin ya da devlet kurumlarının ödünç para sağlamak için çıkarttıkları, vadeleri bir yıldan uzun olan, sabit veya değişken faizli menkul kıymetlerdir (Ayçiçek, 2011: 63).

Tahviller ilk ihraç edildiklerinde satın alınabilecekleri gibi, ikincil piyasalardan da satın alınabilirler. Tahvili satın alan kişi, bu tahvili ihraç eden işletmeye ya da

devlete uzun vadeli borç vermiş olur. Hisse senetlerinden farklı olarak, işletme zarar etmiş olsa dahi tahvil sahibi belirlenmiş faiz oranına göre ara dönemlerde faiz ödemelerini ve vade sonunda anaparasını işletmeden alır. Ayrıca tahvil sahiplerinin faiz ve anapara alacakları, hisse senedi sahiplerinin temettü alacakları ve tasfiyeden alacakları paylardan önceliklidir (Sayılğan, 2008: 70).

Tahvil sahiplerinin şirket karından pay alma ve şirket yönetimine katılma hakları yoktur. Tahvil sahibi ile tahvil ihraççısı arasındaki ilişki, tahvilin vadesi bittiğinde sona erer (Bolak, 2001: 139).

Tahvillerin, teminatl ve teminatsız, primli, primsiz ve iskontolu, endeksli, hisse senedine dönüştürülebilir ve kara iştirakli tahviller olmak üzere çeşitli türleri bulunmaktadır.

1.1.3.2.1. Teminatl ve Teminatsız Tahviller

Teminatl tahviller, şirketlerin faizi ya da anaparası ödeyememe riskine karşılık banka ya da bağı bulunduğı holdingi garanti göstererek veya bina, makine, arazi gibi varlıklarını teminat göstererek ihraç ettikleri tahvillere denir (Bolak, 2001: 142).

Teminatsız tahviller ise şirketin itibarına ve güvenilirliğine dayanarak, herhangi bir teminat göstermeden ihraç ettiği tahvillerdir (İslatince, 2013: 46).

1.1.3.2.2. Primli, Primsiz ve İskontolu Tahviller

Primli tahviller, tahvil sahibinin vermiş olduğı borcu, vade sonunda kendi lehine, önceden belirlenmiş bir farkla aldığı tahvillerdir. Bu tahvillerde, tahvil sahibi tahvili nominal değerden alırken, vade sonunda alacağını nominal değer üzerinde bir değerle alır. Bu tür tahviller, itfa primli tahvil olarak da adlandırılır (Ünal, 2003: 14).

Primsiz tahviller, üzerine yazılı olan değerle satışa çıkarılan tahvillerdir. Bu tahvillerin diğ er bir adı da başabaş tahvillerdir (Göktürk, 2013: 36).

İskontolu tahviller ise üzerine yazılı olan değerden daha düşük bir değerle satışa çıkarılan tahvillerdir. Bu tahvillerde iskonto tutarı, nominal değerden satış

fiyatının çıkarılması sonucunda bulunan değerdir (Korkmaz ve Ceylan, 2010: 205). Bu tür tahvillere, ihraç primli tahviller de denir (Ünal, 2003: 14).

1.1.3.2.3. Endeksli Tahviller

Endeksli tahviller, enflasyondan dolayı tahvilin değerinde meydana gelecek azalma göz önünde bulundurularak tahvil sahiplerinin korunmasına yönelik ihraç edilen tahvillerdir. Bu tahvillerde tahvilin faiz ve anapara ödemesi; enflasyon, döviz veya altın gibi bir ölçüye bağlanarak, vade sonunda ödeme bu ölçüye göre yapılır (Sayılır, 2012: 23). Endeksli tahviller enflasyona karşı koruma sağlar ve dolayısıyla gerçek değerine çok yakın getiri elde etmeyi garanti eder (Cuthbertson ve Nitzsche, 2008: 452).

1.1.3.2.4. Hisse Senedine Dönüştürülebilir Tahviller

Hisse senedine dönüştürülebilir tahviller, tahvil sahibine tahvillerini önceden belirlenmiş miktarda hisse senediyle değiştirme hakkı veren tahvillerdir (Nalbat, 2008: 16). Bu tip tahvillerde tahvil sahibi isterse vade sonunda anaparasını alır ya da önceden belirlenmiş esaslara göre belirli sayıda hisse senediyle tahvilleri değiştirir (Ünal, 2003: 21).

1.1.3.2.5. Kara İştirakli Tahviller

Kara iştirakli tahviller; tahvil sahibine faiz getirisinin yanında, şirket karından pay alma hakkı veren tahvillerdir (Bolak, 2001: 144). Ülkemizde kara iştirakli tahviller, vade sonu anapara ödemeli olarak ihraç edilirler (Korkmaz ve Ceylan, 2010: 204).

1.1.3.3. Ortaklık Varantları

Ortaklık varantları, şirketin belirli sayıda hissesini devretmeyi taahhüt ettiği, varant sahibine vade sonunda bedel ödeyerek veya bedelsiz olarak şirketin

hisselerinden pay alma hakkı veren menkul kıymetlerdir. Ortaklık varantları sahibine yalnızca satın alma opsiyonu verir (Adıgüzel, 2010: 230).

1.1.3.4. Aracı Kuruluş Varantları

Aracı kuruluş varantları sahibine, belirli bir dayanak varlığı ya da endeks, döviz, altın gibi bir göstereyi önceden belirlenmiş bir tarihte ve önceden belirlenmiş bir fiyattan satma ya da alma hakkı veren, bankalar veya diğer yatırımcı kuruluşlar tarafından ihraç edilen türev menkul kıymetlerdir (Bakkal ve Korkmaz, 2011: 46). Yatırımcı açısından, ortaklık varantlarına göre daha düşük maliyetlidirler (Kurt ve Küçükkayalar, 2010: 1-3).

1.1.3.5. Kar ve Zarar Ortaklığı Belgeleri

Kar ve zarar ortaklığı belgeleri sahibine, kara ve zarara katılma hakkı ile ortaklık hakkı veren ve zarar halinde sahibinin anaparasında azalma riskini barındıran menkul kıymetlerdir (Büyükakın ve Önyılmaz, 2012: 108). Bu yatırım aracının en önemli özelliği, zarar edilmesi durumunda yatırımcının zarara da ortak olmasıdır. Vadeleri en az bir ay, en çok yedi yıl olacak şekilde düzenlenirler (Aydın, 2012: 121).

1.1.3.6. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler

Varlığa dayalı menkul kıymetler (VDMK), satışa çıkarma yetkisine sahip ihraççıların alacaklarını teminat göstererek çıkarttıkları, SPK tarafından kayda alınarak ihraç edilebilen menkul kıymetlerdir (Ünal, 2004: 3). VDMK ihraç etme yetkisine sahip kuruluşlar bankalar, finansman şirketleri, finansal kiralama şirketleri ve genel finans ortaklıkları olarak sıralanabilir (Bakkal ve Tombuloğlu, 2008: 15).

1.1.3.7. Gayrimenkul Sertifikaları

Gayrimenkul sertifikaları, inşa edilecek veya inşa edilmekte olan gayrimenkul projelerini finanse etmek için ihraç edilen, üzerine yazılı olan değerle ve hamiline

yazılı olarak çıkarılan menkul kıymetlerdir (Ünal, 2005: 1). Gayrimenkul sertifikaları vasıtasıyla ihraççılar büyük konut ve işyeri projelerini finanse ederken, sertifika sahibi de getiri elde etmektedir (Göktürk, 2013: 41).

1.1.3.8. Yabancı Sermaye Piyasası Araçları

Yabancı sermaye piyasası araçları, ihraç edildikleri ülkelerin borsalarında alım-satım konusu olan ve SPK tarafından nitelikleri belirlenen menkul kıymetler ile hak alacakları temsil eden diğer kağıtlardır. Bu menkul kıymetlerin ülkemizde alınıp satılabilmeleri için SPK tarafından kayıt altına alınmaları ve aracı kuruluşlar tarafından satılmaları zorunludur (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-2, 2010: 17).

1.1.3.9. İpotekli Sermaye Piyasası Araçları

İpotekli sermaye piyasası araçları, ihraççının genel yükümlülüğü altında olan ve teminat olarak bir varlık gösterilerek çıkartılabilen menkul kıymetlerdir. Bu menkul kıymetler, sabit veya değişken faizli, iskontolu veya primli ya da nama veya hamiline yazılı olarak çıkartılabilirler (SPK, Seri: III, No: 33 sayılı İpotek Teminatlı Menkul Kıymetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ: m. 4/1).

1.1.3.10. Varlık Teminatlı Menkul Kıymetler

Varlık teminatlı menkul kıymetler, ihraççının genel yükümlülüğü altında olan ve tüketici kredileri, ticari krediler, finansal ve operasyonel kiralama sözleşmelerinden doğan alacaklar, ihracat işlemlerinden doğan alacaklar gibi sermaye piyasası varlıklarının teminatı altında, SPK tarafından kayıt altına alınmak suretiyle çıkartılabilen menkul kıymetlerdir. Bu menkul kıymetler, doğrudan veya alacakların devri yoluyla çıkartılabilir (SPK, Seri: III, No:38 sayılı Varlık Teminatlı Menkul Kıymetlere İlişkin Esaslar Tebliği: m. 4).

1.1.3.11. Kira Sertifikaları (SUKUK)

Kira sertifikaları, diğer adıyla sukuk, bir şirketin belirli projelerinde kullandığı duran varlıklarını veya bunların kullanım haklarını temsil eden ve sahiplerine ortaklık hakkı veren, payları bölünmemiş sertifikalardır (“AAOIFI: AAOIFI Shariah Standard No. 17 'Investment Sukuk’”, 2008). Kira sertifikası sahipleri, ortak oldukları varlıklarda elde edilen gelirlerde payları oranında hak sahibidirler. Türkiye’de kira sertifikaları; aracı kuruluşlar, bankalar ve kaynak kuruluşlar tarafından, kira sertifikası ihraç etmek için kurulmuş anonim şirketler olan varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilebilirler (SPK, Seri: III No: 43 sayılı Kira Sertifikalarına ve Varlık Kiralama Şirketlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ: m. 3/m).

Kira sertifikaları, tahvillerin İslami esaslara göre düzenlenmiş şeklindedir. Tahvillerden farklı olarak yatırımcı, borç vermek yerine ilgili varlıkta tasarruf hakkı sahibi olur. Diğer bir deyişle, yatırımcı söz konusu varlıkta payı oranında sahiplik edinir (Yılmaz, 2014: 83).

1.1.3.12. Katılma İntifa Senetleri

Katılma intifa senetleri, net kardan pay alma, tasfiyeden kalan paya katılma veya halka açık olmayan ortaklık tarafından yeni çıkarılacak payları alma hakkı sağlayan, ortaklıklar tarafından nakit karşılığı satılmak üzere çıkartılan menkul kıymetlerdir (SPK, Seri: VII, No: 128.1 sayılı Pay Tebliği: m. 4/k). Katılma intifa senedi sahipleri şirketin ortağı değildirler. Bu kişiler ortaklıkla sözleşme yapan üçüncü şahıs konumundadırlar (Göktürk, 2013: 38).

1.1.4. Sermaye Piyasalarında Kamunun Aydınlatılması

Sermaye piyasalarına yatırım yapan kişiler ve bu piyasalarda faaliyet gösterenler, dürüst ve güvenli bir ortamda faaliyetlerini sürdürmek isterler. Bu nedenle doğru ve açık bilgi edinme, piyasaların dürüstlük ve güven içerisinde hizmet vermesini sağlayan önemli bir unsurdur (Coşkun, 2009: 2). Sermaye Piyasalarında, bilginin

ayrıntısı ve verilme sıklığı ne kadar artarsa, yatırımcılar kendilerini o ölçüde güvende hissederler. Güvenilir ve karşılaştırılabilir bilgi, yatırımcıların piyasa ortamını değerlendirmeleri ve farklı yatırım tercihleri arasında sağlıklı karar vermelerini kolaylaştırır. Bundan dolayı etkin bir kamunun aydınlatılması mekanizmasının, sermaye piyasalarında güvenin ve istikrarın temin edilmesinde çok önemli bir işlevi bulunmaktadır (C.A. Eroğlu, 2003: 6). Kamunun aydınlatılması ilkesi, şirketlerin hissedarlarının, alacaklarını ve menfaatlerini korumaya ve haklarını etkin bir biçimde kullanmalarına yardım eden, potansiyel hissedarlar ve borç verenler ile sermaye piyasalarının diğer ilgililerinin aldatılmalarını önleyen, piyasaların kamu yararının gözetilerek çalışmasını sağlayan ilkeler bütünüdür (Tekinalp, 1979 / Coşkun, 2009: 3-4).

Kamuyu aydınlatma ve şeffaflık, birbirleriyle ilişkili ve birbirlerini tamamlayıcı iki önemli unsurdur. Bu iki kavram, etkin ve güçlü bir sermaye piyasası için hayati önem arz eder (C.A. Eroğlu, 2003: 6). Burada sözü edilen şeffaflık kavramı; şirketle ilgili ticari sınırlar dışında kalan bütün finansal ve finansal olmayan bilgilerin vaktinde, doğru ve anlaşılabilir olarak açıklanmasıdır (Poroy Arsoy, 2008: 20). İki kavram arasındaki ilişkiyi şu şekilde açıklamak mümkündür; bir şirkette şeffaflık kültürü arttıkça açıklanan bilgilerin niteliği ve niceliği de artarken, kamunun aydınlatılması ilkesi çerçevesinde, düzenleyici kurumlar açıklanması gereken bilgilerin formatını belirledikçe, şirketlerin şeffaflık derecesi artar (Poroy Arsoy, 2008: 24).

Kamunun aydınlatılması ilkesi, bir şirkete ait; faaliyet ve finansal sonuçları, şirketin amacı, ana hissedarlar ve oy kullanma hakları, yönetim kurulu ve yapısı, ticari ilişkiler, geleceğe dönük riskler, çalışanlar ve diğer hissedarların ihtiyaç duyduğu özel bilgiler, kurumsal yapı ve politikalar gibi bilgileri içerir. Bu bilgilerle, şirketin yönetim anlayışı, finansal yapısı, geleceğe yönelik strateji ve yatırımları, şirketin mevcut yönetim anlayışı ile ilgili kamunun bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır (Duman, 2011: 98).

Kamuyu aydınlatma ile koruyuculuk, caydırıcılık ve aydınlatıcılık işlevleri yerine getirilmeye çalışılmaktadır. Koruyuculuk işlevi, yatırımcılara şirketlerin yönetimi, finansal durumu ve faaliyet sonuçları ile menkul kıymetlerin nitelikleri

hakkında doğru ve zamanında bilgilerin iletilmesi ile yerine getirilir. Caydırıcılık işlevi, hileli ve etik olmayan uygulamaların yaptırımlara bağlanarak ilgililerin bu tür eylemlerden uzak durmaları sağlamak şeklinde gerçekleştirilir. Aydınlatıcılık işlevi ise yatırımcıya yatırım kararını verebilmesi için gerekli olan bilgilerin ayrıntılı olarak iletilmesi ile sağlanmaya çalışılır (Küçüksözen, 1999: 15).

Kamunun aydınlatılması ilkesinin uygulanması ile şu amaçlara ulaşmak hedeflenmektedir (C.A. Eroğlu, 2003: 7; Duman, 2011: 99);

- Hissedarların haklarının bilerek kullanabilmeleri için hissedarı oldukları şirketin finansal durumunu ve faaliyetlerini göstermek.
- Sermaye piyasalarına ve sermaye piyasası araçlarına yatırım yapmak isteyen yatırımcıların, doğru karar vermelerini sağlamak amacıyla bilgilendirilmesi.
- Yatırımcıların, piyasada faaliyet gösteren şirketlerin durumunu diğer şirketlerle kıyaslayabilecek bilgilere ulaşmalarını sağlamak.
- Bilgiye ilk elden sahip olan şirket yöneticilerinin, bilgilerin kamuya duyurulmasından önce kendilerine ve çevrelerine menfaat sağlayacak şekilde kullanmalarını önlemek.

Etkin bir kamunun aydınlatılması mekanizmasının varlığının sermaye piyasalarına faydaları şu şekilde sıralanabilir (Poroy Arsoy, 2008: 25);

- Kamunun aydınlatılması yatırımcıları koruyarak, sermayenin piyasalara çekilmesine ve piyasalara güvenin artırılmasına yardımcı olur.
- Kamunun aydınlatılması çerçevesinde güvenli ve zamanında açıklanmış bilgi, şirketlerin bünyesindeki karar alıcıların güvenini artırarak, büyümeyi ve karlılığı etkileyen başarılı şirket kararları almalarını mümkün kılar.
- Açıklanan bilgilerin niteliği ve niceliğinin artması, şirketler hakkındaki belirsizlikleri ortadan kaldırır.
- Açıklanan bilgilerin niteliği, şirketlerin hisse senedi fiyatlarını etkiler.
- Daha nitelikli bir kamunun aydınlatılması mekanizması ile şirketlere uzun dönemli yatırımcılar çekilebilir ve şirket yönetimlerinin hesap verebilirlik düzeyi artar.

1.1.5. Türkiye’de Sermaye Piyasalarının Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de sermaye piyasalarının gelişimi, Osmanlı’nın son dönemlerindeki gelişmeler ve Cumhuriyet dönemindeki gelişmeler olarak sınıflandırılabilir.

1.1.5.1. Osmanlı Döneminde Sermaye Piyasaları

Avrupa’nın sanayi devrimi ile yakaladığı kalkınma ivmesi, beraberinde sermaye piyasalarında da çok hızlı bir gelişimin öncüsü olmuştur. Ancak Osmanlı İmparatorluğu, bu gelişmeleri çağdaşlarıyla aynı oranda yakalayamamış ve devletin ekonomik faaliyetleri tarım, esnaf ve zanaatkarların atölye düzeyinde yaptıkları üretimler ile ithal malların ticaretinden daha öteye gidememiştir. Yeterli sermaye birikimine ulaşamamış böyle bir ekonomik sistemde sermaye piyasaları da tam anlamıyla ortaya çıkamamıştır (Küçüksözen, 1999: 67).

Avrupa’da yaşanan sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan büyük anonim ortaklıklar halka açılma hamleleri gerçekleştirmiştir. Osmanlı’da yaşayan özellikle yabancı tacirler ve gayrimüslimler, bu şirketlerin hisse senetleri ve tahvillerine ilgi göstermiş, Tanzimat Fermanı’ndan sonra da Türk’ler bu menkul kıymetlerle ilgilenmişlerdir (“SPK: SPK 30. Yıl Kitapçığı”, 2012: 19). Ayrıca 1854 Kırım Savaşı’ndan sonra Osmanlı Devleti borçlanma tahvilleri çıkartmıştır. Bu ve sonraki dönemde Esham-ı Cedide, Sergi, Tahvilat-ı Mümtaze gibi adlarda devlet, çeşitli borçlanma kağıtları çıkartmıştır (Bayındır, 2011: 33). İstanbul Galata’da hem bu devlet tahvillerinin, hem de yabancı şirketlerin hisse senetleri ve tahvillerinin alınıp satıldığı, çoğunlukla birkaç yüz kişilik gayrimüslim bir grubun faaliyet gösterdiği bir borsa oluşmuştur. Yasal bir düzenleme olmadığından, işlemleri belli bir düzene koymak ve kayıt altına almak amacıyla, sözü edilen kişiler birleşerek 1864 yılında “Sefurya” adını verdikleri bir dernek kurmuşlardır (Anbar, 2009: 33; Beşirli, 2009: 190).

Galata Borsa’sında yapılan işlemlerin bir yasal dayanağının olmaması ve bunun sonucunda haksız kazançlar elde edilmesi, borsa oyunlarında halkın dolandırılması gibi sorunların ortaya çıkması nedeniyle, 19 Kasım 1871 tarihinde yürürlüğe giren Dersaadet Tahvilat Borsası Nizamnamesi ile Galata Borsası,

Dersaadet Tahvilat Borsası adıyla yarı yasal bir kurum haline gelmiş ve denetim amacıyla başına bir hükümet komiseri atanmıştır (Kazgan vd., 1999: 377). 1904 yılında hazırlanan ve yeni düzenlemeler getiren Esham ve Tahvilat Borsası Nizamname Layihası ile Borsa Resmine Dair Nizamname Layihası, 1906 yılında onaylanarak borsanın adı Esham ve Tahvilat Borsası olarak değiştirilmiştir (Beşirli, 2009: 195). Borsa, cumhuriyet dönemine kadar bu isimle faaliyetlerine devam etmiştir (“SPK: SPK 30. Yıl Kitapçığı”, 2012: 19).

1.1.5.2. Cumhuriyet Döneminde Sermaye Piyasaları

Sermaye piyasalarında cumhuriyet döneminde yaşanan gelişmeleri, sermaye piyasası faaliyetlerinin çok düşük düzeyde kaldığı 1980 öncesi dönem ve düzenlemelerin yoğunlaştığı ve sermaye piyasalarına çeki düzen verme faaliyetlerinin arttığı 1980 sonrası dönem olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.

1.1.5.2.1. 1980 Öncesi Dönem

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde, dışa kapalı devletçi ekonomi politikaları, serbest piyasadan kopuş, yerli sanayinin ekonomiye istenilen katkıyı verememesi ve özel sektörün yeterince gelişmemiş olması gibi nedenlerden dolayı sermaye piyasası faaliyetleri durma noktasına gelmiştir (“SPK: SPK 30. Yıl Kitapçığı”, 2012: 22).

Cumhuriyet döneminde sermaye piyasalarıyla ilgili ilk yasal düzenleme, 1929 yılında hazırlanan Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu’dur. Bu tarihte İstanbul Menkul Kıymetler Borsası kurulmuştur. Bu borsa 1938 yılında bir kararname ile kapatılarak yerine Kambiyo, Esham ve Tahvilat borsası adıyla Ankara’da başka bir borsa açılmıştır. Bu borsa 1941 yılında tekrar İstanbul’a taşınmıştır (Akgüç, 2011: 826). Ancak sözü edilen dönemlerde 1929 büyük buhranı, II. Dünya Savaşı ve ülkenin ekonomik yapısıyla ilgili sorunlar nedeniyle gerçek anlamda bir sermaye piyasası hareketliliğinden söz etmek mümkün değildir.

Türkiye’de sermaye piyasalarının tekrar hareketlilik kazanması 1960 yılların başında hürriyet tahvilleri ve tasarruf bonolarının ihraç edilmesiyle başlamıştır (Işık, 2012: 219). Bu döneme kadar borsada genel olarak devlet iç borçlanma tahvilleri işlem

görürken, 1960'lı yılların ikinci yarısından sonra holdingleşen şirketlerin hisse senedi ve tahvilleri de işlem görmeye başlamıştır (Küçüksözen, 1999: 72). 1970'lerin sonlarında çok yüksek enflasyona karşılık, faiz oranlarının çok düşük olması ve yasalardaki boşluklar nedeniyle banker adı verilen tefeciler ortaya çıkmıştır. Halktan yüksek faizlerle mevduat toplayan bankerler 1980'li yılların başlarında krize girmişlerdir (Karan, 2001: 66). Bu olumsuz olayların neticesi olarak ve gelişen dünya piyasalarını yakalamak amacıyla daha sonraki dönemde sermaye piyasalarında önemli düzenlemeler yapılmıştır.

1.1.5.2.2. 1980 Sonrası Dönem

Sermaye piyasalarının serbestleştirilmesi çalışmalarının bir sonucu olarak ve bankerler krizinin yarattığı sorunların da etkisiyle 1970'lerde taslağı hazırlanan ve üzerinde görüşmeler yapılmış ancak uygulamaya geçmemiş olan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, 1981 yılında Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun, sermaye piyasalarının güvenli bir şekilde çalışmasını sağlayıp tasarruf sahiplerinin haklarını korumak, menkul kıymet arz ve satışlarını düzenlemek, sermaye piyasalarını etkin bir şekilde denetlemek gibi amaçlarla hazırlanmıştır (Fertekligil, 2000: 250-251). Bu amaçlara ulaşmak için sözü edilen kanunla birlikte Sermaye Piyasası Kurulu oluşturulmuştur.

SPK, kuruluşunun ardından birincil piyasalara ve borsa bankerlerine yönelik düzenlemelerde bulunmuştur. Birincil piyasaların organize edilmesi çalışmaları yürütülmüş, bu bağlamda uluslararası uzmanların da görüşlerinin yer aldığı çeşitli sempozyum bildirileri ve raporlar da göz önünde bulundurularak yapılan yasal düzenlemelerle, 1986 yılında İMKB faaliyete geçmiştir.

Takip eden süreçte piyasalardaki değişmelere ve gelişmelere ayak uydurabilmek, denetim ve gözetimi daha iyi yapabilmek gibi gerekçelerle SPKn'de çeşitli değişiklikler yapılmış ve 2012 yılının sonunda 2499 sayılı kanun feshedilerek yerine 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu çıkartılmıştır. Bu kanun ile birlikte Borsa İstanbul kurulmuş, 3 Nisan 2013 tarihinde de tescil ve ilan edilmesiyle İMKB'nin yerine faaliyet göstermeye başlamıştır ("BIST: Hakkımızda", 2014).

Borsa İstanbul, İstanbul'un New York, Chicago, Frankfurt ve Tokyo gibi bir finans merkezi olma çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla kurulmuş ve bu amaca gerçekleştirilmesine yönelik olarak İzmir Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası ile İstanbul Altın Borsası (İAB) tek çatı altında BİST'te toplanmıştır. Ayrıca Borsa İstanbul bünyesinde gerekli altyapıyı kurmak ve dünya borsaları ile iş birliğine gidip stratejik ortaklıklar kurma çalışmaları yapılmaktadır ("BİST: Borsa İstanbul Bir Dönüşüm Hikayesi", 2014). Bu amaçla Ocak 2014'te NASDAQ OMX ile Borsa İstanbul arasında stratejik ortaklık anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşmayla birlikte, Borsa İstanbul bünyesindeki mevcut piyasa uygulamalarının ve teknolojik altyapının yenilenmesi planlanmaktadır ("BİST: E-Bülten", 2014).

1.2. SERMAYE PİYASASI KURULU

Sermaye Piyasası Kurulu, 30.07.1981 tarihli 17416 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile kurulmuştur. Bu kanuna göre SPK, kamu tüzel kişiliğine sahip, idari ve mali özerkliği olan bir kurul olarak teşekkül edilmiştir (Mülga 2499 sayılı SPKn: m. 17). SPK, halka arz faaliyetlerinin, borsaların, halka açık şirketlerin, aracı kurum ve kuruluşların denetlenmesi gibi pek çok faaliyetle birlikte sermaye piyasalarını düzenleyen önemli bir kuruluştur (Karan, 2001: 67-68).

1.2.1. Sermaye Piyasası Kurulu'nun Kuruluş Amacı

Sermaye piyasalarının etkin bir şekilde çalışabilmesi ve gelişmesi için; yatırımcıların haklarının korunması, piyasa işlemlerinin açık ve şeffaf şekilde yapılması, eşit rekabet koşullarının sağlanması gerekir (Yahyaoğlu ve Korkmaz, 2012: 4). Ülkemizde, sermaye piyasası faaliyetlerinin yapıldığı bütün ülkelerde olduğu gibi sermaye piyasalarının gelişmesine, yatırımcının zarar görmemesine yönelik önlemler alınmıştır (Yasin, 2002: 59). Bu önlemlerden birisi olarak Türkiye'de, Sermaye

Piyasası Kanunu çıkarılmış ve bu kanunla birlikte Sermaye Piyasası Kurulu ihdas edilmiştir.

SPK'nın temel amacı, sermaye piyasalarının çalışma şekillerini belirlemek, fon talep edenlerin piyasadan etkin bir biçimde yararlanmalarını sağlamak, tasarruf sahiplerinin haklarını korumak ve piyasaların sağlıklı çalışmasını sağlamaktır (Ergincan, 2013: 83). Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'ne göre;

Sermaye Piyasası Kurulu; sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlık içinde çalışmasını, menkul kıymetler ve sermaye piyasasıyla ilgili kuruluşlar hakkında kamunun aydınlatılmasını, yatırımcıların hak ve yararlarının korunmasını, ortaklıklarda mülkiyetin yaygınlaştırılmasını, menkul kıymetler borsalarının çalışmasına, gelişmesine ve yaygınlaşmasına elverişli bir ortamın hazırlanmasını sağlayıcı düzenleme, denetleme, inceleme, araştırma ve açıklamalar yaparak, başta sanayi kuruluşlarının hisse senetleri olmak üzere tasarrufların menkul kıymetlere yatırılmasını özendirmek, sermaye piyasasındaki sağlıksız gelişme eğilimlerini önlemek, yatırımcılar ve sermaye piyasasıyla ilgili kuruluşları yurt ekonomisinin yararına yönlendirmek suretiyle, halkın iktisadi kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılmasını gerçekleştirmek, amaçlarıyla kurulmuştur (SPK, Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği [SPKTGÇEY]: m. 7).

SPK kurulurken A.B.D. 'deki U.S. Securities and Exchange Commission (SEC – A.B.D. Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu) örnek alınmıştır (Yasin, 2002: 61). Bu bağlamda SEC de amaçlarının yatırımcıyı korumak, piyasanın adillliğini, düzenini ve etkinliğini korumak ve sermaye birikimine yardımcı olmak olduğunu belirtmiştir (“SEC: What We Do”, 2014). Görüldüğü üzere, sermaye piyasalarını düzenleyen kuruluşlar farklı ülkelerde de olsalar, aynı doğrultudaki amaçlara ulaşmak için çalışmaktadırlar.

1.2.2. Sermaye Piyasası Kurulu'nun Teşkilat Yapısı

SPK, kurul karar organı ve başkanlık teşkilatından oluşur (6362 sayılı SPKn: m. 117/1). Ayrıca kurul başkan yardımcılıklarına bağlı olarak çalışan hizmet birimleri kurul çalışmalarını yürütmektedirler ("SPK: Hakkımızda", 2014).

1.2.2.1. Kurul Karar Organı

Kurul karar organı, biri başkan, bir diğeri ikinci başkan olmak üzere yedi üyeden oluşmaktadır. Kurul başkanı, aynı zamanda başkanlık teşkilatının da başıdır (SPKn, md. 118/1). Kurul üyelerini bakanlar kurulu atar. Ayrıca bakanlar kurulu, üyeleri arasından bir kişiyi başkan olarak atar. Kurul, üyelerden birini, SPK başkanının önerisiyle ikinci başkan olarak seçer ("SPK: SPK 30. Yıl Kitapçığı", 2012: 5).

Üyeler yükseköğrenimlerinin ardından mali piyasalar, ekonomi, maliye, işletme, sermaye piyasaları, bankacılık veya finans alanında ya da bu alanlarla ilgili hukuk dallarında en az on yıl iş deneyimine sahip olmalıdırlar. Bunun yanında, bahsedilen alanlarda yine en az on yıl öğretim üyeliği yapmış kişiler de kurul üyesi olarak bakanlar kurulunca atanabilir ("SPK: Hakkımızda", 2014).

İkinci başkan, başkanın izin, hastalık, yurtiçi veya yurtdışı görevlendirme, görevde bulunmadığı diğer durumlar, görevden alınması veya üyeliğinin düşmesi gibi hallerde başkana vekalet eder. İkinci başkanın da bulunmadığı durumlarda, görevi başkan vekili yürütür (6362 sayılı SPKn: m. 118/2).

SPK başkan ve üyelerinin görev süreleri beş yıldır. Görev süreleri dolmuş olan başkan veya üyeler, bir defaya mahsus olmak üzere tekrar oluşur (6362 sayılı SPKn: m. 120/1). Normal koşullarda kurul başkan ve üyeleri, görev süreleri dolmadan görevden alınamazlar. Ancak, altı aydan fazla süreli hastalık ve sakatlık, SPKn'nin 121. maddesinde belirtilen yasaklara aykırı fiillerde bulunmak veya görevleriyle ilgili suç işlemiş olmak gibi kanunda belirtilen hallerde başkan ve üyeler, Başbakanın onayıyla görev süreleri dolmadan görevden alınırlar (6362 sayılı SPKn: m. 120/2).

SPKn'ye göre (6362 sayılı SPKn: m. 122/1) kurul karar organının görev ve yetkileri şunlardır;

- Kurulla ilgili tebliğ ve yönetmelik taslaklarını, başvuru dosyalarını, personel tarafından hazırlanan inceleme ve denetleme raporlarını görüşüp karara bağlamak,
- Kurulun bütçesini, kesin hesabını ve yıllık faaliyet raporunu karara bağlamak, başkan yardımcılarını ve daire başkanlarını atamak,
- Yurt içi veya yurt dışı temsilcilik açılması,
- Gayrimenkul alım, satım, yapım, kiralama gibi hususları görüşüp karara bağlamak,
- Kurulun üçüncü şahıslarla arasındaki alacak, hak ve borçları ile ilgili işlem yapmak,
- Kurulun uluslararası kuruluşlara üyelikleri, bunlara yapılacak ödemeleri ve devletin üye olduğu uluslararası kuruluşların kurulun görev alanına giren konularda yapacağı projelere katkıda bulunulması konularında karar vermek.

1.2.2.2. Hizmet Birimleri

Hizmet birimleri, SPK'nın faaliyetlerini yürütmek amacıyla oluşturulmuş ve daire başkanlıkları şeklinde çalışan birimlerdir (Yasin, 2002: 106). Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev Ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'ne göre (SPK, SPKYGÇEY: m. 31) kurulun 12 adet hizmet birimi bulunmaktadır. Bu hizmet birimlerinin isimleri şu şekildedir (Soydan, 2010: 82-83);

- i. Denetleme Dairesi Başkanlığı,
- ii. Ortaklıklar Finansmanı Dairesi Başkanlığı,
- iii. Aracılık Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı,
- iv. Kurumsal Yatırımcılar Dairesi Başkanlığı,
- v. Piyasa Gözetim ve Denetim Dairesi Başkanlığı,
- vi. Araştırma Dairesi Başkanlığı,
- vii. Muhasebe Standartları Dairesi Başkanlığı,

- viii. Bilgi İşlem İstatistik ve Enformasyon Dairesi Başkanlığı,
- ix. Hukuk İşleri Dairesi Başkanlığı,
- x. İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı,
- xi. Kurumsal İletişim Dairesi Başkanlığı,
- xii. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

Bu daire başkanlıkları, kendilerine bağlı olarak çalışan daire başkan yardımcıları, uzmanlar ve memurlardan oluşmaktadır (“SPK: Hakkımızda”, 2014).

1.2.2.2.1. Denetleme Dairesi Başkanlığı

Denetim dairesi, anonim ortaklıklar, yardımcı kuruluşlar ve diğer sermaye piyasası kuruluşlarının işlem ve hesaplarının SPKn ve SPK tarafından çıkarılmış yönetmelik, tebliğ ve diğer mevzuattan aldığı yetkiye dayanarak SPK adına inceleyen ve denetleyen dairedir (SPK, SPKMGÇEY: m. 42).

Denetleme dairesi, daire başkanına bağlı olarak çalışan bir daire başkan yardımcısı ile ortaklıklar denetleme grubu, borsa ve borsa dışı piyasalar denetleme grubu, sermaye piyasası kurumları denetleme grubu başkanlıkları ve kalem müdürlüğünden oluşmaktadır. Denetleme dairesinde görev yapan başuzman, uzman ve uzman yardımcıları, SPK denetçisi statüsündedir (SPK, SPKMGÇEY: m. 43).

1.2.2.2.2. Ortaklıklar Finansmanı Dairesi Başkanlığı

Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev Ve Çalışma Esasları Yönetmeliği’nde (SPK, SPKMGÇEY: m. 44), ortaklıklar finansmanı dairesinin görevleri şu şekilde sıralanmıştır;

- SPK’ya tabi ortaklıkların menkul kıymetlerinin halka arz ve ihracına ilişkin işlemlerinin düzenlenmesi ve izin verilmesi,
- Ortaklıkların kamuya paylaştıkları bilgilerin daha önceden bu daire tarafından saptanmış olan kamuyu aydınlatma ilkelerine göre kontrol edilmesi ve izlenmesi,

- İzin sonrası yayınlanan finansal tablo ve raporların izlenmesi ve incelenmesi,
- Ortaklıkların muhasebe, kayıt ve belge düzeni ile ilgili düzenlemelerin yapılması,
- Ortaklıkların ihraç edebilecekleri yeni menkul kıymet türleri ile ilgili düzenlemelerin yapılması,
- Mevcut hisse senetlerini halka arz edecek olan gerçek ve tüzel kişilerin ihraç ve halka arz süresine ilişkin işlemlerin düzenlenmesi,
- Ortaklıkların mali yapısını, faaliyet sonucunu veya yatırım yapan kişilerin kararlarını, hak ve yararlarını etkileyebilecek olaylara ilişkin bilgilerin piyasaya ve kamuya iletilmesinin sağlanmak amacıyla gerekli düzenlemelerin yapılması ve izlenmesi,
- Menkul kıymet stoklarının izlenmesi;
- İzin kayıt süreci ile ilgili sektörel mali ve ekonomik standartlarla muhasebe standartlarının tespiti ve geliştirilmesi;
- Küçük ortaklıklarla ilgili özel finansal tablo, rapor, kamuyu aydınlatma ve izin standartlarının tespiti, düzenlenmesi ve geliştirilmesi.

Ortaklıklar finansmanı dairesi, daire başkanına bağlı olarak çalışan bir daire başkan yardımcısı ile inceleme grubu, kamuyu aydınlatma ve menkul kıymetler düzenleme grubu, izleme grubu başkanlıkları ve kalem müdürlüğünden oluşmaktadır (SPK, SPK TGÇEY: m. 45).

1.2.2.2.3. Aracılık Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı

Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde (SPK, SPK TGÇEY: m. 46), ortaklıklar finansmanı dairesinin görevleri şu şekilde sıralanmıştır;

- Sermaye piyasası faaliyetlerini ifa eden veya edebilecek kurum ve kuruluşların, mevzuata uygun olarak kuruluş ve faaliyetlerine izin vermek, kuruluş ve faaliyet ilkeleri ile ilgili gereken düzenlemeleri yapmak,
- Adı geçen kurum ve kuruluşların sermaye yeterliliği ve risk kontrolüne ilişkin standartlar geliştirmek ve belirlenen standartlara uyumu sağlamak,
- Aracılık faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlar ile ihraççı ortaklık ve yatırımcılar arasındaki ilişkileri, karşılıklı hak ve yararları koruyucu yönde düzenlemek,
- Yatırımcıların korunması maksadıyla, onların kolaylıkla, en az maliyet ve güvenle piyasalarda işlem yapmalarını sağlamak için gereken düzenlemeleri yapmak,
- Sermaye piyasası araçlarının işlem göreceği borsa ve borsa dışı örgütlenmiş piyasalara yönelik önerilerde bulunmak ve düzenlemeler yapmak,
- Uluslararası menkul kıymet piyasaları ile koordinasyonu sağlamak,
- Takas, saklama ve kaydileştirme kurumları ve işlemleri ile yatırımcıları tazmin sistemleri ve tedrici tasfiyeye ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmak.

Aracılık faaliyetleri dairesi, daire başkanına bağlı olarak çalışan bir daire başkan yardımcısı ve aracı kuruluşlar inceleme grubu, aracılık faaliyetleri ve tasarruf sahibi ilişkileri düzenleme grubu, aracı kuruluşlar gözetim grubu, piyasalar, piyasa kurumları ve takas-saklama grubu başkanlıkları ile kalem müdürlüğünden oluşmaktadır (SPK, SPK TGÇEY: m. 47).

1.2.2.2.4. Kurumsal Yatırımcılar Dairesi Başkanlığı

Kurumsal yatırımcılar dairesinin görevleri Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde (SPK, SPK TGÇEY: m. 48) şu şekilde sıralanmıştır;

- Kolektif yatırım kurumlarının kuruluş ve faaliyet ilkelerini düzenlemek ve izin vermek,

- Bu alanda yeni menkul kıymet ve kurumların geliştirilmesi ile ilgili çalışma ve düzenlemeler yapmak, öneriler hazırlamak,
- Kolektif yatırım kurumlarının portföylerini yönetecek ortaklıkların kuruluş ve faaliyet izinlerine ilişkin düzenlemeler yapmak ve izin vermek,
- Kolektif yatırım kurumlarının ihraç edecekleri finansal araçların halka arzına izin vermek,
- Kolektif yatırım kurumları ile yönetim şirketlerinin faaliyetlerine ilişkin finansal tablo ve rapor standartları ile kamuyu aydınlatma ilkelerini belirlemek, düzenlemek ve izlemek.

Kurumsal yatırımcılar dairesi, daire başkanına bağlı olarak çalışan bir daire başkan yardımcısı ve kamuyu aydınlatma ve inceleme grubu, gözetim grubu, düzenleme ve menkul kıymetleştirme grubu başkanlıkları ile kalem müdürlüğünden oluşmaktadır (SPK, SPK TGÇEY: m. 49).

1.2.2.2.5. Piyasa Gözetim ve Denetim Dairesi Başkanlığı

Piyasa gözetim ve denetim dairesinin görevi, SPKn ve SPK tarafından çıkarılmış yönetmelik, tebliğ ve diğer mevzuattan aldığı yetkiye dayanarak SPK adına, borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören sermaye piyasası araçlarında meydana gelen anormal fiyat ve miktar hareketleri ile piyasa bozucu faaliyetleri izlemek, incelemek ve denetlemektir (SPK, SPK TGÇEY: m. 50).

Piyasa gözetim ve denetim dairesi, daire başkanına bağlı olarak çalışan bir daire başkan yardımcısı ile piyasa gözetim grubu ve piyasa denetim grubu başkanlıkları ile kalem müdürlüğünden oluşmaktadır (SPK, SPK TGÇEY: m. 51).

1.2.2.2.6. Araştırma Dairesi Başkanlığı

Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde (SPK, SPK TGÇEY: m. 52), araştırma dairesinin görevleri şu şekilde sıralanmıştır;

- SPK kurul karar organı veya SPK kurul başkanlığınca istenen veya SPK'nın yetki alanına giren konularda ekonomik araştırmalar yapmak,
- Ekonomik gelişmeleri değerlendirerek SPK birimlerine bilgi sunmak,
- SPK'nın faaliyet alanı ve sermaye piyasalarıyla ilgili konularda çalışan yurtdışı kurum ve kuruluşlarla ilişkileri yurttmek,
- Finansal piyasalardaki gelişmeleri izleyip, bu konularda araştırmalar yaparak strateji ve karar oluşum sũrecine yardımcı olmak,
- Yapılan veya yapılacak dũzenlemelerin olası etkilerini değerlendirmek ve geleceğe yœnelik œnerilerde bulunmak amacıyla simũlasyon çalışmaları yapmak,
- Kurul içi ve kurul dışı eğitim çalışmalarını planlamak ve yurttmek.

Araştırma dairesi, yœnetim ve hizmet bakımından daire başkanına bağlı olarak çalışan bir daire başkan yardımcısı ile iktisadi analiz grubu, planlama ve strateji tespiti grubu, yurt dışı ilişkileri yurttme grubu başkanlıkları ile eğitim mũdũrlũęũ ve kalem mũdũrlũęũnden oluşmaktadır (SPK, SPKMGÇEY: m. 53).

1.2.2.2.7. Muhasebe Standartları Dairesi Başkanlığı

Muhasebe standartları dairesinin gœrevleri Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Gœrev ve alışma Esasları Yœnetmelięi'nde (SPK, SPKMGÇEY: m. 54) şu Şekilde sıralanmıştır;

- SPK'nı ye tabi ortaklıklar ile sermaye piyasası kurum ve kuruluşlarının finansal tablo ve raporları ile ilgili genel ve œzel nitelikte muhasebe standartlarının tespitine yœnelik olarak ilgili dairelerle eęgũdũmũ sağlamak ve bu yœnde çalışmalar yapmak,
- Muhasebe standartları ile ilgili ihtiyaç tespiti ve dũzenleme yapmak,
- Uluslararası standartlara uyum ve vergi muhasebe amaçlarının ayrılması çalışmalarını yurttmek,
- Muhasebe uygulamalarını izlemek ve bu konuda uygulama birliğini sağlayacak œneriler hazırlamak,

- Muhasebe ve denetim ile ilgili yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliğini sağlamak,
- Bağımsız denetim kuruluşlarının kuruluş ve faaliyetlerine izin vermek, bu faaliyetleri izlemek,
- Bu kurumlarla işbirliği içinde yeni muhasebe ve denetim standartlarının düzenlenmesi çalışmalarını yürütmek.

Muhasebe standartları dairesi, daire başkanına bağlı bir daire başkan yardımcısı ve muhasebe ve denetim standartları düzenleme ve koordinasyon grubu, bağımsız denetleme kuruluşları izin ve izleme grubu başkanlıkları ve kalem müdürlüğünden oluşmaktadır (SPK, SPK TGÇEY: m. 55).

1.2.2.2.8. Bilgi İşlem İstatistik ve Enformasyon Dairesi Başkanlığı

Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde (SPK, SPK TGÇEY: m. 56), bilgi işlem istatistik ve enformasyon dairesinin görevleri şu şekilde sıralanmıştır;

- SPK hizmet birimlerinin faaliyetlerini etkin bir biçimde yürütebilmeleri için gerekli bilgisayar ortamını hazırlamak,
- SPK'nın faaliyet alanına giren konulardaki bilgi, belge, yayın ve istatistikleri toplamak, bunları bilgisayar ortamına aktararak veri tabanları hazırlamak,
- Toplanan verileri derleyerek istatistik raporları hazırlamak,
- Kısa dönemli iktisadi yayınları hazırlamak ve yayınlamak,
- Bilgisayarların yenilenmesini ve güncellenmesini sağlamak.

Bilgi işlem istatistik ve enformasyon dairesi, daire başkanına bağlı bir daire başkan yardımcısı ve istatistik ve ekonomiyi izleme grubu, bilgi işlem grubu başkanlıkları ile arşiv müdürlüğü, kütüphane ve dokümantasyon müdürlüğü, kalem müdürlüğünden oluşmaktadır (SPK, SPK TGÇEY: m. 57).

1.2.2.2.9. Hukuk İşleri Dairesi Başkanlığı

Hukuk işleri dairesinin görevleri Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde (SPK, SPK TGÇEY: m. 58) şu şekilde sıralanmıştır;

- SPK başkanlığına ve diğer hizmet birimlerine hukuki danışmanlık hizmeti yapmak,
- SPK'n'ye tabi ortaklıkların ve sermaye piyasası kurum ve kuruluşlarının SPK'ya yaptıkları başvurulara ve bu ortaklıklarda yapılan denetleme faaliyeti sonuçlarına ilişkin olarak hukuki konularda gereken incelemeleri yapmak ve görüş bildirmek,
- Ortaklık esas sözleşme ve tadil tasarılarını gerekli görüldüğünde mevzuata uygunluk açısından inceleyerek görüş bildirmek,
- Hukuki konularda araştırma ve incelemeler yapmak,
- SPK'ya ilişkin her türlü uyuşmazlığın gerekli mercilerde takibi ve çözümlenmesi amacıyla SPK'yı temsil etmek.

Hukuk işleri dairesi, daire başkanına bağlı olarak çalışan bir daire başkan yardımcısı ile hukuki danışmanlık grubu, dava ve takip işleri grubu başkanlıkları ve kalem müdürlüğünden oluşmaktadır (SPK, SPK TGÇEY: m. 59).

1.2.2.2.10. İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı

Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde (SPK, SPK TGÇEY: m. 60), idari ve mali işler dairesinin görevleri şu şekilde sıralanmıştır;

- SPK'nın muhasebe, kayıt, bütçe, gelir, gider, vaziyet ve bilanço çalışmalarının yürütülmesi,
- Personele ilişkin özlük hakları, sağlık, emeklilik, sosyal yardım, yurt içi ve dışı seyahatlere ilişkin işlemlerin yürütülmesi,

- Sosyal hizmet işlerinin, haberleşme, yapım, alım, donatım, onarım, bakım, temizlik, koruma, güvenlik ve diğer yardımcı hizmetlerin yapılmasına yardımcı olmak,

- SPK Başkanlığı ve daire başkanlıklarınca yürütülen çalışmalara gereken yardımı yapmak.

İdari ve mali işler dairesi, daire başkanına bağlı olarak çalışan bir daire başkan yardımcısı ve fon ve muhasebe, personel, idari işler müdürlüklerinden oluşmaktadır (SPK, SPK TGÇEY: m. 61).

1.2.2.2.11. Kurumsal İletişim Dairesi Başkanlığı

Kurumsal iletişim dairesinin görevleri Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde (SPK, SPK TGÇEY: m. 64/A) şu şekilde sıralanmıştır;

- Sermaye piyasasının ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı ve yatırımcıların bilgilendirilmesinin sağlanması amacıyla Kurulun ulusal ve uluslararası sermaye piyasası kurumları, kamu kurumları ve yazılı ve görsel medya ile ilişkilerini düzenlemek, her türlü toplantı ve konferansları organize etmek,

- Kitap ve broşür dâhil bilgilendirme amaçlı her türlü dokümanı hazırlamak,

- SPK'nın internet sayfasında yer alacak bilgileri yayına hazırlamak; 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca yapılan başvuruları sonuçlandırmak,

- SPK'nın yurt içinde ve yurt dışında gerekli protokol hizmetlerini organize etmek;

- Kurumsal kimliğin oluşturulma çalışmaları yapmak,

- SPK içi iletişimin etkinliğini artırmak amacıyla SPK'da üretilmiş veri, doküman ve diğer bilgi kaynaklarının standartlarını oluşturmak ve bu bilgi kaynaklarının aktarımı ve dağılımını temin etmek,

- SPK çalışanlarına yönelik tanıtıcı toplantı ve seminerler düzenlemek,
- SPK'nın uluslararası kurumlar ile ilişkili faaliyetlerini düzenlemekle görevlidir.

Kurumsal iletişim dairesi, daire başkanına bağlı olarak çalışan bir daire başkan yardımcısı ile medya ve yatırımcı ilişkileri grubu, uluslararası ilişkiler grubu, sermaye piyasaları eğitim ve tanıtım grubu başkanlıkları, bilgi edinme birimi ve kalem müdürlüğünden oluşmaktadır (SPK, SPK TGÇEY: m. 64/B).

1.2.2.2.12. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde (SPK, SPK TGÇEY: m. 64/C), strateji geliştirme dairesinin görevleri şu şekilde sıralanmıştır;

- SPK'nın strateji, politika, amaç ve hedeflerinin belirlenmesine yönelik çalışmaları yapmak, strateji planını hazırlamak, uygulamayı izlemek, değerlendirmek, üst yönetime iyileştirici önerilerde bulunmak, ilerleme raporlarını düzenlemek ve bunları ilgili birimlerle paylaşmak,
- SPK'nın performans ve kalite ölçütlerini oluşturmak, geliştirmek, uygulamak, izlemek, değerlendirmek, üst yönetime iyileştirici önerilerde bulunmak,
- SPK'nın iş tanımları, iş ve işlem akışları ile verimliliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapmak,
- SPK bütçesinin stratejik plana ve yıllık hedeflere göre hazırlanmasını sağlayacak önerilerde bulunmak.

Strateji geliştirme dairesi, daire başkanına bağlı olarak çalışan bir daire başkan yardımcısı ve kalem müdürlüğünden oluşmaktadır (SPK, SPK TGÇEY: m. 64/D).

1.2.3. Sermaye Piyasası Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

SPK'nın görev ve yetkileri, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 128. maddesi ve diğer bazı maddelerinde ve Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nin 9., 10. ve 11. maddelerinde düzenlenmiştir. Kanunda, görev ve yetkiler herhangi bir sınıflama yapılmadan yazılmış, adı geçen yönetmelikte ise denetleme, izleme, kayıt tutma, araştırma yapma, inceleme, değerlendirme ile Maliye Bakanlığı ile ilişkiler ve diğer kuruluşlarla işbirliği başlıklarıyla bir sınıflamaya yapılmıştır. Kanunda ve yönetmelikte düzenlenmiş olan görev ve yetkilere bakıldığında, kendi içerisinde düzenleme, denetim ve gözetim, araştırma ve işbirliği yapma ile diğer görev ve yetkiler şeklinde bir sınıflamaya gidilebilir.

1.2.3.1. Düzenleme

Sermaye Piyasası Kanunu ile SPK'ya çok geniş düzenleme yapma yetkileri verilmiştir (Yasin, 2002: 132). SPKn, sermaye piyasalarının işleyişi ile ilgili çerçeve niteliğinde hükümlere yer vermiş, ayrıntılı düzenlemeleri SPK'ya bırakmıştır (Göktürk, 2013: 8). SPK bu amaçla tebliğ ve yönetmelikler çıkararak düzenleme görevini yerine getirmektedir (Kara, 2006: 91).

SPKn'de yer alan, SPK'nın düzenleme görevine ilişkin hükümler şu şekildedir;

- SPKn ile verilen görevler ile bu kanunun emrettiği uygulamaları yerine getirilmesini ve öngörülen neticelerin sağlanmasını temin etmek amacıyla gerekli olan iş ve işlemleri yapmak (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 a),
- Kamunun zamanında, yeterli ve doğru aydınlatılmasını sağlamak amacıyla genel ve özel nitelikteki kararlar almak (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 b),
- SPKn kapsamına giren kurum ve ortaklıkların bağımsız denetim, derecelendirme, değerlendirme ve bilgi sistemleri denetimi faaliyetine ilişkin dair şartları ve çalışma esaslarını belirlemek ve bu şartları taşıyanları listeler halinde ilan etmek (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 c),

- Sermaye piyasasının gelişmesini sağlamak amacıyla yeni sermaye piyasası kurumlarına ve araçlarına dair usul ve esasları düzenlemek ve bunları denetlemek (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 e),

- Halka açık ortaklıklarda görev alacaklar, sermaye piyasasının kurumlarının yönetici ve diğer çalışanlarının mesleki eğitimi, mesleki yeterliliği ve mesleki ehliyetlerini gösterir sertifika verilmesine ilişkin esasları belirlemek, bu amaçları gerçekleştirmeye yönelik olarak merkez veya şirket kurmak ve bunların faaliyet usul ve esaslarını belirlemek (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 f),

- Sermaye piyasasında yatırımcı ve tasarruf sahiplerini yönlendirecek kişi ve kuruluşların uyacakları ilke ve esasları belirlemek (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 g),

- Kamuyu Aydınlatma Platformu'nun (KAP)¹ işletim ve çalışma esasları ile SPKn kapsamında SPK'ya yapılacak bildirim ve başvuruların usul ve esaslarını belirlemek (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 ğ),

- Sermaye piyasası kurumlarının, halka açık ortaklıkların, borsaların ve öz düzenleyici kuruluşların bilgi sistemlerinin işletimine ve SPKn çerçevesindeki denetimine ilişkin usul ve esasları belirlemek (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 h),

- SPK, yetkilerini, düzenleyici işlemler tesis ederek ve özel nitelikli kararlar alarak kullanır. SPK, kararlarının Resmi Gazete'de veya internet ortamı dahil uygun araçlarla yayımlanmasına karar verebilir. Düzenleyici işlem niteliğindeki yönetmelik ve tebliğler Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konur (6362 sayılı SPKn: m. 128/2).

Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde yer alan, SPK'nın düzenleme görevine ilişkin hükümler ise şu şekildedir;

- Sermaye piyasası alanında genel hukuki nitelikli idari karar ve düzenlemeler yapmak (SPK, SPKGTGÇEY: m. 9/3),

¹ KAP, sermaye piyasası ve BIST mevzuatı çerçevesinde kamuya açıklanması gereken bütün bilgi ve bildirimlerin (finansal tablolar, özel durum açıklamaları vb.) elektronik imzalı olarak iletildiği ve kamuya duyurulduğu bir elektronik sistemdir (Akbulak, 2014: 58).

- Menkul kıymetlerin halka arz ve satışını düzenlemek, denetlemek ve yönlendirmek amacıyla; menkul kıymetleri halka arz edilmiş anonim ortaklıkların ve aracı kuruluşların uyacakları esasları, bu kuruluşların SPK'ya yapacakları başvuruların ve bildirimlerin kural, yöntem, biçim ve koşullarını belirlemek (SPK, SPKMGÇEY: m. 9/3 a),

- Kamunun aydınlatılmasını temin etmek amacıyla; SPKn'ye tabi kuruluşlar tarafından halka açıklanacak bilanço, kar ve zarar tablosu, yıllık rapor, denetim raporu ve diğer bilgiler için standart tablolar belirlemek, kamuya yapılacak her türlü davet ve duyuruların biçim, kapsam ve içeriğini belirlemek ve genel nitelikli bu tür kararlarını yönetmelik ve tebliğlerle ilgililere ve kamuya duyurmak ile görevli ve yetkilidir (SPK, SPKMGÇEY: m. 9/3 b).

1.2.3.2. Denetim ve Gözetim

Sermaye Piyasası Kurulu, sermaye piyasasıyla ilgili yasal hükümlerin uygulanması ve faaliyetlerin denetimiyle görevlidir. Denetimler SPK'nın meslek personeli eliyle gerçekleştirilir (Kara, 2006: 92). SPK'nın denetim ve gözetim faaliyetinin amacı, sermaye piyasalarında düzenin korunması ve düzenin bozulması durumunda yeniden kurulmasını sağlamaktır (Yasin, 2002: 144). Denetimler genellikle, şirketlerin faaliyetlerinin takibinde bulunan olgular veya şikayetler üzerine başlatılır (Karakaş, 2008: 113).

Yatırımcının korunması ve kamunun aydınlatılması amacıyla; borsalardaki fiyat hareketliliği, içerden öğrenenlerin ticareti (insider trading) olarak adlandırılan kamuya açıklanmamış bilgiler kullanılarak yapılan menfaat sağlayıcı işlemler, vaktinde yapılmayan kamu açıklamaları, hisse senetleri fiyatları üzerinde manipülasyon yapılması, yanıltıcı, yanlış bilgiler verilmesi, SPK düzenlemelerine aykırı uygulamalarda bulunulması, SPKn'nin ihlal edilmesi, yetkisiz halka arzlar ve yanlış finansal tablo açıklamaları gibi durumlar denetimler sonucunda tespit edilerek çeşitli yaptırımlar uygulanmaktadır (Yahyaoğlu ve Korkmaz, 2012: 11). SPKn çerçevesindeki bu yaptırımlar; idari para cezası verme, ilgili kuruluşların faaliyetlerinin durdurulması veya bu kuruluşlara izin vermekten kaçınma olarak sıralanabilir (Göktürk, 2013: 8).

SPK'nın denetim ve gözetim göreviyle ilgili hükümler SPKn'de ve Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde düzenlemiştir. SPKn'nin 89. maddesinin 1. fıkrasında; denetim, SPKn kapsamındaki tüm kurum ve kuruluş ile ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilerin SPKn ve ilgili diğer mevzuatın sermaye piyasasına ilişkin hükümleriyle ilgili faaliyet ve işlemlerini içerir ifadesi bulunmaktadır. Ayrıca yine aynı fıkra, görevlendirilen personelin ilgili gerçek ve tüzel kişilerden her türlü bilgi ve belgeyi istemeye, bilgi sistemlerini incelemeye, işlem ve hesaplarını denetlemeye ve gerekli tutanakları düzenlemeye yetkili oldukları belirtilmiştir. Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nin 9. maddesinin 1. fıkrasının a bendinde, denetleme alt başlığıyla birlikte SPK'nın denetim faaliyeti; “menkul kıymetleri halka arzedilen ve sermaye piyasasında faaliyet gösteren kuruluşlar nezdinde ya da bu kuruluşlardan gelen periyodik bildirimler üzerinden merkezde, bu kuruluşların faaliyetlerini mevzuat ve mali bünye açısından denetlemektir” şeklinde ifade edilmiştir.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun denetim faaliyeti bu çalışmanın konusu olduğundan, SPK'nın denetim faaliyeti ve görevi konusu, ikinci ve üçüncü bölümde ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

1.2.3.3. Araştırma ve İşbirliği Yapma

Sermaye piyasalarının istikrarının sağlanması için araştırmalar yapmak, uluslararası piyasalardaki gelişmelerin takip edilmesi ve bunların yerel piyasalarla entegrasyonunun temin edilmesi ve uluslararası mali, iktisadi kuruluşlarla işbirliği yapılması gibi amaçlara ulaşmak için, SPK'ya çeşitli görev ve yetkiler verilmiştir. Bu görev ve yetkiler, SPKn'de ve Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir.

Sermaye Piyasası Kanunu'nda bu konuyla ilgili hükümler şu şekildedir;

- Finansal istikrar ve ulusal veya uluslararası mevzuatın gereklerinin sağlanması amacıyla diğer finansal düzenleyici ve denetleyici kurumlarla her türlü işbirliğini yapmak ve bilgi alışverişinde bulunmak (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 ç),

- Sermaye piyasalarında düzenleme ve denetimle yetkili muadil yabancı kurumlar ile sermaye piyasalarıyla ilgili olarak karşılıklılık ve mesleki sırrın korunması ilkeleri çerçevesinde karşılıklı bilgi alışverişinde bulunulmasına ve belge taleplerinin karşılanmasına, yabancı ülkelerdeki sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kuruluşların Türkiye'deki merkez, şube veya ortaklıkları ile yazılı bir sözleşme çerçevesinde dışarıdan hizmet aldıkları kurumlarda denetim yapılmasına ve gerekli idari tedbirlerin alınmasına, bu kapsamda yürütülecek faaliyetlere ilişkin masrafların paylaşımına yönelik ikili veya çok taraflı mutabakat zabıtları imzalamak ve sermaye piyasalarıyla ilgili her türlü işbirliğini yapmak (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 d),

- Yerli ve yabancı akademisyen veya uygulamacılardan oluşan çalışma gruplarına veya kişilere, mevcut veya gelecekteki düzenleme tercihlerinde esas oluşturmak üzere sermaye piyasalarına ilişkin ulusal veya uluslararası nitelikli araştırmalar yapmak (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 ı),

- SPK'nın üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar, mali, iktisadi ve mesleki örgütler ile ülkemizin doğrudan üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşların çalışmalarına katılmak, bu kuruluşlarla ortak projeler geliştirmek ve projelerine katkıda bulunmak (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 i),

- SPK'nın görev alanı ile ilgili uluslararası kuruluşlara, mali, iktisadi ve mesleki örgütlere üye olmak (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 j).

Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde ise araştırma ve işbirliği yapma görevi ile ilgili olarak; “yurt ve dünya ekonomisinin gidişi ve eğilimlerinin sermaye piyasası üzerine etkileri, sermaye piyasası uygulamasında ortaya çıkan sorunlar ve Maliye Bakanlığı'nca istenecek diğer konularda araştırma yaparak, alınması gereken ekonomik ve mali önlemler ile mevzuatta yapılması gereken değişiklikler konusunda Maliye Bakanlığı'na öneride bulunmak” (SPK, SPK TGÇEY: m. 9/1 d) hükmüne yer verilmiştir.

1.2.3.4. Diğer Görev ve Yetkiler

SPK'ya, Sermaye Piyasası Kanunu'nda ve Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde, yukarıda sözü edilen görevlere ek olarak çeşitli görev ve yetkiler verilmiştir. SPKn'de düzenlenen hükümler şu şekildedir;

- Halka açık ortaklıkların yönetim kurullarında, yönetim kurulu üyelerinin tamamının veya bir kısmının görev süresinin dolması veya üyeliklerinin boşalması sebebiyle yönetim kurulu toplantı yeter sayısının sağlanamaması ve görev süresi dolan veya üyeliği boşalan yönetim kurulu üyelerinin yerlerine görev sürelerinin bitimini veya üyeliğin boşalmasını takip eden 30 gün içinde yeni yönetim kurulu üyelerini seçmek üzere genel kurulun toplanamaması veya genel kurulda yeter sayıda yönetim kurulu üyesinin seçilememesi durumunda, SPK, yerlerine halka açık ortaklık genel kurulunca yeni üyeler seçilinceye veya SPK tarafından başka üyeler atanıncaya kadar görev yapmak üzere yönetim kurulu toplantı yeter sayısını sağlayacak asgari sayıda, SPK'nın kurumsal yönetim ilkelerinde sayılan bağımsızlık kriterlerini sağlayan yönetim kurulu üyelerini resen atar. Görev süresinin dolması nedeniyle boşalan halka açık ortaklık yönetim kurulu üyeliklerine SPK tarafından atamalar yapıncaya kadar, görev süresi dolan yönetim kurulu üyeleri görevlerine devam eder. SPK tarafından yapılan resen atama sonucunda geriye kalan boş üyelikler için, kurumsal yönetim ilkelerinde sayılan bağımsızlık kriterlerini sağlayan, boş üye sayısının üç katı kadar kişiyi halka açık ortaklığın ortaklarından aday göstermelerini talep eder. SPK bu talebini ortakların halka açık ortaklıkta sahip olduğu pay oranlarını dikkate alarak belirler ve bu bentteki esaslara uygun olarak atama yapar. Olağan genel kurul toplantısını kanuni süresi içinde üst üste iki hesap dönemi içinde yapmayan ve yönetim kurulu üyeleri kısmen veya tamamen SPK tarafından yukarıdaki fıkralar uyarınca atanmış halka açık ortaklıklarda genel kurulun yetkileri Yatırımcı Tazmin Merkezi tarafından kullanılabilir. Bu bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar SPK tarafından belirlenir (6362 sayılı SPKn: m. 128/1 k),

- SPK, yabancı ülkelerin sermaye piyasalarında düzenleme ve denetime yetkili muadil kuruluşlardan aldığı bilgi ve belgeleri, yargı organlarının talebi veya diğer suç unsuru olan konuların kovuşturulması halleri hariç, bu kuruluşlarla ilgili

mevzuata göre imzalanacak mutabakat zaptı çerçevesinde ilgili mercilere intikal ettirebilir ve kullanabilir (6362 sayılı SPKn: m. 128/3),

- SPK başkanlık teşkilatı, görevlerinin yerine getirilmesinde bakanlıklardan, ilgili resmî ve özel kuruluşlar ve kişilerden görüş ve bilgi isteyebilir. Bunlar söz konusu isteğe cevap vermek ve SPK'nın görevlilerine gereken kolaylığı göstermekle yükümlüdürler. SPK, kanunen başka merciler tarafından takibi gereken konuları ilgili mercilere intikal ettirir (6362 sayılı SPKn: m. 128/4).

Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde düzenlenen hükümler ise şu şekildedir;

- Sermaye piyasasında izinli veya izinsiz faaliyet gösteren kuruluşları, bu piyasada işlem gören menkul değerleri ve sermaye piyasasını ilgilendiren her türlü yayın, duyuru ve reklamları izlemek, bu amaçla arşiv oluşturmak (SPK, SPKMGÇEY: m. 9/1 b),

- SPKn'ye tabi kuruluşların ve halka arz edilen her türlü menkul değerlerin kaydını tutmak (SPK, SPKMGÇEY: m. 9/1 c),

- Sermaye piyasası alanında uygulamaya dönük hukuki sonuç doğuran özel nitelikteki idari kararlar almak (SPK, SPKMGÇEY: m. 9/2),

- SPK'ya yapılan başvuruları incelemek, izin vermek, başvuruyu reddetmek, özel kural ve koşullar koymak, ek bilgi ve belgeler istemek, süre vermek, süre uzatmak (SPK, SPKMGÇEY: m. 9/2 a),

- Alınan, derlenen ve kendisine sunulan bilgi ve belgelerden, denetim ve izlemelerden elde edilen sonuçları inceleyip değerlendirmek, yapılacak işlemleri, alınacak önlemleri kararlaştırmak, izinsiz halka arz ve satışı durdurmak, yanıltıcı ilan ve reklamları yasaklamak, daha önce verilmiş izin ve belgeleri iptal etmek, finansman durumu zayıflayan ortaklıkları uyarmak, bu konularda yetkili mercilere yapılacak önerileri saptamak ve özel idari nitelikli bu tür kararlarını ilgililere, yetkili kamu kuruluşlarına, gerekirse yargı organlarına ve kamuya duyurmak (SPK, SPKMGÇEY: m. 9/2 b),

- Mesleki faaliyetlerle ilgili olarak, Maliye Bakanlığı'nca istenecek inceleme ve araştırmaları yapmak (SPK, SPKMGÇEY: m. 10/1 a),

- Sermaye piyasası ile ilgili mevzuatta yapılması gerekli değişiklikler konusunda Maliye Bakanlığı'na öneride bulunmak (SPK, SPK TGÇEY: m. 10/1 b),
- Kamu yararının gerektirdiği hallerde menkul değerlerin halka arzının geçici olarak durdurulmasını Maliye Bakanlığı'na önermek (SPK, SPK TGÇEY: m. 10/1 c),
- SPKn'de belirtilmiş suçlardan dolayı ilgililer hakkında kovuşturma yapılması, borsa bankerliği belgesi iptal edilen aracı kuruluşun tedricen tasfiyesine karar verilmesi, SPKn'ye uyum sağlayamayan menkul kıymet yatırım ortaklıkları hakkında fesih davası açılması konularında Maliye Bakanlığı'na öneride bulunmak (SPK, SPK TGÇEY: m. 10/1 d),
- İdari faaliyetleri ile ilgili olarak, SPK bütçesini, SPK'nın yıllık gelir ve giderlerine ilişkin kesin hesabını, SPK faaliyet raporunu Maliye Bakanlığı'na sunmak (SPK, SPK TGÇEY: m. 10/2),
- SPK, görevlerini yerine getirirken bakanlıklardan, ilgili resmi ve özel kuruluşlar ile kişilerden, özellikle borsalardan, T.C. Merkez Bankası'ndan ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'ndan görüş ve bilgi isteyebilir (SPK, SPK TGÇEY: m. 11),
- Kanunen başka merciler tarafından takibi ve sonuçlandırılması gereken hususları ilgili mercilere intikal ettirmek (SPK, SPK TGÇEY: m. 11),
- Tahviller için verilen halka arz izinleri ve bunların satış sonuçları hakkında üçer aylık dönemler itibariyle T.C. Merkez Bankası'na bilgi vermekle yükümlüdür (SPK, SPK TGÇEY: m. 11).

1.2.4. Sermaye Piyasası Kurumları

Sermaye piyasası kurumları, SPK mevzuatına tabi ve sermaye piyasasında faaliyet gösteren kurumlardır. Bu kurumlar, sermaye piyasası faaliyetlerinin düzenli ve etkili işlemlerini sağlarlar. Bir kurumun sermaye piyasasında faaliyette bulunabilmesi için SPK'dan izin alması gerekmektedir (Uçkun, 2012: 117).

Sermaye piyasası kurumları, SPKn'de ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. SPKn'de sermaye piyasası kurumları; yatırım kuruluşları (aracı kurumlar), kolektif yatırım kuruluşları, konut ve varlık finansmanı ile ipotek finansmanı kuruluşları, bağımsız denetim, değerlendirme ve derecelendirme kuruluşları, sermaye piyasalarında borsalar ve diğer kurumlar olarak sınıflandırılmıştır. Bu başlık altında sermaye piyasası kurumları, SPK mevzuatına paralel olarak ele alınacaktır.

1.2.4.1. Yatırım Kuruluşları (Aracı Kurumlar)

Aracı kurumlar, sermaye piyasası araçlarının başkası nam ve hesabına veya başkası hesabına kendi namına ya da kendi nam ve hesabına aracılık maksadıyla alım satımını yapan anonim şirketlerdir (Yeşildağ ve Kaderli, 2013: 116). Uzmanlık alanları menkul kıymetlerin pazarlanması olan bu kurumlar, halka açılmaya karar veren şirketlerin menkul kıymetlerini halka arz işlemlerini yürütürler (Uçkun, 2012: 119). Başka bir ifadeyle, menkul kıymet ihracında bulunan ortaklıkların, bu menkul kıymetlerinin satılmasına yardımcı olurlar (Çelik, 2005: 103).

Aracı kurumlar sermaye piyasalarında, SPK kaydına alınmış veya alınacak sermaye piyasası araçlarının ihraç veya halk arz yoluyla satışına aracılık etmek, hali hazırda ihraç edilmiş menkul kıymetlerin alım satımına aracılık yapmak, portföy işletmeciliği veya yöneticiliği yapmak, yatırım danışmanlığı yapmak, menkul kıymetlere, endekslere, repo-ters repo işlemlerinde aracılık yapmak, emtia ve kıymetli madenlere dayalı vadeli işlem sözleşmeleri yapılmasına aracılık etmek gibi faaliyetlerde bulunurlar (Korkmaz ve Ceylan, 2010: 109).

Aracı kurumların sözü edilen faaliyetlerde bulunabilmeleri için SPK'dan yetki almaları gerekmektedir. Ayrıca borsada işlem yapan kurumların, ilgili borsa üye olması ve o borsadan izin alması gerekmektedir (Ergincan, 2013: 93).

1.2.4.2. Kolektif Yatırım Kuruluşları

Kolektif yatırım kuruluşları, sermaye piyasası araçları, kıymetli madenler ve diğer varlıklardan oluşan portföyleri bulunan ve bu portföyleri yatırımcılar adına yöneten kuruluşlardır (Çıtak, 2008: 70). Bu kuruluşlar faaliyetlerinde; portföylerinin

tasarruf sahiplerinden topladıkları sermayeyle oluşturulması, portföyün risklerin dağıtılması ilkesine göre ve profesyoneller tarafından yönetilmesi ilkelerine uymaları gerekmektedir (Ertan, 2013: 132).

Kolektif yatırım kuruluşları, SPKn’de yatırım ortaklıkları, değişken sermayeli yatırım ortaklıkları, yatırım fonları ve portföy yönetim şirketleri olarak sınıflara ayrılmıştır.

1.2.4.2.1. Yatırım Ortaklıkları

Yatırım ortaklıkları, menkul kıymetler, gayrimenkul, girişim sermayesi yatırımları ile SPK tarafından belirlenecek diğer varlık ve haklardan oluşan portföyleri yöneten, paylarını ihraç etmek üzere kurulan sabit ve değişken sermayeli anonim ortaklıklardır (6362 sayılı SPKn: m. 48/1). Küçük yatırımcıların sermaye piyasası araçlarına ulaşmada yaşadığı zorluklar, sermaye piyasası araçlarının çeşitliliği ve karmaşıklığı gibi nedenlerden dolayı, yatırım ortaklıklarına ihtiyaç vardır (Eraslan, 2012: 67). Sermaye piyasalarında yatırım ortaklıklarının temel fonksiyonu, küçük tasarruf sahiplerinin birikimlerini oluşturdukları havuzda toplayarak, onların adına portföylerindeki sermaye piyasası araçlarına yatırıp, elde edilen karı ortaklara payları oranında dağıtmak ve fiyat artışlarından ortaklarını yararlandırmaktır (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-4, 2014: 4).

Yatırım ortaklıklarının, menkul kıymet yatırım ortaklıkları, gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim (risk) sermayesi yatırım ortaklıkları olmak üzere üç tipi vardır. Ayrıca SPKn’de yatırım ortaklıkları, sermaye yapısı bakımından sabit ve değişken sermayeli yatırım ortaklıkları olarak ikiye ayrılmıştır. Sabit sermayeli yatırım ortaklıkları sermayesi sabit ve hisselerini geri almayan yatırım ortaklıklarını ifade ederken, değişken sermayeli yatırım ortaklıkları ise sermayesi net aktif değerine -varlıklardan toplam borçların çıkarıldığında bulunan tutar- eşit olan yatırım ortaklıklarıdır (6362 sayılı SPKn: m. 50/1). Değişken sermayeli yatırım ortaklıklarında istendiği takdirde hisseler yatırım ortaklığına iade edilebilir (Ertan, 2013: 133).

1.2.4.2.1.1. Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları

Menkul kıymet yatırım ortaklıkları, Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği'ne göre, SPK'n hükümleri uyarınca sermaye piyasası araçları ve varlıklardan oluşan portföyleri yönetmek amacıyla, anonim ortaklık şeklinde yapılmış, SPK'n kapsamında sınırları çizilmiş faaliyetlerde bulunabilen sermaye piyasası kurumlarıdır (SPK, Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği: m. 4/1). Tebliğin 4. maddesinin 1. fıkrasının bentlerinde sermaye piyasası araçları ve varlıklar; Türkiye'de kurulu ihraççılara ait paylar, özel sektör ve kamu borçlanma araçları, Türkiye'de alım satımı yapılabilen yabancı özel sektör ve kamu borçlanma araçları ile ihraççı payları, borsada işlem gören altın ve diğer kıymetli madenler ile bunlara dayalı olarak ihraç edilmiş sermaye piyasası araçları, kira sertifikaları, repo ve ters repo işlemleri, türev araçlar, varantlar ve sertifikalar, İstanbul Takas ve Saklama Bankası (Takasbank) para piyasası işlemleri ve SPK tarafından uygun görülen diğer varlık ve araçlar olarak sıralanmıştır.

Menkul kıymet yatırım ortaklıklarının başlıca işlevleri; portföy oluşturup yönetmek ve gerektiği takdirde portföyde değişiklik yapmak, portföy çeşitlendirmesi yaparak yatırım riskini dağıtmak, sermaye piyasası araçlarını ve finansal piyasaları sürekli izleyip bunlara göre portföylerin gerekli önlemleri almak, portföylerinin değerini korumaya ve artırmaya dönük araştırmalar yapıp bu amaçlarla uygulamada bulunmaktır (Uçkun, 2012: 121).

1.2.4.2.1.2. Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları

Gayrimenkul yatırım ortaklıkları, gayrimenkul projelerini gerçekleştirme veya ve belirli bir gayrimenkule yatırım yapmak amacıyla kurulabilen, gayrimenkullere, gayrimenkul projelerine, gayrimenkule dayalı haklara ve sermaye piyasası araçlarına yatırım yapabilen ve izin verilen diğer faaliyetlerde bulunabilen, gelirleri kurumlar vergisinden tabi olmayan sermaye piyasası kurumlarıdır (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-5, 2014: 4). Başka bir ifadeyle, portföyünde gayrimenkul ve gayrimenkule dayalı sermaye piyasası araçları bulunan anonim şirketlerdir (Erol, 2013: 22).

İlk olarak 1995 yılında, gayrimenkul yatırım ortaklıklarının kurulabilmesine yönelik düzenleme SPK tarafından yapılmış ve 1996 yılında iki adet gayrimenkul yatırım ortaklığı halka arz edilmiştir (Yılmaz Türkmen, 2011: 274). Bu sayı 2013 yılı Aralık ayı itibariyle otuza ulaşmıştır (“SPK: Şubat Ayı İstatistik Bülteni”, 2014).

Gayrimenkul yatırım ortaklıklarının getiri potansiyeli yüksek olan gayrimenkullere yatırım yapmak, portföyündeki gayrimenkullerden kira geliri elde etmek ve gayrimenkul alım satımından kar sağlamak gibi amaçları vardır (Uçkun, 2012: 121). Bu kuruluşlar yalnızca gayrimenkule dayalı portföylerin yönetilmesine dönük faaliyetlerde bulunabilirler. İnşaat işlerini kendileri yürütemez ancak başkaları tarafından yapılan projelere finansal kaynak aktarabilirler. Bu bağlamda bilançolarında kendilerine ait makine ve teçhizat bulunduramazlar (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-5, 2014: 4).

1.2.4.2.1.3. Girişim (Risk) Sermayesi Yatırım Ortaklıkları

Girişim sermayesi yatırım ortaklıkları, sermayelerini girişim sermayesi yatırımlarına yönelten ve kayıtlı sermayeli olarak kurulan, risk sermayesi yatırım ortaklıkları olarak da adlandırılan sermaye piyasası kurumlarıdır (SPK, Seri: VI, No: 15 sayılı Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği: m. 3/h). Bu kuruluşlar, girişim şirketlerine yatırım yapabilir ve yönetimlerine katılabilir, bu şirketlere danışmanlık yapabilirler. Ayrıca portföylerini çeşitlendirmek amacıyla ikinci el piyasalardaki menkul kıymetlere yatırım yapabilirler (Eraslan, 2012: 78).

Girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının girişim sermayesi ve risk sermayesi yatırım ortaklıkları olarak adlandırılmasının nedeni, risk sermayesi ve girişim sermayesi kavramlarının altında yatmaktadır. Risk sermayesi (venture capital), yaratıcı fikirleri olan, ancak bunları hayata geçirecek mali gücü olmayan girişimcilere, bu fikirlerini ya da projelerini gerçekleştirmelerini sağlayan finansman desteğidir. Girişim sermayesi (private equity) ise risk sermayesi kavramını da kapsayan, yeni fikirlere ve yeni kurulmuş küçük çaptaki işletmelere yapılan yatırımların yanında, satın almaları ve araştırma-geliştirme faaliyetlerini ve uzun vadeli büyüme ve genişleme yatırımlarını içeren yatırımları ifade etmektedir (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-6, 2010: 4). Başka bir ifadeyle risk sermayesi kuruluş aşamasındaki

girişimci ve şirketleri finanse ederken, girişim sermayesi hali hazırda faaliyetlerine devam eden ve gelişme potansiyeli olan şirketlere finanse etmesinin yanı sıra, bunların satın veya devralınmasını kapsar (Cumming ve Johan, 2014: 5). Girişim sermayesi yatırım ortaklıkları, tanınmamış, çok küçük şirketlere yatırım yaptıkları için aldıkları risklerde büyüktür. Bu riskler, teknolojik risk, yönetim riski, finansman riski, üretim riski, pazarlama riski ve demode olma riski olarak sıralanabilir (Korkmaz ve Ceylan, 2010: 148).

1.2.4.2.2. Yatırım Fonları

Yatırım fonları, tasarruf sahiplerinden katılma belgeleri karşılığında toplanan paralarla inançlı mülkiyet esasına² göre sermaye piyasası araçları, altın ve kıymetli madenlerden ve SPK tarafından belirlenen diğer varlık ve haklardan oluşan portföyleri yöneten mal varlığıdır (Parasız, 2007: 291). Bu fonlar, portföy yönetim şirketleri³ veya SPK'dan portföy yöneticiliği yetki belgesi almış aracı kurumlar tarafından yönetilir (Gordon, 2012: 47).

Yatırım fonlarının tasarruf sahipleri açısından; yatırımların çeşitlendirilmesi sayesinde risklerin azaltılmasının sağlanması, vade takibi, tahsilat gibi vakit ve kaynak kaybına neden olan işlemlerden kurtulunması, küçük tasarruflarla ulaşılamayacak yüksek getirili sermaye piyasası araçlarına yatırım yapılabilmesine olanak sağlanması, yatırımların nakde çevrilmesinin kolay ve düşük maliyetli olması gibi birtakım avantajları vardır (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 17).

Yatırım fonları ile yatırım ortaklıkları birbirinden ayıran farklardan biri yatırım ortaklıkları anonim şirket olarak ayrı bir tüzel kişilikle kurulurken, yatırım fonlarının bir tüzel kişiliği yoktur. Ayrıca yatırım fonları kar payı dağıtmazken, yatırım ortaklıkları anonim şirket oldukları için kar payı dağıtabilirler (Eraslan, 2012: 79).

Yatırım fonlarının türleri şu şekildedir; tahvil ve bono fonu, hisse senedi fonu, sektör fonu, iştirak fonu, grup fonu, yabancı menkul kıymetler fonu, altın fonu, diğer

² İnançlı mülkiyet esası, yatırımcıların fonla ilgili işlem yapma yetkisini kurucuya devretmesi, kurucunun fonu sözleşme dahilinde ve yatırımcıların haklarını koruyacak şekilde yönetmesi zorunluluğudur ("BİST: Borsa Yatırım Fonları, Varantar ve Sertifikalar", 2014: 2).

³ Portföy yönetim şirketleri için bkz. sayfa: 47.

kıymetli madenler fonu, değişken fon, karma fon, likit fon, endeks fon, fon sepeti fonu, özel fon, koruma amaçlı fon, garantili fon ve serbest yatırım fonu (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 5).

Tahvil ve Bono Fonu: Tahvil ve bono fonu, fon portföyünün en az %51'i devamlı olarak kamu veya özel sektör borçlanma araçlarına yani tahvil ve bonolara yatırılmış olan fondur (Ertuğrul, 2012: 170).

Hisse Senedi Fonu: Hisse senedi fonu, fon portföyünün en az %51'i devamlı olarak özelleştirme kapsamına alınanlar dahil Türkiye'de kurulmuş ortaklıkların hisse senetlerine yatırılmış olan fondur (Ertuğrul, 2012: 170).

Sektör Fonu: Sektör fonu, fon portföyünün en az %51'i devamlı olarak belirli bir sektörde faaliyet gösteren ortaklıkların menkul kıymetlerine yatırılmış olan fondur (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 6).

İştirak Fonu: İştirak fonu, fon portföyünün en az %51'i devamlı olarak kurucunun iştiraklerince çıkarılmış olan menkul kıymetlere yatırılmış olan fondur (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 6).

Grup Fonu: Grup fonu, fon portföyünün en az %51'i devamlı olarak belli bir topluluğun menkul kıymetlerine yatırılmış olan fondur (Ertuğrul, 2012: 170).

Yabancı Menkul Kıymetler Fonu: Yabancı menkul kıymetler fonu, fon portföyünün en az %51'i devamlı olarak yabancı özel ve kamu sektörü menkul kıymetlerine yatırılmış olan fondur (Ertuğrul, 2012: 170).

Altın Fonu: Altın fonu, fon portföyünün en az %51'i devamlı olarak ulusal ve uluslararası borsalarda işlem gören altın ve altına dayalı sermaye piyasası araçlarına yatırılmış olan fondur (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 6).

Kıymetli Madenler Fonu: Kıymetli madenler fonu, fon portföyünün en az %51'i devamlı olarak ulusal ve uluslararası borsalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenler ile bu madenlere dayalı sermaye piyasası araçlarına yatırılmış olan fondur (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 6).

Karma Fon: Karma fon, fon portföyünün tamamı hisse senetleri, borçlanma senetleri, altın ve diğer kıymetli madenler ile bunlara dayalı sermaye piyasası araçlarından en az ikisinden oluşan ve her birinin değeri fon portföy değerinin %20'sinden az olmayan fondur (Ertuğrul, 2012: 170).

Likit Fon: Likit fon, fon portföyünün tamamı vadesine en fazla 180 gün kalmış, likiditesi yüksek sermaye piyasası araçlarından oluşan ve portföyünün ağırlıklı ortalama vadesi en fazla 45 gün olan fondur (Ertuğrul, 2012: 170).

Değişken Fon: Değişken fon, fon portföyünün tamamı şu ana kadar sözü edilen sınırlamalardan hiç birisinin içerisine dahil olmayan fondur (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 6).

Endeks Fon: Endeks fon, fon portföyünün en az %80'i devamlı olarak, baz alınan ve SPK tarafından uygun görülen bir endeksin değeri ile fonun birim pay değeri arasındaki korelasyon katsayısı⁴ en az %90 olacak biçimde, endeks kapsamındaki menkul kıymetlerin tümünden ya da örnekleme yoluyla seçilen bir kısmından oluşan fondur (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 6).

Fon Sepeti: Fon sepeti, fon portföyünün en az %80'i devamlı olarak diğer yatırım fonlarının ve borsa yatırım fonlarının katılma paylarından oluşan fondur (Ertuğrul, 2012: 170).

Garantili Fon: Garantili fon, yatırımcının başlangıç yatırımının belirli bir bölümünün, tamamının ya da başlangıç yatırımının üzerinde belirli bir getirinin

⁴ Korelasyon katsayısı, iki değişken arasındaki doğrusal ilişkinin derecesini ölçen katsayıdır (Levine, Krehbiel ve Berenson, 2006: 105).

izahnamede belirlenen esaslar çerçevesinde belirli vade veya vadelerde yatırımcıya geri ödenmesinin, uygun bir yatırım stratejisine ve garantör tarafından verilen garantiye dayanılarak taahhüt edildiği fondur (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 3).

Koruma Amaçlı Fon: Koruma amaçlı fon, yatırımcının başlangıç yatırımının belirli bir bölümünün, tamamının ya da başlangıç yatırımının üzerinde belirli bir getirinin izahnamede belirlenen esaslar çerçevesinde belirli vade ya da vadelerde yatırımcıya geri ödenmesinin uygun bir yatırım stratejisine dayanılarak amaçlandığı fondur (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 7).

Özel Fon: Özel fon, katılma belgeleri önceden belirlenmiş kişi veya kuruluşlara tahsis edilmiş olan fondur (Ertuğrul, 2012: 170).

Serbest Yatırım Fonu: Serbest yatırım fonu, katılma payları sadece nitelikli yatırımcılara satılmak üzere kurulmuş olan fondur (SPK: Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3, 2010: 7).

A Tipi ve B Tipi Fon: Yukarıda bahsedilen fon türleri, ayrıca A tipi ve B tipi özelliği gösterirler. A tipi fon, fon portföyünün en az %25'i devamlı olarak Türkiye'de kurulmuş şirketlerin (özelleştirme kapsamına alınmış Kamu İktisadi Teşebbüsleri dahil) hisse senetlerine yatırılmış olan fondur (Özdemir, 1999: 369). B tipi fonların ise hisse senetlerine yatırım yapma zorunluluğu yoktur. Likit fonlar yalnızca B tipi olarak kurulabilirken, bunun dışında kalanlar hem A hem de B tipi olarak kurulabilirler (Yolsal, 2012: 345).

1.2.4.2.3. Portföy Yönetim Şirketi

Portföy yönetim şirketi; faaliyetinin ana konusu, yatırım fonu kurulması ve bu fonların yönetilmesi olan anonim şirkettir (6362 sayılı SPKn: m. 55/1). Bu şirketler, yatırım fonu katılma belgelerinin alınıp satılmasına da aracılık edebilirler (TSPAKB,

2012: 149). Portföy yönetim şirketlerinin kurulmaları ve faaliyete geçmeleri için SPK'dan izin almaları gerekmektedir (6362 sayılı SPKn: m. 55/1).

SPK mevzuatında ayrıca, portföy yönetim şirketlerinin portföylerindeki finansal varlıkların saklanması, kayıtlarının tutulması, varlık ve nakit hareketlerinin idaresi ve kontrolü gibi bir dizi faaliyeti yürüten bankalar olarak portföy saklama kuruluşlarından bahsedilmiştir (Korkmaz, 2013: 4-5).

1.2.4.3. Konut, Varlık, İpotek Finansmanı Kuruluşları ve Varlık Kiralama Şirketleri

SPKn'nin üçüncü kısmının beşinci bölümünde "Konut ve Varlık Finansmanı ile İpotek Finansmanı Kuruluşları" başlığı altında konut, varlık, ipotek finansmanı kuruluşları ve varlık kiralama şirketleri ile birlikte, konut finansmanı ve konut finansmanı fonu, varlık finansmanı ve varlık finansmanı fonu hakkında hükümlere yer verilmiştir. Bu başlık altında bu kavramlara değinilecektir.

1.2.4.3.1. Konut ve Varlık Finansmanı Kuruluşları

Konut finansmanı SPK tarafından, konut edinmeleri amacıyla tüketicilere kredi kullandırılması, konutların finansal kiralama yoluyla tüketicilere kiralanması, sahip oldukları konutların teminatı altında tüketicilere kredi kullandırılması ve bu kredilerin yeniden finansmanı amacıyla kredi kullandırılması olarak tanımlanmaktadır (6362 sayılı SPKn: m. 57/1). Konut yatırımlarının maliyetlerinin yüksek olması ve konut talep eden alt ve orta gelir düzeyindeki tüketicilerin bu maliyetleri birden karşılayamaması nedeniyle, bu kişilere uzun vadede ödeme imkanı sunarak konut edinmelerini sağlayacak konut finansmanı sistemini doğmuştur. Ayrıca konut piyasasına da önemli ölçüde işlerlik kazandıran konut finansmanın ülkeler için önemi büyüktür (Ayan, 2011: 140-141).

Konut finansmanı kuruluşları, konut finansmanı kapsamında doğrudan tüketiciye kredi kullandıran ya da finansal kiralama yapan bankalar ile BDDK tarafından konut finansmanı faaliyetinde bulunmasına izin verilen finansal kiralama şirketleri ve finansman şirketleridir (6362 sayılı SPKn: m. 57/2). Bankalar, özel finans

kurumları ve finansal kiralama şirketleri, konut finansman kuruluşları arasında gösterilebilir (Altınırnak, 2013: 12). Konut finansmanı kuruluşları tarafından, konut edinme amacının yeterli bilgi ve belgeyle tespit edilmesi ve kullanılan kredinin veya yapılan finansal kiralamanın ipotek veya SPK tarafından uygun görülen teminatlar ile güvence altına alınması zorunludur (6362 sayılı SPK'n: m. 57/3).

Konut finansmanı fonu, ihraç edilmiş ipoteye dayalı menkul kıymetler⁵ karşılığında toplanan paralarla, ipoteye dayalı menkul kıymet sahipleri adına inançlı mülkiyet esasına göre oluşturulmuş mal varlığıdır. Fonun bağımsız bir tüzel kişiliği yoktur (Ergincan, 2013: 98).

Varlık finansmanı, konut finansmanı kapsamındaki dahil SPK tarafından uygun görülen varlıklara dayalı sermaye piyasası araçlarının ihracıdır (6362 sayılı SPK'n: m. 57/4). SPK, varlık finansmanı kapsamında her aşamada SPK tarafından belirlenen niteliklere sahip değerlendirme kuruluşları tarafından değerlendirilmesini zorunlu tutabilir (6362 sayılı SPK'n: m. 57/5).

Varlık finansmanı fonu, ihraç edilmiş varlığa dayalı menkul kıymetler karşılığında toplanan paralarla, varlığa dayalı menkul kıymet sahipleri adına inançlı mülkiyet esasına göre oluşturulmuş mal varlığıdır. Varlık finansmanı fonlarının portföylerine alabilecekleri varlıklar SPK tarafından belirlenir (Uçkun, 2012: 123).

Varlık kiralama şirketleri, özellikle kira sertifikası ihraç etmek için kurulmuş anonim ortaklıklardır (6362 sayılı SPK'n: m. 61/2). Varlık kiralama şirketi, SPK tarafından uygun görülen esas sözleşmesinde belirtilen faaliyetler dışında herhangi bir ticari faaliyetle bulunamaz. Ayrıca, sahip olduğu varlıklar ve haklar üzerinde esas sözleşmesinde izin verilenler hariç olmak üzere, üçüncü kişiler lehine hiçbir ayni hak tesis edemez ve bunları kira sertifikası sahiplerinin menfaatlerine aykırı bir şekilde kiralayamaz veya devredemez (6362 sayılı SPK'n: m. 61/3).

⁵ İpoteye dayalı menkul kıymetler, düzenlenmiş konut kredilerinin alacaklarının bir araya getirilmesiyle oluşturulan ipotek havuzuna dayalı olarak ihraç edilen sermaye piyasası araçlarıdır (E. Eroğlu, 2010: 21).

1.2.4.3.2. İpotek Finansmanı Kuruluşları

İpotek finansmanı kuruluşları, konut ve varlık finansmanı kapsamında, türleri ve nitelikleri SPK tarafından belirlenen varlıkların devralınması, devredilmesi, devralınan varlıkların yönetimi ve varlıkların teminat olarak alınması ve SPK tarafından uygun görülen diğer faaliyetlerin yerine getirilmesi amacıyla kurulan anonim şirketlerdir (6362 sayılı SPKn: m. 60/1).

İpotek finansmanı kuruluşlarının faaliyetleri; konut finansmanı kuruluşlarına kaynak sağlamak, konut finansmanından doğan alacakların devralınması ve devredilmesi, alacaklardan oluşan portföyün yönetilmesi, alacakların menkul kıymetleştirilmesi, konut finansmanından doğan borçların geri ödenmesinin bir kısmını ya da tamamını garanti etmek olarak sıralanabilir (Altınırnak, 2013: 13). Ayrıca faaliyetlerinin sonucu itibariyle oluşan risk yönetimi amaçlı işlemleri yürütebilirler (Ergincan, 2013: 102).

1.2.4.4. Bağımsız Denetim, Derecelendirme ve Değerleme Kuruluşları

Sermaye piyasalarının etkin ve güvenli işleyebilmesi, kamuya doğru ve aydınlatıcı bilgilerin sunulması amacıyla faaliyet gösteren bağımsız denetim, derecelendirme ve değerlendirme kuruluşlarına SPK mevzuatında yer verilmiştir. Ayrıca yine bu kuruluşların hepsi veya bir kısmıyla ilgili olarak, piyasaları denetlemekle görevli BDDK, EPDK gibi diğer kuruluşların ve bağımsız denetim alanını düzenlemekle görevli KGK'nin mevzuatlarında düzenleyici hükümlere yer verilmiştir.

1.2.4.4.1. Bağımsız Denetim Kuruluşları

Denetim, finansal tablolar ve diğer finansal bilgiler dâhil olmak üzere denetime tabi konuların belirlenmiş bir kıstasa uyumlu olup olmadığı konusunda, bilgi kullanıcılarına güvence sağlayacak bir görüş oluşturulması amacıyla yapılan bir faaliyettir (KGK, Bağımsız Denetim Yönetmeliği [BDY]: m. 5/1).

Bağımsız denetim kuruluşları, sermaye piyasasında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların bilanço, gelir tablosu gibi finansal tablolarını inceleyerek bunların faaliyet

sonuçlarını doğru olarak yansıtip yansıtmadığını ve düzenleyici mevzuatlara uygunluğunu denetleyen kuruluşlardır (Başol, 2012: 504). KGK'ya göre ise; KGK tarafından bağımsız denetim faaliyetinde bulunmak için yetki almış, ortakları yeminli mali müşavirlik ya da serbest muhasebeci mali müşavirlik ruhsatını almış meslek mensuplarından oluşan sermaye şirketleridir (KGK, BDY: m. 4/1 ç).

SPK, sermaye piyasalarında faaliyette bulunacak bağımsız denetim şirketlerinden, SPKn uyarınca ilave şartlar isteyebilir ve sermaye piyasalarında faaliyette bulunacak bağımsız denetim kuruluşlarını listeler halinde ilan eder. SPK yapmış olduğu kontrol ve denetim çalışmaları sonucunda mevzuata aykırılık tespit ettiği şirketleri listeden çıkarmaya yetkilidir (6362 sayılı SPKn: m. 62/1).

Denetim faaliyeti, denetim faaliyetine ve denetim kuruluşlarına ilişkin düzenlemelere dair hususlar, çalışmanın ikinci bölümünde ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

1.2.4.4.2. Derecelendirme Kuruluşları

Derecelendirme faaliyeti, kredi derecelendirmesi ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirmesi faaliyetlerini kapsamaktadır (SPK, Seri: VIII No: 51 sayılı Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği [SPDFDKİET]: m. 4/1).

Kredi derecelendirmesi, işletmelerin finansal sorumluluklarını yerine getirebilme olasılığını tahmin etmek üzere, işletmenin geçmiş ve güncel verilerine dayanılarak yapılan sınıflandırma işlemidir (Yazıcı, 2009: 2). SPK'da kredi derecelendirmesini yine benzer bir tanımla; işletmelerin risk durumları ve ödeyebilirliklerinin veya borçluluğu temsil eden sermaye piyasası araçlarının anapara, faiz ve buna benzer yükümlülüklerinin vadelerinde karşılanabilirliğinin derecelendirme kuruluşları tarafından bağımsız, tarafsız ve adil olarak değerlendirilmesi ve sınıflandırılması faaliyeti olarak tanımlamıştır (SPK, SPDFDKİET: m. 5/1). Özetle kredi derecelendirmesi, işletmelerin risk durumlarının tespiti ve borç durumunu temsil eden sermaye piyasası araçlarının ödenebilirliğinin tespitini kapsar (Kılıç, 2009: 66).

Kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirmesi ise işletmelerin SPK tarafından yayımlanan Kurumsal Yönetim İlkelerine uyumlarının derecelendirme kuruluşları tarafından bağımsız, tarafsız ve adil olarak değerlendirilmesi ve sınıflandırılması faaliyetidir (SPK, SPDFDKİET: m. 6/1). Kurumsal Yönetim İlkeleri, SPK'nın Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ'inde; pay sahipleri, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık, menfaat sahipleri, yönetim kurulu olmak üzere dört ana başlıkta açıklanan ve işletmelerin kurumsal yönetim düzeylerini ölçen ilkelerdir.

Derecelendirme kuruluşları, yukarıda bahsedilen kredi derecelendirmesi ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirmesi faaliyetlerini yürüten kuruluşlardır. SPK mevzuatında bu kuruluşlar, Türkiye'de kurulan ve derecelendirme faaliyetinde bulunmak üzere SPK tarafından yetkilendirilen derecelendirme kuruluşları ile Türkiye'de derecelendirme faaliyetinde bulunması SPK tarafından kabul edilen uluslararası derecelendirme kuruluşları olarak ifade edilmiştir (SPK, SPDFDKİET: m. 7/1). Derecelendirme kuruluşları, müşterilerine verecekleri notu önceden taahhüt edemezler. Derecelendirme yaptıkları kuruluşun faaliyetlerini takip etmek ve gerekirse vermiş oldukları notta değişiklik yapmakla yükümlüdürler (Korkmaz ve Ceylan, 2010: 155).

1.2.4.4.3. Değerleme Kuruluşları

Değerleme faaliyeti; gayrimenkullerin, gayrimenkul projelerinin veya bir gayrimenkule bağlı hak ve faydaların belli bir tarihteki tahmini değerinin Kurul düzenlemeleri ve SPK tarafından kabul edilen değerlendirme standartları çerçevesinde bağımsız ve tarafsız olarak takdir edilmesidir (SPK, Sermaye Piyasasında Değerleme Faaliyetinde Bulunacak Değerleme Kuruluşlarına ve Değerleme Faaliyetine İlişkin Esaslar Tebliği Taslağı [SPDFBDKDFİETT]: m. 4/1). Değerleme, vergi hesaplamaları, kamulaştırma, devletleştirme, özelleştirme, toprak düzenlemeleri gibi kamusal gereksinimler ile sermaye piyasası, bankacılık, kredilendirme, sigortacılık vb. özel sektör gereksinimleri için başvuru alan, devletin ve yatırımcıların haklarının korunması açısından önem arz eden bir faaliyettir (Karakuş, Özdemir ve Turabi, 2011: 113).

Değerleme kuruluşları, yukarıda bahsedilen değerlendirme faaliyetini gerçekleştirmek üzere örgütlenmiş, SPKn’de değerlendirme kuruluşu olarak adı geçen ve SPK tarafından yetkilendirilmiş anonim şirketlerdir (SPK, SPDFBDKDFİETT: m. 5/1). SPK, sermaye piyasalarında faaliyette bulunmalarına izin verdiği değerlendirme kuruluşlarını listeler halinde ilan eder. Değerleme kuruluşları, bağımsız denetim ve derecelendirme kuruluşlarında olduğu gibi SPK’nın yapacağı kontrol ve denetimler sonucu SPK tarafından listeden çıkarılabilirler.

1.2.4.5. Borsalar, Meslek Birlikleri ve Diğer Kurumlar

SPKn’nin dördüncü kısmında “Sermaye Piyasalarında Borsalar, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği ve Diğer Kurumlar” başlığı altında, sermaye piyasalarında faaliyet gösteren, borsalar ve piyasa işleticileri, mesleki birlikler, merkezi takas kuruluşları, merkezi saklama kuruluşları, Merkezi Kayıt Kuruluşu, Yatırımcı Tazmin Merkezi ve veri depolama kuruluşları ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Bu başlık altında bu konulara değinilecektir.

1.2.4.5.1. Borsalar ve Borsa İstanbul

Borsa, alıcılarla satıcıların buluştuğu, menkul kıymetlerin açık artırma usulü alınıp satıldığı ve belirli, sabit bir merkezi olan sermaye piyasası kurumudur (Mishkin ve Eakins, 2012: 304). SPK mevzuatında ise borsalar, anonim şirket şeklinde kurulan, sermaye piyasası araçları, kambiyo ve kıymetli madenler ile kıymetli taşların ve SPK tarafından uygun görülen diğer sözleşmelerin, belgelerin ve kıymetlerin serbest rekabet şartları altında kolay ve güvenli bir şekilde alınıp satılabilmesini sağlamak ve oluşan fiyatları tespit ve ilan etmek üzere kendisi veya piyasa işleticisi tarafından işletilen ve/veya yönetilen, alım-satım emirlerini sonuçlandıracak şekilde bir araya getiren veya bu emirlerin bir araya gelmesini kolaylaştıran, kanuna uygun olarak yetkilendirilen ve düzenli faaliyet gösteren sistem ve pazar yerleri olarak tanımlanmıştır (SPK, Borsalar ve Piyasa İşleticilerinin Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik: m. 4/1 a). SPKn’de borsalarla ilgili olarak “Borsaların ve piyasa işleticilerinin kuruluşuna Kurulun uygun görüşü üzerine

Bakanlar Kurulu tarafından izin verilir. Bu kuruluşların faaliyete geçmesi Kurulun iznine tabidir” hükmüne yer verilmiştir (6362 sayılı SPKn: m. 65/1). Borsaların kuruluş izni alabilmeleri için; anonim şirket şeklinde kurulmaları, paylarının tamamının nama yazılı olması, paylarının nakit karşılığı çıkarılması, sermayelerinin kurulca belirlenen miktardan az olmaması, esas sözleşmelerinin SPKn ve ilgili mevzuatta yer alan hükümlere uygun olması gerekmektedir (6362 sayılı SPKn: m. 65/2).

SPKn’de borsalara ek olarak teşkilatlanmış diğer pazar yerleriyle ilgili hükümlere de yer verilmiştir. SPKn’nin 66. maddesinde, borsalar dışında sermaye piyasası araçlarının alıcı ve satıcılarını bir araya getiren, alım ve satımına aracılık eden, bunlar için sistemler ve platformlar oluşturan ve bunları işleten alternatif işlem sistemlerinin, çok taraflı işlem platformlarının ve teşkilatlanmış diğer piyasaların kuruluşuna, yetkilendirilmesine, sermayelerine, bunlarda işlem görece sermaye piyasası araçlarına, rekabet şartlarına ve bu kuruluşların çalışma ilkelerine ilişkin usul ve esaslar SPK tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir ve SPK bunların gözetim ve denetim merciidir denilmektedir.

Borsa İstanbul, 2012 yılında 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle Borsa İstanbul Anonim Şirketi adıyla kurulmuş, esas sözleşmesinin 3 Nisan 2013 tarihinde tescil edilmesiyle de faaliyetine başlamıştır. (“BIST: Hukuki Çerçeve”, 2014). Borsa İstanbul’un kurulmasıyla İMKB’nin ve İAB’nin tüzel kişilikleri sona ermiştir. Konuyla ilgili SPKn’nin 138. maddesinin 10. fıkrasında; “İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ile İstanbul Altın Borsasının tüzel kişiliklerinin sona ermesiyle yürütülmekte olan borsacılık faaliyetleri ile devam eden diğer tüm iş, işlem ve faaliyetleri Borsa İstanbul Anonim Şirketi tarafından yürütülür” hükmüne yer verilmiştir.

Borsa İstanbul, İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Projesi kapsamında, bütün borsaları tek çatı altında toplama amacıyla kurulmuştur. İMKB ve İAB’nin tek çatı altında birleştirilmesinin ardından, İzmir’de bulunan Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası (VOB)’da bu çatıya eklenmiştir (BIST: Borsa İstanbul Magazine, 2013: 38). Bu birleşmeden sonra İAB’in adı Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası, VOB’un adı ise Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) olmuştur. Bu birleşmeler, piyasaların işleyişinde önemli değişiklikler yaratmasa da İstanbul’un

finans merkezi olma vizyonu çerçevesinde, prestij açısından önemli bir adım olarak görülmektedir (BIST: Borsa İstanbul Magazine, 2013: 40).

Borsa İstanbul Anonim Şirketi'nin amacı ve faaliyet konusu, şirket esas sözleşmesinde; kanun hükümleri ve ilgili mevzuat çerçevesinde, sermaye piyasası araçlarının, kambiyo ve kıymetli madenler ile kıymetli taşların ve SPK tarafından uygun görülen diğer sözleşmelerin, belgelerin ve kıymetlerin serbest rekabet şartları altında kolay ve güvenli bir şekilde, şeffaf, etkin, rekabetçi, dürüst ve istikrarlı bir ortamda alınıp satılabilmesini sağlamak, bunlara ilişkin alım-satım emirlerini sonuçlandıracak şekilde bir araya getirmek veya bu emirlerin bir araya gelmesini kolaylaştırmak ve oluşan fiyatları tespit ve ilan etmek üzere piyasalar, pazarlar, platformlar ve sistemler ile teşkilatlanmış diğer pazar yerleri oluşturmak, kurmak ve geliştirmek, bunları ve başka borsaları veyahut borsaların piyasalarını yönetmek veya işletmektir şeklinde ifade edilmiştir (BIST, Borsa İstanbul Anonim Şirketi Esas Sözleşmesi: m. 3/1).

Borsa İstanbul çatısı altında faaliyet gösteren beş adet piyasa bulunmaktadır. Bu piyasalar; pay piyasası, gelişen işletmeler piyasası, borçlanma araçları piyasası, vadeli işlem ve opsiyon piyasası ile kıymetli madenler ve taşlar piyasasıdır. Pay piyasası, çok çeşitli sektörlerden halka açık şirketlerin hisselerinin işlem gördüğü piyasadır. Gelişen işletmeler piyasası, gelişme ve büyüme potansiyeli olan, borsaya kote olamamış şirketlerin menkul kıymetlerinin işlem gördüğü piyasadır. Borçlanma araçları piyasası, borçlanma araçları için kesin alım satım işlemleri ile repo ve ters repo işlemlerinin yapıldığı organize piyasadır. Vadeli işlem ve opsiyon piyasası, pay senedine dayalı vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin işlem gördüğü piyasadır. Kıymetli madenler ve taşlar piyasası, kıymetli madenlerin dünya piyasalarına paralel şartlarda işlem gördüğü bir piyasa ortamını oluşturan, kıymetli maden işlemlerinde referans fiyatı belirleyen, başta altın olmak üzere kıymetli madenlere dayalı yatırım araçları vasıtasıyla finansal ürün yelpazesini genişleterek ulusal ve uluslararası piyasalara entegrasyonu sağlayan piyasadır. Borsa İstanbul bünyesinde; kıymetli madenlere ve kıymetli taşlara ilişkin olarak standart, standart dışı, cevherden üretim altın, gümüş, platin ve paladyum üzerine spot işlemlerin yapıldığı Kıymetli Madenler Piyasası, ödünç ve sertifika işlemlerinin yapıldığı Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası

ile elmas ve kıymetli taşların işlem görebildiği Elmas ve Kıymetli Taş Piyasası yer almaktadır (“BIST: Piyasalar”, 2014).

2014 yılı Haziran ayı itibariyle Borsa İstanbul piyasalarında 512 adet şirket işlem görmektedir. Bu şirketlerin 223 tanesi ulusal pazarda⁶, 86 tanesi ikinci ulusal pazarda⁷, 28 tanesi gözüaltı pazarında⁸, 66 tanesi kurumsal ürünler pazarında⁹, 23 tanesi gelişen işletmeler piyasasında, 13 tanesi serbest işlem platformunda¹⁰, 4 tanesi borsa dışı piyasada¹¹, 69 tanesi ise borçlanma araçları piyasasında işlem görmektedir (“KAP: Pazarlar”, 2014).

1.2.4.5.2. Meslek Birlikleri

SPKn'nin dördüncü kısmının ikinci bölümünde, sermaye piyasalarında faaliyet gösteren mesleki birlikler olarak Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) ve Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği (TDUB) ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Bu başlık altında bu iki mesleki örgüte değinilecektir.

1.2.4.5.2.1. Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, 2001 yılında öz düzenleyici bir meslek kuruluşu olarak, kamu kurumu hüviyetinde kurulmuştur. Sermaye piyasasında faaliyet

⁶ Ulusal Pazar, Borsa İstanbul'da payların işlem görebilme koşullarını tümüyle karşılayan şirketlerin paylarının işlem gördüğü pazardır (“KAP: Pazarlar”, 2014).

⁷ İkinci ulusal pazar, ulusal pazar için geçerli kotasyon ve işlem görme koşullarını sağlayamayan şirketler, büyüme potansiyeli taşıyan küçük ve orta ölçekli şirketler ve ulusal pazardan geçici veya sürekli olarak çıkartılan şirketlerin paylarının işlem gördüğü pazardır (“KAP: Pazarlar”, 2014).

⁸ Gözüaltı pazarı, belirli koşulların ortaya çıkması sonucunda, şirketlerin izleme ve inceleme kapsamına alınması durumlarında sürekli gözetim, denetim ve izleme ortamında, yatırımcıların devamlı ve zamanında bilgilendirilmesini sağlayacak önlemlerle birlikte, hisse senetlerinin Borsa İstanbul bünyesinde işlem görebileceği pazardır (“KAP: Pazarlar”, 2014).

⁹ Kurumsal ürünler pazarı, menkul kıymet yatırım ortaklıkları, gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları hisse senetleri ile borsa yatırım fonları katılma belgelerinin işlem gördüğü pazardır (“KAP: Pazarlar”, 2014).

¹⁰ Serbest işlem platformu, payları SPK kaydında bulunmakla birlikte borsada işlem görmeyen ve SPK tarafından belirlenen halka açık anonim ortaklıkların paylarının borsada işlem görebilmesi için Borsa İstanbul tarafından oluşturulan ve işleyiş usul ve esasları Borsa İstanbul tarafından belirlenen platformdur (SPK, Seri: IV, No: 58 sayılı Payları Serbest İşlem Platformunda İşlem Görecek Halka Açık Anonim Ortaklıklara İlişkin Esaslar Tebliği: m. 3/1 g).

¹¹ Borsa dışı piyasa, Borsa İstanbul Yönetim Kurulu kararına istinaden hisse senetleri borsa kotundan çıkarılarak kot dışı pazar kaydına alınan ve geçici olarak işlem görmekten men edilen şirket hisse senetlerini içeren piyasadır (“KAP: Pazarlar”, 2014).

göstere tüm banka, aracı kurum, portföy yönetim şirketleri ve yatırım ortaklıkları TSPB'ye üyedir ("TSPB: Hakkımızda", 2014). Konuyla ilgili olarak SPKn'nin 74/1 maddesinde, yatırım hizmet ve faaliyetlerinde bulunmaya yetkili kılınmış kuruluşlar ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlardan SPK tarafından uygun görülenlerin TSPB'ye üye olmak zorunda oldukları hükmü bulunmaktadır.

TSPB'nin görev ve amaçları SPKn'de belirlenmiştir (6362 sayılı SPKn: m. 74/2). Buna göre TSPB;

- Sermaye piyasalarının ve üye kuruluşların faaliyetlerinin gelişmesini sağlamak üzere araştırmalar yapmak,
- Birlik üyelerinin dayanışma ve sermaye piyasası ile mesleğin gerektirdiği özen ve disiplin içinde çalışmalarına yönelik meslek kurallarını oluşturmak,
- Haksız rekabeti önlemek amacıyla gerekli tedbirleri almak,
- Kendisine mevzuatla verilen ve SPK tarafından belirlenen konularda düzenlemeler yapmak, yürütmek ve denetlemek,
- Birlik statüsünde öngörülen disiplin cezalarını vermek,
- Üye kuruluşları temsilen ulusal ve uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapmak,
- Ulusal ve uluslararası mesleki gelişmeleri, kanuni ve idari düzenlemeleri izleyerek bu konuda üyeleri aydınlatmak,
- Üyelerinin SPKn kapsamındaki faaliyetlerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümüne ilişkin gerekli altyapıyı kurmak ve yönetmek,
- SPK tarafından belirlenen diğer işleri yerine getirmek ile görevlidir.

1.2.4.5.2.2. Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği

Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği, 2009 yılında SPKn'ye dayanılarak kamu kurumu hüviyetinde, değerlendirme mesleğini icra eden meslek mensupları birlik ve

dayanışma sağlayabilmeleri, mesleki standartları ve ilkeleri belirleyebilmeleri amacıyla kurulmuştur (“TSPB: Hakkımızda”, 2014).

TDUB'nin görev ve amaçları SPKn'de belirlenmiştir (6362 sayılı SPKn: m. 76/4). Buna göre TDUB;

- Gayrimenkul piyasasının ve gayrimenkul değerlendirme faaliyetlerinin gelişmesini sağlamak üzere araştırmalar yapmak, eğitim ve sertifika vermek,
- Birlik üyelerinin dayanışma ve mesleğin gerektirdiği özen ve disiplin içinde çalışmalarına yönelik meslek kurallarını ve değerlendirme standartlarını oluşturmak,
- Haksız rekabeti önlemek amacıyla gerekli tedbirleri almak, kendisine mevzuatla verilen veya SPK tarafından belirlenen konularda düzenlemeler yapmak, yürütmek ve denetlemek,
- TDUB statüsünde öngörülen disiplin cezalarını vermek,
- İlgili konularda üyeleri temsilen ilgili kuruluşlarla iş birliği yapmak, mesleki gelişmeleri, idari ve yasal düzenlemeleri izleyerek bu konuda üyeleri aydınlatmak ile görevlidir.

1.2.4.5.3. Diğer Kurumlar

SPKn'nin dördüncü kısmının ikinci ve üçüncü bölümünde, sermaye piyasalarında faaliyet gösteren merkezi takas, saklama ve kayıt kuruluşları ile Yatırımcı Tazmin Merkezi (YTM) ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. Bu başlık altında Takasbank, Merkezî Kayıt Kuruluşu (MKK) ve YTM'ye değinilecektir.

1.2.4.5.3.1. İstanbul Takas ve Saklama Bankası

İstanbul Takas ve Saklama Bankası, 1995 yılında SPKn ve ilgili mevzuat çerçevesinde, anonim şirket olarak kurulmuştur. Takasbank, BIST ve VİOP'de gerçekleştirilen işlemlerin takasının yerine getirilmesinden sorumlu merkezi takas kuruluşudur (“SPK: İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.”, 2014). Takasbank'ın amacı, takas ve saklama hizmetleri vermek, finansal hizmetleri ve her türlü iktisadi

faaliyeti gerçekleştirerek Türkiye piyasalarının rekabet gücünü artırmaktır (Takasbank, İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.ř. Ana Sözleşmesi: m. 3/1).

Takasbank'ın görevi, Borsa İstanbul bünyesinde faaliyette bulunan piyasalarda yapılan işlemlerin nakit ve menkul kıymet takaslarını merkezi takas kuruluşu olarak sonuçlandırmaktır. Borsa yelerinin alım satım işlemlerinden doğan menkul kıymet teslim etme ve alma taahhütleri ile ödeme taahhütleri de Takasbank vasıtası ile sonuçlandırılır (Ergincan, 2013: 89).

1.2.4.5.3.2. Merkezi Kayıt Kuruluşu

Merkezî Kayıt Kuruluşu, sermaye piyasası araçlarının kayıt altına alınmasına dair işlemleri gerçekleştirmek, kayıt altına alınmış bu araçları ve bunlara bağlı hakları, elektronik ortamda, üyeler ve hak sahipleri itibarıyla kayden izlemek, bu araçların merkezi saklamasını yapmak üzere kurulmuş, özel hukuk tüzel kişiliğine sahip anonim şirkettir (6362 sayılı SPKn: m. 81/1).

MKK, menkul kıymetleri kayıt altına alınmış olan bir ihraının tüm sermaye piyasası araçlarının ve bunlara ilişkin hakların kayıt altında tutulmasını sağlayacak altyapıyı kurmak ve bu kayıtları izlemekle görevlendirilmiştir (Gürbüz ve Ergincan, 2004: 79). MKK, pay senetleri, yatırım fonları, özel sektör ve devlet borçlanma araçları diğer menkul kıymetler ve yapılandırılmış ürünleri 2012 yılı itibarıyla kaydileşirmiştir (“MKK: MKK Yatırımcı Bilgilendirme Hizmetleri Tanıtım Kitapçığı”, 2014: 5).

1.2.4.5.3.3. Yatırımcı Tazmin Merkezi

Yatırımcı Tazmin Merkezi, yatırımcıların yatırım kuruluşlarının mali durumlarının bozulması nedeniyle zarara uğramalarının önlenmesi, yatırımcıların yatırım kuruluşlarından kaynaklanan risklere karşı korunması ve bunun sonucunda sermaye piyasalarına olan güvenin arttırılması amacıyla kurulmuş bir kamu kurumudur (“SPK: Yatırımcı Tazmin Merkezi”, 2014).

YTM'nin görevleri SPK'nın Yatırımcı Tazmin Merkezine İlişkin Yönetmeliği'nde şu şekilde sıralanmıştır (SPK, Yatırımcı Tazmin Merkezine İlişkin Yönetmelik: m. 4/1);

- SPK tarafından alınan tazmin ve tedrici tasfiye kararlarına ilişkin gerekli işlemleri yürütmek,
- Kayden izlenmeye başladığı tarihi izleyen yedinci yılın sonuna kadar teslim edilmediği için YTM'ye intikal eden sermaye piyasası araçlarının YTM hesabına geçmesine ve bunların satışına dair işlemleri gerçekleştirmek,
- Zaman aşımına uğrayan her türlü emanet ve alacakların YTM'ye gelir kaydedilmesine ilişkin işlemleri gerçekleştirmek,
- YTM gelirlerinin takip ve tahsili için gerekli işlemleri yapmak,
- YTM malvarlığını yönetmek ve değerlendirmek,
- YTM'ye ilişkin her türlü uyuşmazlığın adli ve idari merciler ile icra dairelerinde takibi ve çözümlenmesi amacıyla gerekli işlemleri yapmak,
- YTM'nin insan kaynakları ve çalışma politikalarını belirlemek,
- Yurt dışındaki benzeri kurumların katıldığı uluslararası mali, iktisadi ve mesleki kuruluşlara üye olmak.

İKİNCİ BÖLÜM

DENETİM VE SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN DENETİM FAALİYETİ

2.1. DENETİM KAVRAMI VE UNSURLARI

2.1.1. Denetim Kavramı

Genel anlamıyla denetim, denetime konu olan şeyin, belirlenmiş kurallar ve yöntemler doğrultusunda doğruluğunun ve gerçekliğinin incelenmesi ve bu çerçevede bir sonuca ulaşılmasıdır (Baklacıoğlu, 1992: 23). Başka bir tanıma göre denetim, eldeki bilgilerin, önceden belirlenmiş kriterlerle arasındaki uyumluluk derecesini saptayıp raporlayabilmek için bu bilgilerle ilgili kanıtları toplama ve değerlendirme işidir (Arens, Elder ve Beasley, 2012: 4). Amerikan Muhasebe Derneği (AAA - American Accounting Association) (1972: 18)'ne göre yine benzer ifadelerle denetim, ekonomik faaliyetler ve olaylar hakkındaki savlar ile önceden belirlenmiş kriterler arasındaki uyum derecesini saptama adına, tarafsız bir şekilde kanıt toplayan ve bu kanıtları değerlendiren, ayrıca bulunan sonuçları ilgili kullanıcılara açıklayan sistematik bir süreçtir.

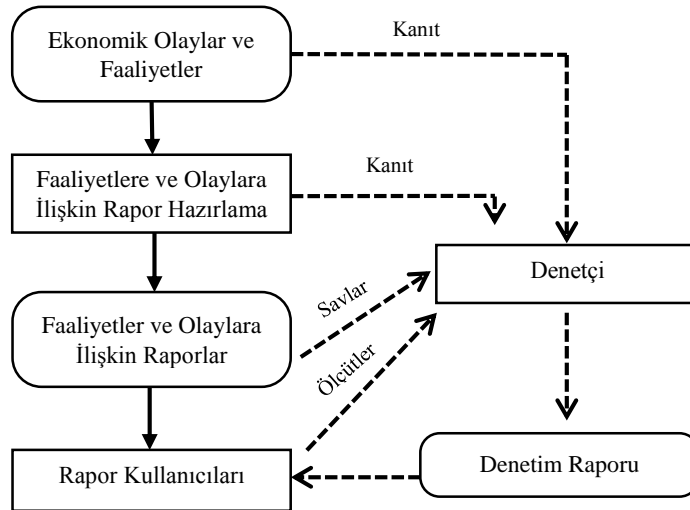
2.1.2. Denetimin Unsurları

Güredin (2014: 11-12) AAA'nın tanımından yola çıkarak denetimin yedi unsuru olduğunu belirtmiştir. Bu unsurlar şunlardır;

- Denetimin sistematik bir süreç olması,
- Ekonomik faaliyetler ve savlarla ilgili olması,
- Önceden belirlenmiş kriterler,
- Uygunluk derecesi,
- Tarafsız bir şekilde kanıt toplama ve bu kanıtları değerlendirme,
- İlgili kullanıcılar,
- Sonuçları açıklama.

2.1.2.1. Denetimin Sistematik Bir Süreç Olması

Denetim, kanıtların toplanması ve bu kanıtların değerlendirilmesiyle bir görüşe ulaşılması ve ulaşılan bu görüşün raporlanarak ilgili yerlere veya kişilere ulaştırılması süreçlerini kapsar. Başka bir ifadeyle, denetim süreci için bilgi üretme ve karar alma süreci denilebilir (Güredin, 2014: 11). Bu süreçlerin sistematik olması, denetimin mantıksal ve bilimsel bir yol izleyen, dinamik yapıya sahip bir faaliyet olduğunun bir göstergesidir (Gul, 2008: 6). Ayrıca bu süreçlerin iyi planlanmış ve tasarlanmış olması da, denetimin sistematik bir süreç olarak işlemesine katkıda bulunur (Erdoğan, 2006: 2).

Şekil 1. Denetim Süreci

Kaynak: Erdoğan, 2006: 1.

2.1.2.2. Ekonomik Faaliyetler ve Savlarla İlgili Olması

Denetim, meydana gelmiş ekonomik olayları ve bunların finansal tablolara yansımalarını inceler. Finansal tablolar işletme yönetiminin, faaliyetleriyle ilgili savlarından, diğer bir ifadeyle iddialarından oluşur (Erdoğan, 2006: 1). Denetim sürecinde finansal tablolar incelenerek bu savların doğruluğu ve gerçekliği araştırılır (Güredin, 2014: 12). Burada denetçinin en çok zorlanabileceği husus, kayıt dışı borçlar ve yükümlülüklerdir. İşletme yönetiminin savları ile gerçek durumu kıyaslayabilmek için denetçi, dikkatini çeken anormal durumlar üzerinde dikkatlice durup, uygun denetim tekniğini uygulamalıdır (Gul, 2008: 6).

2.1.2.3. Önceden Belirlenmiş Kriterler

Denetim sürecinde yönetimin ortaya attığı savlar, belirli kriterlerle kıyaslanmakta ve bu kıyaslama sonucunda bir sonuca ulaşılmaktadır (Güredin, 2014: 12). Önceden belirlenmiş kriterler, muhasebe bilgilerinin kıyaslanacağı standartlardır. (Çömlekçi, 2004: 32). Bu kriterler; yasa koyucunun çıkarttığı kanunlar, yönetimin oluşturduğu kurallar ve hedefler ya da Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri gibi kurallar olabilir. Yapılan denetimde hangi kriterlerin kullanıldığı, denetimin türü hakkında da bilgi verebilir. Eğer vergi yasaları kriter olarak alınıyorsa, yapılan denetimin vergi amaçlı bir denetim olduğu ya da kriter olarak Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri alınıyorsa bunun bir muhasebe denetimi olduğu söylenebilir (Kaval, 2008: 3).

2.1.2.4. Uygunluk Derecesi

Uygunluk derecesi, yönetimin savlarının önceden belirlenmiş kriterlerle ne derece uyumlu olduğunun niceliksel ya da niteliksel ölçüsüdür. İşletmenin finansal tablolarının doğru ve güvenilir olduğu denetim sonucunda saptanmışsa, işletmenin finansal tablolarla ilgili ortaya atılmış olduğu savların, önceden belirlenmiş kriterlere uygun olduğu söylenebilir (Güredin, 2014: 12).

2.1.2.5. Tarafsız Bir Şekilde Kanıt Toplama ve Bu Kanıtları Değerlendirme

Kanıtların tarafsız bir şekilde toplanması ve yine tarafsız bir şekilde değerlendirilmesi, denetimin özünü ifade eder. Toplanan kanıtların cinsi ve önceden belirlenen kriterler, denetimden denetime farklılık gösterebilse de sonuç olarak bütün denetim türleri kanıt toplama ve değerlendirme sürecini merkeze alır (AAA The Auditing Concepts Committee, 1972: 18). Bu nedenle, denetimin tarafsız bir şekilde yapılabilmesi için denetimin ön yargılardan arınmış, bağımsız bir kişi tarafından yapılması gerekmektedir (Yılancı, 2012: 4). Böylece bu kişi tarafsız bir şekilde kanıt toplayabilecek ve bunları değerlendirecektir (Güredin, 2014: 12).

2.1.2.6. İlgili Kullanıcılar

Denetimin sonucuyla ilgilenenler menfaat sahipleri ya da devlet olarak ifade edilebilir (Güredin, 2014: 12). İşletme ortakları, yöneticiler, çalışanlar, yatırımcılar, tedarikçiler, kredi verenler, devlet kurumları ile düzenleyici kuruluşlar denetim sonucuyla ilgilenen kullanıcılar olarak sıralanabilir (Erdoğan, 2006: 2).

Bahsedilen menfaat sahiplerinin ve bilgi kullanıcılarının, finansal tabloların doğruluğu ve güvenilirliğini saptama konusunda yeterli bilgi, tecrübe ve zamanları olmayabilir (Çömlekçi, 2004: 29). Bu nedenle denetim faaliyeti, onları finansal tabloların doğruluğu ve güvenilirliği hakkında bilgilendirip, karar almalarına yardımcı olma işlevi görmektedir.

2.1.2.7. Sonuçları Açıklama

Denetim faaliyetinin son safhasında yapılan bir işlem olan sonuç açıklama, yazılı bir rapor şeklinde olur (Kaval, 2008: 4). Bu raporda denetlenen şeyin ve savların, toplanan kanıtlarla birlikte önceden belirlenmiş kriterlere göre değerlendirilip gerçeğe yakınlığı ve doğruluğu hakkında görüş ifade edilir. Bu nedenle denetçi, finansal tabloların yüzde yüz doğru olduğu yönünde bir kanaat belirtmez (Güredin, 2014: 13).

Denetim faaliyeti sonucunda olumlu rapor verilebileceği gibi, olumsuz rapor da verilebilir. Ek olarak denetçi, şartlı görüş bildirebilir veya görüş bildirmekten

kaçınabilir. Raporlarda görüşün hangi yönde çıkacağı, denetimin türü, niteliği amacı, inceleme sonuçları, denetçi bulguları gibi kriterlere bağlı olarak şekillenir (Güredin, 2014: 13).

Denetimin temel amacı, var olan durum ile olması gereken durum arasında mukayese yapmaktır. Bu özelliği ile denetim, var olan hata ve hileleri ortaya çıkartma ve bununla birlikte bunların tekrar olmasını engelleme işlevlerini yerine getirir (Köse, 2007: 5).

2.1.2. Denetimin Tarihsel Gelişimi

Denetimin tarihsel gelişimi, dünyada denetimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’de denetimin tarihsel gelişimi olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

2.1.2.1. Dünyada Denetimin Tarihsel Gelişimi

Denetimin tarihi ile ilgili olarak ilk bulgular yaklaşık iki bin yıl öncesine dayanmaktadır. Bulunan tabletler ve binalar üzerindeki işaretler, Mısırlıların, Yunanların ve Romalıların, devlet bütçesinde yapılan işlemlerin muhasebe kayıtlarını kontrol ettiklerini göstermektedir. Yunanlılar ve Roma İmparatorluğunda, devlet bütçesinden sorumlu olanlar, yaptıkları işlemlerle ilgili dönemsel olarak devlet görevlilerine sözlü sunumlar yapıp açıklamalarda bulunurlardı (Porter, Simon ve Hatherly, 2003: 18). 12. yüzyılın başlarında İngiltere’de I. Henry döneminde, hazine çalışan denetim elemanlarının, devletin gelirleriyle giderlerinin kayıtlarının düzgün tutulup tutulmadığını kontrol ettiğini bilinmektedir. 1300’lü yıllarda İtalyan şehir devletlerinden Floransa, Ceneviz ve Venedikli tacirler, seferden dönen ticaret gemilerindeki mallarında eksiklik olup olmadığını denetletirlerdi (Lee ve Azham, 2008: 2). Osmanlı’da da devletin menfaatlerini gözetmek adına kadılara yetki verilmiş, kadılar da bölgelerinde muhasebe kayıtlarının yapılmasında ve yapılanların kontrolünde görevli olmuşlardır. Yaptıkları bütün işlemleri de şeriye sicili kayıtlarına geçirmişlerdir (Bezirci ve Karasioğlu, 2011: 575).

Sanayi Devrimi ile birlikte büyük işletmelerin ve fabrikaların ortaya çıkmasıyla denetim, ticari alanda uygulanmaya başlamıştır. 1900'lü yılların başlarında denetim, yalnızca hataların ve yolsuzlukların bulunmasına yönelik bir faaliyet olarak yürütülmüştür (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 43-44). Yine bu yıllarda denetim faaliyeti, işletmenin defterleri ve muhasebe kayıtlarındaki sayısal verilerin detaylı ve tek tek incelenmesi üzerine yoğunlaşmıştır (Porter, Simon ve Hatherly, 2003: 24). Bu yılların başlarında denetim yalnızca işletme sahipleri için önem arz ederken, 1930'lu yıllara yaklaştıkça işletmelerin finansal durumlarıyla ilgilenen, devlet, borç verenler gibi menfaat grupları ortaya çıkmaya başlamıştır (Güredin, 2014: 15). Bu durum, denetimin yalnızca hata ve yolsuzlukların bulunması amacından, işletmelerin finansal durumlarının ve karlılıklarının değerlendirilmesi ile finansal bilgilerinin güvenilirliğinin araştırılması amacına evrilmesine neden olmuştur (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 44). Ek olarak, denetim tekniğinde detaylı incelemenin yanı sıra örneklem metodu da kullanılmaya başlanmıştır (Güredin, 2014: 15).

Otuzlu yıllardan sonra, işletme sayısının çok artması ve büyüyen işletmelerin işlem sayılarındaki artış, tek tek hesapların kontrol edilmesi anlayışından, tamamen örneklem yöntemine geçilmesi sonucunu doğurmuştur. Ayrıca bu dönemde, yüzyılın başındakine kıyasla sermaye piyasaları ve borsaların gelişmesiyle, artık işletme sahipleri, devlet ve borç verenler gibi menfaat gruplarının yanında yatırımcılar da bir aktör haline gelmiş ve denetime olan ihtiyaç artmıştır (Porter, Simon ve Hatherly, 2003: 26-27). Altmışlı yıllara gelindiğinde, denetim kanıtı olarak sadece işletme tarafından oluşturulan finansal tabloların incelenmesinin yanında, işletme dışı kaynaklardan da kanıt sağlanması ve işletmenin iç kontrol sisteminin de denetlenmesi anlayışı öne çıkmıştır. Bunun yanında, yine bilanço denetiminin yanı sıra, gelir ve gider tablolarının da denetimini yapılmaya başlanmıştır (Lee ve Azham, 2008: 4).

Doksanlı yıllara gelindiğinde, teknolojideki hızlı ilerleme ile birlikte denetimde bilgisayarlar kullanılmaya başlanılmış ve istatistiksel örneklem yöntemi uygulanmaya başlanmıştır (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 50). Dünya ekonomisindeki büyüme, çok uluslu şirketlerin ortaya çıkışı, küreselleşme gibi sosyo-ekonomik gelişmeler denetim anlayışında da değişmelere neden olmuştur. Bu dönemde denetimde işletme riski yaklaşımının ortaya çıktığı gözlemlenmiştir (Porter, Simon ve Hatherly, 2003: 32). Bu yaklaşımda denetimi yapılacak işletmenin riskleri saptanıp

işletmenin risk profili çıkarılarak denetim yapılır. Bu profile göre planlanan denetimde, riskli görülen alanlarda ayrıntılı inceleme yapılarak denetimin daha etkin biçimde yapılması ve denetim kanıtlarının daha verimli kullanılması sağlanmış olur (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 52).

2000'li yıllara gelindiğinde, özellikle A.B.D.'de patlak veren finansal skandallar, denetime ve denetim yapan kuruluşlara olan güveni büyük ölçüde sarsmıştır. Bu skandallar enerji devi Enron ile başlamış, Worldcom, Xerox, Adelphia, Waste Management, Sunbeam ve daha pek çok şirketle devam etmiştir (Lee ve Azham, 2008: 6). Bu şirketleri AB'de Parmalat, Ahold gibi şirketler takip etmiştir (Uzay, 2006: 175). Söz konusu skandalların ortak özelliği ve genel hatlarıyla meydana gelme sebebi, adı geçen şirketlerin mali durumlarını finansal tablolarında gerçek durumdan daha iyi göstermeleridir. Nihayetinde borçlarını ödeyemeyen bu şirketler iflas etmişlerdir. Bu olaylarda, şirket yöneticileriyle birlikte, bu şirketlerin bağımsız denetimini yapan denetim şirketlerinin de ihmali ve yolsuzluğu bulunmaktadır (Süer, 2004: 113).

Sözü edilen skandalların ardından A.B.D.'de 2002 yılında yürürlüğe giren Halka Açık Şirketler Muhasebe Reformu ve Yatırımcıyı Koruma Yasası, diğer ve bilinen adıyla Sarbanes-Oxley Act Yasası (SOX) ve AB'de 2006 yılında yürürlüğe giren Avrupa Birliği (AB) Şirketler Hukuku 8 nolu Yönergesi, denetim alanına yeni düzenlemeler getirmiştir (Cankar, 2006: 70; Uzay, Tanç ve Erciyes, 2009a: 139). Bu iki düzenleme de aynı amaca yönelik olarak hazırlanmış ve benzer hükümler içermektedirler. Genel hatlarıyla bu yasalarda denetim ile ilgili olarak getirilen bazı düzenlemeler ve bu düzenlemelerin amaçları şu şekildedir (Uzay, Tanç ve Erciyes, 2009a: 139);

- Bahsedilen skandalların ardından, denetime ve sermaye piyasalarına olan güvenin yeniden tesis edilmesi,
- Denetçilerin bağımsızlığını sağlamaya yönelik düzenlemeler getirilmesi,
- Denetim ortakları ve denetçi rotasyonuna yönelik düzenlemeler getirilmesi,
- Denetim komitelerinin bağımsız hale getirilmesinin istenilmesi,

- Denetim firmaları ve denetçiler üzerinde denetim yetkisine sahip bir gözetim kurulu kurulması. Bu düzenleme uyarınca A.B.D.’de Halka Açık Şirketler Muhasebe Gözetim Kurulu (PCAOB - Public Company Accounting Oversight Board) ve AB’de Avrupa Denetçi Gözetim Grupları Kurumu (EGAOB - European Group of Auditors' Oversight Bodies) kurulmuştur.

Dünyada sermaye hareketlerinin çok yüksek boyutlara ulaşması, sermaye piyasalarına yatırım yapanların güvenilir bilgiye sahip olmak istemeleri, ülkelerin yabancı sermayeye olan ihtiyaçları, finansal skandallar gibi nedenler, sağlıklı işleyen bir denetim mekanizmasının nedenli önemli olduğunu göstermektedir (Uzay, 2004: 440). Bu sebeple denetim alanında her geçen gün yeni gelişmeler ve bu alana yönelik düzenlemeler artarak devam etmektedir.

2.1.2.2. Türkiye’de Denetimin Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde denetim alanındaki gelişmeler, ekonomik gelişmelerle eşzamanlı olarak yaşanmıştır (Uzay, 2004: 446). Türkiye’deki ilk denetim uygulamaları kamu denetimi şeklinde ve kamu kuruluşları tarafından, işletmelerden alınan vergilerin güvence altına alınması amacıyla yapılmıştır (Çelik, 2005: 40). Bu denetimler Türk Ticaret Kanunu (TTK)’nda adı geçen Denetleme Kurulu tarafından yapılmaktaydı (Uzay, Tanç ve Erciyes, 2009b: 131).

Ellili yıllardan itibaren hızla gelişmeye başlayan ülke ekonomisiyle birlikte, muhasebe ve muhasebecilik mesleği önem kazanmıştır. Ancak bu durum kamuyu aydınlatmadan ziyade, işletme içi bir bilgi üretme mekanizması olarak çalıştığından, denetime çok ihtiyaç duyulduğu ve bu alanda pek fazla gelişme yaşandığı söylenemez (Uzay, Tanç ve Erciyes, 2009b: 130).

Altmışlı yıllarda özellikle bankalar ve yurt dışından borç alan kuruluşlar, borç aldıkları kaynakların talepleri üzerine denetim yaptırmışlardır (Bezirci ve Karasioğlu, 2011: 576). 1970’lerden sonra ise ülkeye yatırım yapan yabancı sermayenin artması, yatırım teşvikleri ve iş ortaklıkları kurulması gibi nedenlerle denetime olan talep artmıştır (Uzay, Tanç ve Erciyes, 2009b: 131).

Türkiye’de bağımsız denetimle ilgili ilk düzenlemeler 1987 yılında, önce bankalar için, ardından yine aynı tarihte sermaye piyasaları için yapılmıştır (Uzay, Tanç ve Erciyes, 2009b: 131). Bu aşamadaki en önemli düzenleme 13.12.1987 yılında SPK’nın yayınladığı Bağımsız Dış Denetim Hakkındaki Yönetmeliktir (Çelik, 2005: 41). Daha sonraki yıllarda, SPK çıkardığı diğer tebliğ ve yönetmeliklerle bağımsız denetim alanında düzenlemelerde bulunmaya devam etmiştir.

2011 yılında Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu kurularak, bağımsız denetimi düzenleme görevi bu kuruma verilmiştir. Ancak sermaye piyasasında faaliyet gösteren şirketlere yönelik yapılan denetimde SPK’nın düzenleyici görevleri devam etmektedir. Ayrıca bankacılık alanında faaliyet gösteren bankaların ve finans kuruluşlarının bağımsız denetim faaliyetlerinin düzenlenmesi konusunda, 1999 yılında kurulan BDDK, enerji piyasasında faaliyet gösteren şirketlerin bağımsız denetim faaliyetlerinin düzenlenmesi konusunda 2001 yılında kurulan EPDK yetkilendirilmiştir. Sigorta ve reasürans şirketlerinin bağımsız denetimiyle ilgili yetkili kuruluş ise T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı’dır (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 59-62). Adı geçen kurul ve kurumların denetim alanındaki yetkileri ve düzenlemeleri, daha sonra ayrıntılı olarak incelenecektir.

2.1.3. Denetim Türleri

Denetim için çok çeşitli sınıflandırmalar yapılabilir. Bu çalışmada denetim; amacı yönünden, uygulayıcılar yönünden ve SPK mevzuatı yönünden üç sınıfa ayrılmıştır.

2.1.3.1. Amacı Yönünden Denetim Türleri

Amacı yönünden denetim üç grupta incelenebilir. Bunlar; finansal tabloların denetimi, uygunluk denetimi ve faaliyet denetimidir (Selimoğlu ve Uzay, 2014: 8).

2.1.3.1.1. Finansal Tabloların Denetimi

Finansal tabloların denetimi, işletmenin finansal tablolarının Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine uygunluğu konusunda bir görüşe varmak için yapılan denetim faaliyetidir (Selimoğlu ve Uzay, 2014: 8). Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri, ilgili tarafların çıkarlarını göz önünde bulunduran, tecrübeye ve mantığa dayalı, işlerliği genel olarak kabul edildikten sonra ilke haline gelmiş kurallardır (Erdoğan, 2006: 4). Finansal tabloların denetiminde ayrıca, finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan muhasebe yöntemlerine ilişkin düzenlemelerde bulunan SPK ve KGK mevzuatı gibi yasal düzenlemeler de değerlendirme kriterleri arasındadır (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 40).

Finansal tabloların denetiminin amacı, finansal tabloların güvenilirliğini sağlamak ve finansal tabloları değerlendirenlere makul bir güvence sağlamaktır. Bu güvencenin sağlanması için, denetimin bağımsız ve tarafsız işletme dışı kişiler tarafından yapılması gerekir. Bu da finansal tabloların denetimini, bağımsız denetim kapsamına sokar (Kaval, 2008: 10).

2.1.3.1.2. Uygunluk Denetimi

Uygunluk denetimi, yetkili bir otorite tarafından konulmuş olan kurallara, yöntemlere, mevzuata uyulup uyulmadığının saptandığı denetim türüdür (Arens, Elder ve Beasley, 2012: 10). Burada yetkili otorite, yasa koyucu kamu kurumları ya da işletme yönetimi olabilir (Selimoğlu ve Uzay, 2014: 8).

Uygunluk denetimi, hem işletme içerisinde görev yapan iç denetçiler, hem de dış denetçiler tarafından yapılabilir. İşletme yönetimi tarafından konulmuş kuralların, politikaların, talimatların personel tarafından yerine getirilip getirilmediğinin denetlenmesi, iç denetçiler tarafından yapılan uygunluk denetimine, işletmenin faaliyetlerinin, bağlı olduğu yasalara ve mevzuata uygunluğunun kamu denetçileri tarafından denetlenmesi ise dış denetçiler tarafından yapılan uygunluk denetimine örnek gösterilebilir (Kaval, 2008: 11). Kamu denetçileri tarafından yapılan uygunluk denetimi, özellikle vergisel düzenlemelerde belirlenmiş belge ve defter düzenine ve

diğer usule ilişkin düzenlemelere uygunluğu belirlemek için yapılır (Cömert vd., 2013: 15).

Uygunluk denetiminin amacı, olayların kriter olarak alınan bir kurala veya mevzuata uygunluğunun araştırılmasıdır (Kaval, 2008: 11). Buradaki söz konusu olaylar, finansal ya da finansal olmayan işlemlerdir (Çömlekçi, 2004: 23).

2.1.3.1.3. Faaliyet Denetimi

Faaliyet denetimi, işletme faaliyetlerinin sistematik bir şekilde incelenerek, bu faaliyetlerin etkinliğinin, yani önceden belirlenmiş hedeflere ne ölçüde ulaşıldığının ve kullanılan kaynakların verimliliğinin saptandığı denetim türüdür (Erdoğan, 2006: 6). Faaliyet denetimi, işletmenin organizasyon yapısını, iş akışını ve yönetimin başarılı olup olmadığını tespit için kullanılan kapsamlı bir faaliyettir (Güredin, 2014: 17).

Faaliyet denetiminde bulunmak, diğer bir ifadeyle etkinliği ve verimliliği değerlendirmek için kriterler oluşturmak, finansal tabloların denetimine ve uygunluk denetimine oranla çok daha zordur. Ayrıca oluşturulan kriterler oldukça öznedir. Bu yönüyle faaliyet denetimi bir denetim türünden çok danışmanlık faaliyeti olarak görülebilmektedir (Arens, Elder ve Beasley, 2012: 10).

Faaliyet denetiminde işletme bir bütün olarak ele alınabileceği gibi, bölümler, birimler ya da işletmenin iştirakleri olarak da ayrı ayrı denetime tabi tutulabilir. Denetimin amacı, işletmenin etkinliğinin artırılması gibi geniş bir amaç olabileceği gibi, aşırı işçi sirkülasyonun çözümü gibi belirli bir problemi çözmeye odaklı dar kapsamlı bir amaç da olabilir (Porter, Simon ve Hatherly, 2003: 7).

2.1.3.2. Uygulayıcılar Yönünden Denetim Türleri

Denetim, denetimi uygulayan denetçiler açısından üç gruba ayrılabilir. Bunlar; iç denetim, bağımsız (dış) denetim ve kamu denetimidir (Bakır, 2011: 16).

2.1.3.2.1. İç Denetim

İç denetim, işletmenin faaliyetlerinin, yönetimin önceden belirlediği standartlara göre işletme içinde görevlendirilmiş kişi veya oluşturulmuş birimlerce denetlenmesi süreci olarak tanımlanabilir (Yılancı, 2006: 6). Başka bir tanıma göre ise iç denetim, işletme faaliyetlerinin geliştirilmesi ve değerinin artırılması için tasarlanmış, tarafsız bir güvence ve danışma faaliyetidir (“The Institute of Internal Auditors: Standards and Guidance”, 2014)

İç denetim, işletmelerin faaliyetlerinin etkinliğini ve örgütsel amaçlarına ulaşmada ne derece başarılı olduğunu tespit etmeye ve bu konudaki aksaklıkları gidermeye yardımcı olan bir süreçtir (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 37). Diğer bir ifadeyle, işletmenin risk yönetimi, kontrol ve yönetsel süreçlerinin etkinliğini artırarak, kurumsal amaçları gerçekleştirmeye yardımcı olur (“The Institute of Internal Auditors: Standards and Guidance”, 2014). Bu yönüyle iç denetim, ileride değinilecek olan denetim türlerinden faaliyet denetimi ile benzerlik göstermektedir.

İç denetim sistemi üst yönetime, alt yönetimin başarıları ve işletme içerisinde geliştirilmiş hataları önleyici sistemlerin başarıları konusunda geribildirim sağlar. Bununla birlikte, geleceğe dönük tahminlerde bulunarak, risklere ve alınabilecek önlemlere yönelik olarak yönetime tavsiyede bulunma fonksiyonlarını yürütür (Yılancı, 2006: 19-20).

2.1.3.2.2. Bağımsız Denetim

Dış denetim ya da bağımsız muhasebe denetimi olarak da adlandırılan bağımsız denetim, işletmelerin faaliyetlerine ilişkin olarak oluşturdukları finansal tabloların, yasalara, Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri’ne uygunluğunun ve gerçeği yansıtıp yansıtmadığının işletme dışından, bağımsız ve tarafsız denetçiler tarafından incelenip, sonuçların rapor olarak açıklandığı bir faaliyettir (Çelik, 2005: 38). Bağımsız denetim, KGGK (KGGK, BDY: m. 4/1 b) tarafından, “finansal tablo ve diğer finansal bilgilerin, finansal raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, denetim standartlarında öngörülen gerekli bağımsız denetim

tekniklerinin uygulanarak defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve değerlendirilerek rapora bağlanması” olarak tanımlanmıştır.

Bağımsız denetim, finansal tabloların ve finansal bilgilerin önceden belirlenmiş kriterlere uygunluğu konusunda kullanıcılara güvence sağlamak amacıyla yapılır (KGK, BDY: m. 5/1). Bağımsız denetim işletmelere, menfaat sahiplerine ve kamu kuruluşlarına çeşitli faydalar sağlar. Bu faydalar; finansal tabloların güvenilirliğini artırması, işletme içi otokontrol mekanizmasını kuvvetlendirerek hile yapma eğilimini azaltması, denetlenmiş yani güvenilirliği tescil edilmiş finansal tablolar sayesinde kredi imkanlarının artması, tasarruf sahiplerine verecekleri yatırım kararlarında yol göstermesi, iş ilişkisinde bulunulan müşteriler, tedarikçiler gibi kesimlere işletme hakkında güvenilir bilgiler sağlaması, kamu kuruluşlarının yapacakları denetimlerde ayrıntılı denetime girmelerine gerek kalmadan dar kapsamlı denetimler yapmalarına olanak vermesi olarak sayılabilir (Güredin, 2014: 25-26).

2.1.3.2.3. Kamu Denetimi

Kamu denetimi, hem kamu kuruluşlarının hem de özel sektörün, kamu düzeninin sağlanması ve kamu haklarının korunması amacıyla kamusal kurumlara bağlı denetçiler tarafından, kamu hukukuna dayalı olarak denetlenmesi faaliyetidir (Özer, 1997: 34). Kamu denetiminin amacı, kamu kaynaklarının hukuka ve belirlenmiş amaçlara uygun olarak etkin ve verimli bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı konusunda kamuoyuna güvence vermektir (“Sayıştay: Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Standartları (ISSAI) I”, 2014: 11).

Türkiye’de en yüksek kamu denetimi organı Sayıştay’dır (Özer, 1997: 35). Sayıştay’ın yanı sıra Devlet Denetleme Kurulu, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, Maliye Bakanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu gibi kamu kurum ve kuruluşları da kamu denetimi yapan kuruluşların bir kısmı olarak sayılabilir (Bakır, 2011: 16). Görüldüğü üzere, bu çalışmanın konusu olan SPK’nın denetim faaliyeti, kamu denetimi sınıflandırması içerisine girmektedir.

2.1.3.3. SPK Mevzuatı Yönünden Denetim Türleri

SPK mevzuatı yönünden denetim türleri, Mülga Seri: X, No: 16 sayılı Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğ'e göre, sürekli denetim, sınırlı denetim ve özel denetim olmak üzere üçe ayrılmaktaydı. Ancak söz konusu tebliğin yürürlükten kalkması ile yerine gelen Seri: X, No: 22 sayılı Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ'de bağımsız denetimin tanımının yanında, yalnızca sınırlı denetimden ve özel denetimden bahsedilmiştir. Bu durumun sebebi, her yıl yapılan ve tüm denetim tekniklerini kapsayan sürekli denetimin unsurlarının, bağımsız denetim tanımının içerisinde verilmesi ve bağımsız denetime tabi olacak şirketler için 6102 sayılı TTK ile zorunlu hale gelmiş olmasıdır.

2.1.3.3.1. Sınırlı Denetim

Sınırlı denetim, ara dönem finansal tablolarının, SPK tarafından yayınlanan finansal raporlama standartlarına uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadıklarının bilgi toplama ve analitik inceleme teknikleri kullanılarak incelenmesi ve rapora bağlanmasıdır (SPK, Seri: X, No: 22 sayılı Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ [SPBDSHT]: m. 4/f). Burada sözü edilen ara dönem, bir hesap döneminin ara finansal tabloların çıkarıldığı tarihe kadar geçen süredir. Bu süre bir yıldan kısa ve en az bir aylık bir dönemdir (Usul, 2013: 15).

Sermaye piyasasında faaliyet gösteren bütün işletmeler için sınırlı denetim yaptırma zorunluluğu yoktur. SPK'ya göre, altı aylık ara dönem finansal tabloları denetim kapsamında kuruluşlar;

- Yatırım kuruluşları,
- Yatırım fonları hariç kolektif yatırım kuruluşları,
- İpotek finansmanı kuruluşları,
- Sermaye piyasası araçları bir borsada ve/veya teşkilatlanmış diğer pazar yerlerinde işlem gören anonim ortaklıklardır (SPK, SPBDSHT: m. 5/2).

Sınırlı denetim ile denetim arasındaki fark, sınırlı denetimde denetim kanıt toplama konusunda kısıtların olmasıdır. Bu durumun nedeni, ara dönem için oluşturulan finansal tablolar için kullanılan verilerin geçici olması yani değişikliğe uğrama ihtimalinin bulunmasıdır (Usul, 2013: 15).

2.1.3.3.2. Özel Denetim

Özel denetim, sermaye piyasası araçlarının halka arzı için SPK'ya başvuru esnasında veya birleşme, bölünme, devir ve tasfiye durumunda bulunan işletmelerce, bu amaçlarla herhangi bir tarih itibariyle düzenlenmiş finansal tabloların, denetimin gereklerine uygun olarak yapılan denetimdir (SPK, SPBDSHT: m. 6/1).

Özel denetimi gerektiren durumlar, SPK'nın sermaye piyasası araçlarının kayda alınmasına ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde belirlenir (SPK, SPBDSHT: m. 6/2). Özel denetimde, denetime tabi tutulacak finansal tabloların, denetimin başladığı ay sonu itibariyle veya daha sonraki bir tarih itibariyle hazırlanmış olması gerekir (Usul, 2013: 16).

2.1.4. Denetçi Türleri

Denetçi, denetim faaliyetini yürüten, mesleki bilgi ve tecrübeye sahip, bağımsız davranabilen, yüksek ahlaki niteliklere sahip, konusunda uzman bir kişidir (Güredin, 2014: 19). Denetçiler, iç denetçiler, bağımsız denetçiler ve kamu denetçileri olmak üzere üç sınıfa ayrılabilir.

2.1.4.1. İç Denetçiler

İç denetçiler, özel işletmelerde ve kamu kuruluşlarında, kurumun bir çalışanı ya da memuru olarak görev yapan denetçilerdir. İç denetçiler; yönetim adına, işletme içerisinde önceden belirlenmiş kriterlere ve standartlara uyulup uyulmadığını denetlerler (Erdoğan, 2006: 7). İç denetçiler, işletme içerisinde yönetim kuruluna bağlı

faaliyet gösteren iç denetim bölümünde görev yaparlar (Güredin, 2014: 20). İç denetçilerin görevleri şu şekilde sıralanabilir (Yılancı, 2006: 37);

- Finansal bilgilerin ve faaliyetlerin sonuçlarının doğruluğunu ve güvenilirliğini incelemek,
- Varlıkların zararlara karşı korunup korunmadığını incelemek,
- Mevzuata ve anlaşmalara uyulup uyulmadığını incelemek.

İç denetçilerin bağımsızlığının sağlanması adına, pek çok işletmede iç denetçiler, faaliyetlerinin sonucunda oluşturdukları raporları doğrudan yönetim kurulu başkanına ya da yönetim kuruluna iletirler. Buna rağmen, ortada bir çalışan-işveren ilişkisi olduğu için, iç denetçilerin tam bağımsız oldukları söylenemez. Bu durum iç denetçileri bağımsız denetçilerden ayıran en önemli özelliklerdendir (Arens, Elder ve Beasley, 2012: 12).

2.1.4.2. Bağımsız Denetçiler

Dış denetçiler olarak da adlandırılan bağımsız denetçiler, denetim yaptıkları kuruluşa profesyonel, bir diğer ifadeyle ücretli denetim hizmeti veren ve bireysel olarak ya da bir denetim şirketine bağlı olarak çalışan denetçilerdir (Güredin, 2014: 19). Ülkemizde bağımsızlık denetçi olabilmek için, yeminli mali müşavirlik (YMM) ya da serbest muhasebeci mali müşavirlik (SMMM) ruhsatı almış olmak ve KGK tarafından yetkilendirilmiş olmak gerekmektedir (KGK, BDY: m. 4/1 a). Ayrıca denetçiler; denetçi, kıdemli denetçi ve baş denetçi gibi unvanlara sahip olabilirler. Kıdemli denetçilik unvanı; denetçilikte altı yılını dolduranlara, baş denetçilik unvanı; denetçilikte on yılını dolduranlara verilir (KGK, BDY: m. 27/5).

Bağımsız denetçiler, uygunluk denetimi ve faaliyet denetimi hizmetleri de veriyor olmalarına karşın, asıl hizmet verdikleri denetim türü finansal tabloların denetimidir (Selimoğlu ve Uzay, 2014: 10). Bağımsız denetçilerin genel olarak hizmet verdikleri müşteri grubu, kar amaçlı işletmelerdir. Ancak bunun yanında, kar amacı gütmeyen vakıf, dernek vb. kuruluşlar ve kamu kuruluşlarına da hizmet vermektedirler (Güredin, 2014: 19).

Bağımsız denetçilerin bağımsızlık sıfatını kaybetmemesi için bazı koşullara uymaları gerekmektedir. Denetim yapılan işletmeden, denetim sözleşmesinde anlaşılan ücret dışında her hangi bir isim altında başka bir ücret alınmamalıdır. İşletme ile ticari ya da danışmanlık ilişkisi içerisinde bulunulmamalıdır. Yine aynı şekilde, işletme ile bir borç-alacak ilişkisi içerisinde bulunulmamalıdır (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 36).

2.1.4.3. Kamu Denetçileri

Kamu denetçileri, kamu kurumlarında görev yapan denetçilerdir (Durmuş ve Taş, 2008: 12). Tarafsızlık ilkesine haiz olmalarına karşılık, yaptıkları denetimlerde kamu yararını göz önünde bulundururlar (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 38).

Kamu denetçileri, kamu ve özel sektörde, mevzuata uyulup uyulmadığını ve devletin ekonomi politikası ile kamu yararının gözetilip gözetilmediğini incelerler (Güredin, 2014: 21). Kamu denetçileri özel sektöre yönelik yaptıkları denetimlerde, işletmelerin vergi beyanları, yapmış oldukları kayıtlar ve işlemler gibi hususları denetlerler (Durmuş ve Taş, 2008: 12). Kamu denetçileri yaptıkları denetimi, kendi çalıştıkları kamu kurumu içerisinde yapıyorlarsa, iç denetçi sayılırlar ve yaptıkları denetim de iç denetim sayılır. Bunun dışında, özel sektör işletmelerinin yasalara ve yönetmeliklere uygun faaliyette bulunup bulunmadıkları hususunda ya da kamu yararını ilgilendiren diğer konularda denetim yapıyorlarsa, kamu denetçisi olarak kamu denetimi yapmış olurlar (Bakır, 2011: 18).

Bu çalışmanın konusu olan SPK'nın denetim faaliyetinin icrasında, kurul adına denetim yapan SPK personeli de kamu denetçisi sayılmaktadır.

2.1.5. Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları

Denetim standartları, denetçiye denetim faaliyetini yürütürken yol gösteren ve yardımcı olan genel ilkelere dir. Denetim faaliyeti yürütülürken bu ilkelere uyulması, denetimin uygun ve geçerli kabul edilebilmesinin en önemli şartlarından dır (Güredin, 2014: 39).

Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları, denetim faaliyetinin kimler tarafından, nasıl ve ne şekilde yapılacağına, sonuçlarının nasıl raporlanacağına dair hususlar hakkında genel nitelikte bir çerçeve çizen ilke ve kurallar bütünüdür. Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları, herhangi bir yasada yazılı olarak belirlenmemiş, çeşitli meslek kuruluşlarının çalışmaları sonucunda oluşmuş kurallardır (Kaval, 2008: 50). İlk olarak 1947 yılında Amerika Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Enstitüsü (American Institute of Certified Public Accountants) tarafından üzerinde çalışılmış ve meslek mensupları tarafından benimsenmiştir (Erdoğan, 2006: 10).

Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları; genel standartlar, çalışma alanı standartları ve raporlama standartları olarak üç ana grupta toplanan toplam on adet standardı içerir (Selimoğlu ve Uzay, 2014: 13).

2.1.5.1. Genel Standartlar

Genel standartlar, denetçilerin nitelikleri ve eğitimiyle ilgili standartlardır. Bu standartlar; mesleki eğitim ve deneyim standardı, bağımsızlık standardı ve mesleki özen standardı olmak üzere üç standarttan oluşur (Erdoğan, 2006: 11).

Meslek eğitim ve deneyim standardı, denetçinin yeterli bilgi ve eğitim ile tecrübeye sahip olmasını öngörür (Erdoğan, 2006: 11). Bağımsızlık standardı, denetçinin bağımsız bir düşünme mantığı içerisinde, tarafsız ve dürüst olarak davranmasını öngörür (Güredin, 2014: 44). Mesleki özen standardı ise denetçinin mesleğini icra ederken, tüm dikkatini vererek ve gerekli özeni göstererek çalışmasını öngörür (Selimoğlu ve Uzay, 2014: 15).

2.1.5.2. Çalışma Alanı Standartları

Çalışma alanı standartları, denetim sürecinde izlenecek temel yolu gösteren standartlardır (Erdoğan, 2006: 12). Denetçiye kanıt toplama ve kanıtları değerlendirme hususunda kılavuzluk eder. Bu standartlar; planlama ve gözetim standardı, iç kontrolün incelenmesi standardı ve kanıt toplama standardı olmak üzere üç standarttan oluşur (Güredin, 2014: 45).

Planlama ve gözetim standardı, denetçinin denetim faaliyetinin iyi bir biçimde planlanmasını ve varsa yardımcı denetçilerin gözetim altında tutulmasını öngörmektedir (Selimoğlu ve Uzay, 2014: 15). Planlama çalışması yapılırken, işgücü planlaması, zaman planlaması ve kaynakların verimli planlanması gerekmektedir (Güredin, 2014: 45).

İç kontrolün incelenmesi standardı, denetçinin işletmenin iç kontrol sistemini gözden geçirip değerlendirme yapmasını öngörmektedir (Güredin, 2014: 46). Denetlenen işletmede etkin bir iç kontrol sisteminin olması, finansal tablo ve raporların doğruluk ve güvenilirlik derecesini artıran bir unsurdur (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 72).

Kanıt toplama standardı, denetçinin denetim faaliyetini sürdürürken yeterli kanıt toplamasını öngörmektedir (Güredin, 2014: 46). Bu standart, her denetim için kanıt toplama şartını getirirken, kanıtların toplanış şeklini, miktarını ve güvenilir olup olmaması gibi kararları denetçinin yargısına bırakmıştır (Çömlekçi, 2004: 41).

2.1.5.3. Raporlama Standartları

Raporlama standartları, denetçinin denetim faaliyeti sonucunda elde ettiği görüşü ifade edeceği raporu, nasıl hazırlayacağını düzenleyen standartlardır (Çömlekçi, 2004: 41). Ayrıca, denetçinin görüşünün yanı sıra denetim raporunda neleri, niçin ve nasıl ele alması gerektiğini belirler. Bu standartlar; Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri'ne uygunluk standardı, Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri'nde değişmezlik standardı, yeterli açıklama standardı ve görüş bildirme standardı olmak üzere dört standarttan oluşur (Selimoğlu ve Uzay, 2014: 16).

Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri'ne uygunluk standardı, denetçinin denetim raporunda, denetlenen işletmenin finansal tablolarının Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri'ne uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığına değinmesini öngörür (Çömlekçi, 2004: 42). Eğer finansal tablolar hazırlanırken muhasebe ilkelerine uyulmamışsa, denetçi bu durumu raporunda açıklamakla yükümlüdür (Güredin, 2014: 50-51).

Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri'nde değişmezlik standardı, denetlenen işletmede önceki dönemlerde uygulanan muhasebe ilkelerinin, denetimin yapıldığı dönemde de uygulanıp uygulanmadığının denetim raporunda belirtilmesini öngörür. Bu durum, finansal tabloların önceki yıllarla sağlıklı bir şekilde karşılaştırılmalarına imkan verir (Güredin, 2014: 51).

Yeterli açıklama standardı, finansal tablolarda yapılan açıklamaların yeterli olduğuna denetçinin kanaat getirmesi halinde, bu durumu raporunda belirtmesine gerek olmadığını, aksi durumda ise bu durumu raporunda belirtmesi gerektiğini söyler (Çömlekçi, 2004: 43). Finansal tabloların yeterince açıklanmış olması, tabloların içerdiği kalemlerin açıklamaları ile gerekli yerlerde yapılması gereken dipnot açıklamalarının yeterli ve açık olmasıdır (Selimoğlu ve Uzay, 2014: 17).

Görüş bildirme standardına göre denetim sonucu açıklanırken; denetim raporunun ya mali tabloların bütünü hakkında bir görüş içerdiği ya da bu konuda görüş bildirilmeyeceğine dair bir açıklamayı içermeli, görüş bildirilmeyecekse neden görüş bildirilmediği açıklanmalı, denetçinin incelemesinin niteliği ve sorumluluk derecesi raporda yer almalıdır (Çömlekçi, 2004: 43). Denetçi denetim raporunda görüşünü; olumlu görüş bildirme, olumsuz görüş bildirme, şartlı görüş bildirme ve görüş bildirmekten kaçınma şeklinde verebilir (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 75).

2.2. TÜRKİYE'DE DENETİMİ DÜZENLEYİCİ KURULUŞLAR VE DÜZENLEMELERİ

Türkiye'de 2011 yılına kadar olan dönem incelendiğinde, denetim alanı üzerinde otorite sahibi kuruluşların genel olarak sektör bazlı faaliyet gösterdikleri görülür. Bu kuruluşlardan; SPK, sermaye piyasası alanında, BDDK, bankacılık ve finans kuruluşları alanında, EPDK, enerji piyasası alanında ve T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, sigorta ve reasürans alanında faaliyet gösteren işletmeler ve buralarda yapılan bağımsız denetim üzerinde gözetim yetkisine sahip kuruluşlardır (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 54).

Söz konusu durum, 2011 yılında KGK'nin kurulması ile farklı bir boyut kazanmıştır. Bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmak amacıyla kurulmuş olan kurum, adı geçen kuruluşların bu konudaki yetkilerini alarak, bu kuruluşlara yetki alanlarındaki sektörlerde KGK'nin onayını almak kaydıyla sınırlı düzenlemeler yapma izni vermiştir (Karasu, 2014: 80). Ayrıca 1 Temmuz 2014'de yürürlüğe giren 6102 sayılı Yeni TTK'da da bağımsız denetime ilişkin hükümler bulunmaktadır.

2.2.1. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ve Düzenlemeleri

Denetim alanındaki çok başlılığı ortadan kaldırıp bütüncül bir yapı oluşturmak, uluslararası standartlarda muhasebe ve denetim standartları oluşturmak, denetim üzerinde etkin bir kamu gözetimi sağlamak gibi amaçlarla 2 Kasım 2011 tarihinde 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu kurulmuştur. KHK'nın 1. maddesinde konuyla ilgili olarak; "bu KHK'nin amacı; uluslararası standartlarla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak, bağımsız denetimde uygulama birliğini, gerekli güveni ve kaliteyi sağlamak, denetim standartlarını belirlemek, bağımsız denetçi ve bağımsız denetim kuruluşlarını yetkilendirmek ve bunların faaliyetlerini denetlemek ve bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmak yetkisine haiz Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun kuruluş, teşkilat, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir" hükmü yer almaktadır. AB'nin bağımsız denetime ilişkin 8 nolu yönergesine paralel olarak hazırlanan KHK ile denetim alanındaki yetkili otoriteler tek çatı altında toplanmıştır (Karasu, 2014: 80).

2001 yılında Enron ile başlayan muhasebe skandalları sonrası, A.B.D.'de SOX'un uygulamaya konulması ile birlikte kurulan PCAOB ve AB'nin 8 nolu Direktifi ile kurulan EGAOB, KGK'nin kuruluşunda örnek alınan kurumlardır. Burada KGK'nin sözü geçen kurumlardan farkı, kamu gözetiminin yanında, muhasebe ve denetim standartlarını da belirleyen bir kurum olmasıdır. PCAOB ilk kurulduğu

dönemde bu yetkilere sahip olsa da, daha sonra bu yetkilerini Finansal Muhasebe Standartları Kurulu'na (Financial Accounting Standards Board) devretmiştir (Karasu, 2014: 97).

KHK'nin genel gerekçesinde KGGK'nin kuruluş amaçları şöyle açıklanmıştır (660 sayılı KHK Genel Gerekçesi);

- Farklı otoriteler tarafından aynı alanda farklı düzenlemeler yapılmasının neden olduğu bağımsız denetim alanındaki karmaşanın ortadan kaldırılması,
- Mali tabloların ülke genelinde tek tip düzenlenmesi ve denetim standartlarında yeknesaklığın sağlanması,
- Etkin bir kamu gözetim sistemi oluşturularak bağımsız denetim alanında gerekli kalite ve güvenilirliğin sağlanması,
- Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlanması,
- Mali tabloların, uluslararası gelişmeler ve uluslararası standartlarla uyumlu ulusal denetim standartları uyarınca denetlenmesi,
- İşletmelerin mali gücünün, karşılaştırabilir ölçeklere göre hesaplanabilmesini temin ederek rekabet güçlerinin artırılması,
- İşletmelerin bağımsız denetimden geçen mali tablolarının uluslararası alanda kabul görmesi ile kredi bulmalarının kolaylaştırılması,
- Daha güçlü ve şeffaf bir sermaye piyasasının oluşturulması,
- Kayıt dışı ekonomiyle mücadeleye katkı sağlanması,
- Türkiye'de finansal tablo hazırlanma uygulamalarında birlik sağlanması,
- Finansal tablolara uluslararası alanda geçerlilik kazandırılarak uluslararası sermayenin Türkiye'ye çekilmesine katkı sağlanması,
- Uluslararası standartlarla paralel Türkiye Muhasebe Standartları'nı belirlemek ve piyasaları uluslararası gelişmeleri izleyerek, uygulamada karşılaşılan

sorunlara çözüm üretmek üzere KGK'nin etkin bir şekilde örgütlenmesi ve kurumsal bir yapıya kavuşturulması.

KGK'nin bağlı olduğu bakanlık Maliye Bakanlığı'dır (KGK'nin Maliye Bakanlığı ile İlgilendirilmesine Dair Tezkere). KGK'nin oluşumuna bakılacak olunursa, KGK kamu tüzel kişiliğine haiz ve idari özerkliğe sahip bir kamu kurumudur. Kurumun merkezi Ankara'dır ve gerekli gördüğü yerlerde temsilcilik açabilir. Kurum, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu ve başkanlıktan oluşur. Kurum başkanı aynı zamanda kurulun da başkanıdır. Kurul; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından önerilecek dörder aday arasından ikişer kişi, Hazine Müsteşarlığı, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bağlı olduğu Bakanlıklar ile Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından önerilecek ikişer aday arasından birer kişi olmak üzere, Bakanlar Kurulu tarafından atanan dokuz üyeden oluşur (660 sayılı KHK: m. 3/1, 3/2, 4/1). Kurumun; Standartlar Daire Başkanlığı I ve II, Eğitim ve Yetkilendirme Daire Başkanlığı, Gözetim ve Denetim Daire Başkanlığı I, II, ve III, Bilgi Sistemleri Yönetimi Daire Başkanlığı, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı ve İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı olmak üzere 9 adet hizmet birimi bulunmaktadır (KGK'nin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname [KTGHKHK]: m. 5/1).

KGK'nin denetim alanıyla ilgili olarak; kamu gözetiminin yapılması, muhasebe ve denetim standartlarının belirlenmesi, denetçilere yönelik yetkilendirme, sicil, disiplin işlemlerinin ve sınavların yapılması, denetim yapacak kuruluşların belirlenip listeye alınması, etik ilkelerin belirlenmesi gibi pek çok yetkisi bulunmaktadır (Arıkan, 2011: 10). KGK'nin görev ve yetkileri, 660 sayılı KHK'nın 9. maddesinde açıklanmıştır. Bunlar;

- Tabi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olanlara ait finansal tabloların; ihtiyaca uygunluğunu, şeffaflığını, güvenilirliğini, anlaşılabilirliğini, karşılaştırılabilirliğini ve tutarlılığını sağlamak amacıyla, uluslararası standartlarla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları'nı oluşturmak ve yayımlamak,

- Türkiye Muhasebe Standartları'nın uygulamasına yönelik ikincil düzenlemeleri yapmak ve gerekli kararları almak, bu konuda kendi alanları itibarıyla düzenleme yetkisi bulunan kurum ve kuruluşların yapacakları düzenlemeler hakkında onay vermek,
- Finansal tabloların; işletmelerin finansal durumunu, performansını ve nakit akışlarını Türkiye Muhasebe Standartları doğrultusunda gerçeğe uygun olarak sunumunu, kullanıcıların ihtiyaçlarına uygunluğunu, güvenilirliğini, şeffaflığını, karşılaştırılabilirliğini ve anlaşılabilirliğini sağlamak amacıyla, kamu yararını da gözetmek suretiyle, bilgi sistemleri denetimi dahil, uluslararası standartlarla uyumlu ulusal denetim standartlarını oluşturmak ve yayımlamak,
- Bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının kuruluş şartlarını ve çalışma esaslarını belirlemek, bu şartları taşıyan kuruluşları ve bağımsız denetim yapacak meslek mensuplarını yetkilendirerek listeler halinde ilan etmek ve bunları oluşturacağı resmi sicile kaydederek KGK'nin internet sitesinde kamuoyunun erişimine sürekli olarak açık tutmak,
- Bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyetleri ile denetim çalışmalarının, KGK tarafından yayımlanan standart ve düzenlemelere uyumunu gözetlemek ve denetlemek,
- İnceleme ve denetimler sonucunda aykırılıkları saptanan bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyet izinlerini askıya almak veya iptal etmek,
- Bağımsız denetim yapacak meslek mensuplarına yönelik sınav, yetkilendirme ve tescil yapmak, disiplin ve soruşturma işlemlerini yürütmek, sürekli eğitim standartları ile mesleki etik kurallarını belirlemek, bunlara yönelik olarak kalite güvence sistemini oluşturmak ve bu alanlardaki eksikliklerin düzeltilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak,
- Yabancı ülkelerin KGK'nin görev alanıyla ilgili konularda yetkili birimleri ile işbirliği yapmak, mütakabiliyet esasına göre Türkiye'de bağımsız denetim yapmasına yetki verilen yabancı ülke denetim kuruluşları ve denetçilerini listeler

halinde ilan etmek ve bunları oluşturacağı resmi sicile kaydederek KGK'nin internet sitesinde kamuoyunun erişimine sürekli olarak açık tutmak,

- Denetimin bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanmasına, denetime olan güven ile denetimin kalitesinin artırılmasına yönelik düzenlemeler yapmak ve gerekli tedbirleri almak,

- Düzenlemek ve denetlemekle görevli olduğu alanla ilgili ikincil düzenlemeleri yapmak ve bu konularda gerekli kararları almak,

- Görev alanıyla ilgili uluslararası uygulama ve gelişmeleri izlemek, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ve Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu ile muhasebe ve denetim alanında çalışmalar yapan diğer uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak, lisans ve telif anlaşmaları akdetmek ve gerektiğinde bu kuruluşlara üye olmak,

- Muhasebe standartları ve denetim standartlarının benimsenmesi ve uygulanması ile görev alanıyla ilgili konularda kamu bilincinin yerleştirilmesine yönelik olarak toplantı, konferans ve benzeri etkinlikler ile gerekli yayınlarda bulunmak,

- KGK'nin ana stratejisini, performans ölçütlerini, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını belirlemek, insan kaynakları ve çalışma politikalarını oluşturmak, KGK'nin hizmet birimleri ve bunların görevleri hakkında öneride bulunmak,

- KGK'nin ana stratejisi ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlanan bütçesini görüşmek ve karara bağlamak,

- KGK'nin performansını ve mali durumunu gösteren raporları onaylamak,

- Taşınmaz alımı, satımı ve kiralanması konularındaki önerileri görüşüp karara bağlamak,

- Çalışma ve danışma komisyonlarının üyelerini belirlemek,

- Mevzuatla verilen diğer benzeri görevleri yapmaktır.

Yukarıda yazılı olan KGK'nin görev ve yetkilerine göre, muhasebe ve denetim standartları oluşturmada tek yetkili kurum KGK'dir. 660 sayılı KHK ile birlikte, KGK'den önce bu görevi yürüten Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu kaldırılmış ve bütün hak ve alacakları KGK'ye geçmiştir (Yavuz, 2011: 154; 660 sayılı KHK: Geçici m. 5/1). Bu bağlamda SPK ve BDDK gibi kendi alanlarında düzenleme yetkisi bulunan kuruluşlar da muhasebe ve denetim standartları konusunda KGK'den onay almadan düzenleme yapamazlar. Yine meslek örgütü Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'nin (TÜRMOB) ve Maliye Bakanlığı'nın muhasebe standartları belirleme konusunda yetkileri kalmamıştır (Karasu, 2014: 97).

KGK'nin kurulmasıyla birlikte kendisine verilen en önemli görev ve yetkiler; bağımsız denetim kuruluşlarını ve bağımsız denetçileri belirleme, yetkilendirme, yetkilerini iptal etme ve kamu gözetimi işlevini yerine getirme amacıyla bu bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçiler üzerinde denetim ve inceleme yapma yetkisidir. KGK, bağımsız denetim yapmak isteyen meslek mensuplarına (SMMM ve YMM) anlaşmalı üniversiteler aracılığıyla eğitim verip, eğitim sonunda yapılan sertifika sınavlarıyla yetkilendirme yapmaktadır (Karasu, 2014: 99).

KGK, kamu gözetimi kapsamındaki bağımsız denetim kuruluşları ve denetçiler üzerindeki denetim ve inceleme faaliyetini, kendi personeli vasıtasıyla yapabileceği gibi, gerekli hallerde kanunlarla belirli alanları düzenleme ve denetleme yetkisine sahip olan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, BDDK, SPK ve EPDK gibi kurumlar vasıtasıyla da yürütebilir (660 sayılı KHK: m. 25/3). KGK, 660 sayılı KHK çerçevesinde yapılacak bağımsız denetime, bağımsız denetim kuruluşlarına ve bağımsız denetçilere ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla 26.12.2012 tarih ve 28509 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bağımsız Denetim Yönetmeliğini çıkartmıştır. Böylelikle bağımsız denetimde, bağımsız denetim kuruluşlarının ve bağımsız denetçilerin; yetkilendirilmelerine, sicil kayıtlarının tutulmasına, yükümlülüklerine, sorumluluklarına, bunların KGK tarafından incelenmesine ve denetlenmesine ve bunlar hakkında uygulanacak idari yaptırımlara ilişkin usul ve esaslar, bu yönetmeliğe göre belirlenmektedir.

2.2.2. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndaki Denetime İlişkin Düzenlemeler

1957 yılında yürürlüğe giren 6762 sayılı eski TTK'nın, günümüz ticaret hayatına uyum sağlayamaması nedeniyle yeni bir TTK'ya ihtiyaç duyulmuştur. Bu amaçla 1999 yılında başlayan çalışmalar nihayetinde sonlanarak, 6102 sayılı TTK, 13 Ocak 2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmiş ve 14 Şubat 2011'de Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Kanun yürürlüğe girmeden 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30 Haziran 2012 tarihinde yürürlüğe girerek, 6102 sayılı TTK yürürlüğe girmeden adı geçen kanunun elli maddesinde değişiklik yapmıştır. Yeni TTK, 1 Temmuz 2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe konmuştur (Karakoç, 2013: 18).

6102 sayılı TTK'nın 2. kitap, 4. kısım, 3. bölümünde, denetleme başlığı altındaki 397-406 maddelerinde, denetimle hükümler bulunmaktadır. Yeni kanunla birlikte eski kanunda görev tanımı yapılmış olan, anonim şirketlerde en az bir en çok beş kişi olmak kaydıyla bulunan ve yönetim kurulu tarafından pay sahibi olanlar ya da olmayanlar arasından seçilen murakıplık, yani denetçilik mekanizması kaldırılmıştır. Böylece anonim şirketlerde yalnızca dışardan bağımsız denetim yapılabilecektir (Dal ve Çalış, 2013: 88).

TTK'nın 397/4. maddesine göre bağımsız denetime tabi olacak şirketleri belirleme yetkisi Bakanlar Kurulu'na bırakılmıştır. Bunun üzerine Bakanlar Kurulu 19 Aralık 2012 tarihinde aldığı kararla; aktif toplamı 150 milyon TL ve üstü, yıllık net satış hasılatı 200 milyon TL ve üstü ve 500 ve üstü çalışanı olan sermaye şirketlerini bağımsız denetime tabi şirketler olarak belirlemiştir. Bir şirketin bağımsız denetime tabi olması için, aktif toplam ve yıllık net satış hasılatı ölçütlerini üst üste iki hesap dönemi sağlaması gerekir (2012/4213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı). Ancak ülkemizde söz konusu kriterleri taşıyan çok az sayıda şirket olmasına yönelik getirilen eleştiriler göz önünde tutularak, 10 Şubat 2014 tarihli Bakanlar Kurulu'nda yeni bir karar alınarak önceki karardaki ölçütler; aktif toplamı 75 milyon ve üstü, yıllık net satış hasılatı 150 milyon TL ve üstü ve 250 ve üstü çalışanı olan sermaye şirketleri olarak değiştirilmiş ve nitelikli yatırımcılara satılmak üzere pay hariç sermaye piyasası

aracı ihraç eden anonim şirketler hükmü eklenerek bu şirketlerde bağımsız denetim kapsamına alınmıştır (2014/5973 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı).

6102 sayılı TTK'da, denetimle ilgili yer alan diğer hükümlere genel olarak bakıldığında dikkati çeken hususlardan birkaçı şunlardır;

- Finansal tabloların yanında yıllık faaliyet raporu da denetim kapsamına alınmıştır. Finansal tablolar ile yıllık faaliyet raporu, denetim yapıp denetim raporu hazırlandıktan sonra, denetim raporunun sonucunu etkileyebilecek kadar değiştirilmişse, yıllık faaliyet raporu yeniden denetlenir ve yeni sonuçlar denetim raporunda özel olarak açıklanır. Ayrıca, bir şirketin finansal tabloları ve yıllık faaliyet raporu denetlenmesi gerekip de denetlenmediyse hiç düzenlenmemiş hükmünde sayılır (6102 sayılı TTK: m. 397/1, 397/2, 397/3.).

- Denetçi olabilecekler, YMM veya SMMM unvanı taşıyan ve KGK tarafından yetkilendirilen kişiler veya bu kişilerin kurduğu sermaye şirketleri olarak açıklanmıştır. Ayrıca denetçi rotasyonunu sağlama amacıyla, “on yıl içinde aynı şirket için toplam yedi yıl denetçi olarak seçilen denetçi üç yıl geçmedikçe denetçi olarak yeniden seçilemez” ibaresine yer verilmiştir (6102 sayılı TTK: m. 400/1, 400/2).

- Denetçinin olumsuz görüş vermesi ya da görüş belirtmekten kaçınması durumunda yeni bir yönetim kurulu seçilmesi istenmektedir. Ancak seçilecek bu yönetim kurulu, esas sözleşmede aksine hüküm yoksa eski yönetim kurulu olabilir (6102 sayılı TTK: m. 403/5).

6102 sayılı Yeni TTK'da denetimle ilgili olarak sayılanlardan başka; denetçinin seçimi, görevden alınması, sözleşmesinin feshi, denetçinin ibraz yükümü ve bilgi alma hakkı, denetim raporu ve görüş yazıları, denetimi yapılan şirket ile denetçi arasında görüş ayrılıklarında izlenecek yol gibi konularda çeşitli yeni hükümler yer almaktadır.

2.2.3. Sermaye Piyasası Kurulu ve Düzenlemeleri

Sermaye piyasalarını düzenleme ve denetleme ile görevli en yetkili kamu kuruluşu SPK ile ilgili ayrıntılı inceleme, bu çalışmanın birinci bölümünde yapılmıştır. Bu bölümde SPK'nın, sermaye piyasalarında bağımsız denetim faaliyeti ile ilgili yapmış olduğu düzenlemelere değinilecektir.

SPK'nın bağımsız denetimle ilgili ilk düzenlemesi, 13 Aralık 1987 tarihli Sermaye Piyasasında Bağımsız Dış Denetleme Hakkında Yönetmelik'tir. Bağımsız denetime ilişkin genel bir çerçeve çizen bu yönetmeliğin ardından 1996 yılında Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğ yayınlanmıştır. Bu tebliğde bağımsız denetim uygulamalarına ilişkin ayrıntılı hükümler yer almaktaydı (Toroslu, 2012: 387).

Denetim alanındaki gelişmelere ayak uydurmak ve A.B.D.'deki SOX yasasıyla uyum sağlamak amacıyla 2006 yılında Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ yayınlanmıştır (Sanlı ve Özbirecikli, 2012: 8). Söz konusu tebliğde 2006, 2008, 2009, 2011 ve 2013 yıllarında toplam altı kez değişiklik yapılmıştır. Son yapılan değişiklikle, 660 sayılı KHK'ya ve KGK'nin Bağımsız Denetim Yönetmeliğine aykırı ve uyumsuz maddeler düzeltilmiştir. Bu tebliğin yayınlanmasıyla, yukarıda adı geçen Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır ("SPK: Mevzuat", 2014). Ayrıca 2013 yılında, 28660 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Sermaye Piyasasında Bağımsız Dış Denetleme Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik ile birlikte 1987 yılında yürürlüğe giren Sermaye Piyasasında Bağımsız Dış Denetleme Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. Bu yönetmeliğin kaldırılış nedeni olarak, bağımsız denetim alanını düzenleyen çatı kuruluş KGK'nin düzenlemeleriyle birlikte, bağımsız denetim ile ilgili çerçeve hükümlere sahip bu yönetmeliğin işlevinin kalmamış olması düşünülmektedir.

SPK'nın Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ'inde, sermaye piyasalarında bağımsız denetime tabi kuruluşlar; Bakanlar Kurulu'nun yukarıda bahsedilen kararındaki kapsama giren işletmeler ile yatırım kuruluşları, yatırım fonları hariç kolektif yatırım kuruluşları, ipotek finansmanı

kuruluşları ve sermaye piyasası araçları bir borsada ve/veya teşkilatlanmış diğer pazar yerlerinde işlem gören anonim ortaklıklar olarak sıralanmıştır (SPK, SPBDSHT: I. Kısım, m. 5/1, 5/2). Ayrıca bu tebliğde, sermaye piyasalarında bağımsız denetimde bulunabilecek bağımsız denetim kuruluşlarına ve bağımsız denetçilere yönelik olarak, KGK tarafından yetkilendirilmiş olmak şartıyla birlikte ek kriterler bulunmaktadır (SPK, SPBDSHT: II. Kısım, m. 3, 4). Bu durumun dayanağı, 6362 sayılı SPKn'nin 62. maddesindeki; "Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşlarından bu Kanun uyarınca bağımsız denetim faaliyetinde bulunacaklardan istenilecek ilave şartlar Kurul tarafından belirlenir ve bu şartları haiz bağımsız denetim kuruluşlarına ilişkin liste kamuoyuna açıklanır" hükmüdür. Söz konusu tebliğde, tüm bu hükümlerin yanında, sermaye piyasalarında yapılacak denetimin usulü ve tekniği ile ilgili ilke ve kurallar yer almaktadır.

Kuruluşuyla birlikte bağımsız denetim alanında tek yetkili otorite olan KGK, düzenlemelerine aykırılık göstermemesi şartıyla, belirli sektörleri ve piyasaları düzenleyen ve denetleyen kuruluşlara kendi alanlarında düzenleme yetkisi vermiştir. SPK'nın bağımsız denetim ile ilgili düzenlemeleri de bu bağlamda yapılan düzenlemelerdir ve sermaye piyasasında yapılan bağımsız denetim faaliyeti hakkında hükümler içermektedir.

2.2.4. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Düzenlemeleri

1999 yılında kurulan BDDK, bankacılık sektörünün düzenlenmesi ve denetlenmesi faaliyetlerini yürütmektedir ("BDDK: BDDK Tanıtım Kitapçığı", 2014: 5). BDDK, idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu kurumudur. Kurumun merkezi İstanbul'dadır (5411 sayılı Bankacılık Kanunu, m. 82). 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 88. maddesinde kurumun görev ve yetkileri şu şekilde düzenlenmiştir;

- Düzenlemek ve denetlemekle görevli olduğu sektör veya alanla ilgili uluslararası ilke ve standartlarla uyumlu ikincil düzenlemeleri yapmak ve kararlar almak.

- Kurumun stratejik plânını, performans ölçütlerini, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını belirlemek, insan kaynakları ve çalışma politikalarını oluşturmak, Kurumun hizmet birimleri ve bunların görevleri hakkında öneride bulunmak.
- Kurumun stratejik plânı ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlanan bütçe teklifini görüşmek ve karara bağlamak.
- Kurumun performansını ve malî durumunu gösteren raporları onaylamak.
- Başkanın önerisi üzerine, başkan yardımcıları ve daire başkanlarını atamak.
- Taşınmaz alımı, satımı, kiralanması konularındaki önerileri görüşüp karara bağlamak.
- Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

BDDK'nın, mevzuatın kendisine verdiği yetkilere dayanarak, bankacılık alanında yapılan bağımsız denetim faaliyetine ilişkin yapmış olduğu çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Bunlardan ilk ikisi 2002 yılında yayınlanan “Bağımsız Denetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik” ve “Bağımsız Denetim Yapacak Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Yetkilerinin Geçici veya Sürekli Olarak Kaldırılması Hakkında Yönetmelik”tir. Bankacılık alanında yapılan denetim uygulamalarını düzenleyen ve denetim yapacak kuruluşların yetkilendirilmesi ile ilgili hükümler içeren söz konusu düzenlemeler, 1 Kasım 2006 yılında yayınlanan “Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirilecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik” ile yürürlükten kaldırılmıştır. Böylelikle BDDK'nın bağımsız denetim ile ilgili mevzuatı Uluslararası Denetim Standartlarıyla uyumlu hale getirilmiştir (Kavut, Taş ve Şavlı, 2009: 60). Bu düzenlemenin amacı, bankalarda bağımsız denetim yapacak bağımsız denetim kuruluşlarının yetkilendirilmesine, faaliyetlerine ve yetkilerinin kaldırılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir (BDDK, Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirilecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik: m. 1)

Ayrıca, bankaların bilgi sistemleri ile finansal veri üretimine ilişkin süreç ve sistemlerinin, yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetlenmesi ile ilgili usul ve esasları düzenlemek amacıyla, Mayıs 2006'da "Bankalarda Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Bilgi Sistemleri Denetimi Hakkında Yönetmelik" yayınlanmıştır (BDDK, Mülga Bankalarda Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Bilgi Sistemleri Denetimi Hakkında Yönetmelik: m. 1). Söz konusu yönetmelik, 2010 yılında yayınlanan "Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmelik" in yürürlüğe girmesiyle kaldırılmıştır. Bu yönetmelikte 2011 ve 2014 yıllarında iki kez değişiklik yapılmıştır (BDDK, Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmelik [BDKGBBSBSDHY]). 2010 yılında yayınlanan yönetmelikle aynı anda, denetim raporuyla ilgili düzenlemelere yer veren "Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimine İlişkin Rapor Hakkında Tebliğ" yayınlanmıştır (BDDK, BDKGBBSBSDHY).

Yukarıda bahsedilen, BDDK'nın bankacılık alanında yapılan bağımsız denetim faaliyetine ilişkin düzenlemeleri, KGK'nın ve SPK'nın düzenlemelerine paralellik göstermektedir.

2.2.5. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve Düzenlemeleri

2001 yılında kurulan EPDK; elektrik, doğal gaz, petrol ve LPG'nin; yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir enerji piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanması amacıyla faaliyet gösteren idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu kuruluşudur. EPDK'nın merkezi Ankara'dır ve dağıtım bölgelerinde müşteri ilişkilerini sağlamak üzere irtibat büroları kurabilir. Kurumun bağlı olduğu bakanlık, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıdır (EPDK, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve

Görevleri Hakkında Kanun: m. 4). EPDK, 2001 tarihli 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu, 2003 tarihli 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu, 2005 tarihli 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları Piyasası Kanunu ve 2013 tarihli 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile kendisine verilen görev ve yetkileri yerine getirmektedir (“EPDK: EPDK Hakkında”, 2014).

EPDK, enerji piyasasında faaliyet gösteren şirketlerin bağımsız denetimine ilişkin olarak 2003 yılında “Enerji Piyasasında Faaliyet Gösteren Gerçek ve Tüzel Kişilerin Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik”i yayınlamıştır. Söz konusu yönetmelikte, 2003, 2008, 2010 ve 2011 yıllarında toplam 5 değişiklik yapılmıştır. Bu yönetmeliğin amacı, enerji piyasasında faaliyet gösteren lisans sahibi tüzel kişiler, sertifika sahibi gerçek ve tüzel kişiler ile yetki belgesi sahibi resmi ve özel şirketlerin faaliyetlerinin, uygulamalarının, işlem, hesap ve mali tablolarının; Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri, EPDK tarafından yürürlüğe konulan hesap ve kayıt düzeni ile mali raporlamaya ilişkin düzenlemeler ve bu kişilerin sahip olduğu lisans, sertifika ve yetki belgelerinin ayrılmaz parçasını oluşturan genel ve özel hükümlere uygunluğunun bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi, bu denetimleri yapacak bağımsız denetim kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve yetkilerinin geçici ya da sürekli olarak kaldırılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir (EPDK, Enerji Piyasasında Faaliyet Gösteren Gerçek ve Tüzel Kişilerin Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik: m. 1).

EPDK tarafından, yukarıda bahsi geçen yönetmeliği ek olarak bağımsız denetime ilişkin, “Enerji Piyasasında Faaliyet Gösteren Gerçek ve Tüzel Kişilerin Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Denetlenmesi Hakkında Tebliğ” yayınlanmıştır. Söz konusu tebliğ ilk olarak 2003 yılında yayınlanmış, son halini 2011 yılında yapılan düzenlemeyle almıştır. Bu tebliğde, enerji piyasalarında faaliyet gösteren şirketlerden, bağımsız denetime tabi olacakların belirlenmesi ve enerji piyasasında bağımsız denetim faaliyetinde bulunacak denetim kuruluşların yetkilendirilmesi ile ilgili hükümler bulunmaktadır (EPDK, Enerji Piyasasında Faaliyet Gösteren Gerçek ve Tüzel Kişilerin Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Denetlenmesi Hakkında Tebliğ).

2.2.6. Hazine Müsteşarlığı ve Düzenlemeleri

Ülkemizde sigorta ve reasürans şirketlerinin üzerinde denetim ve gözetim yetkisi olan kuruluş, Başbakanlığa bağlı olan Hazine Müsteşarlığıdır. Sigorta ve reasürans şirketlerinin kurulması ve yabancı sigorta ve reasürans şirketlerinin Türkiye’de faaliyette bulunması, Hazine Müsteşarlığı’nın iznine tabidir (Selimoğlu, 2007: 34).

2007 yılına kadar sigortacılık ile ilgili uygulamalar 1959 tarihli Sigorta Murakabe Kanunu hükümlerine göre yapılmaktaydı. 2007 yılında 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle, söz konusu kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Sigortacılık alanında yapılan bağımsız denetim faaliyetini Sigortacılık Kanunu’na dayanarak düzenleme yetkisi bulunan Hazine Müsteşarlığı, bu konuyla ilgili olarak çeşitli düzenlemelerde bulunmuştur. İlk olarak 2003 yılında, “Sigorta ve Reasürans Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelik” ile “Sigortacılık Bağımsız Denetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik” yayınlanmıştır. 2008 yılında, denetimle ilgili gelişmelere paralel olarak yapılan yeni düzenlemelerle, “Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelik” ile “Sigortacılık Bağımsız Denetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik” yayınlanmış ve eski yönetmelikler yürürlükten kaldırılmıştır. 2009 yılında, Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelik’te bir dizi değişiklik yapılmıştır (Hazine Müsteşarlığı, Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik [SREŞBDYİDYDY]).

Sigortacılık alanında bağımsız denetim faaliyetinde bulunan denetim şirketlerinin yetkilendirilmesi ve bağımsız denetim sözleşmesi ile ilgili hükümler içeren Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelik, Türkiye’de kurulmuş sigorta ve reasürans şirketleri ile yabancı ülkelerde kurulmuş sigorta ve reasürans şirketlerinin Türkiye’deki teşkilatı ile emeklilik şirketleri tarafından sigortacılık ile emeklilik mevzuatı dahilinde yayımlanacak konsolide ve konsolide olmayan finansal tablolarını denetleyecek bağımsız denetim kuruluşlarının; niteliklerine, faaliyetlerine, yetkilendirilmelerine, bu

yetkilerinin geçici veya sürekli olarak kaldırılmasına ve bağımsız denetim sözleşmesinin içeriği ile bağımsız denetim sözleşmesinin taraflarının yükümlülüklerine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla yayınlamıştır (Hazine Müsteşarlığı, SREŞBDYİDYDY: m. 1).

2008 yılında yürürlüğe giren, Sigortacılık Bağımsız Denetim İlkelerine İlişkin Yönetmeliğin amacı, sigorta ve reasürans ile emeklilik şirketlerinin faaliyetlerinin güven ve açıklık içinde sürdürülmesine ve kamunun doğru bir şekilde bilgilendirilmesine yönelik olarak; Türkiye'de kurulmuş sigorta ve reasürans şirketleri ile yabancı ülkelerde kurulmuş sigorta ve reasürans şirketlerinin Türkiye'deki şubeleri ile emeklilik şirketlerinin hesap ve kayıtlarına göre oluşturulan finansal tablolarının, yetkili bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesine ve yapılan denetim sonucunda oluşturulan görüş çerçevesinde yayımlanacak finansal tabloların, sigorta, reasürans ve emeklilik şirketlerinin gerçek durumunu yansıtmadığının tespitine ilişkin ilkelerin belirlenmesidir (Hazine Müsteşarlığı, Sigortacılık Bağımsız Denetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik: m. 1).

2.3. SPK'NIN DENETİM FAALİYETİ

Devletlerin, sermaye piyasaları ve finansal piyasalarda düzenleme ve denetleme yapma ihtiyacı, adil rekabeti sağlama ile hileli ve etik olmayan faaliyetleri engelleme çabasından ileri gelmektedir (Er, 2011: 309). Bu çabanın bir gereği olarak, sermaye piyasalarında faaliyette bulunan özel ve tüzel şahısların, piyasaya olan güveni sarsacak faaliyetlerde bulunmalarının önlenmesi gerekmektedir (Karakurt, 2009: 137). Piyasalara gerekli ve yeterli bilginin sağlanması, bir diğer ifadeyle kamunun aydınlatılması için devletler, piyasalar üzerinde çeşitli düzenlemeler ve denetlemeler yapmaktadırlar. Bu düzenleme ve denetimlerde amaç, etkin bir piyasa yapısı oluşturmak, piyasada iş yapan kişi ve kurumlara güven temin etmek ve yatırımcıları piyasalara çekerek ekonomiye fon akışı sağlamaktır (Küçüksözen, 1999: 13-16).

Ülkemizde sermaye piyasaları açısından bahsi geçen amaçlara ulaşmak için devlet adına düzenleme ve denetim yapan kuruluş, SPK'dır. SPK tarafından yapılan denetimlerde, SPK mevzuatına tabi olan kurumların ve kişilerin, SPKn ve ilgili

mevzuatta belirlenen kurallara uygun olarak faaliyet gösterip göstermedikleri kontrol edilmektedir (Akgül, 2000: 32). SPK yapmış olduğu denetim faaliyetiyle, mevzuata aykırı eylemlerin ve olası risklerin tespit edilmesini ve yapılan tespitler ve uygulamada rastlanan sorunlar çerçevesinde mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılmasını amaçlamaktadır (“SPK: 2013 Yılı Faaliyet Raporu”, 2014: 80). Yapısı, oluşumu, düzenlemeleri, görev ve yetkileri gibi pek çok başlığına önceki bölümde değinilen SPK’nın, bu bölümde denetim ve gözetim faaliyeti incelenecektir.

2.3.1. Denetim Yetkisinin Dayanağı

SPK, sermaye piyasalarında denetim yapma yetkisini 6362 sayılı SPKn’den almaktadır. SPKn’nin, SPK’nın görev ve yetkileri ile ilgili hükümleri içeren 128. maddesinde, SPK’nın görevleri arasında “sermaye piyasasının gelişmesini sağlamak amacıyla yeni sermaye piyasası kurumlarına ve araçlarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek ve bunları denetlemek” hükmü ile “sermaye piyasası kurumlarının, halka açık şirketlerin, borsaların ve öz düzenleyici kuruluşların bilgi sistemlerinin işletimine ve SPKn çerçevesindeki denetimine ilişkin usul ve esasları belirlemek” hükmü yer almaktadır. Ayrıca yine SPKn’nin çeşitli maddelerinde, SPK’ya sermaye piyasası kurumları, sermaye piyasası araçları, borsalar ve kanunen yetki alanına giren pek çok konu üzerinde denetim ve gözetim yetkisi veren hükümler bulunmaktadır (“SPK: Kurulun Temel Fonksiyonları”, 2014).

SPK’nın denetim faaliyetinin amacı, “sermaye piyasasının güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda çalışmasını ve yatırımcıların hak ve yararlarının korunmasını engelleyen ihmal, ihlal, suistimal ve benzeri her tür yasal olmayan fiil ve eylemlerin önlenmesidir” (“SPK: Kurulun Temel Fonksiyonları”, 2014). Bu amaçla SPK, kanunda sözü edilen sermaye piyasası kurumlarının faaliyetlerini ve müşterileriyle ihtilaflarını, bilgi suistimali, piyasa dolandırıcılığı, kamuyu aydınlatma uygulamaları ve kamuya açıklanması gereken bilgiler, izinsiz aracılık faaliyetleri, borsa işlemleri sermaye piyasası araçlarının SPK kaydına alınması, halka arz ve satış işlemleri ve benzeri konularda denetim ve gözetim faaliyetinde bulunmaktadır (Küçüksozen, 1999: 180).

2.3.2. Denetim Faaliyetinin İcrası

SPK'nın denetim faaliyeti, genellikle piyasa gözetim sürecinde ya da işletmelerin faaliyetlerinin takibinde göze çarpan olumsuzluklar ve şikayetler sonucunda başlatılır (Karakaş, 2008: 113). Denetim faaliyeti, SPK başkanı tarafından oluşturulan denetim programı kapsamında yürütülür. Ancak SPK başkanı gerekli gördüğü takdirde, program dışı denetim süreci başlatabilir (6362 sayılı SPKn: m. 88/2). Denetim sürecini başlatan olguları SPK şu şekilde sıralamıştır ("SPK: Faaliyet Raporları", 2013: 85).

- Denetim programları,
- Yatırımcı şikayetleri,
- SPK birimlerinin bildirimleri,
- Borsa İstanbul ve diğer kamu kurumlarının bildirimleri,
- Basın ve diğer haber kaynakları,
- Ekonomide yaşanan olağanüstü gelişmeler.

SPK, yatırım kuruluşlarının bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı suçlarına ilişkin bilgi veya şüphe sahibi olmaları durumunda, bildirimde bulunmalarını zorunlu tutmuştur (6362 sayılı SPKn: m. 102/1). Bu konuyla ilgili olarak 2014 yılında "Bilgi Suistimali veya Piyasa Dolandırıcılığı Suçları Hakkında Bildirim Yükümlülüğü Tebliği"ni yayınlamıştır. Söz konusu tebliğde, yatırım kuruluşlarının bildirim yükümlülüğü ve SPK'ya bildirim şekillerine ilişkin hükümler bulunmaktadır (SPK, Bilgi Suistimali veya Piyasa Dolandırıcılığı Suçları Hakkında Bildirim Yükümlülüğü Tebliği).

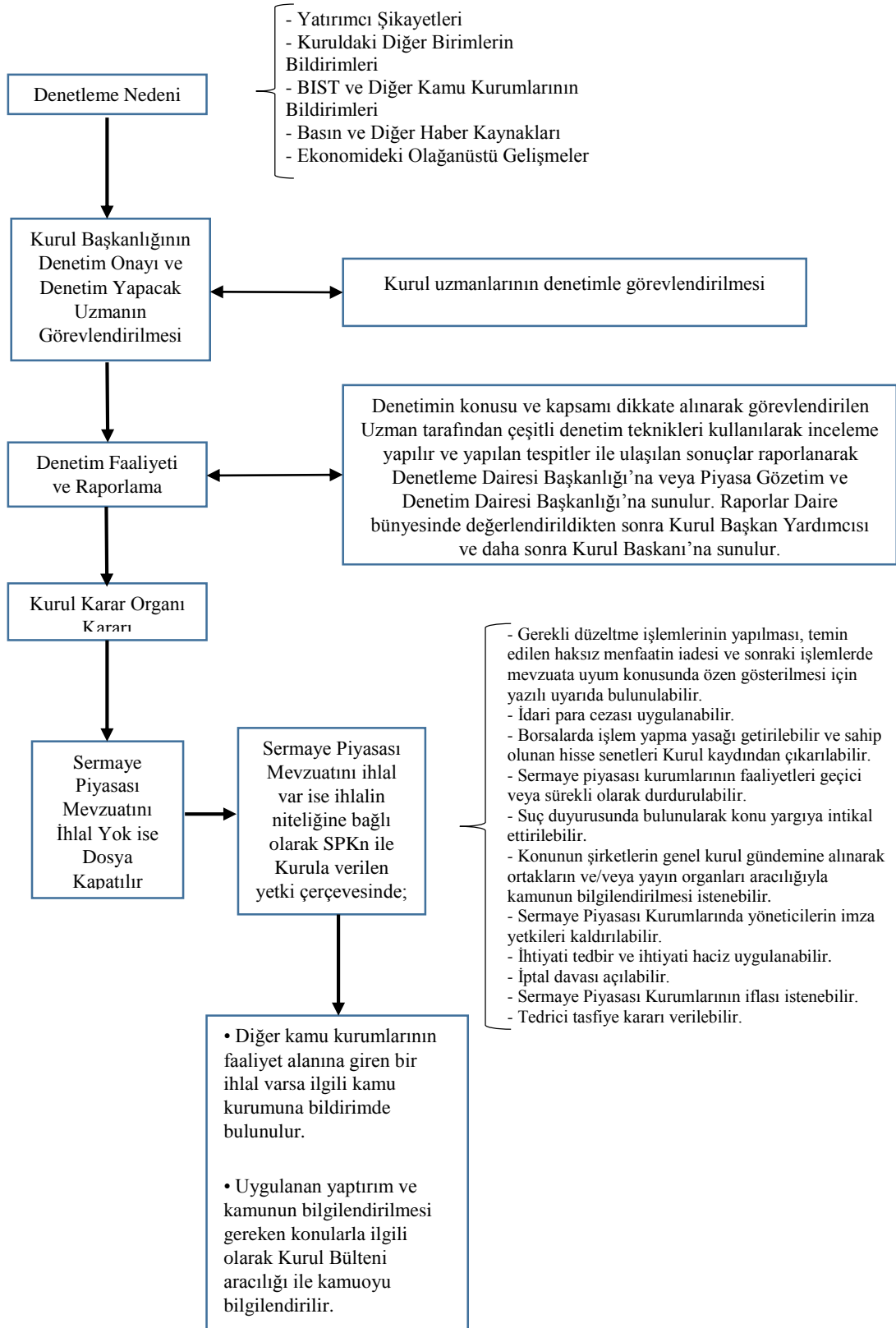
SPK, sermaye piyasalarında yaptığı denetimi, kurumun meslek personeli vasıtasıyla yerine getirir. SPK, denetim faaliyetlerine ilişkin önemlilik ve öncelik ilkeleri ile risk değerlendirmelerinde dikkate alınacak ölçütleri ve uygulama esaslarını belirler. Denetim faaliyeti, önemlilik ve öncelik ilkeleri ile risk değerlendirmeleri kapsamında, SPK başkanı tarafından oluşturulacak program uyarınca yürütülür (6362 sayılı SPKn: m. 88/1, 88/2). SPK'nın, piyasa denetimi ve gözetiminden sorumlu birimi Piyasa Gözetim ve Denetim Dairesi Başkanlığı'dır (SPK, SPK TGÇEY: m. 50).

SPK'nın denetimle görevli personelinin, denetim yapılan kuruluştan ve ilgililerinden, gerekli gördükleri bilgi, belge ve defterleri istemeye, bunlardan örnekler

almaya, bilgi sistemlerini incelemeye, işlem ve hesapları denetlemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya ve gerekli tutanakları düzenlemeye yetkisi vardır. Denetim yapılan kuruluşun ilgilileri, denetimi yapanların isteklerini yerine getirmekle yükümlüdürler. Ayrıca SPK yetkilileri gerekli gördükleri durumlarda, mahkeme kararıyla ve kolluk yardımıyla arama yapma yetkisine sahiptir. Aramada bulunan ve incelenmesine lüzum görülen defterler ve belgeler ayrıntılı bir tutanakla tespit edilip ve yerinde incelemenin mümkün olmadığı hallerde, muhafaza altına alınarak inceleme yapanın çalıştığı yere sevk edilir (6362 sayılı SPKn: m. 89).

Denetim faaliyetini yürüten meslek personelinin çalışma esasları Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik'te, denetim yapılan çalışma yerleri kısa süreli ve uzun süreli inceleme yerleri olarak ikiye ayrılmıştır. Uzun süreli inceleme yerleri, SPK merkezinin bulunduğu yer ile sermaye piyasası işlemlerinin yoğunluğu nedeniyle denetim elemanlarının çalışmalarının aralıksız sürdürüldüğü, SPK'nın grup ve büro teşkilatının bulunduğu yerler; kısa süreli inceleme yerleri ise, bunların dışındaki turne yerleridir (SPK, SPK TGÇEY: m. 108). Denetimle görevli personelin, görevlerini yerine getirirken ilgili kişi ve kuruluşların yönetici ve çalışanlarına karşı ciddi, vakarlı ve soğukkanlı davranmaları, tartışmalardan kaçınmaları ve denetimlerde tespit edilen konular hakkında ilgililerle görüşülerek, mevzuat hükümlerinin uygulanmasında uyarıcı, yol gösterici ve öğretici olmaya çalışmaları gerektiği belirtilmektedir (SPK, SPK TGÇEY: m. 110).

Denetim faaliyeti sonucunda tespit edilen konular hakkında, denetim personeli tarafından çeşitli denetim raporları düzenlenir. Bu raporlar; mevzuat raporları, mali analiz raporları ile ihbar ve şikayet raporları olmak üzere üç çeşittir. Mevzuat raporları; denetimlerde, defter, kayıt ve belgelere, maddi olay ve gözlemlere dayanılarak saptanan mevzuata aykırı işlem ve eylemlerin, bunların sorumlularının, ilgili yasa maddelerine göre ve delilleriyle birlikte gösterildiği raporlardır. Mali analiz raporları; SPKn'ye tabi kuruluşların varlıkları, alacakları, öz kaynakları, borçları, taahhütleri, kar ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengeler ile finansman yapısını etkileyen diğer tüm öğelerin tespit ve tahlili amacıyla düzenlenen raporlardır. İhbar ve şikayet raporları; ihbar ve şikayet konuları ile bunlar üzerinde yapılan incelemelerin sonuçlarının gösterildiği raporlardır (SPK, SPK TGÇEY: m. 74).

Şekil 2. SPK Denetim Faaliyeti Süreci

Kaynak: “SPK: 2012 Yılı Faaliyet Raporu”, 2013: 85.

2.3.3. Sermaye Piyasası Suçları

SPKn’de, sermaye piyasalarında işlenen hangi fiillerin sermaye piyasası suçları kapsamında değerlendirileceği belirtilmiştir. SPKn’de, bilgi suistimali (içerden öğrenenlerin ticaret – insider trading), piyasa dolandırıcılığı (manipülasyon), usulsüz halka arz ve izinsiz sermaye piyasası faaliyeti, güveni kötüye kullanma ve sahtecilik, bilgi ve belge vermeme ile denetimin engellenmesi, yasal defterlerde, muhasebe kayıtlarında ve finansal tablo ve raporlarda usulsüzlük ve sır saklama yükümlülüğünün ihlali, sermaye piyasası suçları olarak hükme bağlanmıştır (Yenidünya, 2012: 88). Ayrıca SPKn’de, sermaye piyasası suçları arasında sayılmamakla birlikte piyasa bozucu eylemler tanımlanmış ve bunlar hakkında Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği yayınlanmıştır.

Belirtilen sermaye piyasası suçlarından; bilgi suistimali, piyasa dolandırıcılığı ve usulsüz halka arz ve izinsiz sermaye piyasası faaliyetinde bulunma suçları, sermaye piyasasının kendine özgü yapısından kaynaklanan suç tipleridir. Bunların dışındaki güveni kötüye kullanma ve sahtecilik, bilgi ve belge vermeme ile denetimin engellenmesi, yasal defterlerde, muhasebe kayıtlarında ve finansal tablo ve raporlarda usulsüzlük ve sır saklama yükümlülüğünün ihlali suçları ise Türk Ceza Kanunu’nda düzenlenmiş genel kapsamlı suç türlerinin sermaye piyasası kuralları içerisinde özelleştirilmiş halleridir (Yenidünya, 2012: 88-89).

2.3.3.1. Bilgi Suistimali Suçu (İçeriden Öğrenenlerin Ticareti – Insider Trading)

SPK mevzuatında geçen adıyla bilgi suistimali, daha çok bilinen ismi ile içeriden öğrenenlerin ticareti, sermaye piyasası araçları sermaye piyasalarında işlem gören bir şirketin, finansal durumuyla ilgili kamuya açıklanmamış bilgilerinin öğrenilerek, bu bilgiler doğrultusunda işlem yapılmasıdır (Evik ve Evik, 2005: 7). SPKn de bilgi suistimalini; doğrudan ya da dolaylı olarak sermaye piyasası araçları ya da ihraççılar hakkında, ilgili sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkileyebilecek nitelikteki ve henüz kamuya duyurulmamış bilgilere dayalı olarak ilgili sermaye piyasası araçları için alım ya da satım emri

vermek veya verilen emri değiştirmek veya iptal etmek ve bu suretle kendisine veya bir başkasına menfaat temin etmek olarak tanımlamıştır (6362 sayılı SPKn: m. 106).

Bilgi suistimali kavramında adı geçen bilgi, içsel bilgidir. İçsel bilgi, sermaye piyasası aracının değerini ve yatırımcıların kararlarını etkileyebilecek henüz kamuya açıklanmamış bilgilerdir (SPK, Seri 8 No: 54 sayılı Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği: m. 4/f). İçsel bilgi, somut bir olaya ilişkin normal bir yatırımcının karar alırken fikrini değiştirebilecek, kamuya açıklanmamış durumlarla ilgili, sermaye piyasası araçlarının alım satımında kullanan kişiye avantaj sağlayan bilgi olarak da ifade edilebilir (Bayındır, 2011, s. 156-157).

İçeriden öğrenenlerin ticareti kavramında yer alan içeridekiler, birinci dereceden içeridekiler ve ikinci dereceden içeridekiler olarak ikiye ayrılabilir. Birinci dereceden içeridekiler, mesleği ve görevi icabı içsel bilgiye ulaşabilecek potansiyeldeki kişilerdir. İkinci dereceden içeridekiler ise içsel bilgiyi birinci dereceden içeridekilerden öğrenen kişilerdir (Bayındır, 2011: 157). SPKn'de de içsel bilgiyi kullanarak menfaat temin edebilecek kişiler sayılmıştır. Bu kişiler;

- İhraççıların veya bunların bağlı veya hakim ortaklıklarının yöneticileri,
- İhraççıların veya bunların bağlı veya hakim ortaklıklarında pay sahibi olmaları nedeniyle bu bilgilere sahip olan kişiler,
- İş, meslek ve görevlerinin icrası nedeniyle bu bilgilere sahip olan kişiler,
- Bu bilgileri suç işlemek suretiyle elde eden kişiler,
- Sahip oldukları bilginin bu fıkrada belirtilen nitelikte bulunduğunu bilen veya ispat edilmesi hâlinde bilmesi gereken kişilerdir (6362 sayılı SPKn: m. 106).

2.3.3.2. Piyasa Dolandırıcılığı Suçu (Manipülasyon)

SPK mevzuatında geçen adıyla piyasa dolandırıcılığı, daha çok bilinen ismi ile manipülasyon, sermaye piyasalarında işlem gören sermaye piyasası araçlarının hakkında bilinçli bir şekilde yatırımcıların yanlış yönlendirilmesi veya yanıltıcı bir

piyasa oluşturma adına yapılan faaliyetlerdir (Şensoy, 2013: 378). SPKn'ye göre piyasa dolandırıcılığı; sermaye piyasası araçlarının fiyatlarına, fiyat değişimlerine, arz ve taleplerine ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacıyla alım veya satım yapmak, emir vermek, emir iptal etmek, emir değiştirmek veya hesap hareketleri gerçekleştirmektir (6362 sayılı SPKn: m. 107/1). Bununla birlikte, sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkilemek amacıyla yalan, yanlış veya yanıltıcı bilgi vermek, söylenti çıkarmak, haber vermek, yorum yapmak veya rapor hazırlamak ya da bunları yaymak da piyasa dolandırıcılığı suçu kapsamındadır (6362 sayılı SPKn: m. 107/2).

Manipülasyon, bilgi bazlı manipülasyon ve işlem bazlı manipülasyon olmak üzere ikiye ayrılabilir. Bilgi bazlı manipülasyon, gerçek dışı söylentiler yayma ya da yanlış bilgi verme şeklinde yapılan manipülasyondur (Chambers, 2004: 63). Yukarıda bahsedilen, SPKn'nin 107/2. maddesinde yer alan ifade de bilgi bazlı manipülasyon kapsamına girmektedir. İşlem bazlı manipülasyon, sermaye piyasası araçlarının gerçek değerlerinin üstünde bir değerden alınarak, söz konusu sermaye piyasası aracının fiyatının yükseltilmesi ve ardından oluşan daha yüksek fiyatlardan satılması temelinde işleyen bir manipülasyon türüdür (Chambers, 2004: 63). SPKn'nin 107/1. maddesinde bahsi geçen manipülasyon tanımı, işlem bazlı manipülasyonu ifade etmektedir.

SPKn'de bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı kapsamına girmeyen haller de ayrıca belirtilmiştir. Buna göre;

- TCMB ya da yetkilendirilmiş başka bir resmi kurum veya bunlar adına hareket eden kişiler tarafından para, döviz kuru, kamu borç yönetim politikalarının uygulanması veya finansal istikrarın sağlanması amacıyla işlem yapılması,
- SPK düzenlemelerine göre uygulanan geri alım programları, çalışanlara pay edindirme programları ya da ihraççı veya bağlı ortaklığının çalışanlarına yönelik diğer pay tahsis edilmesi,
- SPK'nın SPKn kapsamındaki fiyat istikrarını sağlayıcı işlemlere ve piyasa yapıcılığına ilişkin düzenlemelerine uygun olarak icra edilmeleri kaydıyla, münhasıran bu araçların piyasa fiyatının önceden belirlenmiş bir süre için desteklenmesi amacıyla sermaye piyasası araçlarının alım veya satımının yapılması

yahut emir verilmesi veya emir iptal edilmesi işlemleri bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı kapsamına girmemektedir (6362 sayılı SPKn: m. 108).

2.3.3.3. Usulsüz Halka Arz ve İzinsiz Sermaye Piyasası Faaliyeti Suçları

SPKn'ye göre, sermaye piyasası araçlarının halka arz edilebilmesi ve borsada işlem görebilmesi için izahname hazırlanması gerekmektedir. Halka arz edilmeksizin ihraç edilecek sermaye piyasası araçları için ise yine ihraç belgesi hazırlanmalıdır. Söz konusu izahname ve ihraç belgelerinin SPK tarafından onaylanması gerekmektedir (Çetin, Töremiş ve Cantimur, 2014: 244).

SPKn'de, onaylı izahname yayınlama yükümlülüğünü yerine getirmeden sermaye piyasası araçlarını halka arz etmek ya da onaylı ihraç belgesi olmaksızın sermaye piyasası araçları satmak usulsüz halka arz olarak tanımlanmıştır (6362 sayılı SPKn: m. 109/1).

İzinsiz sermaye piyasası faaliyetinde bulunmak da sermaye piyasası suçları arasında sayılmıştır (6362 sayılı SPKn: m. 109/2). Çünkü sermaye piyasasında faaliyet gösterebilmenin ön şartı, SPK'dan izin alınmasıdır. Sermaye piyasalarında faaliyette bulunabilmek için SPK'dan izin alınmasının nedeni, sermaye piyasalarında faaliyette bulunmak için yeterli ve gerekli koşulları sağlayanların faaliyette bulunmasını sağlamak ve bunların denetimini yapıp, gerekli tedbirleri alabilmektir (Çetin, Töremiş ve Cantimur, 2014: 245).

2.3.3.4. Güveni Kötüye Kullanma ve Sahtecilik Suçları

Güveni kötüye kullanma suçu kapsamına giren halleri SPKn şu şekilde düzenlemiştir (6362 sayılı SPKn: m. 110/1);

- Yatırım kuruluşuna, fon kuruluna ve teminat sorumlularına; sermaye piyasası faaliyetleri sebebiyle veya emanetçi sıfatıyla veya idare etmek için veya teminat olarak veya her ne nam altında olursa olsun, kayden veya fiziken tevdi veya teslim edilen sermaye piyasası araçları, nakit ve diğer her türlü kıymeti kendisinin veya başkasının menfaatine satmak, kullanmak, rehnetmek, gizlemek veya inkar etmek,

- Yönetim, denetim veya sermaye bakımından dolaylı veya dolaysız olarak ilişkili bulunduğu diğer bir teşebbüs veya şahısla emsallerine göre bariz şekilde farklı fiyat, ücret ve bedel uygulamak gibi örtülü işlemlerde bulunarak halka açık ortaklıkların karını veya mal varlığını azaltmak,

- Halka açık ortaklıklar ve kolektif yatırım kuruluşları ile bunların iştirak ve bağlı ortaklıklarının, yönetim, denetim veya sermaye bakımından doğrudan veya dolaylı olarak ilişkide buldukları gerçek veya tüzel kişiler ile emsallerine uygunluk, piyasa teamülleri, ticari hayatın basiret ve dürüstlük ilkelerine aykırı olarak farklı fiyat, ücret, bedel, şartlar içeren anlaşmalar veya ticari uygulamalar yapmak veya işlem hacmi üretmek gibi işlemlerde bulunarak kârlarını veya malvarlıklarını azaltmak veya kârlarının veya malvarlıklarının artmasını engellemek.

Sahtecilik suçu ise SPKn'de, yatırım kuruluşu, fon kurulu ve teminat sorumluları bünyesinde tutulan kayıtları bozmak, yok etmek, değiştirmek veya erişilmez kılmak olarak tanımlanmıştır (6362 sayılı SPKn: m. 110/2).

2.3.3.5. Yasal Defterlerde, Muhasebe Kayıtlarında ve Finansal Tablo ve Raporlarda Usulsüzlük Suçu

Yasal defterlerde, muhasebe kayıtlarında ve finansal tablo ve raporlarda usulsüzlük suçu kapsamına giren haller SPKn'nin 112. maddesinin 1. ve 2. fıkralarında şu şekilde sayılmıştır;

- Kasıtlı olarak, kanunen tutmakla yükümlü olunan defter ve kayıtları usulüne uygun tutmamak,
- Saklamakla yükümlü olunan defter ve belgeleri kanuni süresince saklamamak,
- Finansal tablo ve raporları gerçeği yansıtmayan şekilde düzenlemek,
- Gerçeğe aykırı hesap açmak,
- Kayıtlarda her türlü muhasebe hilesi yapmak,
- Yanlış veya yanıltıcı bağımsız denetim ve değerlendirme raporu düzenlemek ile düzenlenmesini sağlamak.

2.3.3.6. Bilgi ve Belge Vermeme, Denetimin Engellenmesi ve Sır Saklama Yükümlülüğünün İhlali Suçları

SPK tarafından veya SPKn'ye göre görevlendirilenler tarafından istenen bilgi, belge ve elektronik ortamda tutulanlar dahil kayıtları hiç vermemek veya istenen şekliyle vermemek, bilgi ve belge vermeme suçu kapsamındadır (6362 sayılı SPKn: m. 111/1). Ayrıca SPK tarafından veya SPKn'ye göre denetimle görevlendirilen kişilerin görevlerini yapmalarını engellemek denetimin engellenmesi suçu kapsamına girmektedir (6362 sayılı SPKn: m. 111/2). Bu hükümlerin amacı, denetim ve gözetim faaliyetinin sağlıklı bir biçimde yerine getirilebilmesidir (Çetin, Töremiş ve Cantimur, 2014: 251).

Sır saklama yükümlülüğünün ihlali suçu SPKn'de; SPK tarafından icra edilen veya denetim faaliyeti kapsamında istenen bilgi ve belgelere ilişkin olarak başkalarına açıklamada bulunmak olarak tanımlanmıştır (6362 sayılı SPKn: m. 113). Sır saklama yükümlülüğünün ihlalinin suç olarak tanımlaması ile SPK'nın yürüttüğü denetim ve inceleme faaliyetinin gizliliğinin korunması amaçlanmıştır (Çetin, Töremiş ve Cantimur, 2014: 253).

2.3.4. SPK'nın Uyguladığı Tedbirler

SPK, sermaye piyasalarında yapmış olduğu denetim ve gözetim faaliyetinin sonucunda, çeşitli tedbirler ve yaptırımlar uygulamaktadır. Söz konusu tedbirlerin uygulanmasının nedeni, sermaye piyasalarının güvenli ve istikrarlı bir şekilde çalışmasının sağlanmak istenmesidir (Çetin, Töremiş ve Cantimur, 2014: 201). Bu tedbir ve yaptırımların bir kısmı SPK tarafından doğrudan uygulanırken, bir kısmı da SPK'nın başvurusu üzerine adli makamlarca uygulanmaktadır.

SPK, SPKn'de tanımlanan sermaye piyasası suçları dışında kalan, piyasa bozucu eylemler ve kanunda belirtilen diğer hallerde, önleyici tedbirler almaya ve idari para cezası vermeye yetkilidir. Bununla birlikte SPK, sermaye piyasası suçları hakkında da önleyici tedbirler alabilir ve adli makamlara suç duyurusunda bulunarak

hukuki işlemleri başlatır. SPK'nın idari para cezası uygulaması konusu, ayrı bir başlık altında ayrıntılı olarak incelenecektir.

SPKn'de, hangi eylemlerde veya durumlarda tedbir uygulanacağı açıkça düzenlenmiştir. Ek olarak, 2014 yılında Bilgi Suistimali ve Piyasa Dolandırıcılığı İncelemelerinde Uygulanacak Tedbirler Tebliği yayınlanarak, bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı suçlarına yönelik uygulanacak tedbirler düzenlenmiştir. SPKn, tedbir uygulanacak halleri ve tedbirleri şu başlıklar altında toplamıştır; kanuna aykırı ihraçlarda uygulanacak tedbirler, ihraççıların hukuka aykırı işlemleri ile sermayeyi veya mal varlığını azaltıcı işlemlerinde uygulanacak tedbirler, kayıtlı sermaye sisteminde uygulanacak tedbirler, örtülü kazanç aktarımında uygulanacak tedbirler, genel kurul toplantılarına gözlemci gönderilmesi, sermaye piyasası kurumlarının hukuka aykırı faaliyet veya işlemlerinde uygulanacak tedbirler, mali durumun bozulması hâlinde uygulanacak tedbirler, tedricî tasfiye ve iflas durumlarında uygulanacak tedbirler, izinsiz sermaye piyasası faaliyetinde uygulanacak tedbirler, kanuna aykırı ilan, reklam ve açıklamalarda uygulanacak tedbirler, bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı incelemelerinde uygulanacak tedbirler (6362 sayılı SPKn).

SPKn'de, yukarıda sayılan tedbir uygulanması gereken hallerde hangi tedbirlerin uygulanacağı ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Özetle bahsedilecek olursa bu tedbirler; ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz isteme, SPK kanuna aykırılıkların giderilmesi için tedbir alınmasını ve SPK tarafından öngörülen işlemlerin yapılması isteme, kanuna aykırı faaliyetlerde sorumluluğu bulunanların imza yetkilerini kaldırmaya, görevden alma, kanuna aykırı faaliyetlerde sorumluluğu mahkemelerce tespit edilmiş olan yönetim kurulu üyelerini görevden alma ve yenilerini atama, kanuna aykırı faaliyetlerde bulunan kurumların faaliyetlerinin kapsamını sınırlandırma, geçici olarak durdurma, tamamen veya belirli sermaye piyasası faaliyetleri itibarıyla yetkilerini iptal etme, portföy yönetim şirketi yöneticilerinin ve konut finansmanı fonları ile varlık finansmanı fonlarının fon kurulu üyelerinin şahsen iflaslarını isteme, dava açma, izinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin, internet aracılığı ile yürütüldüğü tespit edildiğinde erişimi engellenme, kanuna aykırı ilan, reklam ve açıklamalarda ilan ve reklamları durdurma, borsalarda geçici veya sürekli olarak işlem yapılmasını yasaklama, genel kurul toplantılarına gözlemci gönderme olarak sayılabilir (6362 sayılı SPKn).

Adı geçen tüm tedbirlerin yanı sıra, SPKn'de tanımlanan sermaye piyasası suçları ile ilgili olarak soruşturma yapılması ve adli cezalara hükmedilmesi, SPK tarafından Cumhuriyet Başsavcılığı'na yazılı başvuru yapılmasına bağlıdır. İddianamenin kabul edilmesi durumunda, SPK davalarda müdahil sıfatı kazanır. Eğer savcılıktan kovuşturmayaya yer yoktur kararı çıkarsa, SPK'nın bu karara karşı itiraz yetkisi bulunmaktadır (6362 sayılı SPKn: m. 115). SPKn'de belirtilen suçlardan dolayı yargılama yapmaya, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği asliye ceza mahkemeleri yetkilidir (6362 sayılı SPKn: m. 116).

Sermaye piyasa suçlarına ilişkin olarak bu suçları işleyen kişilere verilmesi öngörülen cezalar, SPKn'de düzenlenmiştir. Bilgi suistimali suçunu işleyenler hakkında, beş yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılırlar hükmü bulunmaktadır (6362 sayılı SPKn: m. 106). Piyasa dolandırıcılığı suçunu işleyenler ve usulsüz halka arz ve izinsiz sermaye piyasası faaliyetinde bulunanlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır (6362 sayılı SPKn: m. 107, 109). Güveni kötüye kullanma suçunu işleyenlere verilecek ceza üç yıldan az olamaz (6362 sayılı SPKn: m. 110/1). Sahtecilik suçunda ise iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası uygulanır (6362 sayılı SPKn: m. 110/2). SPK tarafından görevlendirilen personele bilgi ve belge vermeme suçunu işleyenler bir yıldan üç yıla kadar, denetimi engelleyenler ise altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (6362 sayılı SPKn: m. 111). Yasal defterlerde, muhasebe kayıtlarında usulsüzlük yapanlar altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır (6362 sayılı SPKn: m. 112/1). Sır saklama yükümlülüğünü yerine getirmeyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır (6362 sayılı SPKn: m. 113). Ek olarak, bazı durumlarda suç işleyen kişilere pişmanlık gösterme hakkı tanınmıştır. Pişmanlık gösterilmesi durumunda, verilen zararın tazmini ya da elde edilen haksız menfaatin ödenmesi şartıyla birlikte, ceza verilmemesi veya cezada indirim yapılması öngörülmüştür (6362 sayılı SPKn: m. 107/3). Bazı durumlarda ise cezanın ne kadar olacağı belirtilmemiş, verilecek cezanın 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun hükümlerine göre uygulanacağı ifade edilmiştir (6362 sayılı SPKn: m. 111/2).

2.3.5. İdari Para Cezaları

Sermaye piyasalarının sağlıklı bir şekilde işlemesi, kurumların ve şahısların güvenli ve istikrarlı bir ortamda faaliyet göstermelerini sağlamak amacıyla SPK tarafından uygulanan yaptırımlardan birisi de idari para cezalarıdır. Bu başlık altında, SPK'nın idari para cezalarını hangi usullerle uyguladığı ve hangi durumlarda idari para cezalarına hükmedebileceği incelenecektir.

2.3.5.1. İdari Para Cezalarının Uygulanışı

Sermaye Piyasası Kanunu'nda, hangi durumlarda SPK tarafından idari para cezası uygulanacağı "İdari Para Cezası Gerektiren Fiiller" bölümünde düzenlenmiştir. SPK, kanunun bu bölümünde adı geçen fiillerin dışında, SPKn hükümlerine dayanılarak düzenlenen yönetmelik, tebliğ ve kurul kararlarının ihlallerini gerekçe göstererek de idari para cezasına hükmedebilir. Örneğin, Özel Durumlar Tebliği ya da Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ'in hükümlerine aykırılıklardan dolayı SPK, idari para cezası uygulamasında bulunmuştur ("SPK: İdari Para Cezaları", 2014).¹² Bu durumun nedeni, SPKn'nin 103. maddesindeki, "SPKn'ye dayanılarak yapılan düzenlemelere, belirlenen standart ve formlara ve SPK tarafından alınan genel ve özel nitelikteki kararlara aykırı hareket eden kişilere idari para cezası verilir" hükmüdür. Böylelikle SPK'nın denetim yapabileceği alan oldukça geniş tutulmuştur (Çetin, Töremiş ve Cantimur, 2014: 225).

SPK idari para cezalarını uygularken, 30.12.2012 tarihinden önce işlenen suçlara ilişkin olarak, bu tarihten önce yürürlükte olan Mülga 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve bu kanunun hükümlerine dayanılarak düzenlenen yönetmelik ve tebliğlere göre hüküm verebilir. Hangi kanun ve düzenlemeler, kanuna aykırı fiili işleyen özel ya da tüzel kişiliklerin lehine ise o kanuna göre hüküm verilmekte ve bu doğrultuda cezaların alt ve üst limitleri belirlenmektedir ("Yayla: SPK'nın İdari Para Cezaları", 2014: 9).

¹² SPK'nın vermiş olduğu idari para cezaları ve gerekçeleri konusu, çalışmanın üçüncü bölümünde incelenecektir.

İdari para cezalarının uygulanma sürecinde, ceza verilmeden önce ilgilinin savunması alınır. Savunma istendiğine ilişkin yazının tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde savunma verilmemesi halinde, ilgilinin savunma hakkından feragat ettiği kabul edilir (6362 sayılı SPKn: m. 105/1). İdari para cezası gerektiren fiilin birden çok işlenmesi durumunda, ilgili gerçek veya tüzel kişiye verilen ceza iki kat artırılır. Ancak, bu suçun işlenmesi suretiyle bir menfaat temin edilmesi veya zarara sebebiyet verilmesi halinde verilecek idari para cezasının miktarı bu menfaat veya zararın üç katından az olamaz (6362 sayılı SPKn: m. 105/2). Tahsil edilen idari para cezalarının yüzde ellisi genel bütçeye gelir kaydedilir, yüzde ellisi gelir kaydedilmek üzere YTM'ye aktarılır (6362 sayılı SPKn: m. 105/3). SPKn uyarınca verilen idari para cezası kararlarına karşı idari yargı yoluna başvurulabilir (6362 sayılı SPKn: m. 105/4).

SPK; tedbir, adli ve idari cezası uygulamasında bulunurken, BDDK, EPDK, Hazine Müsteşarlığı gibi diğer kamu kuruluşlarının faaliyet alanına giren konularda, ilgili kamu kuruluşunun görüşünü alır ve bu kuruluşlara bildirimde bulunur (Soydan, 2010: 91).

2.3.5.2. İdari Para Cezası Gerektiren İşlem ve Eylemler

SPK tarafından hangi durumlarda idari para cezası uygulamasında bulunulacağı, SPKn'nin 103. ve 104. maddelerinde piyasa bozucu eylemler ve genel esaslar başlıkları ile açıklanmıştır. Bu başlık altında, bu işlem ve eylemlerin neler olduğuna değinilecektir.

2.3.5.2.1. Piyasa Bozucu Eylemler

SPKn, piyasa bozucu eylemleri şu şekilde tanımlamıştır; “Makul bir ekonomik veya finansal gerekçeyle açıklanamayan, borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasaların güven, açıklık ve istikrar içinde çalışmasını bozacak nitelikteki eylem ve işlemler, bir suç oluşturmadığı takdirde, piyasa bozucu nitelikte eylem sayılır.” (6362 sayılı SPKn: m. 104). SPK tarafından, söz konusu eylemler hakkında, 2014 yılında Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği yayınlanmıştır. Bu tebliğde piyasa bozucu eylemler; içsel bilgi veya sürekli bilgilere ilişkin piyasa bozucu eylemler, emir veya işlemlere ilişkin piyasa

bozucu eylemler, iletişim veya haberleşme yoluyla işlenen piyasa bozucu eylemler ve diğer piyasa bozucu eylemler olarak sınıflandırılmış ve söz konusu eylemlerin niteliği ayrıntılı olarak açıklanmıştır (SPK, Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği [PBET]).

2.3.5.2.1.1. İçsel Bilgi ve Sürekli Bilgilere İlişkin Piyasa Bozucu Eylemler

Çalışmada bilgi suistimali suçunun anlatıldığı başlığın içerisinde tanımları verilen içsel bilgi ve sürekli bilgi ile ilgili olarak, bunlara ilişkin piyasa bozucu eylemlerin neler olduğu, Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği'nin 4. maddesinde açıklanmıştır. Bu maddeye göre; içsel bilgi veya sürekli bilgileri, bu bilgiler mevzuata uygun şekilde kamuya açıklanmadan önce bu bilgilere sahip olan kişilerden doğrudan ya da dolaylı olarak alan kişiler tarafından ilgili sermaye piyasası aracında işlem yapılması durumunda; içsel bilgi veya sürekli bilgilere sahip olan kişilerin bu bilgileri diğer kişilere vermeleri ve içsel bilgi veya sürekli bilgileri bu bilgilere sahip olan kişilerden doğrudan ya da dolaylı olarak alan kişilerin ilgili sermaye piyasası aracında işlem yapmaları piyasa bozucu eylem olarak nitelendirilir (SPK, PBET: m. 4/2).

İhraççılar tarafından düzenlenen finansal tablo ve raporlar ile bağımsız denetim raporlarının hazırlandığı hesap döneminin bitimini izleyen günden söz konusu tablo ve raporların mevzuata uygun şekilde kamuya duyurulmasına kadar geçen süre içerisinde, içsel bilgi veya sürekli bilgilere sahip olan kişilerin veya söz konusu kişilerin eşleri, çocukları ya da aynı evde yaşadıkları kişilerin ilgili sermaye piyasası araçlarında işlem yapmaları ve içsel bilgi veya sürekli bilgilerin kesinleşmesinden mevzuata uygun şekilde kamuya duyurulmasına kadar geçen süre içerisinde, içsel bilgi veya sürekli bilgilere sahip olan kişilerin veya söz konusu kişilerin eşleri, çocukları ya da aynı evde yaşadıkları kişilerin ilgili sermaye piyasası araçlarında işlem yapmaları da piyasa bozucu eylem olarak değerlendirilir (SPK, PBET: m. 4/3, 4/4).

2.3.5.2.1.2. Emir veya İşlemlere İlişkin Piyasa Bozucu Eylemler

Borsada ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda verilen emirlere veya yapılan işlemlere ilişkin piyasa bozucu Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği'nin 5. maddesinde açıklanmıştır. Bu maddeye göre; tek başına ya da birlikte hareket eden kişiler

tarafından borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda gerçekleştirilen; sermaye piyasası araçlarının fiyatları, fiyat değişimleri, işlem hacimleri, işlem miktarları, işlem oranları, emir miktarları, emir oranları, emir iptal miktarları, emir iptal oranları veya emir gerçekleşme oranları gibi sermaye piyasalarının işleyişi veya sermaye piyasası araçlarının fiyatlarının belirlenmesiyle ilgili veriler dikkate alındığında önemli veya etkili kabul edilebilecek nitelikte;

- Alım veya satım yapılması, hesap hareketi gerçekleştirilmesi, emir verilmesi, emir iptali veya emir değiştirilmesi,
- Farklı fiyat kademelerine emir iletilmesi,
- Bir dakikadan daha az zaman dilimlerinde piyasadaki en iyi alım fiyatına eşit veya piyasadaki en iyi alım fiyatından daha düşük fiyatlı satım emri ya da piyasadaki en iyi satım fiyatına eşit veya piyasadaki en iyi satım fiyatından daha yüksek fiyatlı alım emri iletmek şeklinde yön değiştiren emirler verilmesi,
- Kendinden kendine veya karşılıklı işlemler gerçekleştirilmesi,
- Açılış veya kapanış fiyatlarını etkilemeye yönelik işlemler yapılması,
- Gün sonu veya vade sonu uzlaşma fiyatlarını etkilemeye yönelik işlemler gerçekleştirilmesi,
- Fiyat yükseltici, fiyat düşürücü veya fiyatı sabit tutmaya yönelik işlemler yapılması,
- Vadeli işlem ve opsiyon piyasasında bir sicile bağlı tüm hesaplar için ya da piyasa bazında belirlenen pozisyon limitlerinin geçilmesi,
- Vadeli işlem ve opsiyon piyasasında, ilgili dayanak varlık piyasasında gerçekleştirilen işlemlerle aynı yönlü işlemler gerçekleştirilmesi ve benzeri işlemlerde bulunulması, piyasa bozucu eylemler olarak değerlendirilmektedir (SPK, PBET: m. 5).

2.3.5.2.1.3. İletişim veya Haberleşme Yoluyla İşlenen Piyasa Bozucu Eylemler

İletişim veya haberleşme yoluyla işlenen piyasa bozucu eylemler, Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği'nin 6. maddesinde açıklanmıştır. Adı geçen maddeye göre;

- Sermaye piyasası araçlarının fiyatları, değerleri veya yatırımcıların kararlarını etkileyebilecek nitelikte veya bunlara etki edebilecek piyasa göstergelerine ilişkin olarak yalan, yanlış veya yanıltıcı bilgi vermek, söylenti çıkarmak, haber vermek, özel durum açıklaması yapmak, yorum yapmak veya rapor hazırlamak ve sözü geçen hususların yalan, yanlış veya yanıltıcı olduğunu bilen yahut bilmesi gerekenler tarafından yayılması (SPK, PBET: m. 6/1, 6/2),

- SPK'nın özel durumların açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri kapsamında açıklamakla yükümlü olunan, sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkileyebilecek nitelikteki bilgilerin açıklanmaması (SPK, PBET: m. 6/3),

- Sermaye piyasası araçları hakkında gazete, televizyon, internet veya benzer nitelikte kitle iletişim araçları kullanarak yorum veya tavsiyede bulunduktan sonra, yorum veya tavsiyesini değiştirmeye kadar veya her halükarda 5 iş günü içerisinde, alım veya tut tavsiyesi verdiği halde satmak ya da satım tavsiyesi verdiği halde almak piyasa bozucu eylem olarak değerlendirilir (SPK, PBET: m. 6/4).

2.3.5.2.1.4. Diğer Piyasa Bozucu Eylemler

Şu ana kadar sayılan piyasa bozucu eylemlere ek olarak, SPK'nın yayınlamış olduğu Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği'nin 7. maddesinde, diğer piyasa bozucu eylemler başlığı altında bir takım eylemlerden bahsedilmiştir. Bahsi geçen eylemler şunlardır;

- Sermaye piyasası araçlarının fiyatını veya değerini etkileyebilecek büyüklükteki emirlerin yatırım kuruluşlarına, ilgili borsaya ve teşkilatlanmış diğer piyasalara iletilmesinden önce, yatırımcıların emir bilgilerine vakıf olarak emre konu olan sermaye piyasası aracında veya bu araçla ilgili diğer sermaye piyasası araçlarında

emir verilmesi, verilen emrin değiştirilmesi ya da iptal edilmesi veya söz konusu emirlere ilişkin bilgilerin üçüncü şahıslara aktarılması (SPK, PBET: m. 7/1),

- Noter marifetiyle düzenlenmiş bir vekaletname ile yetkilendirme olmaksızın borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda; bir başkasının hesabını kullanmak suretiyle bu hesap üzerinden emir iletmek, işlem yapmak veya hesap hareketi gerçekleştirmek ve bir başkasına hesabını kullandırmak suretiyle bu hesap üzerinden emir iletilmesi, işlem yapılması veya hesap hareketi gerçekleştirilmesine imkan sağlamak (SPK, PBET: m. 7/2),

- SPK tarafından yayınlanmış olan Pay Tebliği'nin 27. maddesine veya bu maddenin uygulanmasına ilişkin SPK kararlarına aykırı hareket edilmesi (SPK, PBET: m. 7/3),

- Kurulca haklarında işlem yapma yasağı kararı alınmış şahıslarca işlem yasaklısı oldukları dönemde kendi hesaplarından ya da başkalarının hesaplarını kullanarak borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem yapılması (SPK, PBET: m. 7/4).

2.3.5.2.1.5. Piyasa Bozucu Eylem Sayılmayan Haller

Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği'nde sayılan piyasa bozucu eylemlerin yanında, piyasa bozucu eylem olarak sayılmayan durumlar da açıklanmıştır. Söz konusu tebliğin 8. maddesine göre piyasa bozucu eylem olarak sayılmayan haller şu şekilde sıralanmıştır;

- Bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı olarak sayılmayan haller (SPK, PBET: m. 8/1),

- Gazetecilerin basın meslek ilkeleri ve etiğine uygun olarak yürüttükleri mesleki faaliyetleri; haber veya yorumların yayımlanmış olmasından dolayı doğrudan veya dolaylı olarak haksız menfaat temin edilmemesi, haber veya yorumların bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı suçlarından herhangi birini işleyen şahıslarla anlaşmalı olarak ya da bu şahısların yönlendirmesiyle yayımlanmamış olması ve haber veya yorumların yayımlanmasından önce ilgili sermaye piyasası aracında işlem

yapılmaması veya bu hususların başkalarına aktarılmaması şartıyla piyasa bozucu eylem olarak değerlendirilmezler (SPK, PBET: m. 8/2).

SPKn'ye göre, Şu ana kadar bahsedilen piyasa bozucu eylemlerden en az birini gerçekleŐtiren kişilere yirmi bin Türk Lirasından beş yüz bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Ancak piyasa bozucu eylemin neticesinde menfaat temin edilmiş olması halinde, verilecek idari para cezasının miktarı bu menfaatin iki katından az olamaz (6362 sayılı SPKn: m. 104).

2.3.5.2.2. İdari Para Cezası Gerektiren Diğer İŞlem ve Eylemler

SPKn'nin "İdari Para Cezası Gerektiren Fiiller" bölümünde, piyasa bozucu eylemlerin dışında hangi durumlarda idari para cezası uygulamasında bulunulacağı açıklanmıştır. Söz konusu fiiller ve yaptırımları Şunlardır;

- SPKn'ye dayanılarak yapılan düzenlemelere, belirlenen standart ve formlara ve SPK tarafından alınan genel ve özel nitelikteki kararlara aykırı hareket eden kişilere yirmi bin Türk Lirasından iki yüz elli bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Ancak, yükümlülüğe aykırılık dolayısıyla menfaat temin edilmiş olması hâlinde verilecek idari para cezasının miktarı bu menfaatin iki katından az olamaz (SPKn, md. 103/1). Bu hükümlere aykırı hareket kişinin bir özel hukuk tüzel kiŐisi olması halinde, tüzel kişi hakkında da aynı meblağlarda idari para cezası verilir. Aykırılığın, temsilcisi olunan veya adına hareket edilen tüzel kişinin zararına bir sonuç doğurması halinde, tüzel kişiye idari para cezası verilmez (6362 sayılı SPKn: m. 103/2).

- SPKn'de belirtilen pay alım teklifi zorunluluğu esasları kapsamında ve gerekirse SPK tarafından verilebilecek ek süre zarfında pay alım teklifi zorunluluğunu yerine getirmeyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında, pay alım teklifine konu payların toplam bedeline kadar idari para cezası verilir (6362 sayılı SPKn: m. 103/3).

- SPK tarafından izin verilen haller hariç olmak üzere ve SPK tarafından belirlenen zaman dilimi içinde ilgili sermaye piyasası araçlarının alım satımından kazanç elde eden ihraların yönetim kurulu yeleri ve yöneticileri elde ettikleri net kazancı ihraya vermekle yükümlüdürler. Bu ykmllğu otuz gün içinde yerine

getirmeyenler hakkında elde ettikleri menfaatin iki katı idari para cezası verilir (6362 sayılı SPKn: m. 103/4).

- TSPB üyelerinden, TSPB statüsüne ve TSPB tarafından alınacak kararlara uymayanlara, TSPB tarafından beş bin Türk Lirasından elli bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir (6362 sayılı SPKn: m. 103/5).

- Halka açık ortaklıklar ve kolektif yatırım kuruluşları ile bunların iştirak ve bağlı ortaklıklarının, esas sözleşmeleri veya iç tüzükleri çerçevesinde basiretli ve dürüst bir tacir olarak veya piyasa teamülleri uyarınca karlarını ya da malvarlıklarını korumak veya artırmak için yapmaları beklenen faaliyetleri yapmamaları yoluyla ilişkili oldukları gerçek veya tüzel kişilerin karlarının ya da malvarlıklarının artmasının sağlanması halinde ilgili tüzel kişiye yirmi bin Türk Lirasından iki yüz elli bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Ancak, verilecek idari para cezasının miktarı elde edilen menfaatin iki katından az olamaz (6362 sayılı SPKn: m. 103/6).

Daha önce de değinildiği gibi SPK, tedbir, adli ve idari cezası uygulamasında bulunurken, BDDK, EPDK, Hazine Müsteşarlığı gibi diğer kamu kuruluşlarının faaliyet alanına giren konularda, ilgili kamu kuruluşunun görüşünü alır ve bu kuruluşlara bildirimde bulunur (Soydan, 2010: 91). Bu doğrultuda, SPKn'den başka Bankacılık Kanunu, Sigortacılık Kanunu gibi kanunların ve bu kanunlara dayanılarak yayınlanan yönetmelik ve tebliğlerin hükümlerinin ihlal edilmesi nedeniyle de cezaya hükmedebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BORSA İSTANBUL'DA BİR İNCELEME

Bu bölümde, Sermaye Piyasası Kurulu'nun seçilen yıllar arasında yapmış olduğu denetim ve gözetim faaliyetleri incelenecektir. Araştırmanın konusu, amacı, önemi ve yöntemi açıklanarak, SPK'nın seçilen yıllar arasında yapmış olduğu denetim ve gözetim faaliyetleri ile ilgili oluşturulan araştırma sorularına, toplanan veriler ve bu verilerle oluşturulan tablolar yorumlanarak cevaplar aranacaktır.

3.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Araştırmanın konusu, Sermaye Piyasası Kurulu'nun 2006-2013 yılları arasında, SPK mevzuatının kendisine vermiş olduğu yetki çerçevesinde yapmış olduğu denetim faaliyetleri sonucunda, payları BIST'te işlem gören şirketlere, bunlarla ilişkili şahıslara ve payları BIST'te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar nezdinde vermiş olduğu idari para cezası uygulamalarını içermektedir.

3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, SPK'nın tabi olduğu mevzuat açısından denetimdeki rolünü ortaya koymayı, denetimler sonucunda verilen idari para cezalarının tutarlarının ve mevzuatın hangi hükümlerine aykırı olduğunun tespitini yapmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın sonucunda, SPK'nın denetim faaliyetlerinde hangi konulara

yoğunlaştığı, hangi sektörlere daha çok İPC verdiği gibi soruların cevaplanması amaçlanmaktadır.

3.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ülkemizde, denetim alanını düzenleyen en önemli kuruluşlardan birisi SPK'dır. SPK bu düzenleme görevinin yanında, denetimin icra boyutunda da faaliyet göstermektedir. Yetki alanına giren şirketlere ve şahıslara ilişkin, mevzuatta yer alan yaptırım ve tedbirleri uygulayan SPK, bu alanda önemli bir misyonu yerine getirmektedir.

Araştırma, SPK'nın denetim rolünü ortaya koyması, SPK'ya tabi olan şirketlerin almış oldukları cezaların nedenlerinin tespit edilmesi ve bu konuda denetçilere ve uygulayıcılara yol göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca, sermaye piyasalarında faaliyet gösteren şirketlere hangi konulara önem vermeleri gerektiği ve mevzuata uyum yönünden kılavuz niteliğinde bir çalışmadır. Yatırımcılar için ise yatırım yapacakları şirketleri seçme ve sağlıklı karar verme açısından önemli bir kaynak olacağı düşünülmektedir. Akademik anlamda bu konuda yapılacak ilk çalışma olduğu düşünülmekte ve literatürün oluşturulmasında katkı sağlayacağı varsayılmaktadır.

SPK'nın denetimin ve gözetim faaliyetini inceleyen daha önceki çalışmalarda, araştırmacıların genellikle, SPK denetiminin hukuki boyutunu ele aldıkları görülmüştür. Söz konusu denetimlerin, şirketler ve sermaye piyasalarında tasarruflarını değerlendiren yatırımcılar açısından ele alınıp incelendiği ve tarafların bilgilenmesini sağlayan bir çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmüştür.

Çalışmada SPK'nın payları Borsa İstanbul'da işlem gören şirketler ve bunlarla ilişkili şahıslar ve diğer şirketlere vermiş olduğu cezalar incelenmiştir. Borsa İstanbul'da, 2013 yılı sonu itibariyle toplam işlem hacmi 814,7 milyar ₺'ye ulaşmıştır. Günlük işlem hacmi 3,25 milyar ₺'dir. Payları işlem gören şirketlerin piyasa değeri 503,7 milyar ₺'dir. Borsa İstanbul'da toplam 746 menkul kıymet işlem görmektedir ("BIST: 2013 Yılı Faaliyet Raporu", 2014: 30-32). Bu rakamlar, sermaye

piyasalarında denetim ve gözetimin, ne denli önemli bir faaliyet olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda çalışmanın, yatırımcılar ve bilgi kullanıcıları açısından, sermaye piyasalarına güveni artırıcı ve kamunun aydınlatılmasında yararlı ve önemli bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

3.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada tarama tekniği kullanılmıştır. SPK'nın 2006-2013 yılları arasında yapmış olduğu denetimlere ilişkin araştırma soruları oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri SPK web sitesinden ve SPK tarafından yayınlanan haftalık bültenlerden elde edilmiştir. Çalışma kullanılan verilerin toplanması sırasında, SPK web sitesinde yayınlanan İPC'ler içerisinden, payları BIST'te işlem gören şirketler, bu şirketlerle ilişkili kişiler ve payları BIST'te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar ile ilgili olan İPC'ler seçilmiştir. Söz konusu İPC'ler yıllara göre tasniflenmiş ve bu bilgiler ışığında ilgili haftalık bültenler taranmıştır. Bu süreçte 2006-2013 yılları arasında, SPK tarafından yayınlanan haftalık bültenlerden 85 tanesi taranmıştır. Verilerin doğruluğunun teyit edilmesi açısından, SPK'nın 2006-2013 yılları sonunda kamuya açıkladığı faaliyet raporları da incelenmiştir. Bahsi geçen kaynaklar taranarak elde edilen bulgulara ilişkin tablolar tarafımızdan oluşturulmuştur. Bu tablolar değerlendirilip yorumlanarak, belirlenen araştırma sorularına cevaplar oluşturulmuştur.

3.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Çalışmada konu edilen, SPK'nın 2006-2013 yılları arasında, payları BIST'te işlem gören şirketlere, bu şirketlerle ilişkili şahıslara ve payları BIST'te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara vermiş olduğu İPC'lerle ilgili verilerin dayanağı SPK'dır. Çalışmada tasnif edilen İPC'ler, verildikleri yıllara ait olmayabilir.

Söz konusu İPC'ler, verildikleri yıllarda yapılan denetimler sonucunda mevzuata aykırılıkları tespit edilen ancak aykırılığın vuku bulunduğu dönem daha önceki yıllara ait olan İPC'lerdir. SPK bültenlerinde; bir kısım tebliğler ve çeşitli mevzuat ile ilgili verilmiş İPC'lerde, İPC tutarı ve sayılarının, birden çok İPC için tek tutar ve sayı olarak yazılmış olması, hangi İPC için hangi tutarda ceza verildiğinin sınıflandırılmasını engellemektedir. Bahsedilen durumda olan İPC'ler için aynı ceza birden fazla mevzuata dahil edilmiştir. Bu durumun sebebi, SPK'nın açıklamalarında, hangi mevzuat için ayrı ayrı ne kadar İPC'nin verildiğinin net olarak belirtilmemesinden kaynaklanmaktadır. Araştırmada, 2006 yılı itibariyle verilen İPC'lerin incelenmiş olmasının nedeni, SPK'nın bu tarihten önce açıklamış olduğu verilerle daha sonraki yıllarda açıkladığı verilerin yayınlanış şekli ve içeriği ile ilgili tutarsızlıkların bulunmasıdır.

İlgili faaliyet raporlarında ve bültenlerde yer almayan, daha önce ve daha sonra meydana gelmiş suçlar ve yaptırımlar dikkate alınmamıştır. Ayrıca gazete, televizyon gibi basın yayın organlarında yayınlanan ve adı geçen suçlar, yasal işlem başlatmadığı için dikkate alınmamıştır.

3.6. ARAŞTIRMA SORULARI

Araştırmada, toplam 16 adet araştırma sorusu oluşturulmuştur. Bu sorulara cevaplar oluşturulmuş ve tablolar eşliğinde yorumlanmıştır. Çalışmanın araştırma soruları şunlardır;

S1: Hangi Yıllarda Toplam Kaç Şirkete, Ne Kadar İdari Para Cezası Verilmiştir?

S2: Hangi Yıllarda Kaç Adet Payları BIST'te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluşlar, Ne Kadar İdari Para Cezası Almıştır?

S3: Payları BIST'te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Hangi Kuruluş, 2006-2013 yılları arasında en çok İPC almıştır?

S4: Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerden En Çok Hangisi İle İlgili, Payları BIST'te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluş İPC almıştır?

S5: SPK Mevzuatı Açısından Bakıldığında, Hangi Mevzuata İlişkin Hükümlerden, Kimlere, Ne Kadar İPC verilmiştir?

S6: Payları BIST'te İşlem Gören Şirketler, En Çok Hangi Mevzuata Aykırılıktan Dolayı İPC Almıştır?

S7: Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Şahıslar En Çok Hangi Mevzuata Aykırılıktan Dolayı İPC Almıştır?

S8: Payları BIST'te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluşlar, En Çok Hangi Mevzuata Aykırılıktan Dolayı İPC Almıştır?

S9: Hangi Sektörde Hangi Mevzuata Aykırılıktan Daha Çok İPC Alınmıştır?

S10: En Yüksek İPC'yi Hangi Sektörde Bulunan Şirketler Almıştır?

S11: En Çok Şirketin İPC Aldığı Sektör Hangisidir?

S12: En Yüksek İPC'yi Hangi Şirket Almıştır?

S13: Hangi Şirketler Muhtelif Yıllarda Birden Çok İPC Almıştır?

S14: Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlgili İPC Almış Şahıslardan Hangileri En Yüksek İPC almıştır?

S15: Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerden En Çok Hangileri İle İlgili Şahıslar İPC Almıştır?

S16: Şahıslara Verilen İPC Açısından Bakıldığında, Hangi Şirketler Ne Kadar İPC Almıştır?

3.7. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI

3.7.1. Hangi Yıllarda Toplam Kaç Şirkete, Ne Kadar İdari Para Cezası Verilmiştir?

Tablo 1-8’de yer alan veriler yorumlanarak, bu araştırma sorusuna cevap aranacaktır.

Tablo 1. 2006 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul’da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları

Bülten No	Şirket Adı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2006/43	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	54.900
2006/32	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000
2006/29	Escort Teknoloji Yatırım A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	50.000
2006/28	Özderici Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş. ¹³	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	21.960
2006/26	Turcas Petrol A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000
2006/23	Global Yatırım Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	20.000
2006/11		Seri: V, No: 68 sayılı Tebliğ	10.980
2006/20	BİM Birleşik Mağazalar A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000
2006/20	İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000
2006/19	Penguen Gıda Sanayi A.Ş.	Seri: IV, No: 54 sayılı Tebliğ	10.000
2006/18	Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	50.000
2006/15	Yataş Yatak ve Yorgan Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000
2006/14	Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000
2006/10	Altınyag Kombinaları A.Ş.	Seri: XI, No: 1 sayılı Tebliğ	10.000
2006/6	Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000
Toplam			297.840

Tablo 1’de görüldüğü üzere, 2006 yılında payları BIST’te işlem gören 14 şirkete IPC uygulanmıştır. Söz konusu şirketlerden, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.’ye

¹³ Bültende Öz Finans Factoring Hizmetleri A.Ş. (Özderici Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.’nin iştiraki)

54.900 ₺, Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş., Turcas Petrol A.Ş., BİM Birleşik Mağazalar A.Ş., İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş., Penguen Gıda Sanayi A.Ş., Yataş Yatak ve Yorgan Sanayi ve Ticaret A.Ş., Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş., Altınyâğ Kombinaları A.Ş. ve Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.’ye ayrı ayrı 10.000 ₺, Escort Teknoloji Yatırım A.Ş. ve Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş.’ye ayrı ayrı 50.000 ₺,, Özderici Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.’ye 21.960 ₺, ve Global Yatırım Holding A.Ş.’ye 30.980 ₺, olmak üzere toplam 297.840 ₺ İPC verilmiştir.

Tablo 2. 2007 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul’da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları

Bülten No	Şirket Adı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2007/50	Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	109.800
2007/23		Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	10.980
2007/50	Global Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	54.900
2007/43	Finansbank A.Ş.	Kanun Hükmüne Aykırılık ¹⁴	11.836
2007/29	İnfo Yatırım A.Ş.	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	50.000
2007/20	Osmanlı Menkul Değerler A.Ş. ¹⁵	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	11.836
Toplam			249.352

Tablo 2’de görüldüğü üzere, 2007 yılında payları BIST’te işlem gören 5 şirkete İPC uygulanmıştır. Söz konusu şirketlerden, Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş.’ye 120.780 ₺, Global Menkul Değerler A.Ş.’ye 54.900 ₺, Finansbank A.Ş. ve Osmanlı Menkul Değerler A.Ş.’ye ayrı ayrı 11.836 ₺ ve İnfo Yatırım A.Ş.’ye 50.000 ₺ İPC verilmiştir. Bahsi geçen İPC’ler toplam 249.352 ₺ tutarındadır.

¹⁴ Mülga 2499 sayılı SPKn’nin 47/A maddesine aykırılık.

¹⁵ Bültende İktisat Yatırım Menkul Değerler A.Ş. (Osmanlı Menkul Değerler A.Ş.’nin iştiraki)

Tablo 3. 2008 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları

Bülten No	Şirket Adı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2008/50	Milpa Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	39.524
		Seri: X, No: 22 sayılı Tebliğ	38.672
2008/48	Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	10.980
2008/48	Global Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	59.182
		Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	59.182
2008/48	İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	118.364
		Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	59.182
2008/7		Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	11.836
2008/48	Osmanlı Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	59.182
		Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	59.182
2008/46	Global Yatırım Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	15.000
2008/38		Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	50.000
2008/45	T. Garanti Bankası A.Ş.	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	23.672
2008/42	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 1 ¹⁶	11.836
2008/30	Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 2	15.000
2008/10	Anel Telekomünikasyon Elektronik Sistemleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	11.836
2008/7	Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş. ¹⁷	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	11.836
2008/7	Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	11.836
Toplam			666.302

Tablo 3'te görüldüğü üzere, 2008 yılında payları BIST'te işlem gören 12 şirkete İPC uygulanmıştır. Söz konusu şirketlerden, Milpa Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 78.196 ₺, Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'ye 10.980 ₺, Global Menkul Değerler A.Ş. ve Osmanlı Menkul Değerler A.Ş.'ye ayrı ayrı 118.364 ₺, İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'ye 189.382 ₺, Global Yatırım Holding A.Ş.'ye 65.000 ₺, T. Garanti Bankası A.Ş.'ye 23.672 ₺, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş., Anel Telekomünikasyon Elektronik Sistemleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş. ile Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'ye ayrı ayrı 11.836 ₺ ve Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.'ye 15.000 ₺, olmak üzere toplam 666.302 ₺ İPC verilmiştir.

¹⁶ SPK tarafından alınan kararlara aykırılık nedeniyle verilen İPC'lerde, söz konusu kurul kararına aykırılıklara tarafımızdan numara verilmiştir. Cezaların, kurul tarafından alınan hangi kararlar nedeniyle verildiği, Ek 1'de numaralarına göre verilmiştir.

¹⁷ Bültende Metemteks Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş.'nin iştiraki)

Tablo 4. 2009 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları

Bülten No	Şirket Adı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2009/57	Akbank T.A.Ş.	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	60.000
2009/53	FFK Fon Finansal Kiralama A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	16.800
2009/53	Global Yatırım Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	45.000
2009/40		Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	21.960
2009/53	İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	23.672
2009/39		Kurul Kararına Aykırılık No: 3	15.000
2009/53	Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 4	16.800
		Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 5	112.000
2009/53	Usaş Yatırımlar Holding A.Ş. ¹⁸	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	16.800
2009/49	Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş.	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliği	15.000
2009/26		Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	45.504
2009/42	Arena Bilgisayar Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	15.000
2009/42	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 6	15.000
2009/37	Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 4	16.800
2009/37	Doğan Gazetecilik A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	15.000
2009/37	Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 4	16.800
2009/35	Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	16.800
		Kurul Kararına Aykırılık No: 7	16.800
2009/35	Dardanel Önentaş Gıda Sanayii A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 8	16.800
2009/35	Global Menkul Değerler A.Ş. ¹⁹	Seri: V, No: 59 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 9	16.800
2009/32	Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	100.000
2009/32	TAV Havalimanları Holding A.Ş.	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliği	11.836
2009/24	Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	33.672
2009/23	Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş. ²⁰	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	21.960
2009/23	İnfo Yatırım A.Ş.	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	11.836
Toplam			500.736

¹⁸ Bültende Usaş Uçak Servisi A.Ş. (Usaş Yatırımlar Holding A.Ş.'nin iştiraki)

¹⁹ Bültende Global Portföy Yönetimi A.Ş. (Global Menkul Değerler A.Ş.'nin iştiraki)

²⁰ Bültende Metemtteks Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş.'nin iştiraki)

Tablo 4’te görüldüğü üzere, 2009 yılında payları BIST’te işlem gören 20 şirkete İPC uygulanmıştır. Söz konusu şirketlerden, Akbank T.A.Ş.’ye 60.000 ₺, FFK Fon Finansal Kiralama A.Ş., Usaş Yatırımlar Holding A.Ş., Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş., Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş., Dardanel Önentaş Gıda Sanayii A.Ş. ve Global Menkul Değerler A.Ş.’ye ayrı ayrı 16.800 ₺, Global Yatırım Holding A.Ş.’ye 66.960 ₺, İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.’ye 38.672 ₺, Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.’ye 128.800 ₺, Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş.’ye 60.504 ₺, Arena Bilgisayar Sanayi ve Ticaret A.Ş., Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. ve Doğan Gazetecilik A.Ş.’ye ayrı ayrı 15.000 ₺, Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş.’ye 33.600 ₺, Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.’ye 100.000 ₺, TAV Havalimanları Holding A.Ş. ve İno Yatırım A.Ş.’ye ayrı ayrı 11.836 ₺, Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.’ye 33.672 ₺ ve Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş.’ye 21.960 ₺ olmak üzere toplam 500.736 ₺ İPC verilmiştir.

Tablo 5. 2010 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul’da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları

Bülten No	Şirket Adı	Ayıklılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2010/46	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Kurul Kararına Ayıklılık No: 10 Seri: IV, No: 41 sayılı Tebliğ	131.634
2010/41	Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	Kurul Kararına Ayıklılık No: 11	16.800
		Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	16.800
2010/27	Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.	Kurul Kararına Ayıklılık No: 10	114.464
		Kurul Kararına Ayıklılık No: 12	17.170
2010/18	Akfen Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	Seri: XI, No: 29 sayılı tebliğ	16.800
		Seri: VI, No: 11 sayılı Tebliğ	33.600
2010/18	Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	22.816
		Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	22.816
Toplam			392.900

Tablo 5’te görüldüğü üzere, 2010 yılında payları BIST’te işlem gören 5 şirkete İPC uygulanmıştır. Söz konusu şirketlerden, Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.’ye 131.634 ₺, Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.’ye 33.600 ₺, Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.’ye 131.634 ₺, Akfen

Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.'ye 50.400 ₺ ve Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.'ye 45.632 ₺ olmak üzere toplam 392.900 ₺ İPC verilmiştir.

Tablo 6. 2011 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları

Bülten No	Şirket Adı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2011/51	Akbank T.A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	937.226
2011/51	Finansbank A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	125.400
2011/51	T. Garanti Bankası A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	83.680
2011/51	Türkiye İş Bankası A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	960.000
2011/51	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	135.104
2011/47	Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 10	114.464
2011/12		Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ	15.000
2011/37	Avrasya Petrol ve Turistik Tesisler Yatırımlar A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	36.984
2011/28	İnfo Yatırım A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 13	17.170
2011/14	Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	17.170
		Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	114.464
2011/7	Denizbank A.Ş.	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	343.392
2011/51		Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	45.000
2011/7	Global Yatırım Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	71.836
2011/5	Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	50.770
2011/5	Global Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	304.620
2011/2	Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	Seri: I, No: 40 sayılı Tebliğ	114.464
		Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	457.856
		Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	114.464
		Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	114.464
Toplam			3.944.600

Tablo 6'da görüldüğü üzere, 2011 yılında payları BIST'te işlem gören 14 şirkete İPC uygulanmıştır. Söz konusu şirketlerden, Akbank T.A.Ş.'ye 937.226 ₺, Finansbank A.Ş.'ye 125.400 ₺, T. Garanti Bankası A.Ş.'ye 83.680 ₺, Türkiye İş Bankası A.Ş.'ye 960.000 ₺, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye 135.104 ₺, Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.'ye 129.464 ₺, Avrasya Petrol ve Turistik Tesisler Yatırımlar A.Ş.'ye 36.984 ₺, İnfo Yatırım A.Ş.'ye 17.170 ₺, Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye 131.634 ₺, Denizbank A.Ş.'ye 388.392

₺, Global Yatırım Holding A.Ş.'ye 71.836 ₺, Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş.'ye 50.770 ₺, Global Menkul Değerler A.Ş.'ye 304.620 ₺ ve Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'ye 801.248 ₺ olmak üzere toplam 3.944.600 ₺ İPC verilmiştir.

Tablo 7. 2012 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları

Bülten No	Şirket Adı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2012/45	Ata Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	Seri: VI, No: 30 sayılı Tebliğ	20.389
2012/43	Global Menkul Değerler A.Ş.	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	135.926
		Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	135.926
2012/37	Transtürk Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	123.278
2012/35	Dardanel Önentaş Gıda Sanayii A.Ş.	Seri: XI, No: 29 sayılı tebliğ	142.648
2012/35	İpek Doğal Enerji Kaynakları Araştırma ve Üretim A.Ş.	Seri: XI, No: 29 sayılı tebliğ	125.478
2012/35	Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Seri: XI, No: 29 sayılı tebliğ	125.478
2012/31	Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş.	Seri: XI, No: 29 sayılı tebliğ Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	123.278
2012/26	Finansbank A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 14	20.389
2012/24	Nurol Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	20.389
2012/24	Yeşil Yapı Endüstrisi A.Ş. ²¹	Seri: XI, No: 29 sayılı tebliğ	20.839
2012/17	T. Garanti Bankası A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	40.778
2012/14	Escort Teknoloji Yatırım A.Ş.	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	11.836
		Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	15.000
		Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	16.800
2012/10	Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Seri: IV, No: 41 sayılı Tebliğ	85.850
2012/10	Aksa Enerji Üretim A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	85.850
2012/9	Avrasya Petrol ve Turistik Tesisler Yatırımlar A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	36.984
2012/9	Uyum Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Seri: I, No: 40 sayılı Tebliğ	75.000
2012/7	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	80.400
2012/5	Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ	34.340
2012/3	Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	Seri: VI, No: 11 sayılı Tebliğ	18.492
Toplam			1.287.116

²¹ Bültende Borova Yapı Endüstrisi A.Ş. (Yeşil Yapı Endüstrisi A.Ş.'nin iştiraki)

Tablo 7’de görüldüğü üzere, 2012 yılında payları BIST’te işlem gören 19 şirkete İPC uygulanmıştır. Söz konusu şirketlerden, Ata Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş., Finansbank A.Ş., Nurol Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş. ve Yeşil Yapı Endüstrisi A.Ş.’ye ayrı ayrı 20.389 ₺, Global Menkul Değerler A.Ş.’ye 271.852 ₺, Transtürk Holding A.Ş. ve Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş.’ye ayrı ayrı 123.278 ₺, Dardanel Önentaş Gıda Sanayii A.Ş.’ye 142.648 ₺, İpek Doğal Enerji Kaynakları Araştırma ve Üretim A.Ş. ve Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.’ye ayrı ayrı 125.478 ₺, T. Garanti Bankası A.Ş.’ye 40.778 ₺, Escort Teknoloji Yatırım A.Ş.’ye 43.636 ₺, Akenerji Elektrik Üretim A.Ş. ve Aksa Enerji Üretim A.Ş.’ye ayrı ayrı 85.850 ₺, Avrasya Petrol ve Turistik Tesisler Yatırımlar A.Ş.’ye 36.984 ₺, Uyum Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.’ye 75.000 ₺, Türk Ekonomi Bankası A.Ş.’ye 80.400 ₺, Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.’ye 34.340 ₺ ve Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.’ye 18.492 ₺ olmak üzere toplam 1.287.116 ₺ İPC verilmiştir.

Tablo 8’de görüldüğü üzere, 2013 yılında payları BIST’te işlem gören 17 şirkete İPC uygulanmıştır. Söz konusu şirketlerden, Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş., Finansbank A.Ş. ve Reysaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.’ye 43.120 ₺, Çemaş Döküm Sanayii A.Ş.’ye 269.500 ₺, Şekerbank T.A.Ş.’ye 64.680 ₺, İno Yatırım A.Ş. 110.952 ₺, T. Garanti Bankası A.Ş.’ye 280.418 ₺, Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.’ye 135.926 ₺, Yapı Kredi Koray Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.’ye 300.000 ₺, Kuyumcukent Gayrimenkul Yatırımları A.Ş., Rhea Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş., Egeplast Ege Plastik Ticaret ve Sanayi A.Ş. ve Uyum Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.’ye ayrı ayrı 20.000 ₺, Pera Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.’ye 51.510 ₺, Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.’ye 60.000 ₺, Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. 713.226 ₺ ve Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.’ye 52.462 ₺ olmak üzere toplam 1.370.836 ₺ İPC verilmiştir.

Tablo 8. 2013 Yılı İçerisinde Payları Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlere ve Aracı Kurumlara Verilen İdari Para Cezaları

Bülten No	Şirket Adı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2013/41	Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	43.120
2013/38	Çemaş Döküm Sanayii A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 15	269.500
2013/35	Şekerbank T.A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	64.680
2013/32	İnfo Yatırım A.Ş.	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	55.476
		Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	55.476
2013/30	Reysaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 16	21.560
		Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	21.560
2013./25	T. Garanti Bankası A.Ş.	Seri: II, No: 22 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 17	64.680
2013/28		Kurul Kararına Aykırılık No: 18	123.278
2013/34		Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	73.698
		Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	18.492
2013/26	Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 10	135.926
2013/25	Finansbank A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	43.120
2013/24	Yapı Kredi Koray Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber	300.000
2013/22	Kuyumcukent Gayrimenkul Yatırımları A.Ş.	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 19	20.000
2013/21	Rhea Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.	Seri: VI, No: 15 sayılı Tebliğ	20.000
2013/18	Egeplast Ege Plastik Ticaret ve Sanayi A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	20.000
2013/11	Uyum Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber	20.000
2013/10	Pera Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	51.510
2013/9	Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber	60.000
2013/5	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Seri: XI, No: 29 sayılı tebliğ	369.834
2013/5		Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	343.392
2013/2	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Seri: XI, No: 29 sayılı tebliğ	52.462
Toplam			1.370.836

Sonuç olarak, en çok idari para cezası, 3.944.600 ₺ ile 2011 yılında uygulanmıştır. İkinci olarak en çok İPC 1.370.836 ₺ ile 2013 yılında verilmiştir. Ardından sırasıyla 1.287.116 ₺ ile 2012, 666.302 ₺ ile 2008, 500.736 ₺ ile 2009,

392.900 ₺ ile 2010, 297.840 ₺ ile 2006 yılı ve 249.352 ₺ ile 2007 yılında verilen cezalar gelmektedir. Şirket sayısı açısından ise en çok ceza 2009 yılında verilmiştir. Bu yıl içerisinde payları BIST’te işlem gören toplam 20 şirkete ceza verilmiştir. 2012 yılında 19, 2013 yılında 17, 2006 ve 2011 yıllarında 14, 2008 yılında 12, 2007 ve 2010 yıllarında ise 5 şirkete İPC uygulanmıştır. Söz konusu şirketler içerisinde, farklı yıllarda birden çok ceza almış şirketler de bulunmaktadır.

3.7.2. Hangi Yıllarda Kaç Adet Payları BIST’te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluşlar, Ne Kadar İdari Para Cezası Almıştır?

Tablo 9’da yer alan veriler yorumlanarak, bu araştırma sorusuna cevap aranacaktır.

Tablo 9. Payları BIST’te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluşlara Verilen İdari Para Cezaları

2006				
Bülten No	Şirket	İlgili Şirket	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2006/43	Gem Global Equities Management S.A.	Deva Holding A.Ş.	Seri: IV, No: 8 sayılı Tebliğ	54.900
			Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	32.940
2006/29	Avrasya Yatırım Holding A.Ş.	Global Yatırım Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	300.000
2006/28	Credit Suisse Holdings - Netherland- Bv	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
Toplam				398.820

Tablo 9. Devam

2007				
Bülten No	Şirket	İlgili Şirket	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2007/50	Intercon Danışmanlık ve Eğitim Hizmetleri A.Ş.	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 20	59.182
2007/50	Çukurova Telecom Holdings Ltd.	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 20	59.182
2007/50	Çukurova Telecom International Limited	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 20	59.182
2007/50	Alfa Telecom Turkey Limited	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 20	59.182
Toplam				236.728
2008				
Bülten No	Şirket	İlgili Şirket	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2008/28	Avrasya Yatırım Holding A.Ş.	Global Yatırım Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	90.000
2008/7	Metem Turizm Tekstil İnşaat Ticaret Ve Yatırım A.Ş.	Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş.	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	11.836
Toplam				101.836
2010				
Bülten No	Şirket	İlgili Şirket	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2010/45	Başkent Menkul Değerler A.Ş.	Bossa Ticaret ve Sanayii İşletmeleri T.A.Ş.	Seri: VIII, No: 34 sayılı Tebliğ	16.800
Toplam				16.800
2011				
Bülten No	Şirket	İlgili Şirket	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2011/44	Credit Suisse Securities Europe Limited	Eczacıbaşı Yatırım Holding Ortaklığı A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	18.492
2011/27	Barış Elektrik Endüstrisi A.Ş.	Emek Elektrik Endüstrisi A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	18.492
Toplam				36.984
2012				
Bülten No	Şirket	İlgili Şirket	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2012/14	Redington Turkey Holdings S.a.r.l.	Arena Bilgisayar Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Kurul Kararına Aykırılık No: 21	123.278
Toplam				123.278
2013				
Bülten No	Şirket	İlgili Şirket	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2013/28	Galatasaray Spor Kulübü Derneği	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	123.278
2013/25	Universe Capital Partners LLC	Transtürk Holding A.Ş., İdaş İstanbul Döşeme Sanayii A.Ş.	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	120.000
2013/10	Vbg Holding A.Ş.	Aksel Enerji Yatırım Holding A.Ş.	Seri: IV, No: 44 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 22	135.926
Toplam				379.204

Tablo 9’da görüldüğü üzere, 2006 yılında, payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yapmış oldukları işlemler veya aldıkları kararlar, BIST’te işlem gören şirketleri etkileyen veya onlarla ilgili olan 3 adet kuruluş ceza almıştır. Bu kuruluşlara toplam 398.820 ₺ idari para cezası uygulanmıştır. 2007 yılında, sözü geçen tanıma giren, 4 adet kuruluşa toplam 236.728 ₺ İPC uygulanmıştır. 2008 yılında 2 adet kuruluşa toplam 101.836 ₺, 2010 yılında 1 kuruluşa 16.800 ₺, 2011 yılında 2 kuruluşa toplam 36.984 ₺, 2012 yılında 1 şirkete 123.278 ₺ ve 2013 yılında 3 kuruluşa toplam 379.204 ₺ İPC uygulanmıştır. 2009 yılında payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yapmış oldukları işlemler veya aldıkları kararlar, BIST’te işlem gören şirketleri etkileyen veya onlarla ilgili olan herhangi bir kuruluşa İPC uygulanmamıştır.

3.7.3. Payları BIST’te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Hangi Kuruluş, 2006-2013 yılları arasında en çok İPC almıştır?

Tablo 9’da görüldüğü üzere, Avrasya Yatırım Holding A.Ş., 2006 yılında 300.000 ₺ İPC almıştır. Söz konusu şirket ayrıca, 2008 yılında da 90.000 ₺’lik bir İPC almıştır. Bu İPC’ler adı geçen şirketin Global Yatırım Holding A.Ş. ile ilgili işlemlerinden dolayı uygulanmıştır. Böylelikle şirketin almış olduğu 390.000 ₺’lik İPC ile, payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar arasında en yüksek İPC’yi alan şirket olduğu görülmektedir.

Avrasya Yatırım Holding A.Ş.’nin ardından payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar içerisinde en çok İPC alan ikinci kuruluş, Vbg Holding A.Ş.’dir. Şirket 2013 yılında Aksel Enerji Yatırım Holding A.Ş. ile ilgili işlemlerinden dolayı 135.926 ₺ İPC almıştır.

Vbg Holding A.Ş.’yi 123.278’er ₺ İPC ile Redington Turkey Holdings S.a.r.l. ve Galatasaray Spor Kulübü Derneği takip etmektedir. Söz konusu kuruluşlardan Redington Turkey Holdings S.a.r.l. adlı kuruluş, 2012 yılında Arena Bilgisayar Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile ilgili, Galatasaray Spor Kulübü Derneği ise 2013 yılında

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. ile ilgili işlemlerinden dolayı belirtilen İPC'leri almışlardır.

Redington Turkey Holdings S.a.r.l. ve Galatasaray Spor Kulübü Derneği'nin ardından Universe Capital Partners LLC adlı kuruluş gelmektedir. Adı geçen kuruluş, Transtürk Holding A.Ş. ve İdaş İstanbul Döşeme Sanayii A.Ş. ile ilgili işlemlerinden ötürü 2013 yılında 120.000 ₺ İPC almıştır.

Yukarıda bahsi geçen kuruluşlar dışında kalan kuruluşların aldıkları İPC'lerin tümü, 100.000 ₺'nin altındadır.

3.7.4. Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerden En Çok Hangisi İle İlgili, Payları BIST'te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluş İPC almıştır?

Tablo 9'da görüldüğü gibi, en çok, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ile ilgili 4 adet payları BIST'te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluş İPC almıştır. Söz konusu İPC uygulamalarının hepsi, 2007 yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu İPC'lerin verilme nedeni, SPK tarafından alınan karara aykırılıktır.

Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.'den sonra, Global Yatırım Holding A.Ş. ile ilgili 2 adet kuruluş İPC almıştır. Söz konusu İPC uygulamaları, 2006 ve 2008 yıllarında gerçekleşmiştir. Bu İPC'ler, "Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği"ne aykırılıktan dolayı uygulanmıştır.

Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ve Global Yatırım Holding A.Ş. dışında kalan diğer şirketlerle ilgili 1'er kuruluş İPC almıştır.

3.7.5. SPK Mevzuatı Açısından Bakıldığında, Hangi Mevzuata İlişkin Hükümlerden, Kimlere, Ne Kadar İPC verilmiştir?

Tablo 10-36’da yer alan veriler yorumlanarak, bu araştırma sorusuna cevap aranacaktır.

Tablo 10. Seri: I No: 31 Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği’ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: I No: 31 Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2013	7	801.2148	-	-	-	-

Tablo 10’da görüldüğü üzere, “Seri: I No: 31 Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırı işlemlerden dolayı şahıslara, 2013 yılında 7 adet İPC verilmiştir. Bu İPC’lerin toplam tutarı 801.248 ₺’dir. Söz konusu tebliğ ile ilgili olarak payları BIST’te işlem gören şirketlere ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi İPC uygulamasında bulunulmamıştır.

Tablo 11. Seri: I No: 40 Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği’ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: I No: 40 Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2011	1	18.492	1	114.464	-	-
2012	-	-	1	75.000	-	-

Tablo 11’de görüldüğü üzere, “Seri: I No: 40 Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırı işlemlerden ötürü, şahıslara 2011 yılında 1 adet, payları BIST’te işlem gören şirketlere 2011 ve 2012 yıllarında 1’er İPC verilmiştir. Bu tebliğ ile ilgili olarak şahıslara 18.492 ₺ ve payları BIST’te

işlem gören şirketlere 2011 yılında 114.464 ₺ ve 2012 yılında 75.000 ₺ İPC uygulanmıştır. Adı geçen tebliğe aykırılıktan payları BIST’te işlem gören şirketlere ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC verilmemiştir.

Tablo 12. Seri: II No: 22 Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: II No: 22 Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2013	-	-	1	64.680	-	-

Tablo 12’den de anlaşılacağı üzere, “Seri: II No: 22 Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’e aykırılık dolayısıyla payları BIST’te işlem gören şirketlere 1 adet İPC verilmiştir. Söz konusu İPC’nin tutarı 64.680 ₺’dir. Adı geçen tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC uygulamasında bulunulmamıştır.

Tablo 13. Seri: IV No: 8 Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekaleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekalet Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği’ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: IV No: 8 Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekaleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekalet Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2006	-	-	-	-	1	54.900

Tablo 13’te görüldüğü üzere, “Seri: IV No: 8 Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekaleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekalet Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan ötürü, payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara, 1 adet 54.900 ₺ tutarında İPC uygulamasında bulunulmuştur. Söz konusu tebliğ ile ilgili olarak, şahıslara ve payları BIST’te işlem gören şirketlere herhangi bir İPC verilmemiştir.

Tablo 14. Seri: IV No: 27 Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Halka Açık Anonim Ortaklıkların Temettü ve Temettü Avansı Dağıtımında Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: IV No: 27 Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Halka Açık Anonim Ortaklıkların Temettü ve Temettü Avansı Dağıtımında Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2009	6	90.000	2	127.000	-	-
2011	-	-	1	15.000	-	-
2012	-	-	1	34.340	-	-
2013	-	-	1	20.000	-	-

Tablo 14’de görüldüğü gibi, “Seri: IV No: 27 Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Halka Açık Anonim Ortaklıkların Temettü ve Temettü Avansı Dağıtımında Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ’e aykırılık nedeniyle şahıslara, 2009 yılında 6 adet, payları BIST’te işlem gören şirketlere 2009 yılında 2, 2011, 2012 ve 2013 yıllarında 1’er olmak üzere toplam 5 adet İPC verilmiştir. Söz konusu İPC tutarları şahıslar için 90.000 ₺, payları BIST’te işlem gören şirketler için ise 2009 yılında 127.000 ₺, 2011 yılında 15.000 ₺, 2012 yılında 34.340 ₺ ve 2013 yılında 20.000 ₺ olmak üzere toplam 181.340 ₺ olarak uygulanmıştır. Adı geçen tebliğ ile ilgili olarak payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC uygulamasında bulunulmamıştır.

Tablo 15. Seri: IV No: 41 Sermaye Piyasası Kanunu’na Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: IV No: 41 Sermaye Piyasası Kanunu’na Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2010	-	-	1	131.634	-	-
2012	-	-	1	85.850		

Tablo 15’te görüldüğü üzere, “Seri: IV No: 41 Sermaye Piyasası Kanunu’na Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ’e aykırılıktan ötürü, payları BIST’te işlem gören şirketlere 2010 ve 2012 yıllarında 1’er adet İPC verilmiştir. Söz konusu İPC’lerin tutarı 2010 yılında 131.634 ₺ ve 2012 yılında 85.850 ₺’dir. Bahsi geçen İPC ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC uygulamasında bulunulmamıştır.

Tablo 16. Seri: IV No: 44 Çağrı Yoluyla Ortaklık Paylarının Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği’ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: IV No: 44 Çağrı Yoluyla Ortaklık Paylarının Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2013	-	-	-	-	1	135.926

Tablo 16’da görüldüğü gibi, “Seri: IV No: 44 Çağrı Yoluyla Ortaklık Paylarının Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği” hükümlerine aykırılık nedeniyle, payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara 1 adet, 135.926 ₺

tutarında İPC verilmiştir. Söz konusu tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem gören şirketlere herhangi bir İPC verilmemiştir.

Tablo 17. Seri: IV No: 54 Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: IV No: 54 Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2006	-	-	1	10.000	-	-

Tablo 17’de görüldüğü üzere, “Seri: IV No: 54 Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ’e aykırı işlemler dolayısıyla, payları BIST’te işlem gören şirketlere 10.000 ₺ tutarında 1 adet İPC verilmiştir. Söz konusu tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC verilmemiştir.

Tablo 18. Seri: V No: 6 Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: V No: 6 Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2008	-	-	4	227.546	-	-
2010	-	-	1	16.800	-	-
2011	-	-	1	114.464	-	-
2012	-	-	1	135.926	-	-
2013	-	-	1	55.476	-	-

Tablo 18’de görüldüğü üzere, “Seri: V No: 6 Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ” ile ilgili olarak yalnızca payları BIST’te işlem gören şirketler İPC almıştır. Söz konusu tebliğe aykırılıktan 2008 yılında 4, 2010, 2011, 2012 ve 2013 yıllarında 1’er adet olmak toplam 7 adet İPC uygulanmıştır. Bu İPC’lerin toplam tutarı 550.212 ₺’dir.

Tablo 19. Seri: V No: 46 Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: V No: 46 Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2006	-	-	1	50.000	-	-
2007	-	-	4	225.680	-	-
2008	-	-	5	271.380	-	-
2011	-	-	1	114.464	-	-
2013	-	-	1	55.476	-	-

Tablo 19’da görüldüğü gibi, “Seri: V No: 46 Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’e aykırılıktan dolayı yalnızca payları BIST’te işlem gören şirketler İPC almıştır. Söz konusu İPC’ler 2006 yılında 1 adet 50.000 ₺, 2007 yılında 4 adet toplam 225.680 ₺, 2008 yılında 5 adet toplam 271.380 ₺, 2011 yılında 1 adet 114.464 ₺ ve 2013 yılında 1 adet 55.476 ₺ olarak uygulanmıştır.

Tablo 20. Seri: V No: 59 Portföy Yöneticiliği Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Tebliği’ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: V No: 59 Portföy Yöneticiliği Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2009	-	-	1	16.800	-	-

Tablo 20’de görüldüğü üzere, “Seri: V No: 59 Portföy Yöneticiliği Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan dolayı, payları BIST’te işlem gören şirketlere 1 adet 16.800 ₺ tutarında İPC verilmiştir. Söz konusu İPC uygulaması 2009 yılında gerçekleşmiştir. Bahsi geçen tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC verilmemiştir.

Tablo 21. Seri: V No: 65 Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: V No: 65 Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2007	-	-	1	11.836	-	-
2008	-	-	2	23.672	-	-
2009	-	-	3	95.508	-	-
2011	-	-	3	1.105.868	-	-
2012	-	-	1	135.926	-	-
2013	-	-	2	92.460	-	-

Tablo 21’de görüldüğü üzere, “Seri: V No: 65 Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ’e aykırılıktan dolayı, yalnızca payları BIST’te işlem gören şirketlere İPC verilmiştir. Söz konusu İPC’ler 2007 yılında 1 adet 11.836 ₺, 2008 yılında 2 adet toplam 23.672 ₺, 2009 yılında toplam 95.508 ₺, 2011 yılında toplam 1.105.868 ₺, 2012 yılında 1 adet 135.926 ₺ ve 2013 yılında 2 adet toplam 92.460 ₺ olarak uygulanmıştır.

Tablo 22. Seri: V No: 68 Aracı Kurumlarda Uygulanacak İç Denetim Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: V No: 68 Aracı Kurumlarda Uygulanacak İç Denetim Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2006	-	-	1	10.980	-	-

Tablo 22’de görüldüğü gibi, “Seri: V No: 68 Aracı Kurumlarda Uygulanacak İç Denetim Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’e aykırılıktan dolayı payları BIST’te işlem gören şirketlere 1 adet 10.980 ₺ tutarında İPC verilmiştir. Söz konusu İPC uygulaması 2006 yılında gerçekleşmiştir. Bahsi geçen tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC verilmemiştir.

Tablo 23. Seri: VI No: 11 Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği’ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: VI No: 11 Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2010	-	-	1	33.600	-	-
2012	-	-	1	18.492	-	-

Tablo 23’de görüldüğü üzere, “Seri: VI No: 11 Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği’ne aykırılık nedeniyle BIST’te işlem gören şirketlere 2 adet İPC verilmiştir. Söz konusu İPC’ler 2010 yılında 33.600 ₺ ve 2012 yılında 18.492 ₺ tutarlarında uygulanmıştır. Bahsi geçen tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC verilmemiştir.

Tablo 24. Seri: VI No: 15 Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: VI No: 15 Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2013	-	-	1	20.000	-	-

Tablo 24’de görüldüğü gibi, “Seri: VI No: 15 Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık dolayısıyla payları BIST’te işlem gören şirketlere 1 adet 20.000 ₺ tutarında İPC verilmiştir. Söz konusu İPC 2013 yılında uygulanmıştır. Bahsi geçen tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC verilmemiştir.

Tablo 25. Seri: VI No: 30 Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: VI No: 30 Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2012	-	-	1	20.389	-	-

Tablo 25’de görüldüğü üzere, “Seri: VI No: 30 Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyle, payları BIST’te işlem gören şirketlere 1 adet 20.389 ₺ tutarında İPC verilmiştir. Bu İPC 2012 yılı içerisinde verilmiştir. Söz konusu İPC 2013 yılında uygulanmıştır. Bahsi geçen tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC uygulamasında bulunulmamıştır.

Tablo 26. Seri: VIII No: 34 Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: VIII No: 34 Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2013	-	-	-	-	1	16.800

Tablo 26'da görüldüğü üzere, "Seri: VIII No: 34 Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ"e aykırılık nedeniyle payları BIST'te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara 1 adet, 16.800 ₺ tutarında İPC uygulanmıştır. Bahsi geçen İPC 2013 yılı içerisinde verilmiştir. Söz konusu tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST'te işlem gören şirketlere herhangi bir İPC verilmemiştir.

Tablo 27. Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2006	20	363.328	11	216.860	3	343.920
2007	5	597.800	-	-	-	-
2008	1	10.980	4	78.196	2	101.836
2009	1	15.000	7	219.232	-	-
2010	2	55.376	2	45.632	-	-
2011	-	-	1	71.836	-	-
2012	-	-	1	80.400	-	-
2013	-	-	1	300.000	-	-

Tablo 27’de görüldüğü üzere, “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyle hem şahıslara, hem payları BIST’te işlem gören şirketlere, hem de payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara İPC uygulanmıştır. Söz konusu tebliğ hükümlerine aykırılıktan şahıslara 2006 yılında 20 adet toplam 363.328 ₺, 2007 yılında 5 adet toplam 597.800 ₺, 2008 yılında 1 adet 10.980 ₺, 2009 yılında 1 adet 15.000 ₺ ve 2010 yılında 2 adet toplam 55.376 ₺ tutarında İPC verilmiştir. Payları BIST’te işlem gören şirketlere, 2006 yılında 11 adet toplam 216.860 ₺, 2008 yılında 4 adet toplam 78.196 ₺, 2009 yılında 7 adet toplam 219.232 ₺, 2010 yılında 2 adet toplam 45.632 ₺, 2011 yılında 1 adet 71.836 ₺, 2012 yılında 1 adet 80.400 ₺ ve 2013 yılında 1 adet 300.000 ₺ tutarında İPC verilmiştir. Payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar 2006 yılında 3 adet toplam 343.920 ₺ ve 2008 yılında 2 adet toplam 101.836 ₺ tutarında İPC uygulanmıştır.

Tablo 28. Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği’ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2009	2	33.600	3	83.760	-	-
2011	2	699.026	11	2.522.968	2	36.984
2012	1	20.389	7	473.529	-	-
2013	1	20.000	10	967.382	2	243.278

Tablo 28’de görüldüğü gibi, “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyle hem şahıslara, hem payları BIST’te işlem gören şirketlere, hem de payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara İPC uygulanmıştır. Söz konusu tebliğ hükümlerine aykırılıktan şahıslara 2009 yılında 2 adet toplam 33.600 ₺, 2011 yılında 2 adet toplam 699.026 ₺,

2012 yılında 1 adet 20.389 ₺ ve 2013 yılında 1 adet 20.000 ₺ İPC verilmiştir. Payları BIST’te işlem gören şirketlere, 2009 yılında 3 adet toplam 83.760 ₺, 2011 yılında 11 adet toplam 2.522.968 ₺, 2012 yılında 7 adet 473.529 ₺ ve 2013 yılında 10 adet toplam 967.382 ₺ tutarında İPC uygulanmıştır. Payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara 2011 yılında 2 adet toplam 36.984 ₺ ve 2013 yılında ise 2 adet toplam 243.278 ₺ tutarında İPC verilmiştir.

Tablo 29. Seri: X No: 22 Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: X No: 22 Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2008	-	-	1	38.672	-	-

Tablo 29’da görüldüğü üzere, “Seri: X No: 22 Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ’e aykırılık nedeniyle payları BIST’te işlem gören şirketlere 1 adet 38.672 ₺ İPC verilmiştir. Söz konusu İPC 2008 yılında uygulanmıştır. Bahsi geçen tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC uygulamasında bulunulmamıştır.

Tablo 30. Seri: XI No: 1 Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Esaslar Hakkında Tebliğ’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: XI No: 1 Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Esaslar Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2006	-	-	1	10.000	-	-

Tablo 30’da görüldüğü üzere, “Seri: XI No: 1 Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Esaslar Hakkında Tebliğ”e aykırılık nedeniyle payları BIST’te işlem gören şirketlere 1 adet 10.000 ₺ tutarında İPC verilmiştir. Söz konusu İPC uygulaması 2006 yılında gerçekleşmiştir. Bahsi geçen tebliğ ile ilgili olarak şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC verilmemiştir.

Tablo 31. Seri: XI No: 25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: XI No: 25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2006	13	142.740	-	-	-	-
2009	-	-	4	87.340	-	-
2012	-	-	1	11.836	-	-

Tablo 31’de görüldüğü üzere, “Seri: XI No: 25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ”e aykırılık dolayısıyla şahıslara 2006 yılında 13 adet toplam 142.740 ₺, payları BIST’te işlem gören şirketlere 2009 yılında 4 adet toplam 87.340 ₺ ve 2012 yılında 1 adet 11.836 ₺ İPC verilmiştir. Bahsi geçen tebliğ ile ilgili olarak payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC uygulamasında bulunulmamıştır.

Tablo 32. Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği'ne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2009	-	-	1	45.504	-	-
2010	-	-	1	16.800	-	-
2011	-	-	-	-	7	492.460
2012	-	-	5	602.732	-	-
2013	-	-	2	421.846		

Tablo 32’de görüldüğü üzere, “Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyle, payları BIST’te işlem gören şirketlere ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara İPC verilmiştir. Söz konusu tebliğ hükümlerine aykırılık nedeniyle, payları BIST’te işlem gören şirketlere 2009 yılında 1 adet 45.504 ₺, 2010 yılında 1 adet 16.800 ₺, 2012 yılında 5 adet toplam 602.732 ₺ ve 2013 yılında 2 adet toplam 421.846 ₺ İPC verilmiştir. Payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara ise 2011 yılında 7 adet toplam 492.460 ₺ İPC verilmiştir. Bahsi geçen tebliğ ile ilgili olarak şahıslara herhangi bir İPC uygulamasında bulunulmamıştır.

Tablo 33. SPK Tarafından Alınan Kararlara Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Kurul Kararına Aykırılık						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2006	-	-	-	-	-	-
2007	4	47.344	-	-	4	236.728
2008	-	-	2	26.836	-	-
2009	7	105.000	9	242.800	-	-
2010	-	-	4	280.068	-	-
2011	12	893.708	2	131.634	-	-
2012	-	-	1	20.389	1	123.278
2013	1	269.500	6	634.944	1	135.926

Tablo 33’de görüldüğü gibi, SPK tarafından alınan kararlara aykırılık nedeniyle, hem şahıslara, hem payları BIST’te işlem gören şirketlere, hem de payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara İPC uygulanmıştır. Kurul kararına aykırılık nedeniyle şahıslara 2007 yılında 4 adet toplam 47.344 ₺, 2009 yılında 7 adet toplam 105.000 ₺, 2011 yılında 12 adet toplam 893.708 ₺ ve 2013 yılında 1 adet 269.500 ₺ İPC verilmiştir. Payları BIST’te işlem gören şirketlere 2008 yılında 2 adet toplam 26.836 ₺, 2009 yılında 9 adet toplam 242.800 ₺, 2010 yılında 4 adet toplam 280.068 ₺, 2011 yılında 2 adet toplam 131.634 ₺, 2012 yılında 1 adet 20.389 ₺ ve 2013 yılında 6 adet toplam 634.944 ₺ İPC verilmiştir. Payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara ise 2007 yılında 4 adet toplam 236.728 ₺, 2012 yılında 1 adet 123.278 ₺ ve 2013 yılında 1 adet 135.926 ₺ İPC uygulanmıştır.

Tablo 34. Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2007	5	54.900	-	-	-	-
2012	-	-	3	155.078	-	-

Tablo 34’te görüldüğü üzere, muhasebe düzenlemelerine aykırılık nedeniyle şahıslara 2007 yılında 5 adet toplam 54.900 ₺, payları BIST’te işlem gören şirketlere 2012 yılında 3 adet toplam 155.078 ₺ İPC verilmiştir. Muhasebe düzenlemelerine aykırılık nedeniyle payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC uygulamasında bulunulmamıştır.

Tablo 35. Kanun Hükmüne Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Kanun Hükmüne Aykırılık						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2007	-	-	1	11.836	-	-

Tablo 35’te görüldüğü gibi, kanun hükmüne aykırılık nedeniyle yalnızca payları BIST’te işlem gören şirketlere 1 adet İPC verilmiştir. Söz konusu İPC uygulaması, 2007 yılında 11.836 ₺ tutarında gerçekleşmiştir.

Tablo 36. Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber’e Aykırılık Nedeniyle Verilen İPC Sayıları ve Tutarları

Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber’e Aykırılık						
Yıl	Şahıs		Payları Borsada İşlem Gören Şirket		Payları Borsada İşlem Görmeyen İlgili Şirket	
	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı	Ceza Sayısı	Ceza Tutarı
2013	-	-	3	380.000	-	-

Tablo 36’da görüldüğü üzere, özel durum açıklamalarına ilişkin rehber aykırılık nedeniyle payları BIST’te işlem gören şirketlere 3 adet 380.000 ₺ İPC verilmiştir. Söz konusu İPC uygulaması, 2013 yılı içerisinde gerçekleşmiştir. Özel durum açıklamalarına ilişkin rehber aykırılık nedeniyle şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara herhangi bir İPC uygulamasında bulunulmamıştır.

Yukarıda bahsi geçen Bir kısım tebliğler ve çeşitli mevzuat ile ilgili verilmiş İPC’lerde, İPC tutarı birden çok İPC için tek tutar olarak yazılmış olması, hangi İPC için hangi tutarda ceza verildiğinin sınıflandırılması engellemektedir. Bahsedilen durumda olan İPC’ler için aynı ceza birden fazla mevzuata dahil edilmiştir.

3.7.6. Payları BIST’te İşlem Gören Şirketler, En Çok Hangi Mevzuata Aykırılıktan Dolayı İPC Almıştır?

Tablo 28’de görüldüğü üzere, payları BIST’te işlem gören şirketler, en çok “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyle İPC almıştır. SPK tarafından söz konusu tebliğe ilişkin olarak, 31 adet toplam 4.047.639 ₺ tutarında İPC verilmiştir.

Tablo 33’de görüldüğü gibi, Seri: VIII No: 54 sayılı tebliğin ardından en çok ceza, SPK tarafından alınan kararlara aykırılık nedeniyle verilmiştir. SPK tarafından alınan kararlara aykırılık dolayısıyla payları BIST’te işlem gören şirketlere 24 adet İPC verilmiştir. Bu İPC’lerin toplam tutarı 1.336.671 ₺’dir.

Tablo 27’de görüldüğü üzere, SPK tarafından alınan kararlara aykırılıktan sonra en çok ceza sayısı, “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyledir. Söz konusu tebliğ ile ilgili olarak 27 adet, toplam 1.012.156 ₺ tutarında İPC verilmiştir.

Tablo 19 ve Tablo 21’de görüldüğü üzere, Seri: VIII No: 39 sayılı tebliğin ardından en çok İPC, 12’şer İPC ile “Seri: V No: 46 Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ” ile “Seri: V No: 65 Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan dolayı verilmiştir. Seri: V No: 46 sayılı tebliğ ile ilgili toplam 717.000 ₺ ve Seri: V No: 65 sayılı tebliğ ile ilgili olarak toplam 1.465.270 ₺ İPC verilmiştir.

Bahsi geçen tebliğ ve mevzuat hükümleri dışında kalan mevzuat ile ilgili olarak verilen ceza sayısı, her bir mevzuat için on cezanın altındadır.

Belirtmekte fayda var ki, özel durum açıklamalarına ilişkin “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği” ile “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan dolayı verilen cezaların toplam sayısı 58’dir. İki tebliğ de aynı konuyu yani özel durumların kamuya açıklanmasını düzenlemektedir. Söz konusu tebliğlerden Seri: VIII No: 54 sayılı tebliğ 2009 yılında yayınlanmış ve 2003 yılında yayınlanan Seri: VIII No: 39 tebliği yürürlükten kaldırmıştır. Bu tebliğlere, yine özel durum açıklamalarını düzenleyen “Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber”e aykırılık eklendiğinde sayı 61 olmaktadır. Söz konusu üç mevzuata aykırılığın toplam tutarı 5.439.795 ₺’dir. Bu durumun, SPK’nın özel durum açıklamalarına ne denli önem verdiğinin bir göstergesi olduğu düşünülmektedir.

3.7.7. Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Şahıslar En Çok Hangi Mevzuata Aykırılıktan Dolayı İPC Almıştır?

Tablo 27’de görüldüğü üzere, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili şahıslar, en çok “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin

Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyle İPC almıştır. Söz konusu tebliğ ile ilgili olarak 29 adet toplam 1.042.484 ₺ tutarında İPC verilmiştir.

Tablo 33’de görüldüğü gibi, Seri: VIII No: 39 sayılı tebliğin ardından, 24 adet İPC ile SPK tarafından alınan karara aykırılık gelmektedir. SPK kararına aykırılık nedeniyle verilen İPC’nin toplam tutarı 1.315.552 ₺’dir.

Tablo 31’de görüldüğü üzere, SPK tarafından alınan karara aykırılığın ardından en çok ceza “Seri: XI No: 25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ”e aykırılık nedeniyle verilmiştir. Söz konusu tebliğ ile ilgili 13 adet ceza verilmiştir. İPC’lerin toplam 142.740 ₺ tutarındadır.

Tablo 10, Tablo 14 ve Tablo 28’den anlaşılacağı üzere, bahsedilen mevzuat haricinde, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili şahıslara, Seri: I, No: 31 sayılı tebliğ ile ilgili 7 ceza, Seri: VIII, No: 54 ve Seri: IV, No: 27 sayılı tebliğlerle ilgili 6’şar ceza, muhasebe düzenlemelerine aykırılık ile ilgili 5 ceza ve Seri: I, No: 40 sayılı tebliğ ile ilgili sayılı tebliğ ile ilgili 1 ceza verilmiştir. Sözü edilen tebliğlerle ilgili en yüksek ceza tutarı, Seri: I, No: 31 sayılı tebliğ ile ilgili toplam 801.248 ₺ ve Seri: VIII, No: 54 tebliğ ile ilgili toplam 773.015 ₺’dir.

Daha önce, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilgili olarak vurgulandığı gibi, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili şahıslar da en çok cezayı özel durum açıklamaları konusu nedeniyle almıştır. SPK tarafından, özel durum açıklamalarını düzenleyen Seri: VIII No: 39 ve Seri: VIII, No: 54 sayılı tebliğlerle ilgili olarak toplam 35 İPC verilmiştir. Bu cezaların toplam tutarı 1.815.499 ₺’dir.

3.7.8. Payları BIST’te İşlem Görmeyen, Ancak Yaptıkları İşlemler veya Aldıkları Kararlar, Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Olan Kuruluşlar, En Çok Hangi Mevzuata Aykırılıktan Dolayı İPC Almıştır?

Tablo 32’de görüldüğü üzere, payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar en çok İPC’yi 7 adet ceza ile “Seri: XI No: 29 Sermaye

Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyle almıştır. Söz konusu tebliğ ile ilgili verilen İPC’lerin toplam tutarı 492.460 ₺’dir.

Tablo 33’de görüldüğü gibi, Seri: XI No: 29 sayılı tebliğin ardından 6 adet İPC ile SPK tarafından alınan kararlara aykırılık nedeniyle verilen cezalar gelmektedir. SPK tarafından alınan kararlara aykırılık nedeniyle toplam 495.932 ₺ İPC verilmiştir.

Tablo 27’den anlaşılacağı üzere, payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara, SPK tarafından alınan karara aykırılığın ardından en çok İPC, Seri: VIII No: 39 sayılı tebliğe aykırılık nedeniyle verilmiştir. Söz konusu tebliğ ile ilgili 445.756 ₺ tutarında toplam 5 adet İPC verilmiştir.

Tablo 28’de görüldüğü gibi, payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar Seri: VIII No: 39 sayılı tebliğin ardından en çok İPC’yi, 4 adet ceza ile Seri: VIII, No: 54 sayılı tebliğ hükümlerine aykırılık nedeniyle almışlardır. Söz konusu tebliğ ile ilgili verilen İPC’lerin toplam tutarı 280.262 ₺’dir.

Tablo 27 ve Tablo 28’den anlaşılacağı üzere, payları BIST’te işlem gören şirketler ve bu şirketlerle ilişkili şahıslarda olduğu gibi en çok ceza özel durum açıklamalarını düzenleyen Seri: VIII No: 39 ve Seri: VIII, No: 54 sayılı tebliğlere aykırılık nedeniyle verilmiştir. Söz konusu tebliğlerle ilişkili olarak toplam 9 ceza verilmiş ve bu cezaların toplam tutarı 726.018 ₺ olarak tespit edilmiştir.

Payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar, bahsedilen mevzuat dışında, Seri: IV No: 8, Seri: IV No: 44 ve Seri: VIII No: 34 sayılı tebliğlere aykırılık nedeniyle 1’er İPC almışlardır.

3.7.9. Hangi Sektörde Hangi Mevzuata Aykırılıktan Daha Çok İPC Alınmıştır?

Tablo 37-55’de yer alan veriler yorumlanarak, bu araştırma sorusuna cevap aranacaktır.

Tablo 37. Aracı Kurumlar Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Aracı Kurumlar				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	2006	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	50.000	181.760
	2007	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	120.780	
	2008	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	10.980	
Global Menkul Değerler A.Ş.	2007	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	54.900	766.536
	2008	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	118.364	
	2009	Seri: V, No: 59 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 9	16.800	
	2011	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	304.620	
	2012	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	271.852	
İnfo Yatırım A.Ş.	2007	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	50.000	189.958
	2009	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	11.836	
	2011	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 13	17.170	
	2013	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	110.952	
İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	2006	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000	238.054
	2008	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	189.382	
	2009	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 3	38.672	
Osmanlı Menkul Değerler A.Ş.	2007	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	11.836	130.200
	2008	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	118.364	
Toplam				1.506.508

Tablo 37’de görüldüğü gibi, Aracı Kurumlar sektöründe bulunan şirketler, 9 kez “Seri: V No: 46 Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan, 6 kez “Seri: V No: 65 Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan, 5 kez “Seri: V No: 6 Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan, 3 kez SPK kararına aykırılıktan, 1 kez “Seri: V No: 59 Portföy Yöneticiliği Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar

Tebliğine aykırılıktan ve 1 kez de “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 38. Bankalar ve Özel Finans Kurumları Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Bankalar ve Özel Finans Kurumları				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Akbank T.A.Ş.	2009	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	60.000	997.226
	2011	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	937.226	
Denizbank A.Ş.	2011	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	388.392	388.392
Finansbank A.Ş.	2007	Kanun Hükmüne Aykırılık	11.836	200.745
	2011	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	125.400	
	2012	Kurul Kararına Aykırılık No: 14	20.389	
	2013	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	43.120	
Şekerbank T.A.Ş.	2013	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	64.680	64.680
T. Garanti Bankası A.Ş.	2008	Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ	23.672	428.548
	2011	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	83.680	
	2012	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	40.778	
	2013	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ Seri: II, No: 22 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 17-18	280.418	
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	2012	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	80.400	80.400
Türkiye İş Bankası A.Ş.	2011	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	960.000	960.000
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	2006	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	54.900	190.004
	2011	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	135.104	
Toplam				3.309.995

Tablo 38’de görüldüğü üzere, Bankalar ve Özel Finans Kurumları sektöründe yer alan şirketler, 10 kez “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan, 3 kez “Seri: V No: 65 Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan, 2 kez “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan, 2 kez SPK kararına aykırılıktan,

1 kez “Seri: V No: 46 Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan, 1 kez “Seri: II No: 22 Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan ve 1 kez kanun hükmüne aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 39. Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Yataş Yatak ve Yorgan Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2006	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000	10.000
Toplam				10.000

Tablo 39’da görüldüğü üzere, Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri sektöründe yer alan şirketler, 1 kez “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 40. Elektrik, Gaz ve Su Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Elektrik, Gaz ve Su				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	2012	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Seri: IV, No: 41 sayılı Tebliğ	85.850	85.850
Aksa Enerji Üretim A.Ş.	2012	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	85.850	85.850
İpek Doğal Enerji Kaynakları Araştırma ve Üretim A.Ş.	2012	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	125.478	125.478
Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	2009	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	33.672	33.672
Toplam				330.850

Tablo 40’da görüldüğü üzere, Elektrik, Gaz ve Su sektöründe yer alan şirketler, 2 kez “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar

Tebliğine aykırılıktan, 2 kez “Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan, 1 kez “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan ve 1 kez “Seri: IV No: 41 Sermaye Piyasası Kanunu’na Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 41. Finansal Kiralama ve Factoring Şirketleri Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Finansal Kiralama ve Factoring Şirketleri				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
FFK Fon Finansal Kiralama A.Ş.	2009	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	16.800	16.800
Toplam				16.800

Tablo 41’de görüldüğü gibi, Finansal Kiralama ve Factoring Şirketleri sektöründe yer alan şirketler, 1 kez “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 42. Fonlar Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Fonlar				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	2008	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ	11.836	846.684
	2010	Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 11	33.600	
	2011	Seri: V, No: 65 sayılı Tebliğ Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ Seri: V, No: 46 sayılı Tebliğ Seri: I, No: 40 sayılı Tebliğ	801.248	
Toplam				846.684

Tablo 42’de görüldüğü üzere, Fonlar sektöründe yer alan şirketler, 2 kez “Seri: V No: 65 Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan, 2 kez “Seri: V No: 6 Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan, 1 kez “Seri: V No: 46 Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan, 1 kez “Seri: I No: 40 Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan ve 1 kez de SPK kararına aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 43. Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Akfen Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	2010	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ Seri: VI, No: 11 sayılı Tebliğ	50.400	50.400
Ata Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	2012	Seri: VI, No: 30 sayılı Tebliğ	20.389	20.389
Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	2012	Seri: VI, No: 11 sayılı Tebliğ	18.492	18.492
Kuyumcukent Gayrimenkul Yatırımları A.Ş.	2013	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 19	20.000	20.000
Nurol Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	2012	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	20.389	20.389
Özderici Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	2006	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	21.960	21.960
Pera Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	2013	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	51.510	51.510
Reysaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	2013	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 16	43.120	43.120
Yapı Kredi Koray Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	2013	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber	300.000	300.000
Yeşil Yapı Endüstrisi A.Ş.	2012	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	20.839	20.839
Toplam				567.099

Tablo 43’te görüldüğü üzere, Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları yer alan şirketler, 4 kez “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan, 2’şer kez “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya

Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”, “Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”, “Seri: VI No: 11 Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği” ve SPK kararına aykırılıktan, 1’er kez de “Seri: VI No: 30 Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği”, “Seri: IV No: 27 Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Halka Açık Anonim Ortaklıkların Temettü ve Temettü Avansı Dağıtımında Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ” ve Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber’e aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 44. Gıda, İçki ve Tütün Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Gıda, İçki ve Tütün				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Altınyag Kombinaları A.Ş.	2006	Seri: XI, No: 1 sayılı Tebliğ	10.000	10.000
Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş.	2006	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000	43.600
	2009	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 7	33.600	
Dardanel Önentaş Gıda Sanayii A.Ş.	2009	Kurul Kararına Aykırılık No: 8	16.800	159.448
	2012	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	142.648	
Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş.	2009	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	60.504	60.504
Penguen Gıda Sanayi A.Ş.	2006	Seri: IV, No: 54 sayılı Tebliğ	10.000	10.000
Toplam				283.552

Tablo 44’de görüldüğü üzere, Gıda, İçki ve Tütün sektöründe yer alan şirketler, 2’şer kez “Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” ve SPK kararına aykırılıktan, 1’er kez de “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”, “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”, “Seri: IV No: 54 Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ”, “Seri: XI No: 1 Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Esaslar Hakkında Tebliğ” ve “Seri: XI No: 25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ”e aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 45. Girişim Sermayesi Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Girişim Sermayesi				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Rhea Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.	2013	Seri: VI, No: 15 sayılı Tebliğ	20.000	20.000
Toplam				20.000

Tablo 45’te görüldüğü gibi, Girişim Sermayesi sektöründe yer alan şirketler 1 kez “Seri: VI No: 15 Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliğ”e aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 46. Holdingler ve Yatırım Şirketleri Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Holdingler ve Yatırım Şirketleri				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	2006	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000	10.000
Global Yatırım Holding A.Ş.	2006	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ Seri: V, No: 68 sayılı Tebliğ	30.980	234.776
	2008	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ Seri: V, No: 6 sayılı Tebliğ	65.000	
	2009	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	66.960	
	2011	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	71.836	
Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	2009	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	100.000	145.632
	2010	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	45.632	
Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş.	2008	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	11.836	33.796
	2009	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	21.960	
Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş.	2012	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	123.278	123.278
TAV Havalimanları Holding A.Ş.	2009	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	11.836	11.836
Transtürk Holding A.Ş.	2012	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	123.278	123.278
Usaş Yatırımlar Holding A.Ş.	2009	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	16.800	16.800
Toplam				699.396

Tablo 46’da görüldüğü üzere, Holdingler ve Yatırım Şirketleri sektöründe yer alan şirketler, 9 kez “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan, 2 kez “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan, 1’er kez de “Seri: V No: 6 Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ”, Seri: V No: 68 Aracı Kurumlarda Uygulanacak İç Denetim Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”, “Seri: XI No: 25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ”, “Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” ve muhasebe düzenlemelerine aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 47. Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Basım ve Yayın Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Basım ve Yayın				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Doğan Gazetecilik A.Ş.	2009	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	15.000	15.000
Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.	2008	Kurul Kararına Aykırılık No: 2	15.000	15.000
Toplam				30.000

Tablo 47’de görüldüğü üzere, Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Basım ve Yayın sektöründe yer alan şirketler 1’er kez “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği” ve SPK kararına aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 48. Lokanta ve Oteller Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Lokanta ve Oteller				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Avrasya Petrol ve Turistik Tesisler Yatırımlar A.Ş.	2011	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	36.984	73.968
	2012	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	36.984	
Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	2013	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	52.462	52.462
Toplam				126.430

Tablo 48’de görüldüğü üzere, Lokanta ve Oteller sektöründe yer alan şirketler 2 kez “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan ve 1 kez “Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 49. Madencilik Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Madencilik				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.	2012	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	125.478	125.478
Toplam				125.478

Tablo 49’da görüldüğü üzere, Madencilik sektöründeki şirketler, 1 kez “Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 50. Metal Ana Sanayii Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Metal Ana Sanayii				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırılık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Çemaş Döküm Sanayii A.Ş.	2013	Kurul Kararına Aykırılık No: 15	269.500	269.500
Toplam				269.500

Tablo 50’de görüldüğü gibi, Metal Ana Sanayii sektöründe yer alan şirketler, 1 kez SPK kararına aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 51. Perakende Ticaret Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Perakende Ticaret				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
BİM Birleşik Mağazalar A.Ş.	2006	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000	10.000
Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş.	2009	Kurul Kararına Aykırılık No: 4	16.800	16.800
Milpa Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2008	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ Seri: X, No: 22 sayılı Tebliğ	78.196	78.196
Uyum Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2012	Seri: I, No: 40 sayılı Tebliğ	75.000	95.000
	2013	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber	20.000	
Toplam				199.996

Tablo 51’de görüldüğü gibi, Perakende Ticaret sektöründe faaliyet gösteren şirketler, 2 kez “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan, 1’er kez de “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”, “Seri: I No: 40 Payların Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği”, “Seri: X No: 22 Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ”, SPK kararına aykırılık ve Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber’e aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 52. Spor Hizmetleri Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Spor Hizmetleri				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2011	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	131.634	191.634
	2013	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber	60.000	
Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	2006	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.000	869.860
	2009	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 6	15.000	
	2010	Seri: IV, No: 41 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 10	131.634	
	2013	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	713.226	
Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.	2009	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 4-5	128.800	560.164
	2010	Kurul Kararına Aykırılık No: 10-12	131.634	
	2011	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 10	129.464	
	2012	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ	34.340	
	2013	Kurul Kararına Aykırılık No: 10	135.926	
Toplam				1.621.658

Tablo 52’de görüldüğü üzere, Spor Hizmetleri sektöründe yer alan şirketler, 5 kez SPK kararına aykırılıktan, 4 kez “Seri: IV No: 27 Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Halka Açık Anonim Ortaklıkların Temettü ve Temettü Avansı Dağıtımında Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ”ne aykırılıktan, 3 kez “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği” ve 1’er kez de “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”, “Seri: IV No: 41 Sermaye Piyasası Kanunu’na Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ”, “Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” ve Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber’e aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 53. Taş ve Toprağa Dayalı Sanayii Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Taş ve Toprağa Dayalı Sanayii				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş.	2011	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	50.770	50.770
Toplam				50.770

Tablo 53’de görüldüğü üzere, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayii sektöründeki şirketler, 1 kez “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 54. Teknoloji Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC’ler

Teknoloji				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Escort Teknoloji Yatırım A.Ş.	2006	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	50.000	93.636
	2012	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	11.836	
	2012	Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	15.000	
	2012	Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	16.800	
Anel Telekomünikasyon Elektronik Sistemleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2008	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	11.836	11.836
Arena Bilgisayar Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2009	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliği	15.000	15.000
Toplam				120.472

Tablo 54’de görüldüğü gibi, Teknoloji sektöründe faaliyet gösteren şirketler, 3 kez “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyle, 2’şer kez “Seri: XI No: 25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ” ve muhasebe düzenlemelerine aykırılıktan ve 1 kez de SPK kararına aykırılıktan İPC almıştır.

Tablo 55. Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama Sektöründe Yer Alan Şirketlerin Almış Oldukları İPC'ler

Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama				
Şirket	Ceza Yılı	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı	Şirketin Aldığı Toplam İPC
Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	2008	Kurul Kararına Aykırılık No: 1	11.836	11.836
Toplam				11.836

Tablo 55’de görüldüğü gibi, Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama sektöründe yer alan şirketler, 1 kez SPK kararına aykırılıktan İPC almıştır.

Söz konusu hükümleri ihlal edilen tebliğler ve diğer mevzuat hakkında, sözü edilen ceza sayıları, her denetimde tek başına gerçekleşmemiştir. Bazı cezalar, bir veya birden fazla mevzuat hükmüne aykırılıktan verilmiştir. Bu durumun sebebi, SPK bültenlerinde, bir kısım tebliğler ve çeşitli mevzuat ile ilgili verilmiş İPC’lerde, İPC sayılarının birden çok İPC için tek kalemde yazılmış olmasıdır.

3.7.10. En Yüksek İPC’yi Hangi Sektörde Bulunan Şirketler Almıştır?

Tablo 38’de görüldüğü üzere, Borsa İstanbul sektörleri içerisinde 2006-2013 yılları arasında en yüksek İPC’yi, Banka ve Özel Finans Kurumları sektöründe bulunan şirketler almıştır. Söz konusu sektörde yer alan 8 şirkete, 2006-2013 yılları arasında toplam 3.309.995 ₺ İPC uygulanmıştır.

Tablo 37-55’den anlaşılacağı üzere, Banka ve Özel Finans Kurumları sektörünü, 1.621.658 ₺ İPC ile Spor Hizmetleri sektöründe yer alan şirketler ve 1.506.508 ₺ İPC ile Aracı Kurumlar sektöründe yer alan şirketler takip etmiştir. Ardından sırasıyla, 846.684 ₺ İPC ile Fonlar sektörü, 699.396 ₺ İPC ile Holdingler ve Yatırım Şirketleri sektörü, 567.099 ₺ İPC ile Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları sektörü, 330.850 ₺ İPC ile Elektrik, Gaz ve Su sektörü, 283.552 ₺ İPC ile Gıda, İçki ve Tütün sektörü, 269.500 ₺ İPC ile Metal Ana Sanayii sektörü, 199.996 ₺ İPC ile Perakende Ticaret sektörü, 126.430 ₺ İPC ile Lokanta ve Oteller sektörü, 125.478 ₺

İPC ile Madencilik sektörü, 120.472 ₺ İPC ile Teknoloji sektörü, 89.920 ₺ İPC ile Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler sektörü, 50.770 ₺ İPC ile Taş ve Toprağa Dayalı Sanayii sektörü, 30.000 ₺ İPC ile Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Basım ve Yayın sektörü, 20.000 ₺ İPC ile Girişim Sermayesi sektörü, 16.800 ₺ İPC ile Finansal Kiralama ve Factoring Şirketleri sektörü, 11.836 ₺ İPC ile Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama sektörü ve 10.000 ₺ İPC ile Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri sektöründe bulunan şirketler gelmektedir.

3.7.11. En Çok Şirketin İPC Aldığı Sektör Hangisidir?

Tablo 43’de görüldüğü gibi, Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları sektöründeki şirketler, en çok sayıda İPC almıştır. Bu sektörde yer alan 10 şirket, 2006-2013 yılları arasında İPC almıştır.

İlgili diğer tablolardan anlaşılacağı gibi, Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları sektörünü, 8 adet İPC alan şirket ile Bankacılık ve Özel Finans Kurumları sektörü ile Holdingler ve Yatırım Şirketleri sektörü takip etmektedir. Ardından sırasıyla, 5 şirket ile Gıda, İçki ve Tütün sektörü, 4 şirket ile Elektrik, Gaz ve Su sektörü ve Perakende Ticaret sektörü, 3 şirket ile Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler sektörü, Spor Hizmetleri sektörü ve Teknoloji sektörü, 2 şirket ile Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Basım ve Yayın sektörü ve Lokanta ve Oteller sektörü takip etmektedir. Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri, Finansal Kiralama ve Factoring Şirketleri, Fonlar, Girişim Sermayesi, Madencilik, Metal Ana Sanayii, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayii ve Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama sektörlerinden, 2006-2013 yılları arasında 1’er şirket İPC almıştır.

3.7.12. En Yüksek İPC’yi Hangi Şirket Almıştır?

Tablo 38’de görüldüğü gibi, 2006-2013 yılları arasında SPK tarafından yapılan denetimler sonucunda en yüksek İPC’yi Akbank T.A.Ş. almıştır. Şirkete 2009 yılında 60.000 ₺ ve 2011 yılında 937.226 ₺ olmak üzere toplam 997.226 ₺ İPC uygulanmıştır.

Tablo 38 görüldüğü üzere, Akbank T.A.Ş.'nin ardından en yüksek İPC'yi alan ikinci şirket Türkiye İş Bankası A.Ş.'dir. Şirkete SPK tarafından 2011 yılında 960.000 ₺ tutarında bir İPC uygulanmıştır. Tablo 52'den de anlaşılacağı gibi Türkiye İş Bankası A.Ş.'yi, 869.860 ₺ tutarındaki İPC ile Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. takip etmiştir. Şirket 2006 yılında 10.000 ₺, 2009 yılında 15.000 ₺, 2010 yılında 131.634 ₺ ve 2013 yılında 713.226 ₺ İPC almıştır.

İlgili diğer tablolardan anlaşılacağı üzere, yukarıda bahsi geçen şirketleri sırasıyla, 846.684 ₺ İPC ile Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş., 766.536 ₺ İPC ile Global Menkul Değerler A.Ş., 560.164 ₺ İPC ile Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş., 428.548 ₺ İPC ile T. Garanti Bankası A.Ş., 388.392 ₺ İPC ile Denizbank A.Ş., 300.000 ₺ İPC ile Yapı Kredi Koray Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş., 269.500 ₺ İPC ile Çemaş Döküm Sanayii A.Ş., 238.054 ₺ İPC ile İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş., 234.776 ₺ İPC ile Global Yatırım Holding A.Ş., 200.745 ₺ İPC ile Finansbank A.Ş., 190.004 ₺ İPC ile Yapı ve Kredi Bankası A.Ş., 189.958 ₺ İPC ile İfo Yatırım A.Ş., 181.760 ₺ İPC ile Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş., 159.448 ₺ İPC ile Dardanel Önentaş Gıda Sanayii A.Ş., 130.200 ₺ İPC ile Osmanlı Menkul Değerler A.Ş. ve 125.478'er ₺ İPC ile İpek Doğal Enerji Kaynakları Araştırma ve Üretim A.Ş. ve Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş. takip etmektedir. Sayılan şirketler dışında kalan şirketler, 100.000 ₺'nin altında İPC almıştır.

3.7.13. Hangi Şirketler Muhtelif Yıllarda Birden Çok İPC Almıştır?

Tablo 56'da yer alan veriler yorumlanarak, bu araştırma sorusuna cevap aranacaktır.

Tablo 56. Farklı Denetimlerde Birden Çok İPC Alan Şirketler

Şirket	Ceza Alınan Yıl	Denetim Sayısı	Toplam Denetim Sayısı	İPC Tutarı	Toplam İPC Tutarı
Akbank T.A.Ş.	2009	1	2	60.000	997.226
	2011	1		937.226	
Avrasya Petrol ve Turistik Tesisler Yatırımlar A.Ş.	2011	1	2	36.984	73.968
	2012	1		36.984	
Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş.	2006	1	2	10.000	43.600
	2009	1		33.600	
Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2011	1	2	131.634	191.634
	2013	1		60.000	
Dardanel Önentaş Gıda Sanayii A.Ş.	2009	1	2	16.800	159.448
	2012	1		142.648	
Denizbank A.Ş.	2011	2	2	388.392	388.392
Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş.	2009	2	2	60.504	60.504
Escort Teknoloji Yatırım A.Ş.	2006	1	2	50.000	93.636
	2012	1		43.636	
Finansbank A.Ş.	2007	1	4	11.836	200.745
	2011	1		125.400	
	2012	1		20.389	
	2013	1		43.120	
Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	2006	1	4	10.000	869.860
	2009	1		15.000	
	2010	1		131.634	
	2013	1		713.226	
Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	2006	1	4	50.000	181.760
	2007	2		120.780	
	2008	1		10.980	
Global Menkul Değerler A.Ş.	2007	1	5	54.900	766.536
	2008	1		118.364	
	2009	1		16.800	
	2011	1		304.620	
	2012	1		271.852	

Tablo 56. Devam

Global Yatırım Holding A.Ş.	2006	2	7	30.980	234.776
	2008	2		65.000	
	2009	2		66.960	
	2011	1		71.836	
Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	2009	1	2	100.000	145.632
	2010	1		45.632	
Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş.	2008	1	2	11.836	33.796
	2009	1		21.960	
İnfo Yatırım A.Ş.	2007	1	4	50.000	189.958
	2009	1		11.836	
	2011	1		17.170	
	2013	1		110.952	
İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	2006	1	5	10.000	238.054
	2008	2		189.382	
	2009	2		38.672	
Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş.	2009	1	2	16.800	59.920
	2013	1		43.120	
Osmanlı Menkul Değerler A.Ş.	2007	1	2	11.836	130.200
	2008	1		118.364	
T. Garanti Bankası A.Ş.	2008	1	6	23.672	305.270
	2011	1		83.680	
	2012	1		40.778	
	2013	3		157.140	
Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.	2009	1	6	128.800	560.164
	2010	1		131.634	
	2011	2		129.464	
	2012	1		34.340	
	2013	1		135.926	
Uyum Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2012	1	2	75.000	95.000
	2013	1		20.000	
Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	2008	1	3	11.836	846.684
	2010	1		33.600	
	2011	1		801.248	
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	2006	1	2	54.900	190.004
	2011	1		135.104	

Tablo 56’da görüldüğü üzere, 2006-2013 yılları arasında SPK tarafından yapılan denetim faaliyetlerinde, farklı yıllarda muhtelif sayılarda İPC alan şirketler sıralanmıştır. Tablo 12’ye göre Global Yatırım Holding A.Ş.; 2006, 2008 ve 2009 yıllarında 2 ve 2011 yılında 1 kez olmak üzere toplam 7 kez İPC almıştır. Bu denetimler sonucunda söz konusu şirkete toplam 234.776 ₺ İPC uygulanmıştır.

Yine Tablo 56’de görüldüğü üzere, T. Garanti Bankası A.Ş. ve Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş., 6’şar kez İPC almıştır. T. Garanti Bankası A.Ş., 2008, 2011 ve 2012 yıllarında 1 ve 2013 yılında 3 denetimde İPC almıştır. Şirket bu denetimler sonucunda toplam 305.270 ₺ İPC almıştır. Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş. ise 2009, 2010, 2012 ve 2013 yıllarında 1 ve 2011 yılında 2 denetim sonucunda İPC almıştır. Şirketin aldığı toplam İPC 560.164 ₺’dir.

Global Menkul Değerler A.Ş. ve İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş., 2006-2013 yılları arasında 5’er kez İPC almıştır. Global Menkul Değerler A.Ş. 2007, 2008, 2009, 2011 ve 2012 yıllarında 1’er denetimde İPC almıştır. Şirket bu denetimler sonucunda toplam 766.536 ₺ İPC almıştır. İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ise 2006 yılında 1 ve 2008, 2009 yıllarında 2 denetimde İPC almıştır. Şirketin aldığı toplam İPC 238.054 ₺’dir.

Finansbank A.Ş., Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş., İfo Yatırım A.Ş. ve Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş. 2006-2013 yılları arasında 4’er kez İPC almıştır. Finansbank A.Ş. 2007, 2011, 2012 ve 2013 yıllarında 1’er denetim, Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. 2006, 2009, 2010 ve 2013 yıllarında 1’er denetim, İfo Yatırım A.Ş. 2007, 2009, 2001 ve 2013 yıllarında 1’er denetim ve son olarak Gedik Yatırım Menkul Değerler A.Ş. 2006 ve 2008 yıllarında 1’er ve 2007 yılında 2 denetim sonucunda İPC almıştır.

Tablo 56’de görüldüğü gibi, sözü edilen şirketler dışında kalan, Akbank T.A.Ş., Avrasya Petrol ve Turistik Tesisler Yatırımlar A.Ş., Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş., Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş., Dardanel Önentaş Gıda Sanayii A.Ş., Denizbank A.Ş., Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş., Escort Teknoloji Yatırım A.Ş., Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş., Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş., Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş., Osmanlı Menkul

Değerler A.Ş., Uyum Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş., 2006-2013 yılları arasında çeşitli yıllarda 2’şer denetim sonucunda İPC almışlardır.

3.7.14. Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerle İlgili İPC Almış Şahıslardan Hangileri En Yüksek İPC almıştır?

SPK tarafından 2006-2013 yılları arasında yapılan denetimlerde, şirketlerle birlikte şahıslara da İPC verilmiştir. Bu şahıslar, payları BIST’te işlem gören bir şirketin yönetim kurulu üyesi ya da çalışanı olabildiği gibi, ayrıca payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlarda yönetim kurulu üyesi ya da çalışan olarak görev yapan kişiler olabilir. Bunun yanı sıra, herhangi bir şirkette görevi olmayan, yatırımcı sıfatıyla payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilgili işlem yapan kişiler de SPK denetimleri sonucunda İPC almışlardır.

Ek 2’de görüldüğü üzere, 2006-2013 yılları arasında, SPK tarafından yapılan denetimlerde, şahıslar arasında en yüksek İPC Mehmet KUTMAN isimli şahsa verilmiştir. Mehmet KUTMAN isimli şahıs İPC’yi, Global Yatırım Holding A.Ş.’nin yönetim kurulu başkanı olarak almıştır. Adı geçen şahıs, 2006 yılında 54.688 ₺, 2007 yılında 406.860 ₺ ve 2011 yılında 300.000 ₺ olmak üzere toplam 761.548 ₺ İPC almıştır. Söz konusu İPC’lerden, 2006 ve 2007 yılındakiler, “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne, 2011 yılındaki İPC ise “Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan verilmiştir.

Mehmet KUTMAN’ın ardından en yüksek ikinci İPC, 681.856 ₺ ile Ali KARAKAYA isimli şahsa verilmiştir. Adı geçen şahıs, yatırımcı sıfatıyla yaptığı işlemler nedeniyle İPC uygulamasına tabii olmuştur. Ali KARAKAYA’ya, 2011 yılında Petkim Petrokimya Holding A.Ş. ile ilgili yapmış olduğu işlem ya da işlemlerden ötürü İPC verilmiştir. Söz konusu İPC, “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık gerekçesiyle uygulanmıştır.

Yine Ek 2’de görüldüğü üzere, Ali KARAKAYA’nın ardından en yüksek üçüncü İPC, Levent ERDOĞAN isimli şahsa verilmiştir. Bu şahıs İPC’yi, Latek Lojistik Ticaret A.Ş.’nin yönetim kurulu başkanı olarak almıştır. Adı geçen şahsa, 2013 yılı içerisinde, SPK tarafından alınan karara aykırılıktan, 269.500 ₺ İPC verilmiştir.

Levent ERDOĞAN isimli şahsı, 243.928’er ₺ İPC ile Adnan POLAT, Ali HAŞHAŞ ve Mehmet Yiğit ŞARDAN isimli şahıslar takip etmiştir. Söz konusu kişilerden Adnan POLAT, İPC alınan dönemde Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.’nin yönetim kurulu başkanı, Ali HAŞHAŞ ve Mehmet Yiğit ŞARDAN ise yönetim kurulu üyesidir. Adı geçen şahıslara 2009 yılında “Seri: IV No: 27 Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Halka Açık Anonim Ortaklıkların Temettü ve Temettü Avansı Dağıtımında Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ”e ve SPK tarafından alınan karara aykırılıktan 15.000’er ₺, 2011 yılında SPK tarafından alınan karara aykırılıktan 114.464’er ₺ ve 2013 yılında “Seri: I No: 31 Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan yine 114.466’er ₺ İPC verilmiştir. Bu şahısların ardından, İPC aldığı dönemde yine Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.’de yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmakta olan, Murat YALÇINDAĞ isimli şahıs gelmektedir. Adı geçen şahıs, 2011 yılında SPK tarafından alınan karara aykırılıktan 114.146 ₺ ve 2013 yılında “Seri: I No: 31 Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan 114.464 ₺ olmak üzere toplam 228.928 ₺ İPC almıştır.

Ek 2’den de anlaşılacağı üzere, Murat YALÇINDAĞ’ın ardından, yine Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.’de yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmakta olan, Mahir Haldun ÜSTÜNEL ve Mümtaz TAHİNCİOĞLU isimli şahıslar gelmektedir. Adı geçen şahıslar, 2009 yılında “Seri: IV No: 27 Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Halka Açık Anonim Ortaklıkların Temettü ve Temettü Avansı Dağıtımında Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ”e ve SPK tarafından alınan karara aykırılıktan 15.000’er ₺ ve 2013 yılında “Seri: I No: 31 Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan yine 114.466’er ₺ olmak üzere ayrı ayrı toplam 129.464’er ₺ İPC almışlardır. Bu şahısları, her biri 114.464’er ₺ İPC alan, Mehmet HELVACI, Mehmet Yalçın ORHON, Doğan Sami Hamdi YALÇINKAYA ve Selim SAYILGAN isimli, İPC aldıkları dönemde Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.’nin yönetim kurulu üyesi olarak görev yapan şahıslar izlemektedir.

Söz konusu şahıslardan, Mehmet HELVACI, Mehmet Yalçın ORHON ve Doğan Sami Hamdi YALÇINKAYA, 2011 yılında SPK kararına aykırılıktan, Selim SAYILGAN ise 2013 yılında “Seri: I No: 31 Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan İPC almıştır. Bu şahısların ardından, 100.000 ₺’lik İPC ile Erol GÖKER isimli şahıs gelmektedir. Adı geçen şahıs İPC aldığı dönemde, Global Yatırım Holding A.Ş.’nin yönetim kurulu üyesidir. Erol GÖKER İPC’yi, “Seri: XI No: 29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılıktan almıştır.

Yukarıda bahsi geçen şahıslar dışında kalan diğer kişilerin almış oldukları İPC’lerin hepsi, 100.000 ₺’nin altındadır. SPK tarafından şahıslara verilen İPC’ler, İPC konu olan suçun ya da eylemin gerçekleştiği yıldan farklı, diğer bir ifadeyle daha eski dönemlere ait olabilmektedir.

3.7.15. Payları BIST’te İşlem Gören Şirketlerden En Çok Hangileri İle İlgili Şahıslar İPC Almıştır?

SPK tarafından 2006-2013 yılları arasında yapılan denetimlerde, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilgili olarak, bazı şirketlerle ilgili bir şahıs, bazı şirketlerle ilgili ise, birden çok şahıs, muhtelif yıllarda İPC almıştır.

Ek 2’de görüldüğü gibi, Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. ile ilişkili, 12 farklı şahıs, çeşitli yıllarda İPC almıştır. Bu şahısların hepsi İPC almalarına neden olan aykırılığı işlediklerinde, şirketin yönetim kurulunda görev yapmaktadırlar. Bahsi geçen 12 şahıs İPC’leri, 2009, 2011 ve 2013 yıllarında almışlardır. Bu şahıslardan, Adnan POLAT, Ali HAŞHAŞ ve Mehmet Yiğit ŞARDAN sözü edilen üç yılda da, Mahir Haldun ÜSTÜNEL, Murat YALÇINDAĞ ve Mümtaz TAHİNCİOĞLU iki yılda, geriye kalan Cemal ÖZGÖRKEY, Doğan Sami Hamdi YALÇINKAYA, Mehmet HELVACI, Mehmet Yalçın ORHON, Selim SAYILGAN ve Sinan KILIÇ isimli şahıslar ise birer yılda İPC almışlardır.

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.’den sonra en çok kendisi ile ilgili şahıs İPC alan şirket Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.’dir. Şirketle ilişkili 8 farklı şahıs İPC almıştır. Söz konusu İPC’lerin tümü, SPK tarafından 2006

yılında verilmiştir. Bahsi geçen şahısların hepsi İPC almalarına neden olan aykırılığı işlediklerinde, şirketin yönetim kurulunda görev yapmaktadırlar.

Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.'nin ardından, kendileriyle ilişkili 5 farklı şahıs İPC alan, Altınyâğ Kombinaları A.Ş., Çemaş Döküm Sanayii A.Ş., Favori Dinlenme Yerleri A.Ş., İttifak Holding A.Ş. ve Sasa Polyester Sanayi A.Ş. gelmektedir. Söz konusu şirketlerden Altınyâğ Kombinaları A.Ş., Favori Dinlenme Yerleri A.Ş. ve İttifak Holding A.Ş. ile ilişkili şahıslar, İPC'leri 2006 yılında almışlardır. Ayrıca Favori Dinlenme Yerleri A.Ş. ile ilişkili söz konusu 5 şahıs, aynı yıl içerisinde iki kez İPC almıştır. Sasa Polyester Sanayi A.Ş. ile ilişkili şahıslar İPC'leri 2007 yılında, Çemaş Döküm Sanayii A.Ş., ile ilişkili şahıslar ise 2011 yılında İPC almışlardır. Bahsi geçen şahısların hepsi İPC almalarına neden olan aykırılığı işlediklerinde, şirketin yönetim kurulunda görev yapmaktadırlar.

Yine Ek 2'de görüldüğü üzere, Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile ilişkili 4 farklı şahıs İPC almıştır. Söz konusu İPC'lerin tümü, SPK tarafından 2007 yılında verilmiştir. Bahsi geçen şahısların hepsi, İPC almalarına neden olan aykırılığı işlediklerinde şirketin yönetim kurulunda görev yapmaktadırlar.

Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ardından, kendileriyle ilişkili 2 farklı şahıs İPC alan, Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş., Global Yatırım Holding A.Ş., Mensa Sınai Ticari ve Mali Yatırımlar A.Ş. ve Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş. gelmektedir. Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş. ile ilişkili şahıslar İPC'leri, 2010 yılında, Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş. ile ilişkili şahıslar İPC'leri, 2009 yılında almıştır. Global Yatırım Holding A.Ş. ile ilişkili kişilerden Mehmet KUTMAN, 2006, 2007 ve 2011 yıllarında 3 İPC, Erol GÖKER ise 2011 yılında 1 İPC almıştır. Mensa Sınai Ticari ve Mali Yatırımlar A.Ş. ile ilişkili kişiler ise 2006 ve 2007 yıllarında 2'şer İPC almışlardır. Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş., Global Yatırım Holding A.Ş. ve Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş. ile ilişkili kişiler hepsi İPC almalarına neden olan aykırılığı işlediklerinde, şirketin yönetim kurulunda görev yapmaktadırlar. Mensa Sınai Ticari ve Mali Yatırımlar A.Ş. ile ilişkili kişilerden Mehmet ULUTAŞ İPC almalarına neden olan aykırılığı işlediklerinde yönetim kurulu üyesi, Faik ULUTAŞ ise genel müdür olarak görev yapmaktadır.

Sözü edilen şirketler dışında kalan şirketler ile ilişkili kişiler, 1'er kez İPC almıştır.

3.7.16. Şahıslara Verilen İPC'ler Açısından Bakıldığında, Hangi Şirketler Ne Kadar İPC Almıştır?

Ek 2'de görüldüğü üzere, şahıslara verilen İPC açısından bakıldığında, en yüksek İPC'yi Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. ile ilişkili kişiler almıştır. Adı geçen şirketle ilişkili kişilere, 2006-2013 yılları arasında SPK tarafından yapılan denetimler sonucunda toplam 1.707.496 ₺ İPC verilmiştir. Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.'nin ardından, 861.548 ₺ İPC ile Global Yatırım Holding A.Ş. ile ilişkili kişiler gelmektedir. Üçüncü olarak ise 681.856 ₺ İPC ile Petkim Petrokimya Holding A.Ş. ile ilişkili kişiler gelmektedir.

Yine Ek 2'de görüldüğü üzere, Mensa Sınai Ticari ve Mali Yatırımlar A.Ş. ile ilişkili kişiler 125.880 ₺, Favori Dinlenme Yerleri A.Ş. ile ilişkili kişiler 109.800 ₺ İPC almıştır. Çemaş Döküm Sanayii A.Ş. ile ilişkili kişiler 92.460 ₺, Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş. ile ilişkili kişiler 87.840 ₺ İPC almıştır. Yeşil Yapı Endüstrisi A.Ş. ile ilişkili kişiler 59.180 ₺, Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş. ile ilişkili kişiler ise 55.376 ₺ İPC almıştır. Altınyag Kombinaları A.Ş., İttifak Holding A.Ş. ve Sasa Polyester Sanayi A.Ş. ile ilişkili kişiler 54.900'er ₺ İPC almıştır.

Turcas Petrol A.Ş. ile ilişkili kişiler, 50.000 ₺, Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile ilişkili kişiler 47.344 ₺ İPC almıştır. Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş. ile ilişkili kişiler 33.600 ₺, AVOD Kurutulmuş Gıda ve Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile ilişkili kişiler 20.389 ₺ İPC almıştır. Yeşil Yatırım Holding A.Ş. ile ilişkili kişiler 20.000 ₺, Bilici Yatırım Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile ilişkili kişiler 18.492 ₺ İPC almıştır. Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş., Latek Lojistik Ticaret A.Ş. ve Link Bilgisayar Sistemleri Yazılımı ve Donanımı San. ve Tic. A.Ş. ile ilişkili kişiler, 17.170'er ₺ İPC almıştır. Bossa Ticaret ve Sanayii İşletmeleri T.A.Ş. ile ilişkili kişiler 15.000 ₺, Akbank T.A.Ş. ve Konfrut Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile ilişkili kişiler ise 10.980'er ₺ İPC almıştır.

SONUÇ

Tasarrufların reel ekonomiye kazandırıldığı ve atıl kaynakların değerlendirildiği sermaye piyasaları, günümüzde ulaştığı işlem hacimleri ve büyüklüğü ile etkin bir denetim mekanizmasına ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaca binaen, devletler sermaye piyasalarında güvenilirliği, şeffaflığı ve istikrarı sağlamak için çeşitli kuruluşlar eliyle, piyasalar üzerinde denetim ve gözetim faaliyeti yürütmektedir.

Ülkemizde, sermaye piyasaları üzerinde denetim, gözetim, düzenleme, inceleme ve araştırma yapmakla yükümlü en yetkili kurum SPK'dır. SPK; yatırımcı şikayetleri, BIST ve diğer kamu kuruluşlarının bildirimleri, basında çıkan haberler ve ekonomide yaşanan gelişmeler üzerine yetki alanına giren şirketler ve şahıslar üzerinde denetim faaliyetinde bulunur. Denetimler sonucunda şirketler ya da şahıslara, idari para cezası, işlem yasağı, ihtiyati tedbir ya da ihtiyati haciz, savcılıklara suç duyurusu vb. yaptırımlar uygulayabilir. SPK'nın denetim faaliyeti ile ulaşılmak istenen amaçlar; sermaye piyasalarında faaliyet gösteren şirketler arasında adil rekabetin temin edilmesi, piyasaların güven, şeffaflık, istikrar içinde çalışmasının sağlanması, kamunun aydınlatılması, denetimlerde saptanan aksaklıklar ve sorunlar doğrultusunda, mevzuatta gerekli düzenlemelerin ve yeniliklerin yapılması olarak sayılabilir.

Çalışmada, payları BIST'te işlem gören şirketlere, bunlarla ilişkili şahıslara ve payları BIST'te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar ile ilgili olarak, SPK'nın 2006-2013 yılları arasında vermiş olduğu idari para cezaları incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken, 16 adet araştırma sorusu oluşturulmuş, toplanan verilerle oluşturulan tablolar değerlendirilip yorumlanarak araştırma soruları cevaplanmıştır. Bu çalışmanın amacı, SPK'nın tabii olduğu mevzuat açısından denetimdeki rolünü

ortaya koymak, denetimler sonucunda verilen idari para cezalarının tutarlarının ve mevzuatın hangi hükümlerine aykırı olduğunun tespitini yapmaktır.

Çalışmada; SPK'nın, 19 farklı sektörde yer alan toplam 62 adet payları BIST'te işlem gören şirkete vermiş olduğu İPC'ler incelenmiştir. Ayrıca payları BIST'te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili olan toplam 16 kuruluş ve payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili toplam 68 kişiye verilen İPC'ler incelenmiştir.

Payları BIST'te işlem gören şirketler, 2006-2013 yılları arasında toplam 8.709.682 ₺ İPC almıştır. En çok ceza 3.944.600 ₺ ile 2011 yılında verilmiştir. En çok sayıda İPC ise 20 farklı şirkete İPC uygulanan 2009 yılında verilmiştir. Payları BIST'te işlem gören şirketlerden en yüksek İPC'yi 997.226 ₺ tutarındaki ceza ile Akbank T.A.Ş. almıştır.

SPK denetimlerinde, 2006-2013 yılları arasında en yüksek İPC'yi, Banka ve Özel Finans Kurumları sektöründe bulunan şirketler almıştır. Bu sektördeki şirketlere SPK tarafından toplam 3.309.995 ₺ İPC verilmiştir. Yine sektörler açısından bakıldığında, Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları sektöründe bulunan 10 şirketin İPC aldığı görülmektedir. Dolayısıyla en çok şirketin ceza aldığı sektör de bu sektördür.

Çalışmada göze çarpan noktalardan biri de, muhtelif yıllarda birden çok İPC alan şirketlerdir. Payları BIST'te işlem gören şirketlerden 24 tanesi, 2006-2013 yılları arasında farklı yıllarda birden çok ceza almıştır. Bu şirketlerden Global Yatırım Holding A.Ş.; 2006, 2008, 2009 ve 2011 yıllarında toplam 7 kez İPC almıştır. T. Garanti Bankası A.Ş. ile Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.'de muhtelif yıllarda toplam 6'şar kez İPC almıştır.

Payları BIST'te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar, 2006-2013 yılları arasında toplam 1.293.650 ₺ İPC almıştır. Bu kuruluşlar en yüksek İPC'yi en yüksek İPC'yi 398.820 ₺ tutarındaki ceza ile 2006 yılında almışlardır. Söz konusu kuruluşlar içerisinde en yüksek İPC'yi, 390.000 ₺ tutarındaki ceza ile Avrasya Yatırım Holding A.Ş. isimli şirket almıştır. Bu kuruluşların ilişkili oldukları şirketlere bakıldığında ise en çok Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ile ilişkili olan kuruluşların İPC aldığı görülmüştür. Bahsi geçen şirket ile ilgili 4 adet kuruluşa İPC verilmiştir.

Çalışmada incelenen, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan şahısların almış oldukları İPC’lerden, en yüksek cezayı, toplam 761.578 ₺ tutarındaki İPC ile, ceza aldığı dönemde Global Yatırım Holding A.Ş.’nin yönetim kurulu başkanı olan Mehmet KUTMAN isimli şahıs almıştır. Bahsi geçen şahıs 2006, 2007 ve 2011 yıllarında 3 adet İPC almıştır. Bu şahsın ardından, yatırımcı sıfatıyla Petkim Petrokimya Holding A.Ş. ile ilgili yapmış olduğu işlem ya da işlemlerden ötürü 2011 yılında almış olduğu 681.856 ₺ tutarındaki İPC ile Ali KARAKAYA isimli şahıs gelmektedir. Payları BIST’te işlem gören şirketlerden en çok hangisi ile ilişkili şahısların İPC almış oldukları incelendiğinde ise Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. ile ilişkili, 12 farklı kişinin çeşitli yıllarda İPC aldığı görülmüştür. Bu 12 kişinin tamamı, İPC’ye konu olan eylemleri işledikleri dönemde şirketin yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadırlar.

Çalışmada, SPK tarafından yayınlanan hangi tebliğlerin ve hangi mevzuat hükümlerinin ihlal edildiği de incelenmiştir. 2006-2013 yılları arasında SPK tarafından gerçekleştirilen denetim faaliyetlerinde, inceleme konusu dahilindeki payları BIST’te işlem gören şirketlere, bunlarla ilişkili şahıslara ve payları BIST’te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST’te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlara; en çok “Seri: VIII No: 54 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyle İPC verilmiştir. Bu tebliğe aykırılıktan verilen 41 adet ceza sonucunda toplam 5.100.916 ₺ tutarında İPC uygulamasında bulunulmuştur. Bu tebliği 54 adet, toplam 3.148.155 ₺ tutarındaki İPC ile SPK tarafından alınan karara aykırılık nedeniyle verilen cezalar takip etmiştir. “Seri: VIII No: 39 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği”ne aykırılık nedeniyle de 61 adet toplam 2.500.396 ₺ tutarında İPC verilmiştir. Burada üzerinde durulması gereken nokta, aynı konuyu yani özel durumların açıklamalarını düzenleyen Seri: VIII No: 39 ve Seri: VIII No: 54 sayılı tebliğlerle ilgili ceza adetlerinin ve tutarlarının çok yüksek olmasıdır. Seri: VIII No: 54 sayılı tebliğ 2009 yılında yayınlanmış ve Seri: VIII No: 39 sayılı tebliğin yürürlüğünü ortadan kaldırmıştır. Dolayısıyla bu tebliğler, hükümleri itibariyle tek bir tebliğ olarak düşünülebilir. Ek olarak, yine özel durum açıklamalarını düzenleyen Özel Durum Açıklamalarına İlişkin Rehber’e aykırılık nedeniyle de payları BIST’te işlem

gören şirketlere 3 adet toplam 380.000 ₺ tutarında İPC verilmiştir. Bu durum, SPK'nın özel durum açıklamalarına verdiği önemi göstermektedir.

Yapılan bu çalışmanın, denetçilere, şirketlere ve şirketlerde karar alma pozisyonundaki kişilere, yatırımcılara ve SPK'ya, dolayısıyla devlete faydalı olacağı düşünülmektedir.

Denetçiler açısından; denetleme yapacakları şirketlerin, önceki yıllarda SPK tarafından herhangi bir İPC uygulamasına tabi tutulup tutulmadığının görülmesi, eğer alınmış bir İPC varsa nedenlerine bakılıp, yapılan denetimlerde o konuların üzerinde daha titizlikle durulması konusunda yol gösteri olacağı öngörülmektedir.

Şirketler açısından; eğer şirket İPC almış ise hangi konularda eksikliklerinin bulunduğu tespitini ve bu eksikliklerin giderilmesini sağlayacaktır. Şirket ceza almamış olsa dahi, diğer şirketlerin ceza alma nedenleri incelenip, eğer bu konularda şirketin bir eksikliği olduğu düşünülüyorsa, SPK tarafından ceza verilmeden önce bu eksikliklerin giderilmesi yönünden katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yatırımcılar açısından; yatırım yapacakları şirketlerin, daha önce SPK tarafından herhangi bir idari para cezası alıp almadığının görülmesi, bu cezaların muhtelif yıllarda süreklilik arz edip etmediğinin belirlenmesi konusunda fikir vereceği ve yatırımcılara karar almalarında yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada konu edilen denetimleri yapan SPK, dolayısıyla devlet açısından; sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kuruluşların hangi konularda eksikliklerinin bulunduğu ve hangi cezai işlem gerektiren fiillerin tekrar edildiğinin görülmesi, elde edilen bilgiler ışığında mevzuatta yeni düzenlemeler yapılması gibi faydalar sağlayacağı öngörülmektedir.

Akademik açıdan; çalışmanın SPK'nın sermaye piyasalarında gerçekleştirmiş denetim faaliyetini uygulamalı olarak, somut verilerle inceleyen ilk çalışma olduğu düşünülmektedir. Bu yönüyle çalışmanın bu konuda veya benzeri konularda yapılacak daha sonraki çalışmalara örnek olabileceği öngörülmektedir. Çalışmanın konusu ve uygulaması ile ilişkili şu konularda akademik çalışmalar yapılabilir;

- Çalışmanın kapsamına alınmayan ancak faaliyet alanları itibariyle SPK'nın yetki alanına giren diğer şirket ve kuruluşların almış oldukları İPC'lerin incelenmesi.
- Çalışmada hükümlerine aykırılık tespit edilen tebliğler ve mevzuat hükümlerine ilişkin spesifik incelemeler.
- BIST30, BIST50 ve BIST100 endekslerinde yer alan şirketlerin almış oldukları İPC'lerin incelenmesi.
- Payları BIST'te işlem gören şirketlerin sektör bazlı almış oldukları İPC'lerin incelenmesi.
- SPK'nın denetimler sonucunda İPC haricinde uyguladığı; suç duyurusu, ihtiyati tedbir, işlem yasağı gibi yaptırımlarının incelenmesi.

KAYNAKÇA

- 2012/4213 sayılı Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı (2013, 23 Ocak) *T. C. Resmi Gazete*, 28537.
- 2014/5973 sayılı Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı (2014, 14 Mart) *T. C. Resmi Gazete*, 28941.
- 2499 sayılı Mülga Sermaye Piyasası Kanunu (1981, 30 Temmuz) *T. C. Resmi Gazete*, 17416.
- 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (2011, 2 Şubat) *T. C. Resmi Gazete*, 24335.
- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu (2005, 1 Kasım) *T. C. Resmi Gazete*, 25983.
- 660 sayılı Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2011, 2 Kasım) *T. C. Resmi Gazete*, 28103.
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (2011, 14 Şubat) *T. C. Resmi Gazete*, 27846.
- 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu İle Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2012, 30 Haziran) *T. C. Resmi Gazete*, 28339.
- 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (2012, 30 Aralık) *T. C. Resmi Gazete*, 28513.
- AAA The Auditing Concepts Committee (1972), "Report of the Committee on Basic Auditing Concepts 1972", *The Accounting Review*, 47, 15-74.
- AAOIFI (2008) *AAOIFI Shariah Standard No. 17 'Investment Sukuk'*.
<http://www.global-islamic-finance.com/2009/10/sharia-standard-no-17-investment-sukuk.html> (14 Nisan 2014).

- Adıgüzel, B. (2010) "Türk Sermaye Piyasasında Yeni Bir Sermaye Piyasası Aracı Olarak Varant" *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14 (3-4), 227-267.
- Akbulak, Y. (2014) "Sermaye Piyasasında Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) Dair Yeni Esaslar", *LEGES Hukuk Dergisi*, (52), 53-62.
- Akgüç, Ö. (2011) *Finansal Yönetim*, İstanbul: Avcıol Basım Yayın.
- Akgül, B. A. (2000) *Türk Denetim Kurumları*, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Altınırnak, S. (2013). Konut Finansman Sistemi. S. Altınırnak içinde, *Emlak Finans ve Emlak Değerleme* (s. 2-27). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Anbar, A. (2009 Yıl:23 Sayı: 84) "Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'yla Finansal Entegrasyonu: 1800-1914", *Maliye Finans Yazıları*, 23 (84), 17-37.
- Arens, A. A., Elder, R. J. ve Beasley, M. S. (2012) *Auditing and Assurance Services An Integrated Approach*, Upper Saddle River: Prentice Hall.
- Arıkan, Y. (2011 S:107) "Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Görüşler/Saptamalar/Öneriler", *Mali Çözüm*, (107), 7-15.
- Ayan, E. (2011) "Konut Finansmanı Sistemi ve Türkiye'de TOKİ Uygulamalarının Analizi", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (51), 139-156.
- Ayçiçek, F. (2011) "TMS 39 Çerçevesinde Bir Finansal Araç Olarak Tahviller", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (50), 59-76.
- Aydın, N. (2012) "Paranın Zaman Değeri", *Finansal Yönetim - I*, Ed.: G. Sevil ve M. Başar, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2-114.
- Aydın, N. (2013) "Finansal Sistem ve Finansal Piyasalar", *Sermaye Piyasaları ve Finansal Kurumlar*, Ed.: V. Akgiray ve F. Temizel, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2-25.
- Bakır, M. (2011) *Denetim ve Meslek Hukuku*, Trabzon: Murathan Yayınevi.
- Bakkal, M. ve Tombuloğlu, F. (2008) *2008 Global Ekonomik Kriz Öncesi ve Sonrası Türk Bankacılık Sisteminde Fon Yönetimi*, İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Bakkal, S. ve Korkmaz, Ş. (2011) *Yapılandırılmış Finansal Araçlar Ve Aracı Kuruluşların Kaldıraçlı Hisse Senedi Piyasaları*, İstanbul: Hiperlink Yayınları.

- Baklacioğlu, S. (1992) "Türkiye'de Bağımsız Muhasebe Denetim Sistemi", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 47 (3), 21-55.
- Başol, K. (2012) *Türkiye Ekonomisi*, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Bayındır, S. (2011) *Türk Sermaye Piyasası Hukukunda Manipülasyon Suçu*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- BDDK (2006) "Mülga Bankalarda Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Bilgi Sistemleri Denetimi Hakkında Yönetmelik", *T. C. Resmi Gazete*, 26170.
- BDDK (2006) "Mülga Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirilecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik", *T. C. Resmi Gazete*, 26333.
- BDDK (2010) "Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmelik", *T. C. Resmi Gazete*, 27461.
- BDDK (2010) "Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimine İlişkin Rapor Hakkında Tebliğ", *T. C. Resmi Gazete*, 27461.
- BDDK: BDDK Hakkında (14 Temmuz 2014)
https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/BDDK_Hakkında/5802bddk_kitapcik_14_07_2014_tur.pdf (20 Ağustos 2014).
- Besley, S. ve Brigham, E. F. (2008) *Essentials of Managerial Finance*, Mason: Thomson South-Western.
- Beşirli, M. (2009) "Osmanlı'da Borsa: Dersaadet Tahvilat Borsası'ndan Esham ve Tahvilat Borsası'na Yeni Düzenleme Girişimleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (1), 185-208.
- Bezirci, M. ve Karasioğlu, F. (2011) "Türkiye'de Denetimin Tarihsel Gelişimi", *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (21), 571-592.
- BIST (2013) Borsa İstanbul Anonim Şirketi Esas Sözleşmesi, *Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi*, 8294.

- BIST (2013) "İstanbul'u Dünyanın Yatırım Merkezi Yapacak Dönüşüm", *Borsa İstanbul Magazine*, (1), 36-43.
- BIST (2013) *Borsa İstanbul Bir Dönüşüm Hikayesi*.
http://borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/Borsa_Istanbul_Bir_Donusum_Hikayesi.pdf (17 Nisan 2014).
- BIST: Hakkımızda (2014) <http://www.borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/hakkimizda> (17 Nisan 2014).
- BIST: Yatırımcı Kılavuzları (2014) *Borsa Yatırım Fonları, Varantlar ve Sertifikalar*.
http://borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/Borsa_Yatirim_Fonlari_Varantlar_ve_Sertifikalar.pdf (24 Mayıs 2014).
- BIST: Hukuki Çerçeve (2014) <http://borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/hukuki-cerceve> (18 Haziran 2014).
- BIST: Piyasalar (2014) <http://borsaistanbul.com/urunler-ve-piyasalar/piyasalar> (19 Haziran 2014).
- BIST (2014) *E-Bülten*.
http://www.borsaistanbul.com/Dosyalar/ebulten/ebulten01_tr/index.html (20 Haziran 2014).
- BIST: Faaliyet Raporları (2014) *2013 Yılı Faaliyet Raporu*.
http://borsaistanbul.com/docs/default-source/yayinlar/2013_borsa_istanbul_faaliyet_raporu.pdf?sfvrsn=6 (16 Aralık 2014).
- Bolak, M. (2001) *Sermaye Piyasası Menkul Kıymetler ve Portföy Analizi*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Brigham, E. F. ve Houston, J. F. (2009) *Fundamentals of Financial Management*, Mason: South-Western Cengage Learning.
- Büyükakın, F. ve Önyılmaz, O. (2012) "Faizsiz Finansman Bonusu Sukuk ve Türkiye Uygulamaları", *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 4 (7), 99-114.
- Cankar, İ. (2006) "Denetimin Yeni Paradigması: Sürekli Denetim", *Sayıştay Dergisi*, (61), 69-81.

- Ceylan, A. ve Korkmaz, T. (2010) *İşletmelerde Finansal Yönetim*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Chambers, N. (2004) "Sermaye Piyasalarında Manipülasyon ve İMKB'deki Örnekleri", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (24), 62-72.
- Chorafas, D. N. (2008) *Introduction to Derivative Financial Instruments*, McGraw-Hill.
- Coşkun, M. (2009) "Kamunun Aydınlatılması ve Sermaye Piyasası Açısından Önemi", *Kamuoyunun Aydınlatılmasında Yatırımcı İlişkileri*, Ed.: N. Aydın, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1-40.
- Cömert, N., Uzay, Ş., Selimoğlu, S. K. ve Uyar, S. (2013) *Uluslararası Denetim Standartları Kapsamında Bağımsız Denetim*, Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Cumming, D. J. ve Johan, S. A. (2014) *Venture Capital and Private Equity Contracting: An International Perspective*, Waltham: Elsevier.
- Cuthbertson, K. ve Nitzsche, D. (2008) *Investments*, Haddington: John Wiley & Sons.
- Çelik, A. (2005) *Bağımsız Denetim Kuruluşlarının Sorumluluğu*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çelik, A. (2013) *Ticaret Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çetin, N., Töremiş, H. E. ve Cantimur, Z. (2014) *6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun Sistemik Analizi*, Ankara: Yetkin Yayınları.
- Çıtak, L. (2008) "Türkiye'deki Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarının Etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi İle Değerlendirilmesi", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (31), 69-94.
- Çömlekçi, F. (2004) *Muhasebe Denetimi*, Eskişehir: Birlik Ofset.
- Dal, S. ve Çalış, Y. E. (2013) "Anonim Şirketlerde Bağımsız Denetim ve Bağımsız Denetçi", *Mali Çözüm*, (118), 87-106.
- Dodd, R. (2012) "Over-the-Counter", *Finance & Development*, 45 (2), 34-35.

- Duman, H. (2011) "Sermaye Piyasasının Etkinliği Açısından, Kamunun Aydınlatılması Sürecinde, Sirket Çevresinin İhtiyaç Duyduğu Bilginin Özellikleri: İMKB'de Bir Uygulama", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (50), 95-132.
- Durmuş, C. N. ve Taş, O. (2008) *Denetim: SPK Düzenlemeleri ve 3568 Sayılı Mevzuat Kapsamında*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- EPDK (2003) "Enerji Piyasasında Faaliyet Gösteren Gerçek ve Tüzel Kişilerin Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik", *T. C. Resmi Gazete*, 25248.
- EPDK (2011) "Enerji Piyasasında Faaliyet Gösteren Gerçek ve Tüzel Kişilerin Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Denetlenmesi Hakkında Tebliğ (Seri No: 6)", *T. C. Resmi Gazete*, 28127.
- EPDK: EPDK Hakkında (2014) <http://www.epdk.org.tr/index.php/epdk-hakkinda> (21 Ağustos 2014).
- Er, S. (2011) "Finansal Krizleri Önleme Aracı Olarak Finansal Sektörün Regülasyonu, Mortgage Krizi ve Türkiye", *Maliye Dergisi*, (160), 307-327.
- Eraslan, T. (2012) "Yatırım Ortaklıkları", *Yatırım Araçları*, Ed.: V. Akgiray, ve F. Temizel, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 66-85.
- Erdoğan, M. (2006) *Denetim Kavramsal ve Teknolojik Yapı*, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.
- Ergincan, Y. (2013) "Sermaye Piyasası Kurumları", *Sermaye Piyasaları ve Finansal Kurumlar*, Ed.: V. Akgiray ve F. Temizel, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 82-110.
- Eroğlu, C. A. (2003) *Kurumsal Yönetim İlkeleri Çerçevesinde Kamunun Aydınlatılması*, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yeterlik Etüdü.
- Eroğlu, E. (2010) "Mortgage Sisteminde İkincil Piyasa Ürünleri ve Dünya Uygulamaları", *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2 (4), 19-38.
- Erol, I. (2013) "Gayrimenkul Ekonomisine Giriş", *Gayrimenkul Ekonomisi*, Ed.: N. Berberoğlu ve L. Erdoğan, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 18-33.

- Ertan, F. N. (2013) "6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda Kolektif Yatırım Kuruluşları Ve Özellikle Değişken Sermayeli Yatırım Ortaklığı", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71 (2), 131-144.
- Ertuğrul, M. (2012) "Yatırım Şirketleri", *Menkul Kıymet Yatırımları*, Ed.: F. Temizel, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 156-185.
- Evik, A. H. ve Evik, V. S. (2005) "İçeriden Öğrenenlerin Ticareti Suçu", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 63 (1-2), 3-56.
- Fertekligil, A. (2000) *Türkiye'de Borsa'nın Tarihçesi*, İstanbul: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası.
- Francis, J. C. (1991) *Investments: Analysis and Management*, New York: McGraw-Hill.
- Gordon, D. (2012) "Yatırım Fonları", *Yatırım Araçları*, Ed: V. Akgiray ve F. Temizel, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 46-65.
- Göktürk, K. (2013) "Sermaye Piyasası Araçları", *Sermaye Piyasası Hukuku*, M. Özdamar ve H. Çağlar, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2-47.
- Gul, F. A. (2008) *Auditing: Economic Theory and Practice*, Hong Kong: City University of Hong Kong Press.
- Gürbüz, A. O. ve Erginçan, Y. (2004) *Kurumsal Yönetim: Türkiye'deki Durumu ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler*, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Güredin, E. (2014) *Denetim ve Güvence Hizmetleri*, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Gürsoy, C. T. (2007) *Finansal Yönetim İlkeleri*, İstanbul: Doğu Üniversitesi Yayınları.
- Hazine Müsteşarlığı (2008) "Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelik", *T. C. Resmi Gazete*, 26934.
- Hazine Müsteşarlığı (2008) "Sigortacılık Bağımsız Denetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik", *T. C. Resmi Gazete*, 26934.

- Hazine Müsteşarlığı (2010) "Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik", *T. C. Resmi Gazete*, 27505.
- Howells, P. ve Bain, K. (2007) *Financial Markets and Institutions*, Essex: Pearson Education Limited.
- İMKB (2010) *Cevaplarla Borsa ve Sermaye Piyasası*.
<http://www.yatirimyapiyorum.gov.tr/media/9629/cevaplarla%20borsa%20ve%20sermaye%20piyasasi.pdf> (12 Şubat 2014).
- İslatince, N. (2013) "Finansal Araçlar", *Finansal Ekonomi*, Ed.: M. Afşar, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 26-56.
- Işık, O. (2012) "Hukuki Açından Borsa ve Borsa Türleri", *Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (1), 215-258.
- KAP: Pazarlar (2014)
<http://www.kap.gov.tr/sirketler/islem-goren-sirketler/pazarlar.aspx> (23 Haziran 2014).
- Kara, M. S. (2006) Sermaye Piyasası Aracılık Faaliyetlerinde Yatırımcının Korunması, Ankara: Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Karakaş, M. (2008) "Devletin Düzenleyici Rolü ve Türkiye’de Bağımsız İdari Otoriteler", *Maliye Dergisi*, (154), 99-120.
- Karakoç, M. (2013) "Türk Ticaret Kanunu İle Birlikte Bağımsız Denetimde Meydana Gelen Gelişmeler", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (59), 17-38.
- Karakurt, A. (2009) "Sermaye Piyasası Kanunu Bağlamında İdari Yaptırımlar", *TBB Dergisi*, (85), 137-172.
- Karakuş, H. H., Özdemir, T. ve Turabi, A. (2011) "Kentsel Alanlarda Gayrimenkul Değerlemesi ve Balıkesir İl Merkezinde Bölgesel Kapitalizasyon Oranlarının Belirlenmesi", *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 13 (2), 112-119.
- Karan, M. B. (2001) *Yatırım Analizi ve Portföy Yönetimi*, Ankara: Gazi Kitabevi.

- Karasu, R. (2014) "Yeni Bir Düzenleyici ve Denetleyici Kurum: Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu", *Amme İdaresi Dergisi*, 47 (1), 79-105.
- Karlı, M. (1993) *Sermaye Piyasası, Borsa, Menkul Kıymetler*, İstanbul: İrfan Yayıncılık.
- Kaval, H. (2008) *Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS/IAS) Uygulama Örnekleri ile Muhasebe Denetimi*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kavut, L., Taş, O. ve Şavlı, T. (2009) *Uluslararası Denetim Standartları Kapsamında Bağımsız Denetim*, İstanbul: İSMMMÖ.
- Kazgan, H., Ateş, T., Tekin, O., Koraltürk, M., Soyak, A., Eroğlu, N. ve Kaban, Z. (1999) *Osmanlı'dan Günümüze Türk Finans Tarihi 1. Cilt*, İstanbul: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası.
- KGK (2011) "Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun Maliye Bakanlığı ile İlgilendirilmesine Dair Tezkeresi", *T. C. Resmi Gazete*, 28124).
- KGK (2012) "Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Yönetmelik", *T. C. Resmi Gazete*, 28347.
- KGK (2012) "Bağımsız Denetim Yönetmeliği", *T. C. Resmi Gazete*, 28509.
- Kılıç, M. (2009) Kurumsal Yönetim Ve Derecelendirmesi: Halka Açık Şirketler İçin Talepsiz Kurumsal Yönetim Derecelendirme Model Önerisi, Eskişehir: Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Konuralp, G. (2005) *Sermaye Piyasaları; Analizler, Kuramlar ve Portföy Yönetimi*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Korkmaz, T. (2013) "Portföy Yönetimi", *Portföy Yönetimi*, Ed.: M. Başar, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2-35.
- Korkmaz, T. ve Ceylan, A. (2010) *Sermaye Piyasası ve Menkul Değer Analizi*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Köse, H. Ö. (2007) *Dünyada ve Türkiye'de Yüksek Denetim*, Ankara: Sayıştay.

- Kurt, A. ve Küçükkayalar, F. (2010) "Aracı Kuruluş Varantları İle İlgili Düzenlemeler", *Sermaye Piyasası Dergisi*, (2), 1-15.
- Küçüksözen, C. (1999) *Sermaye Piyasasında Yatırımcının Korunması: Türk Sermaye Piyasasının Bu Açıdan Değerlendirilmesi*, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu.
- Lee, T.-H. ve Azham, M. A. (2008) "The evolution of auditing: An analysis of the historical development", *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 4 (2), 1-8.
- Levine, D. M., Krehbiel, T. C. ve Berenson, M. L. (2006) *Business Statistics, A First Course*, Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall.
- Mishkin, F. S. ve Eakins, S. G. (2012) *Financial Markets & Institutions*, Boston: Prentice Hall.
- MKK (26 Ağustos 2014) *MKK Yatırımcı Bilgilendirme Hizmetleri Tanıtım Kitapçığı*.
<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=1077&fn=1077.pdf&submenuheader=null> (23 Eylül 2014).
- Nalbat, M. (2008) *Menkul Kıymet Ve Diğer Sermaye Piyasası Araçları İle M.S.İ'nin Tanımı Ve Tüm Yönleriyle Vergilendirme Sürecinin Örnekli Anlatımı*.
<http://www.sakaryavdb.gov.tr/document/menkul%20kıymet%20ve%20diğer%20sermaye%20piyasası%20araçları%20ile%20Menkul%20sERMAYE%20İratlarının%20Vergilendirilmesi.pdf> (22 Şubat 2014).
- Narbay, Ş. (2012) "6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16 (3-4), 201-251.
- Özdemir, M. (1999) *Finansal Yönetim*, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Özer, H. (1997) *Kamu Kesiminde Performans Denetimi ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi*, Ankara: Sayıştay.
- Parasız, İ. (2007) *Finansal Kurumlar ve Piyasalar*, Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Parasız, İ. (2009) *Para Banka ve Finansal Piyasalar*, İstanbul: Ezgi Kitabevi.
- Poroy Arsoy, A. (2008) "Kurumsal Şeffaflık ve Muhasebe Standartları", *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 10 (2), 17-35.

- Porter, B., Simon, J. ve Hatherly, D. (2003) *Principles of External Auditing*, Somerset: John Wiley & Sons.
- Poyraz, E. (2008) *Açıklamalı Örneklerle Finansal Yönetim*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Sanlı, N. ve Özbirecikli, M. (2012) "Türkiye’de Denetim Mesleğinin Gelişim Süreci: Geçmişten Geleceğe Bir Araştırma", *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (38), 1-27.
- Sayılğan, G. (2008) *Soru ve Yanıtlarıyla İşletme Finansmanı*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Sayılır, Ö. (2012) "Menkul Kıymetlerin Fiyatlanması", *Menkul Kıymet Yatırımları*, Ed.: F. Temizel, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 20-42.
- Sayıştay (2014). *Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Standartları (ISSAI) I*. <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/yayinicerik/issai.pdf> (12 Ağustos 2014).
- SEC: What We Do (2014) <http://www.sec.gov/about/whatwedo.shtml> (18 Nisan 2014).
- Selimoğlu, S. K. (2007) "Halka Açık Sigorta Şirketlerinde Bağımsız Denetim Olgusu ve Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler", *Mali Çözüm*, (79), 31-44.
- Selimoğlu, S. K. ve Uzay, Ş. (Ed.), (2014) *Muhasebe Denetimi*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sevil, G. (2012) "Sermaye Piyasası Araçları", *Sermaye Piyasaları ve Finansal Kurumlar*, Ed.: V. Akgiray ve F. Temizel, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 112-135.
- Sincere, M. (2004) *Understanding Stocks*, McGraw-Hill.
- Soydan, H. (2010) *Piyasaların Etkin İşleyişi Açısından Kamu Denetimi (Sermaye Piyasası Kurulu Örneği)*, İstanbul: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- SPK (1982) "Sermaye Piyasası Kurulu Teşkilat, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliği", *T. C. Resmi Gazete*, 17734.
- SPK (2003) "Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: VI, No: 15)", *T. C. Resmi Gazete*, 25054.

- SPK (2006) "Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ (Seri: X No: 22)", *T. C. Resmi Gazete*, 26196.
- SPK (2007) "Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: VIII, No: 51)", *T. C. Resmi Gazete*, 26580.
- SPK (2007) "İpotek Teminatlı Menkul Kıymetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (Seri: III, No: 33)", *T. C. Resmi Gazete*, 26603.
- SPK (2007) *SPK 2006 yılı Faaliyet Raporu*.
<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=96&fn=96.pdf&submenuheader=null> (30 Ağustos 2014).
- SPK (2008) *SPK 2007 yılı Faaliyet Raporu*.
<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=493&fn=493.pdf&submenuheader=null> (30 Ağustos 2014).
- SPK (2009) "Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: VIII, No: 54)", *T. C. Resmi Gazete*, 27133.
- SPK (2009) "Varlık Teminatlı Menkul Kıymetlere İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: III, No: 38)", *T. C. Resmi Gazete*, 27347.
- SPK (2009) *SPK 2008 yılı Faaliyet Raporu*.
<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=581&fn=581.pdf&submenuheader=null> (30 Ağustos 2014).
- SPK (2010) *SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-2: Sermaye Piyasası Araçları*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu.
- SPK (2010) *SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-3: Yatırım Fonları*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu.
- SPK (2010) *SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-6: Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu.
- SPK (2010) "Kira Sertifikalarına ve Varlık Kiralama Şirketlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (Seri: III, No: 43)", *T. C. Resmi Gazete*, 27539.

SPK (2010) *SPK 2009 yılı Faaliyet Raporu*.

<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=705&fn=705.pdf&submenuheader=null> (30 Ağustos 2014).

SPK (2011) *SPK 2010 yılı Faaliyet Raporu*.

<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=811&fn=811.pdf&submenuheader=null> (30 Ağustos 2014).

SPK (2012) "Payları Serbest İşlem Platformunda İşlem Görecek Halka Açık Anonim Ortaklıklara İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: IV, No: 58)", *T. C. Resmi Gazete*, 28201.

SPK (7 Eylül 2012) *SPK 30. Yıl Kitapçığı*.

http://www.spk.gov.tr/filesys/SPK_30.yil_kitap.pdf?submenuheader=null (13 Ocak 2014).

SPK (2012) *SPK 2011 yılı Faaliyet Raporu*.

<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=867&fn=867.pdf&submenuheader=null> (30 Ağustos 2014).

SPK (2013) "Yatırımcı Tazmin Merkezine İlişkin Yönetmelik", *T. C. Resmi Gazete*, 28669.

SPK (2013) "Pay Tebliği (Seri: VII, No: 128.1)", *T. C. Resmi Gazete*, 28685.

SPK (2013) "Borsalar ve Piyasa İşleticilerinin Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik", *T. C. Resmi Gazete*, 28712.

SPK (2013) "Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: III, No: 48.2)", *T. C. Resmi Gazete*, 28750.

SPK (8 Mart 2013) *Sermaye Piyasasında Değerleme Faaliyetinde Bulunacak Değerleme Kuruluşlarına Ve Değerleme Faaliyetine İlişkin Esaslar Tebliği Taslağı*.

<http://www.spk.gov.tr/apps/teblig/displayteblig.aspx?id=449&ct=f&action=displayfile&submenuheader=null> (12 Eylül 2014).

SPK (2013) *SPK 2012 yılı Faaliyet Raporu*.

<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=922&fn=922.pdf&submenuheader=null> (30 Ağustos 2014).

SPK (2014) *SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-4: Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu.

SPK (2014) *SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-5: Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu.

SPK (2014) "Bilgi Suistimali veya Piyasa Dolandırıcılığı Suçları Hakkında Bildirim Yükümlülüğü Tebliği (Seri: V, No: 102.1)", *T. C. Resmi Gazete*, 28889.

SPK (2014) "Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği (Seri: VI, No: 104.1)", *T. C. Resmi Gazete*, 28889.

SPK (Mart 2014) *Aylık İstatistik Bülteni*.

<http://spk.gov.tr/apps/aylikbulten/AylikBultenHandler.ashx?did=45&dt=1&submenuheader=null> (20 Nisan 2014).

SPK: İdari Para Cezaları (2014)

<http://www.spk.gov.tr/apps/DavalarYasaklilar/idariparacezalari.aspx?submenuheader=-1> (2 Eylül 2014).

SPK: İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (2014)

<http://www.spk.gov.tr/indexcont.aspx?action=showpage&showmenu=yes&menuid=8&pid=3> (23 Haziran 2014).

SPK: Hakkımızda (2014)

<http://www.spk.gov.tr/indexcont.aspx?action=showpage&menuid=0&pid=0&submenuheader=-1> (08 Mayıs 2014).

SPK: Kurulun Temel Fonksiyonları (2014)

<http://www.spk.gov.tr/indexcont.aspx?action=showpage&showmenu=yes&menuid=0&pid=0&subid=2&submenuheader=0> (25 Ağustos 2014).

SPK: Mevzuat (2014) <http://www.spk.gov.tr/apps/MevzuatEski/?submenuheader=-1> (20 Ağustos 2014).

SPK: Yatırımcı Tazmin Merkezi (2014)

<http://www.spk.gov.tr/indexcont.aspx?action=showpage&menuid=3&pid=2> (23 Haziran 2014).

SPK (2014) *SPK 2013 yılı Faaliyet Raporu*.

<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=1085&submenuheader=null> (30 Ağustos 2014).

Süer, A. Z. (2004) "Profesyonel Muhasebe Mesleğinde Enron Skandalı ve Sonrası Gelişmeler", *VI. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu*, İstanbul: İSMMMO Yayınları Yayın No:49, 112-126.

Şensoy, D. (2013) "Manipülasyon; Piyasa Dolandırıcılığı Suçu, Uygulanacak Tedbirler ve Yaptırımlar", *Ankara Barosu Dergisi*, (3), 369-400.

Takasbank (2014) "İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Ana Sözleşmesi" *Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi*, 8538.

TDUB: Hakkımızda (2014) <http://www.tdub.org.tr/genel/tdub.html> (23 Haziran 2014).

Tekinalp, Ü. (1979) *Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri: Kamuyu Aydınlatma İlkesi İle*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları. [Aktaran: Coşkun, M. (2009) "Kamunun Aydınlatılması ve Sermaye Piyasası Açısından Önemi", *Kamuoyunun Aydınlatılmasında Yatırımcı İlişkileri*, Ed.: N. Aydın, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1-40.]

The Institute of Internal Auditors: Standards and Guidance (2014)

<https://na.theiia.org/standards-guidance/mandatory-guidance/Pages/Definition-of-Internal-Auditing.aspx> (12 Ağustos 2014).

Toroslu, M. V. (2012) *Yeni Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Finansal Tablolar Denetimi*, İstanbul: Seçkin Yayıncılık.

TSPAKB (2011) *Yatırım Yaparken Sorularla Türkiye Sermaye Piyasası*, İstanbul: Paragraf Basım.

TSPAKB (2012) *Sermaye Piyasası Mevzuatı ve İlgili Mevzuat, Ticaret Hukuku ve Borçlar Hukuku: Sermaye Piyasası Faaliyetleri İleri Düzey Lisansı Eğitimi*, İstanbul: TSPAKB.

TSPB: Hakkımızda (2014) <http://www.tspb.org.tr/tr/Default.aspx?tabid=115> (23 Haziran 2014).

- Uçkun, N. (2012) "Sermaye Piyasası Kurumlarına Bakış", *Yatırım Yaparken*, Ed.: F. Temizel, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 116-133.
- Usul, H. (2013) *Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uygulamalı Bağımsız Denetim*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uzay, Ş. (2004) "Türkiye'de Denetçi Bağımsızlığı", *The 1st Annual International Accounting Conference*, İstanbul: MÖDAV Bildiri Kitabı, 435-485.
- Uzay, Ş. (2006) "Denetçilerin Denetiminde Yeni Bir Model Olarak Kamu Gözetim Kurulu ve Türkiye'de Uygulanabilirliği", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 8 (4), 175-210.
- Uzay, Ş., Tanç, A. ve Erciyes, M. (2009) "Türkiye'de Muhasebe Denetimi Geçmişten Geleceğe-1", *Mali Çözüm*, (95), 125-140.
- Uzay, Ş., Tanç, A. ve Erciyes, M. (2009) "Türkiye'de Muhasebe Denetimi Geçmişten Geleceğe-2", *Mali Çözüm*, (96), 129-147.
- Ünal, O. K. (2000) "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun İmtiyazlı Hisse Senedi Çıkarma Yetkisi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4 (1-2), 1-12.
- Ünal, O. K. (2003) "SPK. ve TK.'nda Tahviller", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 1-46.
- Ünal, O. K. (2004) "Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8 (1-2), 1-14.
- Ünal, O. K. (2005) "Gayrimenkul Sertifikaları", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9 (1-2), 1-9.
- Yahyaoglu, G. ve Korkmaz, M. (2012) "T.C. Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun, Kamu Kesiminde Finansal Piyasalara Müdahalesinin, Bankacılık Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", *Akademik Bakış Dergisi*, (28), 1-18.
- Yasin, M. (2002) *Sermaye Piyasası Kurulu ve İşlemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yavuz, M. (2011) "Bağımsız Denetim Kuruluşları ve Bağımsız Denetçiler Üzerinde Kamu Denetimi ve Gözetimi", *Mali Çözüm*, (107), 147-162.

- Yayla, Ü. İ. (27 Haziran 2014) *SPK'nın İdari Para Cezaları*.
http://www.tusiad.org/_rsc/shared/file/SPKIdariPara-Cezalari.pdf (2 Eylül 2014).
- Yazıcı, M. (2009 S: 82) "Kredi Derecelendirme Kuruluşlarının Önemi ve Denetimi", *Maliye ve Finans Yazıları*, (82), 1-17.
- Yenidünya, A. C. (2012). Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen Suç ve Kabahatlere İlişkin Genel Prensipler. *İpekyolu Canlanıyor: Türk-Çin Hukuk Zirvesi* (s. 85-96). İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Yeşildağ, E. ve Kaderli, Y. (2013) "Türkiye'de Seans Salonuna Gelen Yatırımcıların Aracı Kurum Seçimine Etki Eden Unsurlar: Bir Faktör Analizi Uygulaması", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (59), 113-134 .
- Yılancı, M. (2006) *İç Denetim Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi İşletmesi Üzerine Bir Araştırma*, Eskişehir: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yılancı, M. (2012) "Denetim ve Denetçi", *Muhasebe Denetimi*, Ed.: M. Erdoğan, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2-19.
- Yılmaz Türkmen, S. (2011) "İMKB'de İşlem Gören Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarının Finansal Etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi İle Değerlendirilmesi", *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 31 (2), 273-288.
- Yılmaz, E. (2014) "Yeni Bir Finansal Araç Olarak Sukuk: Çeşitleri, Türkiye Uygulaması ve Vergilendirilmesi", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (61), 81-100.
- Yolsal, H. (2012) "A Tipi Yatırım Fonlarının Performansı: Banka ve Aracı Kurum Fonları Üzerine Bir İnceleme", *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 32 (1), 343-364.

Uygulamada Kullanılan Verilerin Elde Edildiği Bültenler

SPK (17 Şubat 2006) *2006/6 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=6&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (17 Şubat 2006) *2006/7 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=7&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (10 Mart 2006) *2006/10 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=10&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (17 Mart 2006) *2006/11 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=11&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (31 Mart 2006) *2006/14 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=14&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (7 Nisan 2006) *2006/15 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=15&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (21 Nisan 2006) *2006/18 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=18&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (28 Nisan 2006) *2006/19 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=19&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (5 Mayıs 2006) *2006/20 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=20&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (26 Mayıs 2006) *2006/23 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=23&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (26 Mayıs 2006) *2006/24 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=24&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (9 Haziran 2006) *2006/26 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=26&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (23 Haziran 2006) *2006/28 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=28&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (30 Haziran 2006) *2006/29 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=29&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (21 Temmuz 2006) *2006/32 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=32&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (1 Eylül 2006) *2006/38 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=38&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (8 Eylül 2006) *2006/39 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=39&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (6 Haziran 2006) *2006/43 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=43&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (13 Ekim 2006) *2006/44 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=44&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (20 Ekim 2006) *2006/45 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=45&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (3 Kasım 2006) *2006/47 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=47&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (17 Kasım 2006) *2006/49 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=49&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (29 Aralık 2006) *2006/55 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2006&sayi=55&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (23 Şubat 2007) *2007/8 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=8&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (2 Mart 2007) *2007/9 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=9&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (4 Mayıs 2007) *2007/18 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=18&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (18 Mayıs 2007) *2007/20 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=20&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (21 Mayıs 2007) *2007/21 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=21&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (8 Haziran 2007) *2007/23 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=23&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (22 Haziran 2007) *2007/25 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=25&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (13 Temmuz 2007) *2007/28 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=28&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (20 Temmuz 2007) *2007/29 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=29&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (21 Eylül 2007) *2007/39 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=39&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (18 Ekim 2007) *2007/43 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=43&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (30 Kasım 2007) *2007/50 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2007&sayi=50&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (15 Şubat 2008) *2008/7 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=7&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (7 Mart 2008) *2008/10 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=10&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (18 Nisan 2008) *2008/16 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=16&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (4 Temmuz 2008) *2008/27 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=27&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (11 Temmuz 2008) *2008/28 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=28&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (18 Temmuz 2008) *2008/29 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=29&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (25 Temmuz 2008) *2008/30 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=30&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (12 Eylül 2008) *2008/38 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=38&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (17 Ekim 2008) *2008/42 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=42&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (7 Kasım 2008) *2008/45 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=45&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (14 Kasım 2008) *2008/46 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=46&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (28 Kasım 2008) *2008/48 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=48&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (19 Aralık 2008) *2008/50 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2008&sayi=50&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (29 Mayıs 2009) *2009/23 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=23&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (5 Haziran 2009) *2009/24 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=24&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (19 Haziran 2009) *2009/26 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=26&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (24 Temmuz 2009) *2009/32 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=32&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (14 Ağustos 2009) *2009/35 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=35&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (21 Ağustos 2009) *2009/37 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=37&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (11 Eylül 2009) *2009/40 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=40&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (25 Eylül 2009) *2009/42 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=42&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (13 Kasım 2009) *2009/49 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=49&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (11 Aralık 2009) *2009/53 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=53&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (31 Aralık 2009) *2009/57 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2009&sayi=57&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (30 Nisan 2010) *2010/18 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2010&sayi=18&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (2 Temmuz 2010) *2010/27 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2010&sayi=27&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (8 Ekim 2010) *2010/41 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2010&sayi=41&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (28 Ekim 2010) *2010/45 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2010&sayi=45&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (5 Kasım 2010) *2010/46 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2010&sayi=46&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (14 Ocak 2011) *2011/2 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=2&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (4 Şubat 2011) *2011/5 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=5&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (18 Şubat 2011) *2011/7 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=7&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (4 Mart 2011) *2011/9 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=9&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (25 Mart 2011) *2011/12 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=12&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (8 Nisan 2011) *2011/14 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=14&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (8 Temmuz 2011) *2011/27 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=27&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (15 Temmuz 2011) *2011/28 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=28&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (19 Ağustos 2011) *2011/33 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=33&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (23 Eylül 2011) *2011/37 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=37&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (28 Ekim 2011) *2011/43 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=43&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (4 Kasım 2011) *2011/44 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=44&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (25 Kasım 2011) *2011/47 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=47&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (23 Aralık 2011) *2011/51 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2011&sayi=51&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (20 Ocak 2012) *2012/3 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=3&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (2 Şubat 2012) *2012/5 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=5&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (16 Şubat 2012) *2012/7 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=7&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (2 Mart 2012) *2012/9 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=9&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (8 Mart 2012) *2012/10 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=10&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (5 Nisan 2012) *2012/14 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=14&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (27 Nisan 2012) *2012/17 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=17&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (15 Haziran 2012) *2012/24 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=24&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (29 Haziran 2012) *2012/26 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=26&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (1 Ağustos 2012) *2012/31 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=31&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (29 Ağustos 2012) *2012/35 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=35&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (13 Eylül 2012) *2012/37 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=37&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (9 Kasım 2012) *2012/43 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=43&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (21 Kasım 2012) *2012/45 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2012&sayi=45&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (11 Ocak 2013) *2013/2 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=2&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (12 Şubat 2013) *2013/5 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=5&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (14 Mart 2013) *2013/9 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=9&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (26 Mart 2013) *2013/10 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=10&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (4 Nisan 2013) *2013/11 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=11&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (30 Mayıs 2013) *2013/18 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=18&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (21 Haziran 2013) *2013/21 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=21&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (28 Haziran 2013) *2013/22 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=22&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (16 Temmuz 2013) *2013/24 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=24&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (26 Temmuz 2013) *2013/25 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=25&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (2 Ağustos 2013) *2013/26 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=26&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (23 Ağustos 2013) *2013/28 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=28&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (13 Eylül 2013) *2013/30 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=30&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (1 Ekim 2013) *2013/32 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=32&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (25 Ekim 2013) *2013/34 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=34&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (5 Kasım 2013) *2013/35 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=35&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (21 Kasım 2013) *2013/37 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=37&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (29 Kasım 2013) *2013/38 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=38&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

SPK (13 Aralık 2013) *2013/41 sayılı Haftalık Bülten.*

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2013&sayi=41&submenuheader=null> (22 Ekim 2014).

EK 1. Hükümlerine Aykırılık Nedeniyle İPC Uygulamasına Neden Olan SPK Kararları

Kurul Kararına Aykırılık No: 1: SPK'nın 26.01.2007 tarih ve 3/57 sayılı, denetim komitesi ile ilgili almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 2: SPK'nın 23.11.2007 tarih ve 44/1172 sayılı, II. tertip yasal yedek akçenin ilk kar dağıtımında tamamlanması ve yapılacak ilk genel kurul toplantısında konu hakkında ortakların bilgilendirilmesi gerektiği ile ilgili almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 3: SPK'nın 19.06.2000 tarihli, başkaları hesabına talepte bulunduğu açıkça anlaşılan yatırımcıların taleplerini kabul edilmemesi ile ilgili almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 4: SPK'nın 15.10.2008 tarih ve 27/1069 sayılı, olağan genel kurul toplantısından en az 15 gün önce ortakların incelemesine sunulmak üzere kamuya duyurulmasına ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 5: SPK'nın 09.01.2009 tarih ve 1/6 sayılı, özel hesap dönemine ilişkin kar dağıtımının yapılmasına ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 6: SPK'nın 08.02.2008 tarih ve 4/138 sayılı, hesap dönemini izleyen 5. Ayın sonuna kadar kar dağıtımının yapılması ile ilgili almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 7: SPK'nın 28.11.2008 tarih ve 31/1225 sayılı, Şirket'in bedel karşılığında almış olduğu farklı bir şirketin hisse senetlerini, mahkeme kararı sonrası bedelsiz olarak bir yatırımcıya devretme kararı alması nedeniyle, Şirket'in uğramış olduğu zararı giderme konusunda hisse senedinin iktisap edildiği kişilere karşı herhangi bir yasal yola başvurulmaması ile ilgili olarak, Şirket ortakları tarafından, Şirket'in yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu yoluna

gidilebilme imkanının varlığına ilişkin olarak Şirket ortaklarının genel kurul toplantısında bilgilendirilmesine ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 8: SPK'nın 05.09.2005 tarih ve 35/1105 sayılı, mali tabloların TTK'nın 324. maddesi kapsamında yeniden düzenlenmesine ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 9: SPK'nın 28.01.2008 tarih ve 3/121 sayılı, bir portföy saklama kuruluşu ile sözleşme imzalanması zorunluluğuna ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 10: SPK'nın 28.03.2008 tarih ve 9/412 sayılı, şirketin alacakları konusunda belirtilen kriterlere uyulmasına ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 11: SPK'nın 28.06.2007 tarih ve 707 sayılı, müşteri adına aynı çerçeve sözleşme ile birden fazla hesap açılmasıyla ilgili almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 12: SPK'nın 19.03.2010 tarih ve 6/239 sayılı, alacakların tahsili konusunda Şirket tarafından zamanında ve yeterli özel durum açıklaması yapılması gerekliliğine ilişkin alınan karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 13: SPK'nın 23.09.2010 tarih ve 28/813 sayılı, yatırımcıların nakit ve menkul kıymet virman taleplerinin, aracı kurumlar tarafından ilgili mevzuat ve sözleşme hükümlerinde yer almayan şartlara bağlanamayacağına ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 14: SPK'nın 30.06.2011 tarih ve 20/616 sayılı, esas sözleşmesinin 17/c maddesinin olağan genel kurul toplantısında değiştirmek amacıyla SPK'ya başvuruda bulunmasına ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 15: SPK'nın 12.02.2013 tarih ve 5/145 sayılı, SPK tarafından onaylanmış bilgi formu ilan edilmeksizin ilgili şirketin payları ile ilgili borsada işlem yapılmamasına ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 16: SPK'nın 17.07.2003 tarih ve 37/875 sayılı, SPK'nın Seri: VIII No:35 Sermaye Piyasası Mevzuatı Çerçevesinde Değerleme Hizmeti Verecek Şirketlere ve Bu Şirketlerin Kurulca Listeye Alınmalarına İlişkin

Esaslar Hakkında Tebliğ hükümleri saklı kalmak üzere gayrimenkuller dışındaki varlıklara ilişkin değerlendirme hizmetlerine ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 17: SPK'nın 19.08.2010 tarih ve 24/700 sayılı, yalnızca nitelikli yatırımcılara satılmak üzere ihraç edilen tahvillerin nitelikli yatırımcı olarak görünmeyen yatırımcılara satılmamasına ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 18: SPK'nın 23.07.2010 tarih ve 21/657 sayılı, İMKB'de işlem gören şirketlerin payları A, B ve C grubu olarak üçe ayrılmasına ve her 3 ayda bir yenilenecek liste uyarınca A grubu dışındaki payların kredili işleme ve açığa satış işlemlerine konu olamayacağına ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 19: SPK'nın 26.07.2012 tarih ve 26/885 sayılı, 2011 yılına ilişkin kar dağıtımının tamamlanmasına ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 20: SPK'nın 16.02.2007 tarih ve 6/145 sayılı, Turkcell Holding A.Ş. ve Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. payları için çağrıda bulunulmasına ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 21: SPK'nın 25.08.2011 tarih ve 28/812 sayılı, diğer ortaklara ait hisseleri satın almak üzere çağrıda bulunulması ile ilgili almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 22: SPK'nın 10.08.2012 tarih ve 28/913 sayılı ve 22.10.2012 tarih ve 36/1172 sayılı, ilgili şirketin ortaklarına çağrıda bulunma yükümlülüğünün yerine getirilmesine ilişkin almış olduğu kararlar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 23: SPK'nın 08.03.2007 tarih ve 9/242 sayılı, genel kurul toplantısında, Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.'nin 2006 yılı içerisinde nominal değer üzerinden gerçekleştirdiği nakit sermaye artırımına katılmaması ve söz konusu rüçhan haklarının H.Ö. Sabancı Holding A.Ş. tarafından kullanılmasına ilişkin olarak şirket ortaklarının bilgilendirilmesine ilişkin almış olduğu karar.

Kurul Kararına Aykırılık No: 24: SPK'nın 05.05.2011 tarih ve 14/449 sayılı, finansal tabloların SPK düzenlemelerine aykırı olarak hatalı bir biçimde hazırlanıp kamuya açıklanması ile ilgili almış olduğu karar.

EK 2. 2006-2013 Yılları Arasında SPK Denetimlerinde İPC Alan, Payları BIST'te İşlem Gören Şirketlerle İlişkili Şahıslar

Ceza Alan Şahıslar					
Ceza Alınan Yıl	Şahıs	İlgili Şirket Şirket	Görevi	Aykırlık Teşkil Edilen Mevzuat	İPC Tutarı
2006	Mehmet PALA	Konfrut Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Cemil ÇAKMAKLI	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Cemil ÇAKMAKLI	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Meral ERKUL	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Meral ERKUL	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Ayhan EREL	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Ayhan EREL	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Erçin ÇAKMAKLI	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Erçin ÇAKMAKLI	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Noyan ÜNSAL	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Noyan ÜNSAL	Favori Dinlenme Yerleri A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Mehmet KUTMAN	Global Yatırım Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	54.688
2006	Şerif Coşkun ULUSOY	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Mehmet Aydın MÜDERRİSOĞLU	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Ali Caner ÖNER	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980

2006	Celalettin ÇAĞLAR	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Ergun Oktay OKUR	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Dinç KIZILDEMİR	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Halil Cem KARAKAŞ	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Oğuz Nuri ÖZGEN	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Seyit Mehmet BUĞA	İttifak Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Ahmet AKMAN	İttifak Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Mehmet Ali KORKMAZ	İttifak Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Fahri AKAY	İttifak Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Hüsametdin YALDIZ	İttifak Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Mehmet ULUTAŞ	Mensa Sınai Ticari ve Mali Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	40.980
2006	Faik ULUTAŞ	Mensa Sınai Ticari ve Mali Yatırımlar A.Ş.	Genel Müdür	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	40.980
2006	A. Korkut ÖZSOY	Altınyâğ Kombinaları A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Mustafa KAYA	Altınyâğ Kombinaları A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Melih KAYA	Altınyâğ Kombinaları A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Ahmet ERKASLAN	Altınyâğ Kombinaları A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Ramazan ABAY	Altınyâğ Kombinaları A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2006	Erdal AKSOY	Turcas Petrol A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	50.000
2006 Yılı Şahıslara Verilen Toplam İPC					505.068
2007	Ziya Engin TUNCAY	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	10.980
2007	Mehmet Yaşar ATACIK	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	10.980

2007	Tamer GÜVEN	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	10.980
2007	Osman Sami BETİL	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	10.980
2007	M. Mesut ADA	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	10.980
2007	Tamer GÜVEN	Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Kurul Kararına Aykırılık No: 23	11.836
2007	Yılmaz KÜLCÜ	Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Kurul Kararına Aykırılık No: 23	11.836
2007	Erhan KAMIŞLI	Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Kurul Kararına Aykırılık No: 23	11.836
2007	Mehmet GÖÇMEN	Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Kurul Kararına Aykırılık No: 23	11.836
2007	Tayfun UZUNOVA	Yeşil Yapı Endüstrisi A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	59.180
2007	Mehmet KUTMAN	Global Yatırım Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	406.860
2007	Mehmet ULUTAŞ	Mensa Sınai Ticari ve Mali Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	21.960
2007	Faik ULUTAŞ	Mensa Sınai Ticari ve Mali Yatırımlar A.Ş.	Genel Müdür	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	21.960
2007	Baran ÖZCAN	Link Bilgisayar Sistemleri Yazılımı ve Donanımı San. ve Tic. A.Ş.	Yatırımcı	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	87.840
2007 Yılı Şahıslara Verilen Toplam İPC					700.044
2008	Zafer KURTUL	Akbank T.A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi Genel Müdür	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	10.980
2008 Yılı Şahıslara Verilen Toplam İPC					10.980
2009	Galip ÖZTÜRK	Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	16.800
2009	Fatma Öztürk GÜMÜŞSU	Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	16.800
2009	Adnan POLAT	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 6	15.000
2009	Mehmet Yiğit ŞARDAN	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 6	15.000

2009	Sinan KILIÇ	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 6	15.000
2009	Ali HAŞHAŞ	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 6	15.000
2009	Cemal ÖZGÖRKEY	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 6	15.000
2009	Mahir Haldun ÜSTÜNEL	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 6	15.000
2009	Mümtaz TAHİNCİOĞLU	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: IV, No: 27 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 6	15.000
2009	Serra SABANCI	Bossa Ticaret ve Sanayii İşletmeleri T.A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	15.000
2009 Yılı Şahıslara Verilen Toplam İPC					153.600
2010	Ali AKMAN	Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	27.688
2010	Mustafa ASLAN	Ersu Meyve ve Gıda Sanayi A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: VIII, No: 39 sayılı Tebliğ	27.688
2010 Yılı Şahıslara Verilen Toplam İPC					55.376
2011	Rıza Kutlu IŞIK	Çemaş Döküm Sanayii A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 24	18.492
2011	Ahmet ÇEVİRGEN	Çemaş Döküm Sanayii A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 24	18.492
2011	Uğur IŞIK	Çemaş Döküm Sanayii A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 24	18.492
2011	Sırrı Gökçen ODYAK	Çemaş Döküm Sanayii A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 24	18.492
2011	Sebahattin Levent DEMİRER	Çemaş Döküm Sanayii A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ Kurul Kararına Aykırılık No: 24	18.492
2011	Mehmet Ali BİLİCİ	Bilici Yatırım Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: I, No: 40 sayılı Tebliğ	18.492
2011	Yıldırım DEMİRÖREN	Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	17.170
2011	Adnan POLAT	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Kurul Kararına Aykırılık No: 10	114.464

2011	Mehmet HELVACI	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Kurul Kararına Aykırılık No: 10	114.464
2011	Mehmet Yiğit ŞARDAN	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Kurul Kararına Aykırılık No: 10	114.464
2011	Ali HAŞHAŞ	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Kurul Kararına Aykırılık No: 10	114.464
2011	Murat YALÇINDAĞ	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Kurul Kararına Aykırılık No: 10	114.464
2011	Mehmet Yalçın ORHON	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Kurul Kararına Aykırılık No: 10	114.464
2011	Doğan Sami Hamdi YALÇINKAYA	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Kurul Kararına Aykırılık No: 10	114.464
2011	Ali KARAKAYA	Petkim Petrokimya Holding A.Ş.	Yatırımcı	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	681.856
2011	Mehmet KUTMAN	Global Yatırım Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	300.000
2011	Erol GÖKER	Global Yatırım Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: XI, No: 29 sayılı Tebliğ	100.000
2011 Yılı Şahıslara Verilen Toplam İPC					2.011.226
2012	Nazım TORBAOĞLU	AVOD Kurutulmuş Gıda ve Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	20.389
2012 Yılı Şahıslara Verilen Toplam İPC					20.389
2013	Levent ERDOĞAN	Latek Lojistik Ticaret A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Kurul Kararına Aykırılık No: 15	269.500
2013	Kamil Engin YEŞİL	Yeşil Yatırım Holding A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: VIII, No: 54 sayılı Tebliğ	20.000
2013	Adnan POLAT	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Başkanı	Seri: I, No: 31 sayılı Tebliğ	114.464
2013	Ali HAŞHAŞ	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: I, No: 31 sayılı Tebliğ	114.464
2013	Mahir Haldun ÜSTÜNEL	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: I, No: 31 sayılı Tebliğ	114.464
2013	Mehmet Yiğit ŞARDAN	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: I, No: 31 sayılı Tebliğ	114.464

2013	Murat YALÇINDAĞ	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: I, No: 31 sayılı Tebliğ	114.464
2013	Mümtaz TAHİNCİOĞLU	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: I, No: 31 sayılı Tebliğ	114.464
2013	Selim SAYILGAN	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	Yönetim Kurulu Üyesi	Seri: I, No: 31 sayılı Tebliğ	114.464
2013 Yılı Şahıslara Verilen Toplam İPC					1.090.748
2006-2013 Yılları Arasında Şahıslara Verilen Toplam İPC					4.547.431

ÖZET

SERMAYE PİYASASI KURULU'NUN DENETİM ROLÜ VE BORSA İSTANBUL'DA BİR İNCELEME

Fatih GÜÇLÜ

Yüksek Lisans Tezi, İşletme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Metin KILIÇ

224 Sayfa

Sermaye piyasalarının güven ve istikrar içinde faaliyet göstermesi, yatırımcıların haklarının korunması ve kamunun aydınlatılması gibi amaçları yerine getirmek için SPK, sermaye piyasalarında denetim ve gözetim faaliyetinde bulunmaktadır. Denetim faaliyeti sonucunda SPK, tabi olduğu mevzuatın vermiş olduğu yetki çerçevesinde, mevzuata aykırı bulduğu hususlara ilişkin olarak idari para cezası, işlem yasağı, ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz, savcılıklara suç duyurusunda bulunma gibi yaptırımlarda bulunabilir.

Bu çalışmanın konusu; SPK'nın 2006-2013 yılları arasında, payları BIST'te işlem gören şirketler, bunlarla ilişkili şahıslar ve payları BIST'te işlem görmeyen, ancak yaptıkları işlemler veya aldıkları kararlar, payları BIST'te işlem gören şirketlerle ilişkili olan kuruluşlar hakkında vermiş olduğu idari para cezalarıdır. Çalışmanın amacı; SPK'nın tabi olduğu mevzuat açısından denetimdeki rolünü ortaya koymak, denetimler sonucunda verilen idari para cezalarının tutarlarının ve bu cezaların mevzuatın hangi hükümlerine aykırılık nedeniyle verildiğinin tespitini yapmaktır. Bu doğrultuda, SPK'nın denetim faaliyet ile ilgili araştırma soruları oluşturulmuş ve SPK'nın yayınladığı veriler ışığında bu sorulara cevaplar aranmıştır.

Arşiv Kayıt Bilgileri:

Tezin Adı : Sermaye Piyasası Kurulu'nun Denetim Rolü ve Borsa
İstanbul'da Bir İnceleme

Tezin Yazarı : Fatih GÜÇLÜ

Tezin Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Metin KILIÇ

Tezin Konumu : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 20.01.2015

Tezin Alanı : İşletme Ana Bilim Dalı

Tezin Yeri : KBÜSBE - KARABÜK

Anahtar Sözcükler : Denetim, Sermaye Piyasası Kurulu, BIST.

ABSTRACT

AUDITING ROLE OF CAPITAL MARKET BOARD AND A CASE STUDY ON ISTANBUL STOCK EXCHANGE

Fatih GÜÇLÜ

Master Thesis, Department of Business Administration

Advisor: Assist. Prof. Dr. Metin KILIÇ

Pages: 224

The Capital Market Board (CMB), carry outs audit and surveillance activities in capital markets in order to provide safety and stability of capital markets, protect the rights of investors and fulfill public disclosure. In consequence of audit activity, the CMB, within the scope of power which has been given by the statute law can apply some sanctions, such as administrative fine, transaction ban, interim injunction, provisional attachment, making a denunciation to prosecution office pertaining to points which is contrary to law.

The subject of the thesis is administrative fines imposed by the CMB on companies whose shares are processed in the Borsa Istanbul, on people related to these companies, and on organisations whose transactions and decisions are related to the companies whose shares are processed in the Borsa Istanbul while the shares of the organisations are not processed in the Borsa Istanbul between 2006 and 2013. The aim of this study is to determine the audit role of the CMB within the scope of statute law, the amount of administrative fines imposed as a consequence of audit, and the law prescribing the administrative fine. In this regard, it has been formed research questions in relation to the audit action of the CMB and have been seeking for an answer this questions in the light of data which have been published by the CMB.

Archive Record Information:

Name of Thesis : Auditing Role of Capital Market Board and A Case
Study on Istanbul Stock Exchange

Author : Fatih GÜÇLÜ

Advisor : Assist. Prof. Dr. Metin KILIÇ

Type of Thesis : Master Thesis

Date of Thesis : 20.01.2015

Department of Thesis : Department of Business Administration

Place of Thesis : KBÜSBE – KARABÜK

Keywords : Auditing, Capital Market Board, BIST.

ÖZGEÇMİŞ

Fatih Güçlü, 1987 yılında İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini İstanbul Pertevniyal Lisesi'nde tamamladı. Marmara Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İngilizce İşletme Bölümü'nden 2010 yılında mezun oldu. Mezuniyetinin ardından bir süre kendi şirketinde ve yurt dışında çalıştı. 2012 yılında Karabük Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, Muhasebe-Finans Ana Bilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak göreve başladı ve halen bu görevi sürdürmektedir. Temel ilgi alanları, muhasebe, finans ve denetimdir. İyi derecede İngilizce bilen Güçlü, evli ve bir çocuk babasıdır.